

Multipharie rē. Sicut p̄dictū est apl̄s hanc epi-
stolam scripsit aliq̄bus p̄uersis ad fides ch̄risti
de iudaismo uolentibus seruari e legalia cū euā-
gelio: quasi nō sufficeret ad salutē gratia xp̄i: r̄ iō i hac
epistola ondit eminentiā noui testa. respectu ueteris:

ondens q̄ uet̄
pp̄at ad nouuz
sicut dispositio
ad formaz: et si-
cut imperfectum
ad p̄fectū: quod
euacuat et ces-
sat adueniēte p̄-
fectione: ut dicit̄
tur. 1. corinth̄i.
xiij. diuidit̄ au-
tē bec epl̄a i du-
as partes. si p̄
hemū r̄ execu-
tionez. sc̄da ps
ponit̄: ibi. Qui
cum sit splēdor

Incipit epl̄a Pauli ad
hebreos. Caplm. j.

Multipharie mul-
tisq̄ modis oli rē
loquēs p̄ribi pro-
phetis: nouissime diebus
istis locutus est nobis in fi-
lio: quem constituit here-
dem vniuersorum: p̄ quez

In prima aut̄ parte p̄ponit̄ excellentiā no. te. respectu
ueteris ex tribus: viz ex tēpe. ex legislatoze. ex modi
tradēdi diuersitate. Differentia tēpis tangit̄ in hoc q̄
ve. te olim fuit traditū nouū aut̄ diebus istis nouissi-
mis: gr̄a aut̄ p̄ficat̄ naturā: r̄ iō filius est p̄cessus gr̄e: si-
cut r̄ nature suo mō. nūc aut̄ in cognitiōe naturali p̄o-
cessus est de cognitiōe p̄fusa r̄ indeterminata ad deter-
minatā p̄fectaz: vtz. j. v̄bysi. p̄ter hoc ut ibidē di-
cit̄: Queri in p̄m̄cipio vocat̄ om̄s viros patres: r̄ om̄-
nes feminas matres: postea distincte cognoscunt. r̄ sic
silit̄ est in cognitiōe sup̄naturali: q̄ in ve. test. fuit co-
gnitiō imperfecta: in nouo aut̄ qd̄ posterius datū est ve-
ritas manifeste r̄ uelat̄. Excellentia aut̄ ex pte legislatoz
ondit̄: q̄ lz vtrunq̄ test. sit a deo datū: uetus t̄n tradi-
dit̄ p̄ angelū q̄ loquebat̄ moysi in p̄sona dei: Actū. viij.
Hic est moyses q̄ fuit in eccl̄ia in solitudine cū angelo
q̄ loquebat̄ ei in monte sinai. nouū aut̄ testa. tradidit̄
deus p̄ sc̄ipm. q̄ p̄ filiū incarnatū q̄ est vnus de cū pa-
tre: r̄ bec excellentia no. te. ad uetus tangit̄ cū dicit̄ur:
Ad deus olim erat loquens patribus in p̄bis: in nouo
aut̄ te. locut̄ est nobis in filio. Excellentia aut̄ ex mō
tradēdi est: q̄ ve. test. traditū est obfure sub velami-
nibus et figuris nouū aut̄ test. traditū est lucide r̄ aper-
te: hoc notat̄ cū d̄r: Locutus. s. ē plane r̄ sensibili vo-
ce r̄ humana. Unde Job. xvi. dicit̄ est xp̄o ab aposto-
lis: Ecce nūc palam loqueris r̄ puerbū nulluz dicit̄.
His dicit̄is patet s̄ma. a Multipharie. i. p̄ diuer-
sas figuras r̄ uelamēta in sacrificijs r̄ sacramētis: r̄ hu-
iusmodi que crant figure eoz que sunt facta tpe ch̄risti
b Multisq̄ modis. q̄ aliq̄n fit reuelatio p̄ uisionem
corporale: sicut daniel. v. Apparuerūt digiti manus scri-
bentis in pariete. aliq̄n p̄ uisionē imaginariā: sicut dicit̄ur
Esa. vi. Audi dñm sedentē sup̄ solius excelsum rē.
Aliq̄n p̄ uisionē intellectuāle t̄m: sicut de dauid dicit̄ur
in p̄logo sup̄ psal. c Olim deus loquēs. i. ab anti-
quo r̄ ex multo tpe paulatim assuefiendo ut crederēt
hies in cognitiōe mysterioz incarnationis r̄ ueritatis
que p̄ xp̄m facta est: ut d̄r Jo. j. d Patrib⁹ in p̄be-
tis. quibus angeli reuelabāt occulta diuina: r̄ ip̄i uel-
nus ip̄lo uenūciabāt. e Nouissime diebus ist. i. tpe
gr̄atic r̄ ueritatis reuelate. f Locutus est no-
bis in filio. i. p̄ filiū incarnatū. g Quez cōstituit̄
redē vniuersoz. q̄ntū ad naturā assumptaz. co. n. ip̄o
q̄ natura b̄uana a uerbo assumpta est in unitate sup-
positi: eo ip̄o p̄stituta est sup̄ om̄em creaturam. h
Per que fecit̄ r̄ secta. q̄ntū ad naturā diuinā. pater em̄
oderat̄ p̄ filium sicut p̄ artem: q̄ s̄m̄ augustinū filius ē
ars omnipotentis dei plena rationibus omnium uiuē-
tium. Secula. sunt reuolutiones r̄ spacia temporum.
quia a patre per filium non solū facta sunt incorrupti-
bilia r̄ eterna a pte p̄: s̄ etiā corruptibilia. i Qui

cum sit splendor. **H**ec ponit̄ executio: in q̄ declarat̄ illud
qd̄ p̄missuz ē. s. eminentiā no. te. respectu ueteris: r̄ q̄z diff-
rentia vtriusq̄ testamēt̄i ex pte t̄pis manifesta ē: iō hoc d̄
mittit̄ tāq̄ manifestū. Sed sc̄dm̄ p̄bat r̄ declarat̄. s. emi-
nentiā ex pte legislatoz: et p̄ sequez alia eminentia cr̄it

fecit et secula. **Q**ui enī sit
splendor glorie et figura s̄b
stātie ei⁹: portāsq̄ oia **v**er-
bo uirtutis sue: purgationē
peccatoz faciens: sedet ad
dexterā maiestatis in excel-
sis: tanto melior angelis
effectus: quanto differēt⁹
pre illis nomē hereditauit

declarata: que ē ex
modo tradēdi: si-
tur executio huius
epistole diuidit̄ in
duas ptes: q̄ p̄mo
ostēdit̄ eminentiā
latoz no. te. sc̄do
ondit̄ qualiter et p̄
que adherendū est
ip̄i legislatoz r̄ no
ue legi. sc̄da ps in-
cipit in p̄ncipio.
xj. ca. ibi. Est aut̄ fi-
des rē. q̄ circa p̄m̄
aduertendū q̄ ve.
test. traditū est per
angelos ip̄i moysi

et p̄ moysi sacerdotibus: r̄ p̄ sacerdotes ip̄i ip̄lo: et igit̄
p̄mo ostēdit̄ eminentiā xp̄i legislatoz respectu angelo-
rū: sc̄do respectu moysi: tercio respectu sacerdotū ve. tes-
sc̄da ps incipit tercio caplo: vñ factus. tercia. v. ca. Om̄is
pontifex. Dum a adhuc in duas ptes diuidit̄: q̄ p̄mo p̄e-
fer̄ ip̄e ch̄ristus angelis: sc̄do ex h̄ d̄cludit̄ q̄nta reuerētia
sit et h̄bēda doctrine no. le. sc̄da incipit sequenti ca. Pro-
pterea abundat⁹. Prima adhuc diuidit̄ in duas partes
q̄ p̄mo ponit̄ excellentiā xp̄i r̄ ondit̄ q̄ ab ea d̄ficiūt an-
geli: sc̄do p̄bat vtrunq̄ p̄ scripturā uete. te. ibi. Qui. n. d̄
xit aliq̄n angloz. Excellentia aut̄ xp̄i tangit̄ in q̄tuor: p̄mo
q̄ est p̄i coeternus: sc̄do q̄ p̄balis: tercio q̄ c̄qlis ē ei in
p̄tate. quarto q̄ c̄qlis est ei in dignitate. ab istis aut̄ d̄fi-
ciūt angeli. Coeternitas aut̄ tangit̄ ibi: Qui enī sit splē-
dor. filius. n. p̄cedit a patre ut splendor a sole q̄ splēdor
est cocuus: r̄ c̄t̄ eternus si sol esset eternus: s̄ nō solū fili-
us dicit̄ splendor s̄ splendor glorie. q̄ gloria est clara no-
ticia cū laude: filij aut̄ p̄cedit a p̄f̄sicut noticia d̄ noticia
q̄ filius est sapiē genit̄: et iō d̄r splēdor glorie. Cōsubstā-
tialitas aut̄ filij ad patre tangit̄ ibi: Figura substā-
tie eius. et accipit̄ hic figura p̄ imagine. Salus em̄ ē ima-
go naturalis ip̄ius patris. hō aut̄ ē. q̄. imago artificialis:
p̄ter qd̄ magis d̄r ad imaginē dei q̄ eius imago: sicut alit̄
ter est imago regis in filio suo naturali: et in tenario seu
statua. filius igit̄ in diuinis est imago naturalis: r̄ iō dicit̄ur
imago: uel figura s̄be. i. eiusdē substātie cū patre: r̄ q̄ illa
ē indiuisibilis: p̄ d̄ns ē eadē substātia numero in patre et
filio: nō sic aut̄ in rege r̄ eius filio: q̄ ē eadē specie t̄m. E-
qualitas aut̄ potētie tangit̄ ibi: Portans oia rē. potentia em̄
p̄ patris apparet i duob⁹. p̄mo in creaturaz p̄ductiōe r̄
p̄seruatiōe. subtracta em̄ eius influentia in nihilū redigē-
tur: et q̄ pater r̄ filius sunt vna cā creature: igit̄ ē cā p̄ser-
uāz creature. sicut et pat̄: r̄ hoc est qd̄ d̄r: l. Portans
oia. i. sustentans r̄ p̄seruans in esse. m Verbo uirtut̄
sue. i. suo impio d̄tuolo: q̄ suū dicere est facere. sc̄do appa-
ret dei potentia in iustificatiōe impioz: q̄ nō min⁹ est iusti-
ficare imp̄iū q̄ creare celū et terrā s̄m̄ aug. In hoc aut̄ fi-
lius est equalis patri: et hoc est qd̄ subdit̄. Purgationem
peccatoz faciens. Qualitas aut̄ dignitatis tāgit̄ cū sub-
dit̄. n Sedet ad dexteraz maiestatis in excelsis. quia
si hoc referatur ad diuinam naturam eadem dignitas est
patris et filij sicut eadem natura. si autē referatur ad hu-
manā naturam sic non est equalitas: quia s̄m̄ illam ē mi-
nor patre: dicit̄ur tamen etiam s̄m̄ hoc filius sedēs ad dex-
teram patris per modum cuiusdam associatiōis in q̄-
tum humana natura est uerbo p̄iuncta. et sic eadem ve-
neratiōe uenerat̄. uel aliter d̄r: sedere ad dexterā rē. id est
in potioribus bonis. q̄ q̄ a quatuor p̄dictis excellentijs
angelū d̄ficiūt. ideo d̄cludit̄ de ch̄risto. o Tanto meli-
or angelis effectus: quanto diffē. rē. q̄ ip̄e dicit̄ uer⁹ de⁹
r̄ dominus p̄substāntialis patri: ip̄i aut̄ dicit̄ur serui.

Epistola Pauli

q Cui. n. dixit aliquando. Ipe pater pbat de xpo qua-
tuor conditioes pdictas excludedo eas ab angelis. 7 pmo
pbat hoc de pbalitate: scdo de equitate potencie: ibi. Et tu
dne. in principio. tercio de coeternitate: ibi. Ipsi pbat. qd
to de dignitate equitate. ibi. Ad que aut. Nam aut pro
bat p quatuor au-
ctoritates ve. test.
scda ponit ibi: Et
rursus. tercia ibi:
Et cum iteru. qra
ibi: Ad filiu autem
Ad euidencia pmi
aduertendu: q ca
que sunt fidei non
possunt efficaciter
p ronen pbari: qz
excedunt facultates
intellectus nostri:
7 io pbatio in tali-
bus dz fieri per au-
ctoritate diuinam
queno pot ptine-
re falsitate: 7 ideo p ipam est efficac pbatio illis qui reci-
piunt eam vt diuinam: iudei autem recipiunt ve. te. sicut est a deo
datur: 7 io pbatio apli efficac est: qz pcedit p auctoritates
ve. te. Alterius considerandu qz lz sacra scriptura habet
multiplice sensum: no tm habet efficac argumentu nisi per
sensum lralē: vt dicit aug. in epla ad vinctu. dona. qz in ar-
gumeto sp esset fallacia equocationis vs amphibologie. p
pter sensuum multiplicitate: igit ostendendu ē q auctori-
tas ab aplo inducta intelligit ad lram de xpo: qd p3 p illd
qd hē Act. iiii. c. vbi apli q hēnt intelligentia scripturaz
7 reuclatōes spūs sancti exponūt illū pf. Quare fremuerūt
gentes etc. de xpo pdictum: sicut p3 lram intuenti: 7 p se-
quens hec auctoritas q hic in dicit ab aplo d illo psal. est
intelligēda ad lraz de xpo: h etia p3 p ps. qz ibi dicit: Ego ho-
die genui te. qd no pot de dauid intelligi: s de filio dei: cui
generatio no transit in pteritu. Itē p hoc qd ibidē subdit
Habeo gentes hereditate tua 7 possessione tua emios ter-
re. qd no pot intelligi de dauid: cuius regnū no se extende-
bat ad gentes: sed ad iudeos tm. Iterū regnū eius no se
extendebat ad terminos terre: s tm in iudea q est pua era.
H etia dicit aliq doctores hebreoz sup ps. istuz qd est de
xpo intelligēdu: qd pleni declarauit sup libros psalmoz: 7
igit supponēs aplos tanq manifestū illis qd scribebat h
erat edocti in lege 7 pphis dicit: q Cui. n. dixit aliq
an. h. m. etc. q. d. n. qz angli no se eius de nature cū deo:
7 p oīs no pnt dici eius filij ppe loqndo: sicut nec artifi-
cū dz filius artificial. Itē l3 eoz creato possz dici quedā ge-
neratō largē: tm de ipa no pot exponi illud qd dicit. Ego ho-
die genui te. qz eoz creatio fuit a pncipio mundi: et ideo
transierat in pteritu: et io no pot dici verbū pdictuz nisi
de dei filio: cui generatio no transit in pteritu: 7 sic pba-
ta est pbalitas patris ad filiu in qstum naturaliter 7 eter-
naliter ab eo gignit 7 genit est: ex q arguit idēitas natu-
re in vtroqz saltē in specie: 7 p oīs idēitas nūeral: qz na-
tura diuina no est multiplicabilis. r Et rursus. Hoc idē
pbat h p alia scripturā. j. palyo. xxi. q l3 sit dicta de salo-
mone: tm dz de eo. put fuit figura xpi. 7 ideo de xpo intelli-
git ad literā. Ad cui intellectū sciendū q nihil pot cē fi-
gura alicuius nisi in se sit res aliq. illud enim qd nihil est nō
pot aliqd figurare: 7 ideo res que ē figura vel signū alicui-
us pot tripliciter p considerari. vno mō vt res: tm alio mō
vt signū tm: tercio mō vt res 7 signū simul. vt arculus pē-
dens an tabernā pot p considerari. put est corpus rotunduz
tm. scdo vt est signum venditionis vini tm: tercio vtroqz
modo. Eodem modo dicendū est de salomone q fuit figu-
ra xpi: qz aliq pueniūt ipi salomoni fm se: 7 talia exponē-
da sunt de ipso ad lram 7 nullo mō de christo: vt q depra-
uat p mlieres factus est idolatra 7 filia. aliqua aut dicit
da de solo xpo ad lraz: sicut illud qd hē ps. lxxj. Et dñabit
amari vsq ad mare: 7 a flumie vsq ad terminos orbis ter-

Cui em dixit aliq anglo-
rū: filius me es tu: ego ho-
die genui te. Et rursus. Ego
ero illi in ptes: 7 ipe erit mi-
hi in filiu. Et cū iterū in-
troduct primogenitum in
orbem terre dicit: Et ado-
rent eum omnes angeli dei
Et ad angelos quidē dicit

raz. quod nō potest verificari de salomō: cuius regnū
fuit satis pui. sed tm de regno xpi qui ē lapis absclusus
de monte sine manu: 7 impleuit vniuersaz terrā: vā. n.
scdo. 7 io i psal. pdictio s b noie salomonis describit mo-
narchia christi. hoc etia patet p illud qd sequitur in eoz
psal. Ante solē pmanet nomen eius. 7 illud qd ibidem
dicit: Adorabit de ipso semp. que soli xpo pueniūt etia
salomō. Alique aut dicitur in scriptura sacra de Sa-
lomone vtroqz mō: vicz fm se: 7 vt fuit figura xpi: 7 ta-
lia sunt illa que impleta sūt in vtroqz ad lraz: in xpo tm
pfecte: 7 in salomone min⁹ pfecte: et talia exponūt ad
lram nō solū de salomone: s etia de xpo et pfecte: qz de
ipso salomone. h mō aut auctas est predicta. j. palyo.
xxi. quia salomon fuit filius dei adoptiuus p gratiaz
saltē in pncipio regni sui. ppe qd natban pbea vo-
cauit eū amabile dno. Xps aut fili⁹ est dei naturalis q
ē filiatō pfectior: 7 io p hāc filiatōne. pbat aplos pbalita-
tē filij ad patrē cū dicit: s Ego ero illi in patrē etc.
dato etia q hec auctas nō possit exponi ad lraz de xpo
s tm fm sensum mysticū: cā hū inducit apls ad suū
ppositū. licet em argumentū efficac nō habetur in scri-
ptura p sensum mysticū: vt supra dictū est: ppter quod
ex solo sensu mystico nō est arguendū: tm si prius b au-
ctoritas in sensu literalī ad pbandū ppositū hū potest
alia auctoritas adiūgi in sensu mystico ad idē declarā-
dū de cōgruo: et hoc est quod dicit Aug. in epla ad vin-
cē. conati. Quis aut imprudētissime nō mutat aliqd
in allegoria ppositū. p se adducē nisi habeat 7 manifesta
testimonia: quoz lumine illustrentur obscura. sic q au-
ctoritas pdicta inducit ab aplo pueniēter ad suū po-
sitū: Sed extra hoc videt q ibi loquitur p modū futurū:
Ego ero illi in patrē etc. generatio. n. filij eterna est 7 p
oīs nō spectat aliqd futurū: sicut nec trāsit in pteritū
sicut s. dictū ē. Dicendū q loqit in futuro. ppe in carna-
tionē. p tūc futurū: p quā natura hūana erat ad filiatō-
nē eternā assumēda. 7 qz hec assumptō facta est virtu-
te diuinitatis: ideo bene dicit. Ego ero illi etc. q. d. v. tu-
te dei fiet hoc. t Et cū iterū. Hoc ad ppositū ostē-
dū inducit aliā scripturā de illo psal. Dñs regnauit ex-
ulter etc. Ad cuius euidencia p considerandū est q mgr di-
cit in glo. q dauid fecit hūc pf. qn restitū ē ei regnū
post mortē absalon: 7 dicit hūc esse titulu psalmi. Psal-
mus dauid qn terra eius restituta est ei: et fm hoc est
exponendus ad lram de dauid: sed dictuz magistri nō
videt vtz. primo qz in hebraico iste psal. est sine titulo
scdo tituli sunt quasi clauē ad intelligēdū ea q in pf.
dicit. psal. aut nō loquit de regno dauid: s soluz de re-
gno christi qn pfecte ei oia subiciēnt: quod erit in iudi-
cio 7 ideo hic psal. ad lram est exponendus de regno xpi
7 hoc est qd dicit paul⁹. t Et cū iterū introducat p-
mogenitū etc. i. p scripturā sacra ipm introducendū
ad regnū in orbē terre pdicit. Et q patz q h scriptura
nō loquit de aduētū christi primo: qz tūc venit cū humi-
litate: et ideo dicit tunc: Regnū meū nō est de domi-
do: Job. xvj. sed loquitur hic de secundo aduētū: qn
venit cum gloria in nubibus 7 maiestate. vt dicit ma-
tth. xxiii. et dan. vii. Ecce in nubib⁹ celi. q. filius hoīs
veniebat 7 vsq ad antiquū dierū puenit. 7 seqt: Et de-
dit ei potestate et honore 7 regnū: potestas eius pote-
stas eterna que nō auferet etc. et ideo de ipso in tali ho-
nore pstituto dicit pater: Et adorēt eū omnes ange. etc.
s nostra lra sic habet: Adorate eū omīs angeli ei⁹. apo-
stoli nō sp curauerūt allegare scripturā de vbo ad ver-
bū: s sufficē eis accipere sensus. Ex hac. n. scriptura ostē-
ditur sufficienter q in christo sit diuina natura: qz nul-
la natura adorā a tota natura angelica: vt superior ni-
si diuina: 7 ideo ex quo scriptura hoc ostēdit q filius est
ab omnib⁹ angelis adorandus: per psequens ostendit
q ipse sit deus: 7 p psequens ostendit q deo patri cōsub-
stantialis: qz diuina natura est in diuisibilis fm q dicit exo.
ix. Audi israd deus tuus deus vnus est. sequitur:
v Et ad angelos quidē dicit. id est quid pertinet ad
ad naturam angeloz expauit per scripturā dicens:

Ad hebreos

Quia. An. suos spūs & mī. suos fla. ignis. q. d. licet angeli tante excellentie sint: q. sint spūalis nature: nō tñ sunt idē q. deus: sicut filius: sed sunt serui & ministri: nō solū ipm adorādo: s. etiā nobis. ppter ipm qdā mō mī nistrando. vcrunt qz suū ministerium in deū referūt: ideo in hoc dicuntur: sicut flama ignis: q. semper ascendit in altū. y. Ad filium autē. **H**ic adducit terciaz auctoritatez ad pbandū suū. p. positū: q. accipitur de psal. clūū. Ad cuius euidētia p. siderandū q. moderni iudei ne cogantur recognoscere diuinitatē christi:

exponunt hunc psal. de assuero: et dicunt q. iste psal. factus est a mar. iohco: s. hoc patet falsum: pmo p. psal. mī titulū. qz nō intitulat a mardocho: sicut aliq. psal. mī intitulat ab asaph q. eos fecit: vt p. in titulo psal. xlii. & in pluribus alijs locis. Iste autē psalmus intitulat a dauid: vt patet in hebreo. hoc etiā patet p. litteram psalmi sequentē: quia iste rex de quo est psalmus: habet tanq. deus adorandus fm q. ibidem dicit: **C**upiscet rex deore tui: qm ipse est dñs deus tu? & adorabunt eū. & translatio Hiero. sic habet: **E**t adora eus. Si autē ista vba dicant de assuero rege: sequitur q. mardocheus induceret totū pplm & potissimū ipam bester ad quā dirigunt vba pmissa fm expositioez eoz ad adorandū assuerū sicut veit: qd manifeste patet falsū: qz in eodē libro dicit: q. noluit genua flectere: corā amane honore dei transferret in hoīem. hoc etiā patz p. traslationē chaldaicā sup psal. istum que autētica est apd hebreos: vbi. n. in hoc psal. bēmus sic: **S**peciosus forma p. filijs hoīm: diffusa est gratia in labijs tuis. chaldaicum sic habet: **P**ulcritudo tua messia maior est q. filioz hoīm: dat? est spūs. p. hic in labijs tuis. sic igitur patet ex predictis: q. auctoritas que hic inducit de illo psal. intelligenda est ad literā de christo: hoc autē supposito pbat p. h. ipius christi diuinitas: & p. consequens p. substantialitas eius ad patrē & distinctio in psona: qz ibi dicit: **A**bronus tu? deus in seclm seli rē. a. **P**ropterea vixit te deus tu? & sic p. q. rps est vnctus de? a deo vng. nte: qz filius dei in būana natura vnctus est plenitudine gratie & cū nō possunt esse plures dñi: vt s. dicitur est: ex hoc sequit p. substantialitas patris et filij. cetera que sunt ex auctoritate patet. **B** Et tu dñe in principio. **H**ic pnter. pbat equalitatē potētie in filio & in patre: & breuiter transit: qz pbato q. rps fm natura diuinā est p. substantialis p. p. p. p. sunt probate alie tres p. ditiones. s. equalitas p. tatis dignitatis & durationis: potētia autē dei relucet potissime in creatioe rerū de nihilo: & eaz p. seruatōe: & hoc nō solū p. uenit deo p. a mī: s. etiā q. filio: q. ē eiusdē nature cū ipō: & id dicit p. pbeta: **B** Et tu dñe in pncip. ter. fundasti. i. tu dñe p. fecisti terrā de nihilo: et seruas in stabilitate: & hoc exprimit p. B qd d. fundasti. & qz nulla creatura inferior: est ipa terra: sicut in domo illud d. fundamentū: qd est infimū: s. qz in hoc ope cōicat filij cū patre tanq. eiu idē potētiā dicit: **I**n pncipio. i. in filio siue p. filij per quē opa p. sicut p. arte sua: vt s. dicitur est. q. aut filius dicit p. pncipiū p. 3. Job. viii. vbi rps iudeis q. rētib? ab eo: **Q**uis es? **R**ndit. **E**go pncipiū q. z loq. vobis.

Et opa manū tuaz sunt celi. man? autē diu. ne potētia metaphorice dicitur virtus sue potētie. nomiatur hic celus & terra que sunt extrema in creaturis: vt per hoc intelligantur creature medie: quia omnis crea-

tura a patre et filio simul est p. ducta & p. seruatā: & sic patz equalitas potētie: **D** Sps p. bāt. **H**ic pnter apls probat filij p. coeternū. **A**d cuius euidētia sciēdū q. sicut tēpus seqt motus & mutatioez: ita eternitas ad immutatioem. solus autē deus immutabilis est p. oēm modū: nō ipse

solus mensura tēmitate: eo mō q. pōtē ibi dicit mensura. q. em in omni creatura sit aliqua mutabilitas p. qz angelis sit mutabiles fm actum intelligēdi et volēdi: loquēdo de cognitiōe & affectōne naturali. sūt etiā mutabiles de eē ad non esse: si di mittat a diuina cōseruatōe. **S**icut celi superiores hoc modo sunt mutabiles

domine terraz fundasti: **E**t opa manū tuarū sunt celi. **S**ps p. bāt tu autē p. manebis: & omnes vt vestimentuz veterascent. **E**t velut amictū mutabis eos: mutabūtur: tu autē idē ipse es? & anni tui nō deficiēt. **A**d quē autem angloz dixit aliqū:

& fm hoc mutant q. tūm ad situz: celi autē inferiores sicut ignis & aer cū istis modis mutationū sunt mutabiles q. tūm ad alterationē & generationē: & p. p. alia elementa & mixta et eis. **I**n omni autē motu & mutatione est aliquid corruptio fm p. h. m. iij. physy. & etiā fm aug. star? aut mūdū immutabilē in fine: qz celus cessabit a motu p. plero numero electoz: ad quē numerū finaliter ordinat: et per cōsequens alteratio & generatio in elementis: q. etiā elementa p. ignē p. flagrationis purgabūt: & id sicut dicitur est tū in celesti corpe q. in elementis erit mutatio: & p. p. p. bunt qdā modo a statu in q. mō sunt: et hoc est qd dicit: **S**ps p. bāt. s. celi superiores & inferiores: & qz nō corrumperet q. tūm ad sbam: ideo subdit: **E**t velut amictū mutabis eos. sicut. n. cessante frigore mutat vestis q. erat p. tra frigus necessaria: nō qd tūc mutat sic vestis q. corrumpt: s. qz frigus cessat: sic celi & elementa dicūt mutari: qz mot? celi et alteratio elementoz: que sunt p. p. tere generationē: vt. s. impleat numerus electoz: q. q. impleto cessant manente tñ substantia & elementoz: & celoz: de? aut solus est oīno immutabilis: vt iā dicitur est: nō p. dicit.

Tu autē idē ipse es. i. p. oēm modū immutabilis: & p. p. p. **A**nni tui nō deficiēt. i. duratio tua: nō q. in duratiōe diuina sit aliqua successio sicut est in annis: s. qz eternitas diuina in se simplicissima nō pōt appbēdi a nobis nisi ex p. p. tione ad tps: & p. p. p. p. p. tate tpm eam exprimim? **E**t hoc patet coeternitas filij ad patrē. qz ex q. sunt vni? substantiet: vt supra. pbatū est: sequit q. ipis est vni? esse: & eadem immutabilitas: & p. p. p. eternitas. **B** Ad quē autē. **H**ic consequenter. pbat apls equalitatē dignitatis in christo p. auctoritatē psal. cir. q. psal. de tpo ē intelligēd? ad lra. **A**d cuius euidētia p. siderandū q. iudei moderni: aliq. dicitur ipm debere intelligi de abraā: & q. eleazar cō. d. p. nato: fecit illū psal. ad reddendū gratias deo de victoria quā habuit abraā p. tra illos reges qui captiuauerūt lott nepotem suū fm q. b. gen. xvi. **A**d hoc p. falsum ex titulo psal. qz nō intitulat ab ipō eleazar: s. a dauid: id dicunt aliq. q. est ps. factus a dauid: et nō loq. de ipō s. de angelo suo: vt sit sensus: **D**ixit dñs deo. meo rē. i. de celi anglo meo custodienti: s. hoc p. falsum: qz infra dicitur: **T**u es sacerdos in eternū rē. qd nō est intelligēdū de angelo dauid: qz sacerdotiū nō cōpetit angelis. **I**d dicendū q. ad lra. est psal. factus a dauid loquens de tpo: & hoc patet p. traslationē chaldaicā: quia vbi habetur: **D**ixit dñs deo. meo chaldaicum sic habet: **D**ixit dñs verbo suo rē. **I**tem p. ilud quod sequit. **E**t vterō ante luciferuz genuit. id est ex substantia mea ante omnem creaturam: hoc autē nō potest competere nisi soli dei filio. qui filius est verbū dei. **E**t hoc igitur supposito patet q. apostolus bene inducit auctoritatem huius psal. ad probandū equalitatē dignitatis in christo: que est in deo patre: introducens verū de patris ad filium dicens sibi:

Epistola Pauli

I Sede a dextris meis. i. ad equalitatem dignitatis mee sic. n. refert ad xpm fm diuinam naturam sicut d. et positum est eodem ca. sequit. **K** Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. hoc autem erit in iudicio futuro qm omnia subiacentur qm ad executionem pfecte ipsi chasto:

dico autem qm ad executionem: qz qm ad auctoritatem oia ia sunt ei subiecta. sed de hoc plenius videbit. **S**z in scriptura hoc dubium: qz videtur qz xps non debuit sedere ad dexteram dei patris internum: sed tm vsqz ad tps determinatum: in quo omnia sunt sibi subiacent:

da: quod vt importari p hoc aduerbium donec. **V**icendum qz hoc aduerbium donec aliquid tenet infinitum: qm. s. significat terminum cui adiungit. sicut cu dicitur: **S**ede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. aliquid tenet in determinate: et tunc non significat tale determinationem. sicut cum dicitur: **I**ste non penituit de peccatis donec: xpi: sensus est: qz nunqz penituit nec penitebit: qz p mortem non est locus penitentie. isto scdo modo ponit hic aduerbium cu dicitur: **S**ede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. et id sensus est qz nunqz cessabit sedere ad equalitatem dei patris. **H**ec autem equalitas non coepit angelis: ideo subdit aplos. **I** Monne omnes se administratorum spūs. q. d. sic. sicut. n. in artificialibus videmus qz aliqui pceptiunt in opibz. s. architectoia et principales. Alii exequuntur impata: sicut inferiores artifices: vt habetur. i. meta. sic in angelis aliqui dicuntur subsistere: alii autem exequi imperata: tm oēs dicuntur admistratores. **V**el admistratores spūs. i. spūsales substantie in ministeriū missi. superiores. n. angeli mittuntur tm missione interiori mediis dios et inferiores illuminando ordine gerarchico. **I**nferiores autem mittuntur ad aliqua circa nos exequenda: et sic mittuntur missione exteriori. et sic ptes qz omnes sunt in ministeriū missi: lz diuersimode. **I**stud autem ministeriū exerceat angelus. ppter salutem electorum: vt natura humana qz est inferior inducat ad deū p angelicā tanqz p superiorē ppter hoc subdit in **P**ropter eos qz capiunt hereditatem salutis. fm. n. dyonysium. **H**ec est lex diuinitatis: vt infima per media reducant in supra.

Ad hebreos.

Caplo pmo vbi dicitur in postilla: Multipharie etc. **A**dditō. **M**aiore euidentiā qmunda que in hoc caplo ostendit sup illa qz habent in postilla: qda videntur addenda: circa que p supponendū est qz aplos in hoc loco in dictis suis innuit aliquid quod fundat in aliqua aucte sacre scripture vel in dictis apud hebreos auctenticis: vt patet. vnde in hoc qd dicit: **O**lim deus loquens p se in prophetis vt innuere qz an aduentū christi p aliquo tps iam cessauerat pphie. sicut. n. tradunt hebrei in libro qui dicitur **I**ona. sup illud ps. **S**igna nostra nō vidimus iam nō est ppha etc. **A**n te fine tēpli sedi p. xlii. annos qd tps cucurrit cum passione christi cessauerat multa signa in templo: qz bus ostendebat qz deus acceptabat sacrificia ibide oblata. **S**ilr et cessauerat ppheta: qz iaz nulla ppha inter eos erat: ex quibus reprobatio illius stat? qdammodo ostendebat qd aplos inter dēs de hoc hebreos volens instruere dicit. **O**lim deus loquens p se. q. d. olim loquebat patribus deus in prophetis: s. iam nūc cessauit illa locutio adueniente pfectione locutione: qz nouissime est nobis locutus deus in filio. **S**i autem obicitur de iohanne baptista. dicendum pphetia iohannis accurrit cu tpe christi: fuit pcurfor immediatus: et id nō est pputanda inter pphetias antiqz. **I**tem in predictis verbis ostendit identitatem illi qz patribus loquebatur: dicit qz deus qz p se in prophetis loquebat nouissime

me locutus est in filio: in quo innuit impleri illud **E**sa. lii. **P**ropterea cognosceat ppls nomē meū in illa die: qz ego qz loquebar ecce assum. **P**ut fuit largitus expositus in additione sup illud ca. **E**sa. **I**n qua identitatem refutatur duo errores. s. manicheorum et iudeorum. **M**anichei et antiqui testamenti attribuebant malo principio: nouū deo bono. **I**udei e converso antiquū testm dicebant esse a deo: nouū autem non. vñ vtrūqz errore refutās aplos asserit p dicta identitatem. s. inter illū qz olim loquebat p se: et illum qz dicitur istis loqitur nobis: sed p se p pphetas et nūc p filium qz maior est pphetis. **E**t qz eminentia noue legis respectu veteris ostendit. **N**am sicut in omnibus potestatis et artibz ordinatis: ille qz est superior artifex seu presides: principalē et pfectum actum operatur p seipm: ea deo que disponit ad vltimā pfectionem operatur p ministros. sicut nauifactor operatur nauē p seipsum sed prepat materiā p artifices subministrātes. sed lex noua qz data est p ipsum filiū dei boiem factum est pfecta: lex autem vetus que data est p angelos seu p pphetas est imperfecta: qd etiā habet et dicitur beatorum. vñ super illud **Eccl.** i. **O**mnia vanitas. exponendo loia quedā glo. eoz sic di. ois lex istius tps qz in pnti vana est respectu legis messie: que quidē glo. multū continet veritatis. **N**am sicut medicina que nō pfer sanitatē vana dicitur: sic lex vetus que nō ducebat ad beatitudinē vana dicitur: si nō supuenisset lex noua que ad beatitudinē nem inducit. sed extra p dicta iudei murmurat dicētes qz p auctoritate sacre scripture. pbat: qz deus dedit legem veterē p seipm. legē. n. in datione legis **Exod.** xx. **L**ocutusqz est dñs sermones suos. pñr etiā in exordio decalogi dicit. **E**go. n. sum dñs deus tuus? et quibz vt qz lex mosaica a deo immediate fuisset data nō p angelū. **I**tem intendit pbare p illud qd legitur **Exo.** xxxiii. **L**oquebat. n. dñs ad moysen facie ad facie: sicut loqz solet homo ad amicum suū. **E**t qz vt qz reuelatione facte ipsi moysi nō solum in datione legis: s. etiā in alijs erat immediate a deo: sic. n. loqitur homo ad amicum suū. s. immediate. **E**t qz ritumē p dudere qz lex data p seipm moysen eēt pfectissima. **A**dditō dicitur qz fm grego. in pmo moza. angls qz moysi appuisset legē mō angls mō dñs memorat. angls. s. ppter hoc qz exterius loquēdo scriuebat: dñs autem dicit qz interior p se dñs loquēdo efficaciam ministrabat. **E**t attendendum qz in serie decalogi in quo principalia legis pcepta tradunt. hec sunt **Exo.** ap te demonstrat. pmo. n. loqz in psona dei cu dicit: **E**go sum dñs deus tuus etc. et non sunt tibi dñi alieni pter me etc. **I**n qbus loquens loqitur vt deus. et sequit: **N**ō assumes nomē dei tui inuani etc. **I**n quibus loquens ostendit se aliū esse a deo. nō. n. dicit. **N**ō assumes nomē meum inuani: s. nomē dñi dei tui: et sic in sequentibz. **A**d scdm dicendum qz hoc qd dicitur. **L**oquebat dñs ad moysen facie ad facie. nō intelligit qz deus loqueret moysi immediate. legē. n. **D**eu. v. **F**acie ad facie locut? ē nobis dñs de medio ignis. s. toti plo: qd fm aug. intelligitur ppter rerū euidentiā: et qdamō diuine maiestatis pntiā de qz dubitari nō possit. **I**n moysen autem p hō qd dicitur: loquebat ei dñs facie ad facie: intelligit quedā eminēs pteplatio quā moyses familiari? habebat qz ceteri pphete. et spāliter in hoc qz deus loquebatur sibi sic familiaritē: qz quibz terrore impediētes sblato pceptis suis deo exprimebat et ei reuelationes plac recipiebat: et s. sonar proprie sicut loqz hō ad amicum suū. s. absqz terrore turbātes: sicut alijs dñs loquebat pphibz: vt dicitur. **1. Cor.** x. et **Iob.** iiii. et bmo. oia ista tm intelligit circa eēntie diuine vistoriā fm augustini sup gene. ad literas: postqz de moysen loquitur locutus est dñs ad moysen facie ad faciem etc. postea in eadem pte subditur: **O**stende mihi gloriā tuam. ex quo patet qz aliqd nodū videbat vidē desiderabat. **E**nde lz postea fm august. de videndo deum: moyses essentiam vidit diuinam nō tm in datione legis que data fuit p angelū: vt dictū est. **E**t hoc igit qz lex noua data est in filio. put dictum est: intendit aplos eminentiā eius super veterem legē ostendere. **E**t attendendum

Ad hebreos

qz dicitur in humanis esse aliquos filios qui non succedunt in hereditate paterna propter aliquos defectus ideo subdit: **Quae** possunt herede uniuersorum. q. d. filii de quo agit p. titulus est heres a patre: et non solum particulariter: sed heres uniuersorum: quod intelligit per glo. respectu omnium nationum mundi. non enim solum hereditas extendit se ad israel: sicut antea dicebat in carmine mosaico. **Haec** omnia sunt populi eius: et israel hereditas eius. sed omnes mundi nationes in hac hereditate includuntur in quo ap. tacite videtur allegare illud psal. vbi de filio dicit: **Dabo** tibi gentes hereditate tua. et q. d. dicitur ap. hereditas de qua loquitur est illa de qua psal. **Filius** meus es tu: dabo tibi gentes hereditate tua. et quia ista sunt naturae assumptam intelliguntur quem tempore incepit esse: ideo subiungit illud quod copetit filio tunc per naturam assumptam dicens. **Per** quod fecit et fecit. qz dicitur filio tunc modo per naturam dicitur: ut in postilla. et in hoc videtur allegare ap. tacite. illud Gen. j. **In** principio creauit deus celum et terram. vbi per in principio intelligitur illud per quod deus fecit omnia: sicut dicit in psal. **Omnia** in sapientia fecisti. que quidem sapientia se habet ad creaturas: sicut ars in mente artificis existens ad artificia: et sic intelligitur aliqui expositores hebreorum dicitur verbum: **In** principio creauit. licet hoc obscure et obscure tradant: put dictum fuit in additione super Gen. c. j. et seq. **Qui** cum sit splendor. circa quod notandum per glo. qz ad loquendum digne de deo lingua non sufficit: nec ad capiendum preualet intellectus: inde est qz etiam ipse paulus videmus quasi in quibusdam infirmari: et non integra proponit exempla: ut cum dicit. **Qui** cum sit splendor patris. et alia. n. integra collat de eternis comparari non possunt: cum in eternitate omnia stant: in temporalibus aut alia accedunt alia succedunt: querimus tamen coeva in creaturis: ut solendor igni vel soli per que coeterna in creatore. s. persona filii ad patrem intelligamus: quod quidem exemplum ap. in scripturis habet. unde sapient. vii. de ipsa sapientia dicit: **Quid** est lucis eternae. et qz licet in creaturis esse inuenire possumus aliqua coeva: non tamen generans et generatum: in quibus generans se procedit in creaturis: dicitur cum ap. dicitur: **Lo** cutus est nobis in filio: ne et hoc per filium procedit in intelligere. ideo subiungit: **Qui** filius est splendor glorie. et quo intelligamus qz sicut procedit splendor ab igne seu a sole: licet non procedat ab eo tempore: sic filius a patre per generationem procedit: licet ab eo tempore non procedatur sed sit sibi coeternus: sicut splendor coeuius est igni vel soli: et sic pater ratio quare habuit ap. ad restituendum exemplum qui cum sit splendor glorie. s. ad tollendum occasionem erroris: ne ex hoc quod dicitur: **In** filio intelligere filius patri successisse in tempore: sicut in creaturis generans procedit tempore suum genitum. et sequitur: **Figura** substantie eius. circa quod sciendum qz licet in corporalibus omnis imago sit figura: non tamen e contrario: omnis figura est imago. unde in proposito saluo semper meliori iudicio non videtur necessarium qz figura accipiat per imaginem: put in postilla: sed ut accipiat figuram in sua propria ratione. s. pro aliquo quod termino vel terminis includitur: prout est in quarta specie qualitate. **Constat** autem qz figura sic accepta continet totam quantitatem illius figure: unde in hoc exemplo intendit apostolus ostendere: qz filius in diuinis totam naturam seu substantiam vel essentiam patris comprehendit per generationem: sicut figura tota quantitate: p. dicitur in ipso termino: et sic per istud exemplum excludit apostolus aliquas dissimilitudines que in predictis nominationibus habentur: imago. n. in filio regis: et multo minus in denario seu statua non comprehendit naturam seu essentiam vel substantiam illius cuius est imago: ut est manifestum. similiter nec splendor totam naturam solis seu ignis comprehendit: figura autem comprehendit ut etiam est totam naturam seu quantitatem figuratam per ipsam ut circulus et quadratum et huiusmodi totum spacium in cir-

culo seu quadrato contentum figurando comprehendit parte. sed qz in diuinis non est quantitas dimensionalis s. per lagus substantie seu essentie infinite: ideo subiungit: **Figura** substantie eius. hoc est dicere: figura dico comprehendens substantiam: non quantitatem: et sic videtur intelligendum illud Numeri. xij. vbi dicitur de moysse qui essentia diuinam Augustinus vidit in hac vita: sic dicit: **Et** figuram totam in sic intueatur filium dei qui totam diuinam essentiam complectitur sicut figura totum spacium in ea contentum comprehendit. **Si** autem contra predicta quis dicat qz figura supradicto modo intellecta non potest dici in diuinis: tum qz figura sic accepta proprie ad quantitatem molis pertinet: tum qz rem finitam seu determinatam demonstrat: cum de sui ratione impo. rat includi non in termino seu terminis. **Ad** hoc dicitur qz per glo. illa que de deo dicuntur cum religio sit debemus accipere: accipiendo. nulla que pertinet: et excludendo illa que a deo sunt aliena: sicut in nomine filii intelligimus generationem non autem per successionem: et in imagine intelligimus veram representationem: non autem lineamenta corporalia seu attinentia que in qualibet imagine creata intelliguntur. unde in proposito in hoc qz dicitur: figura substantie intelligendum esse totalem comprehensionem immensitatis essentie seu substantie diuine quam per generationem infinitam filius habet a patre: non autem molis quantitate seu aliqua terminorum finitate: et isto modo quidam phos dicebant de deo qz est spera intellectualis: cuius centrum est vbiqz et circumferentia est nusquam: ut per hoc qz dicitur: **Spera** intelligitur figura in quarta specie qualitatis accepta. per hoc autem qz dicitur: **Intellectu** alis amouet ab ea corporeitate dimensionalis. p. h. ar. qz dicitur: **Quis** centrum est. vbiqz intelligitur qz vestigium diuinus in qualibet re creata inuenitur: sicut est centrum quod est proprium vestigium sperae. per hoc autem qz dicitur: **Circumferentia** est nusquam. intelligitur qz representatio cuiuslibet creature deficiat ab omnimoda representatione dei in infinitum: sicut circumferentia in finito distat a centro. qz autem scilicet: **Portas**que omnia verbo virtutis sue exponat. put in postilla: hoc addito qz istud videtur fundari. puer. xxx. vbi cum agitur de quibusdam ad sustentationem seu gubernationem principalium partium mundi pertinentibus di. **Quis** ascendit. qz suscitabit. i. suscitabit iminos etc: subdit: **Quod** est nomen eius? et quod est nomen filii et si nostri. et quo patet qz illa que ibi dicitur ad sustentationem seu gubernationem mundi pertinentia pertinent ad filium: sicut ad patrem. per hoc autem qz dicitur: **Verbo** virtutis sue. meta phorice videtur designare per glo. facultatem continentem omnia ad modum illorum qui sine villo labore verbo et digito mouent aliquid vel efficiunt. qz subdit: **Purgati** onem peccatorum faciens. put in glo. pertinet ad christum per humanitatem in qua crucis passionem et mortem per tulit per quam a peccatis nos purgauit: ut habet plene et salu. l. cetera exponant. put in postilla vsqz ibi. **Qui** n. aliqui anglos dicit. **Filius** meus es tu: ego hodie genui te. contra quod posset dici. qz non solum angeli: sed etiam homines et alique creature quibus in scriptura dicuntur filii dei: et a deo generari: ut cum dicitur Gen. i. xxiij. **Deum** qui te genui te reliquisti. et Job. xxxv. **Quis** est plume pater: aut quis genui stellas rotas: unde qualiter intelligat efficacia rationis apostoli ex hoc dicto psal. **Filius** meus es tu: ego hodie genui te. habetur plene in additione super psalmum secundum in verbo predicto: vide ibi. **Replica.**

In capitulo primo ad hebreos burgen. facit longam digressionem in qua nonnulla dubia ad expositionem littere impertinentia ponit: de quibus non iudico: quia directe contra postillatores non faciunt: sed illud dissimilandum non est: qz cum dicit in eodem qz filius est splendor glorie dei et figura substantie eius: exponendo illud dicitur: **Burgen**. non est necessarium figuram accipi pro imagine: put in postilla. sed qz accipiat figuram in sua propria ratione. s. in eo qz termino vel terminis includit. put est quarta species qualitatis: in quo apparet burgen. non habet per inuenienti deum ponere in predicamento: qz ponit aliquid formaliter deum de deo per propriam rationem esse quarta specie qualitatis. s. figuram dei vel formam: hoc est burgen. faciens

Epistola Pauli

audet a fortiori deū in p̄dicamēto s̄be ponere: q̄d t̄n est p̄
mḡm di. viij. li. j. nec v̄ Burg. assignare. p̄p̄riā rōnem si-
gure. put est quarta sp̄s qualitatis dicēdo q̄ termino v̄l
terminis includit: nā sic diceret rōnem mensurabilis vel
mensure. put ip̄e declarat: figurā totā quātitatē p̄p̄de-

rep̄ oīs mensura-
re: sed rō mensure
nō est. p̄p̄riā rō ali-
cui⁹ qualitatis: sed
est. p̄p̄riā ratio et in
trifeca quantita-
tis: vt p̄z p̄ omnes
philosophice loq̄n-
tes: ideo qualitas
nō est fm̄ p̄p̄riā ra-
tionē mensure q̄n-
titatis: sed cōuer-
so: p̄p̄riā aut̄ ratō si-
gure r̄ forme de q̄r
ta specie qualitātē

est resultatio ex ordine et dispositione partium totius patet
q̄: ad positionē illius ordinis partium: resultat figura et ad
mutationē eius mutat̄ figura: et ad diuisionē partium ab
inueniē definit esse figura: et fm̄ illā. p̄p̄riā rōnem deo nul-
lo mō p̄petere p̄t̄ nomē figure: q̄: in deo nec est pars nec
ordo partium: vt fide tenemus: potuit igit̄ Burg. stare p̄tē-
tus in dicto postil. qui exponit figurā p̄ imaginē naturalē
distinguens inter imaginē naturalem et artificialem: et no-
tantem imaginē substantie dei dicit illā figurā: q̄: est eius-
dem substantie cum patre plus q̄ filius regl̄ cū regē q̄ nō
habent vnā substantiā: nisi vnitatem specifica nō numerali.
dicit etiā burg. se docuisse circa ps̄. scdm̄ quomodo et al
legato hic p̄ aplm̄ accipiat̄ efficax ratio contra iudeos: cū
dicit: Filius meus es tu: ego hodie genui te: sed vide cir-
ca eundem psal. correctum competens.

Capitulum ii.

Propterea abundantius. Postq̄ apls in ca. p̄cedē-
ti declarauit eminentiā r̄p̄i: hic p̄n̄r ex hoc ostēdit
quanta sit exhibenda legi noue ab ip̄o date. Et cir-
ca hoc duo facit: q̄: p̄mo ponit quādam p̄ntiaz: et scdo cō-
firmat ip̄am: ibi. **Mō. n. angelis.** Consequentiā talis ē: lex
vetus fuit data p̄ angelos immediate: vt dictū est ca. p̄ce-
denti: et t̄n fuit suscepta a p̄plo israel cum reuerentia ma-
gna: fm̄ q̄ ps̄ exo. xij. vbi dicit̄ q̄ p̄pls ante susceptionē le-
gis p̄ duos dies vestimenta lauit: et a p̄p̄riis v̄t̄oribus cō-
tinuit: vt esset paratus dic̄tercio ad legē reuerenter susci-
piendā. s̄c̄ illa lex fuit diligenter obseruata: q̄: eius trans-
gressores puniebant̄ morte: q̄ multo fortius lex noua que
data est aplis immediate a r̄p̄o q̄ est d̄ns angeloz: et me-
diantibus aplis in mundo diuulgata est p̄ p̄dicatōnem et
cōfirmationē miraculoz: suscipienda est cū reuerentia et
diligenter obseruanda: et transgressores magis puniēnt̄:
et hoc est igit̄ q̄d cōcludit apls. **a** Propterea. i. p̄pter
excellentiā legis noue a r̄p̄o date. **b** Abundantius
os obfuarē nos. r̄p̄ianos. **c** Ea que audiuius. a r̄p̄o
.i. et apostolis. **d** Ne forte p̄ffluamus. sicut n. homo
p̄ penā corp̄alis: fm̄ q̄ dicit̄. ij. Reg. xiiij. Quasi aque dila-
bimur in terrā que non reuertunt̄: s̄ vltimus effluit p̄ cul-
pam s̄ p̄ffluit. i. p̄fecte fluit p̄ eternā damnationē: q̄d cō-
tingit nō obseruantib⁹ christi legē: ideo bene dicit̄ aposto-
lus. Ne forte p̄ffluamus. i. eternā damnationē incurra-
mus: q̄d p̄bat cōsequenter p̄ legem veterē: que est mino-
ris auctoritatis. **e** Si. n. q̄ p̄ angelos dictū est fm̄.
.i. vetus lex q̄ data ē p̄ angelū in monte moysi: vt p̄cedēti
est p̄cedēti ca. **f** Factus est firm⁹. i. firmiter iniunctus
ad custodiendū. **g** Et ois p̄uaricatio. i. transgressio
legis p̄ p̄ctm̄ omissionis: quod est cōtra p̄cepta negatiua.
h Et inobediētia. i. p̄ctm̄ omissionis: q̄d ē p̄tra p̄cepta
affirmatiua. **i** Accepit iustam retr̄. merce. i. penā de-
bitā fm̄ quantitatē et equalitatem criminis: vt p̄z in ve-
te. in multis locis: si q̄ ita est. **j** Quōd nos. i. catholici.
k Effugiemus. penā debitā. **l** Si tāta negligē. fa. i.

si inobedientes fuerimus legi noue in qua sola est sal-
uite eterne. q̄. d. nullo mō. et p̄n̄r ostēdit apls qualiter h̄
lex noua a r̄p̄o p̄mo data est aplis: et p̄ apl̄os publi-
cata. d. m. Que. s. lex noua. m. In initium acce-
ptar. p̄ d̄nm̄. qui aplis in principio eā dedit. n. Ab

modo nos effugiemus si tan-
tā neglexerim salutē. **Que**
cu iūtiū accepiss̄ enarrari
p̄ d̄nm̄ ab eis q̄ audierūt in
nos p̄firmata est: p̄testate
deo signis et portentis: et
varijs v̄tutib⁹ et sp̄ss̄ci di-
stributōib⁹ s̄ suā volūtate

eis qui audierūt.
a r̄p̄o. i. ab ip̄is
ap̄lis et alijs di-
scipulis. o
In nos cōfir. ē
p̄ p̄dicatōnē
ip̄orum. p
ostēstare deo.
id est cōfirman-
te eorum p̄-
dicatōnē p̄ mi-
racula varia et
multa: sicut vi-
c̄ marc. vltio.
In coopante

et sermonem p̄firmantē sequentibus signis. sicut enis
ea que subsunt rōni cōfirman̄t per hoc q̄ ad principia
per se nota reducunt̄: ita similiter ea que excedunt fa-
cultatem intellectus humani: cuiusmodi sunt credibilia
sufficienter confirmant̄ quādo ad testimoniū talis do-
ctrine miracula facultatem totius nature create exce-
dentia a deo p̄petrant̄. q̄: cum deus nō possit esse testē
falsitatis. per hoc sufficienter ostēdit̄ q̄ talis doctrina
meram p̄tinet veritatē. et h̄ est q̄d dicit̄. o. In nos cō-
fir. est. s. lex euāgelica. p̄ cōstante deo. i. p̄firmate
ip̄am. q̄ Signis et portēt. i. varijs miraculis. Ad
cui⁹ euidentiā scienduz est q̄ miracula p̄ q̄ p̄firmata ē
ista doctrina euāgelica: sunt in triolici d̄ntia: q̄: aliq̄s
que p̄nt fieri p̄ naturā: q̄tum ad substantiā facti: nō t̄n
q̄tum ad modū fiendi: sicut sanatio febris: aliq̄s sit v̄tu-
te nature: aliq̄s virtute medicine ip̄am naturā adiuuā-
te: et t̄n nō est miraculū: q̄: h̄z causam naturā: ē: sana-
tio t̄n facta isto mō fit in tempe: q̄: natura nō p̄t op̄-
ari in instāti: si ante sanatio febris p̄fecta in instāti fiat: h̄
nō potest esse nisi virtute diuina: sicut socrus petri sa-
nata est in febr̄a r̄p̄o: vtz Mat. xij. et talia mira-
cula vocant̄ hic signa. Alia aut̄ sunt q̄ nō p̄nt fieri p̄ na-
turā: nec q̄tum ad s̄bam facti: nec q̄tum ad modū fiendi:
sicut et illuminatio cec̄i: et sanatio leprosi: et talia dicit̄
tur hic p̄digia. et dicit̄. p̄digia quasi p̄cul a digito. i.
aliquid remotum ab ostensione vel cognitione huma-
na q̄d est supra naturā humanā: et q̄tum ad substantiā
facti: et q̄tum ad modū fiendi. Alia aut̄ sunt q̄ nō solum
excedūt naturam humanam: sed etiā vident̄ esse p̄tra
naturā: sicut p̄digo manens v̄go pariat: et q̄ habēs
verū corpus p̄ corp̄a absq̄ eoz diuisione trāseat: sicut
ip̄e r̄p̄s intrauit ad discipulos ianuis clausis: et consi-
milia: et talia dicunt̄ portenta. et d̄r portētū q̄s in lon-
ginq̄m tensus vel extensus: ad denotandū rei magni-
tudine: talibus aut̄ p̄firmata est fides catholica: vt bic
d̄: Signis et portentis r̄. et nō solū istis: sed etiā: r
Clar̄is vir. et. s. f. distri. virtutes bic dicunt̄ fides: spes
et charitas: quas virtutes dedit deus p̄dicatōib⁹ no-
ue legis: distributōes sp̄ss̄ sancti: sunt diuisiones grati-
arū que sunt date aplis ad edificationem ecclesie: sicut
donū linguarū et p̄phie et p̄silla: de quibus loquit̄ apls.
j. Cor. xij. ista aut̄ nō v̄ant̄ p̄dicatōib⁹ ecclesie ex suis
meritis: sed ex diuina liberalitate: ideo subdit̄: fm̄ vo-
lūtatem suā. s. Mō em̄ ange. Bic cōsequenter apls
p̄firmat dictā p̄ntiā. s. q̄ magis est obediendū legi no-
ue date a r̄p̄o q̄ le. veteri date p̄ anglos: q̄ d̄nium r̄p̄i
maius est q̄ dominium angelorum. P̄tatur circa hoc
duo facit: quia primo ostēdit d̄nium r̄p̄i eē mai⁹ d̄nium an-
geloz p̄ scripturā: scdo eā exponit de r̄p̄o: ibi. Eū aut̄.
Ad euidentiā primū notandū q̄ duplex est status or-
bis: vn⁹ qui primus ē fm̄ generationē et corruptionem
ad electoz p̄ductionem. Alius stat⁹ erit post iudiciū

Ad hebreos

in quo cessabit ois talis trāsmutatio: nūc autē ita est: qz sic idē orbis q̄tum ad s̄bam nūc z post iudiciū: tñ nō est idē status vt visum est: z iō orbis quodāmo dupli cat f̄m istā diuersitate stat: ita qz dī orbis p̄ns f̄m sta tū q̄ currit vsqz ad iudiciū: dicit at orbis futur' f̄m sta tū q̄ erit post iu diciū. Orbis at f̄m statū p̄sen tē subiectus est quodāmo ip̄is āgelis: qz mini sterio eorū mo uent' corpora ce lestia: z p̄r p̄ns trāsmutat' ista inferiora p̄ ip̄os z illuminant' ho mies d̄ diuinis. oia autē cessabūt in iudicio: et iō orbis futur' nō erit angelis sub iectus s̄ ip̄i cōri sto: qz tunc oia erūt ei plene s̄ iecta: nō solum q̄tum ad diu itatē: sed etiā q̄ tum ad huma nitatē: vt mag' videbit'. **Dicit igitur: s̄** Nō em̄ angelis subieat deus orbē terre futurū. i. f̄m futurū statū de quo loqui mur: qz de hoc statu aplūs intēdit loqui. qz autez orbis f̄m illū statū subijciat chūsto probat p̄ scripturā di. **T** Estat' est autē in quodā loco. i. in psal. v. **Q**uis dicens. sic loquit' in cor: qz scriptura hec nota erat illis quib' scribebat: similis scriptor eorū. **z** Quid ē bō qz memor es eius rē. verba sunt ip̄ius dauid admirā tis exaltationē humane nature in ip̄a incarnatōne: et ideo dicit: Quid est homo rē. q. d. modicū z quasi nihil respectu nature diuine et angelice: et tamen memores eius ip̄m mirabiliter visitando z tibi vniendo i carnatiōe sequit'. **y** Dimisit eū paulomin' ab angelis. qz nā humana sic exaltata in ip̄a incarnatiōe fuit postea minorata ab angelis in ip̄a passiōe: qz an gelis non sunt passibilis nature. sequit'. **z** Glorā et honore coronasti eum. qz p̄ meritū passiōis obtinuit gloriā: qd an passiōe z resurrectionē non fuit gloriofum: sed passibile z mortale ad implēdū nre redēptiōis ministeriū: z qz extē auctoritate sunt ei oia subiecta: f̄m qz p̄ciā **N**ath. vlti. di. aplūs post resurrectionē suam: **D**ata est mihi omnis potestas i celo z in terra. ideo sequit'. **z** Et cōstituiti eum sup opa manū tuarū: oia subiecasti sub pedibus eius. verū tamē: qz nō omnia sunt ei subiecta executive: sed hoc cōplebit' p̄fecte in iudicio. sequit'. **a** Nūc autē. i. tē pore moderno quod currit vsqz ad iudiciū. **b** Nec dum videm' omnia subiecta ei. i. q̄tum ad executionē **c** Cum autē q̄ in modico. hic p̄nter exponit p̄dictam scripturā de xpo: z diuidit in duas ptes: qz p̄mo po nit expositionē suā: secūdo remouet circa hoc quādas dubitationē: ibi. **D**icebat em̄ exponit ergo p̄mo aucto ritatē p̄dictā eo mō quo est exposita in pte p̄cedenti. di. **c** Cum autē q̄ in modico rē. i. iesum xpm q̄ plus q̄ angeli minorat' ē in passiōe: vt dictū est. **d** Videmus ibm. sic minoratū: **e** Propē passiōe mortis. i. ex merito passiōis. **f** Glia z honore corona tū. differt em̄ honoz z glia: qz honoz est exaltatio vni' in testimoniiū virtutis: que si fiat in secreto vel coram paucis dicit' honoz: sed glia p̄re dicit' talis honoz exhibē corā multis. **g** In f̄m amb. glia est clara noti cia cū laude: ideo dicit: **V**idem' ibm glia z honore coronatū: quia per fidem firmiter tenemus ip̄m exalta

Nō em̄ angel' sbiecit deus orbē tre futur' d̄ q̄ lo q̄mur
Testat' ē autē in quodā lo co' q̄s dicens: Quid est hō qz memor es ei: aut fili' ho mis: qm̄ visitas eum? Di nūisti eū paulomin' ab an gelis: glia z honore corona sti enz: z p̄stituiti eum sup opa manū tuaz. Dia sub iecisti s̄b pedib' eius. In eo em̄ qz omnia ei subiecit: nihil dimisit nō sbiectū ei. Nūc autē necdū videm' oia sbie cta ei: eū autē q̄ modico q̄

tum coram multitudine ciuū supernoz: et hoc ex merito passionis vt dictū est: z qz hoc nō fuit factū ex nris meritis: sed ex diuina grā z liberalitate: ideo sequit'. **g** Ut grā dei p̄ omib' gustaret mortē: z dicit p̄ omib' qz licet ei' effi cacia nō se extēdat nisi ad iustos: ei' tñ sufficiētia extēdit se ad omnes.

angeli minorat' ē videm' ibm p̄pter passiōe mortis glia z honore coronatū: vt gratia dei p̄ oib' gustaret mortē. Dicebat. n. eū ppē que oia: z p̄ que omia: qui multos filios in glia addu xerat: auctore salutis eoz p̄ passiōem. Summari' Qui. n. sanctificat: et qui sanctificant' ex vno omnes. Propter quā causam nō confundit' fratres eos vo care: dicens: Nunciabo no men tuum fratribus meis:

b Dicebat em̄z hic p̄nter remo uet quōdā dubium ex p̄dictis ortū: di xerat. n. p̄mo ca. qz xps p̄minet an gelis sicut dñs ser uis suis: et in hoc capitulo dicit qz i passiōe fuit mino rat' ab angelis: et sic illud secūdū vi det' repugnare p̄ mo dicto. qz remo uēs hāc repugnā tiā aparēt' ostēdit qz xps q̄uis sit ma ior angelis: z aucto nre salutis: tñ cōue niēt' passus est: z hoc ostēdit triplici rōne. Prima acci p̄t' ex pte dei p̄ns passiōe filii ordi

nantis: secūda ex parte filij pro redēptione nostra passiōe sustinentis: ibi. **Q**ui em̄z sanctificat: tertia ex parte nature humane redēptione indigentis: ibi. nūqz angelos **U**rima rō talis est: deus p̄ est cā efficiens z finalis omni um: z p̄ns hz p̄uidētā d̄ oibus ea deducēdo ad finē de bitū: sed sp̄ali mō hz p̄uidētā de electis q̄ deducit ad be antudiem supnaturalē: p̄ter qd p̄destinatio q̄ est respe ctu electoz tm̄: dī qdā ps sp̄alis ip̄ius diuine p̄uidētie: vt ps. j. sent. igit' cū de' p̄ oia p̄uenientissim' e faciat: qz di sponit oia suauit: vt dī sap. viij. p̄ p̄ns redēptio electo rū p̄ quā ip̄i deducunt' ad gloriā p̄uenientissime facta est **M**odus autē p̄uenientissim' est vt xps q̄ est verus hō: et x' de' in hūana nā passus ē: vt sic nō remaneret dedec' culpe sine decore iusticie: z qz p̄ culpā auersus a deo fuerat rediret' p̄ penā. **C**onuenientissimū. n. erat qz hāc penaz sustineret ille q̄ ē de' z hō: vt sic puniret' hō q̄ peccauerat z satisfaceret de' qz poterat: qz offensa p̄mi hois q̄ dī in firmatē p̄tinebat. hāc autē suam bēnit' tāgit aplūs di. **b** Dicebat. em̄ eū. i. deū p̄iem i **P**ropter quē oia. s̄ finaliter vt dcm̄ est. **k** Et p̄ que oia. sunt efficiēter. **l** Qui multos filios in glia adduxerat. i. ad gliam ad ducere ab eterno disposuerat: z loquit' hic de effectu pze destinationis q̄ nō pot' falli. **D**icebat. n. deum patrem. **m** **C**ommunare. i. ad finē nre redēptionis adducere. **n** **A**uctore salutis eoz. i. iesum xpm q̄ ē auctor salutis electoz. **o** **P**er passiōe. qz passio sua fuit p̄ueniens modus nre redēptionis vt visum est. **p** **Q**ui em̄ scifi cat. hic ponit scda rō q̄ accipit' ex pte xpi passiōe susti nentis et est talis: xps em̄ f̄m humanā naturā est eiusdē sp̄i nobiscū z p̄ns caro nra z frater nre: tñ sicut cōicat in natura passibili nobiscū: ita p̄ueniens fuit vt cōicaret nobiscū i passiōib' carnis: vt p̄ hoc impassibilitatē nobis conaret: hoc est igit' qd dicit. **p** **Q**ui. n. scificat. i. xps **q** **E**t q̄ scificat. i. ips' catholic'. **r** **E**x vno oēs. i. ex vno p̄re: s̄ diuersimode: qz ip̄e est fili' dei natural' nos at filij sum' adoptiui. **s** **P**ropt' quā cām. i. pp cōicatōz in natura z filiatōe p̄dca. **t** **N**ō confundit'. i. erubescit'. **v** **F**ratres eos vcare. i. ip̄os fideles q̄s vocat frēs di. ps. xij. **N**unciabo nomē tuū fratrib' meis rē. alle em̄ ps. lo quit' de passiōe xpi: vñ ibid' p̄mittit'. **F**oderunt manus meas z pedes meos quod nō potest' intelligi de dō negā mardocheo de quo dicunt iudci moderni illum ps. debe re intelligi: ex quo patet eoz falsitas: quia nec dauid nec

Epistola pauli

marchochus fuerunt sic confossi: ideo illa scriptura ad
lram intelligeda est de xpo: qui post passionem suam resur-
gens a mortuis nunciavit nomē dei p̄ris fratribus suis. i.
aplis. r. In medio ecclesie laudavit. qm̄ i medio aplo-
rū r aliorū discipuloꝝ stetit: r p. cl. dies de lege dei docuit
vt b̄. Act. 1. seq̄t:

y Et iterum ego
ero fidēs in cū. hoc
scriptura loquit de
certa expectatōne
resurrectionis sue
quam expectabat
xps a deo patre.

y Et iterum. hic
p̄ter ponit aliam
auctoritatē q̄ ha-
betur. Isa. viii. ad
idez pbandū. f. q̄
xps debuit p̄cipa-
re nobiscū in pas-
sionibus carnis: qz
vocat nos p̄cros
suos: r p̄ns eius-
dē nature passibil̄
cū ip̄o. q̄ autē illa

auctoritas. Ita intelligat de xpo: patz p̄ illud qd̄ ibi p̄mit-
titur d̄m̄ exercitū ip̄m sanctificatē in lapidē offensōis
r petrā scādali duab̄ domib̄ israel: qz gentib̄ recipienti-
bus xpm̄ iudei ex magna p̄te scādalizati s̄ r excecati: r se-
quit̄ ibidē: Aiga testimonii: signa legē in discipulis meis
r qz lex euāgelica data est a xpo ip̄is aplis r alijs discipu-
lis: r t̄nc sequit̄ illud qd̄ hic ponit: a Ecce ego r pue-
ri rē. pueri hic vocant fideles catholici dati ip̄i filio a deo
patre: s̄m̄ q̄ ip̄emet dicit Jo. xvii. Manifestavi nomen
tūi hominibus quos dedisti mihi: tū erat r eos dedisti mi-
hi. hoc igit̄ supposito arguit aplis di. b Quia q̄ pueri
cōica. carnis sang. i. fideles cōicauerūt xpo in natura pas-
sibili. c Ip̄e s̄m̄ p̄cipavit eis dē. p̄ passionē carnis
hoc em̄ fuit dēces: d Et p̄ mortē destrueret cum rē. i.
dyabolū: hēbat em̄ dyabolus mortis imperiū: in q̄tum ex
p̄suasione sua nā būana ducta ē ad mortē culpe r ex p̄nti-
nature: qz p̄ culpā nā būana incurrit mortē dī necessitatē.
e Liberaret. s̄ ip̄e xps a seruitute legis. f Eos q̄
timore mortis. i. p̄ legē v. que dura fuit: qz erat lex timo-
ris: dicit̄ em̄ timor mortis: qz penam mortis infligebat.
g Per totā vitā obnox̄. i. obligati: h Erāt seruitu-
ti. ab hac em̄ seruitute cui eram̄ obligati p̄ leges: libera-
uit nos xps p̄ suam mortē. i. Nusq̄ angelos. hic po-
nit tertia ratio que accipit̄ ex p̄te nature redemptionis
indigētis: nā indigēs redemptiōne nā est intellectualis s̄
iacens peccato remediabil̄: cui? ratio est: qz natura carēs
intellectu nō p̄t peccare: r p̄ cōsequēs nō indiget redem-
ptiōe. s̄m̄ natura būana ante lapsū nō subiacebat pec-
cato: r ideo redēptiōne nō indigebat: licz indigeret p̄duci
ad beatitudinē duce sup̄naturali: natura etiā euāgelica
post lapsū licz subiacebat peccato: t̄n̄ non indigebat re-
demptiōne: qz illud peccatū est irremediabile: nūc autē ita ē
q̄ natura būana assumptibilis est a verbo ad opus redē-
ptionis: vt satisfaciāt natura q̄ peccauit: et ideo būana
natura assumpta est a verbo r nō angelica: r hoc est qd̄ di-
cit̄ hic aplis: i. Nusq̄ ange. appre. i. nullo loco sacre
scripture inuenit̄ q̄ natura angelica a supposito diuino as-
sumat̄. k Sed semē abraē apprehendit. i. naturā bu-
manā sibi vn̄iuit: sicut. s̄. pbatū est p̄ scripturā v. test. p̄
pter hoc sequit̄: l Unde r debuit. s̄ ip̄e xps: m Per
omnia fratribus similari. hoc est q̄tum ad omnes p̄rie-
tates nature passibilis: qz talia faciūt ad opus nostre re-
demptiōis: nō autē debuit assimilari eis q̄tum ad defectū
culpe: qz hoc nō valeret ad opus redēptiōis n̄re: sed maḡ
impediret. sequit̄: n Ut misericors fieret. p̄ hoc em̄ q̄
ip̄e habuit naturā passibilē habuit quādā aptitudinē
ad cōpatiendū nobis. o Et fidelis pontifex ad deum.
sc̄p̄m̄ misericorditer r charitative offerēdo p̄q̄ nobis

in medio ecclesie laudabo
te. Et iterum: ego ero fidēs i
eū. Et iterum: ecce ego r pue-
ri mei: quos dedit mihi d̄s

Quia ergo pueri cōicaue-
rūt carni r sanguini: et ip̄e
similit̄ p̄cipavit eis dē: vt
p̄ mortē destrueret eū q̄ ha-
bebat mortis impiū. i. dya-
bolū: r liberaret eos qui ti-
more mortis p̄ totā vitam

p Ut repropiciaret delicta ppli. p eis satisfaciendo.
q In eo em̄ in quo passus ē ip̄e. i. natura in q̄ passus
est q̄ nā būana. r Et tētat. p̄mo a demone i desce-
ro postea ab homib̄ in sua passioe. s Potēs ē r eis
q̄ tētant auxiliari. i. a natura in q̄ passus ē r tētat̄us h̄s

obnox̄i erāt futuri. Nusq̄
em̄ angelos apprehendit:
sed semē abraē apprehen-
dit. Unde debuit p̄ omia
fratribus similari: vt miseri-
cors fieret r fidelis p̄ntifex
ad d̄m̄: vt repropiciaret de-
licta populi. In eo. n. in q̄
passus est ip̄e: r tētat̄us po-
tēs est r eis qui tentant̄ au-
xiliari. Capitulū. iij.

quādā aptitu-
dinē r p̄mptitu-
dinē ad referē-
dū nob̄ auxiliū
passiōib̄ r tēta-
tiōib̄ n̄ris. Ad
evidentiā huius
qd̄ dictus est in
bocca. r in p̄ce-
denti q̄rit̄: vt r̄ū
oia sint subijc-
ta xpo s̄m̄ būa-
nitate i suo fe-
culo. r arguit̄ p̄
q̄ nō: qz creatu-
ra intellectualis
subijc̄t xpo per
p̄formitatē vo-
lūtatis ad ip̄m.
sed homies dā-

nati r angeli nunq̄ ei sic conformabunt: quia babe-
bunt voluntatē resistētē ei quātū pot̄t̄. ergo nūq̄
ei subijcēt. Item si angeli sint ei subiecti: aut hoc em̄
rōne nature: aut rōne gr̄e. nō rōne nature: qz nā huma-
na in xpo inferior est angelica natura: qz xps s̄m̄ q̄ hō
fuit eiusdē sp̄i nobiscū. nec rōne gratie: qz bonis ange-
lis data est gratia s̄m̄ p̄portione naturalis s̄m̄ q̄ disti-
sus tractat. y. Gen. 27. p̄ns in eis est maior gratia q̄ i
xpo: qz xps s̄m̄ humanā naturam inferior est angelis:
vt iaz dictū est: r s̄m̄ hanc naturā est receptivus gratie
et nō s̄m̄ diuinā ergo rē. Contrariū videt̄ in lra: quia
dictū est: qz christo homi subijcēt oia. Respondeo in
hac q̄stione sunt errores p̄trari. vii. est origenis qui
posuit q̄ omnia sic subijcēt xpo: qz demones r homi-
nes damnati subijcēt xpo s̄m̄ cōformitatē volunta-
tis: qz posuit q̄ per aliqd̄ t̄pus certū post iudiciū: demo-
nes r damnati recipiēt ad penitentiā: vltimus ad glo-
riam. sed hic error damnat̄: p̄ illud qd̄ habet̄ Math.
xxv. vbi vn̄iformiter describit̄ eternitas pene damna-
torū r glorie beatorū: s̄m̄ q̄ ibidem dicit̄: Bunt̄ hi in
supplicium eternū: nisi autē in vitam eternā. et ideo
pari ratione qua damnati dicent̄ redire a pena: ea-
dem ratione dicent̄ qz beati possent̄ cadere a gloria.
Alius est error negantiū ip̄sum esse x̄rū hominē: quia
ad hoc sequit̄ qz christo n̄b̄l subijc̄at̄ q̄tuz ad huma-
nitate: s̄. n. vera humanitas nō fuit in xpo n̄b̄l subij-
c̄t̄ ei in q̄tum homo. Hoc autē sequit̄ ad dictū arrii qui
posuit qz verbū assumpsit solā carnē būana: sed non
assumpsit animā: qz verbū sup̄plebat locum anime: et
cōfirmabat illud per dictū qd̄ habet̄ Jo. 1. ca. Verbus
caro factū est. Ad hoc autē sequit̄ qz xps nō sit homo:
qz q̄ aliquis sit homo nō habens animā est implica-
tio p̄tradictiōis: cū anima sit forma hominis. nec valet
si dicatur qz verbum supplet locum anime: qz non p̄t
supplere vicē cause formalis materiā perficientis. mo-
dus autē dicendi destruit seipsum: qz caro non potest
habere specē carnis nisi per animā: r ideo dicere qz ver-
bū assumpsit carnē r nō animā būana est implicare
p̄dictiōis. Ad istud incōueniēs euadēdū dicit̄ al̄ b̄cti
c. s. apollinar r sui seq̄ces: qz vbi assumpsit aiaz sensiti-
uā r nō intellectiua: qz verbū supplebat vicē ip̄i? intelle-
ctiue: r ad istā sicut ad p̄mā sequit̄ qz xps nō sit hō: qz
hō reponit̄ in sp̄e būana p̄ aiaz intellectiua: hō. n. p̄ in-
tellectū differt ab alijs sp̄ib̄ aialū. vt b̄. j. meta. S̄m̄
hec opinio destruit seip̄s: qz dato qz p̄ aiam sensitiua
xps būisset carnē: nō t̄n̄ posset dici qz h̄ct carnē būana:
sed t̄n̄ būtalē: qz caro nō p̄t dici būana nisi ab
aia intellectiua q̄ est hominis forma. Itē vtrūqz dictū. f.

Ad hebreos

arrij et appollinaris est manifeste Evangelica veritate: et etiam contra re. te. scripturas: ubi expressit fit metio de xpi humanitate vera: quod esset impossibile secundum eorum dicta. Item vtraque scriptura dicit xpm esse verum filium virginis: secundum quod beatus Mattheus. I. Et. vij. Ecce virgo concipiet et pariet filium etc. Hoc autem non esset verum nisi xps esset eiusdem speciei cum virgine: et per omnes verus homo. Multis etiam aliis vix posent impugnantur predictae hereses sed propter prolixitatem vitandam ad primum omittitur. Supponendum igitur secundum veritatem fidei catholice quod xps sit verus homo et verus deus. dico ad questionem quod omnia sunt subiecta ipsi xpo etiam secundum humanitatem: quod sunt subiecta secundum divinitatem non est dubium. Propositum autem ostendit triplici via: prima accipit rationem unionis: quanto enim aliqua natura creata est purior: ipsi primo principio: tanto est sublimior: sicut corpora celestia sunt quodammodo ipsi generalibus et corruptibilibus: et ista generalia et corruptibilia sunt eis subiecta: propter quod dicitur. I. Meteo. quod elementa striguntur superioribus latitudinibus: ut omnis virtus eorum gubernetur inde. Quod autem ista inferiora magis distenta primo principio: per per primum. de generatione ubi dicitur: quod ista inferiora corruptibilia sunt propter longe distare a primo principio. per. I. assumpta. propositio in corruptibilibus. scilicet quanto aliqua sunt puriora primo principio: tanto alia sunt eis subiecta et eadem ratione natura angelica est ipsi corporalibus secundum quod dicitur Augustinus. de trinitate. Hinc autem ita est quod natura humana in xpo est purior: quod natura aliqua angelica: quod coniuncta est ipsi deo: non solum per unionem operationis sicut angeli beati: sed secundum esse hypostaticum: quod in unitate suppositi: ergo tota natura angelica est sibi subiecta: et per consequens omnia alia. secunda ratio accipit ex merito sue passionis: quod fuit quasi infinite efficaciter ratione suppositi: quod actiones sunt suppositi: et id licet natura humana esset ratio tolerandi passionem et mercedi: illud tamen meritum erat suppositi divini. Hinc autem ita est quod per illam passionem meruit sua exaltationem: et per omnes meruit exaltari super omnem creaturam. hanc autem rationem tangit apostolus. ad philip. Humiliauit seipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis: propter quod et deus exaltavit illum et donavit illi nomen quod est super omnem nomen in caelis et in terra et in inferis. tertia ratio accipit ex parte status future beatitudinis qui respicit ordinem gratie magis nature: et ideo ubi est maior gratia per omnes et dignitas seu excellentia sublimior. In xpo autem homine est gratia maxima non solum unionis sed etiam ratione singulari: secundum quod dicitur Iohannes. quod spiritus datus est ei non ad mensuram: et per omnes est excellentior et sublimior omnibus angelis: etiam secundum humanitatem: et hanc rationem tangit Iohannes. I. capitulo. Ad minus cum quasi vigenitum a patre pleni gratie et veritatis. Unigenitum dicitur: quod ipse solus est naturalis filius et principalis: omnes autem alij beati sunt tantummodo filij adoptivi et participative dicitur: et per omnes ei subiecti. Considerandum tamen propter solutionem argumentorum: quod ista excellentia et dignitates habuit xps secundum quod homo ab instanti illius beate unionis nature humane in divino supposito: sed hoc fuit tantum auctoritative eo quod illa natura adhuc erat passibilis et passibilis subiecta: sed post resurrectionem suam habuit eam executive in quantum illa natura fuit plene gloriosa: et omnibus angelis preposita: ideo tunc dixit apostolus. Mattheus. vltimo. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. sed plenarie eam habebit post iudicium: quoniam voluntas eius et sententia adimplebitur in omnibus tam bonis quam damnatis: per hoc per ad argumenta. Ad primum dicendum quod licet damnati nunquam sint habituri voluntatem xpo conformem: erunt tamen sibi plene subiecti in quantum sententia sue sapientie et voluntatis complebitur in eis per penam debitam. Ad secundum dicendum quod angeli sunt ei subiecti ratione duplici. scilicet unionis et persone singulari: ut dicitur est: et talis ordo subiectionis cooperit statum beatitudinis. Quod autem dicitur quod angeli receperunt gratiam secundum proportionem naturalium: et sic ubi est dignior natura ubi est maior gratia. Dicendum quod verum est si competitur natura angelorum ad iudicium: quia excellentiores in naturali-

bus fortius commersi sunt ad deum: sic receperunt maiorem gratiam: sed non est verum si competitur natura angelica ad naturam humanam: ubi dicitur: quod gratia non est data ipsi xpo homini secundum conatum liberi arbitrii ipsius in deum: quod non accipit gratiam per tale modum: sed ab instanti creationis illius: aie

Item de fratre sancti b. yocatonis celestis p. tici pes: considerate apostolum et portificem professionis nostre iesu.

et unionis in persona divina: quod fuit idem instanti utriusque: recipit aia xpi plenitudines gratie secundum mensuram voluntatis divine et potentiam obedientialem ipsius anime: et sic licet aia christi sit inferior: secundum gradum

nature: tamen recipit maius donum gratie. In capitulo. ubi dicitur in postilla: Testatus est autem in quodam loco spiritus.

In quibusdam libris dicitur: Testatus est autem in quodam loco spiritus. et dicit spiritus quod beatus et loquitur bas apud agiographa in divinis scripturis contenta in quibus psalterium est principale dicebant esse scripta a spiritu sancto. Alia vero dicebant peritica. Unde apud istum modum tenet. I. in. ca. ubi dicitur: Quapropter sicut dicit spiritus sanctus: Hodie si vocem eius audieritis.

In eadem capitulo. ubi dicitur in postilla: Et ideo pari ratione qua damnati dicentur redire ad penam et eadem dicentur quod beati possent cadere a gloria.

Non videtur par ratio in reductione damnatorum et condempnatione beatorum. Reductio enim damnatorum procederet ex misericordia divina que tale reductionem sine iudicio sue iusticie posset facere: sicut cum aliquis offensam in se commissam dimittit vel liberaliter aliquid de non facit contra iusticiam. In secundum sancti theodori in prima parte. quod. xxj. articulo. in ratione secundi argumenti: talis misericordia quoniam est quedam iusticie plenitudo. unde Iacobus. ij. Misericordia superat iudicium. damnatio autem beatorum eadem manifeste est divina iusticia secundum quam iusti non sunt puniendi: sed promerendi et multo magis pro divina misericordia: unde ex paritate rationis per postillatores allegata non condempnaretur error originis: sed auctoritas evangelii. d. Ibi sunt hi qui supplicium eternum: sufficit ad dicti erroris exclusionem.

In capitulo. In quo postillat. arguitur error origenis ex illo Mattheus. xxv. Ibi sunt hi in eternum supplicium: ubi autem in vita eterna cum utrobique uniformiter describitur eternitas pene malorum et glorie beatorum ita pari ratione: si secundum originem eternitas terminum haberet in pena: etiam eternitas haberet finem in gloria. Burgen. fraterose se opponit huic parilitati rationis: et subsumit quasi hoc similitudo rationis currat quatuor pedibus: subsumit in quibus de divina iusticia et misericordia quod non est similis ratio de gloria beatorum et pena damnatorum: sed nec postilla. vult illa similitudinem esse debere generale: sed solum in materia et ratione eternitatis: et vide Iohannes. xij. correctione talium deceptionum: quibus burgen. sepe deceptus est in materia similitudinum contra suam ipsam in multis locis positionem.

Item de fratre sancti etc. Postquam apud declaravit excellentiam nominis te. respectu veteris per hunc per memit xps angelis: hunc inter ostendit hoc idem per hunc per excellit moysen: et dividit in duas partes: quoniam primo ostendit et secundo ex hoc concludit quantum sit xpo obediendum: ubi. Quapropter peria ad hunc duas: quod per declarat quodam similitudinem: et secundo ostendit ipsi xpi respectu moysi excellentiam: ubi. Amplius enim glorie. Circa primum advertendum quod dicitur alioquin illos quibus scribebat ut aios eorum ad intelligendum sequentia magis alludat di. a. In fratre sancti. vocat. n. eos frater: propter nimiam charitatem: sanctos. propter eorum puram et innocenter conversationem: quia talia debet resurgere in christi delictis. b. Vocationis celestis. p. tici pes. quod de iudicium erat vocati ad fidem catholicam: ad quam nullus potest efficaciter et meritoque pervenire: nisi per celestem cuius

Epistola pauli

traxerit tractu gratie: fm q dicit Jo. vii. Nemo potest venire ad me nisi pater meus qui misit me traxerit eum. c Considerate apostolum et potestatem dei. dicit autem pontifex quasi pontifex faciens: qz p passionem suam fecit nobis potes ut possemus transire ad beatitudinem. dicit et pontifex pfectionis nostre: qz non sufficit corde credere tibi:

sed oportet etiam profiteri ore: hz qz dicit apostolus Ro. x. Corde creditur ad iustitiam: ore autem fit confessio ad salutem.

o Qui fidelis est ei qui fecit illum. i. ipsam humanitatem christi. dicit etiam fidelis deo patri: qz in omnibus querebat gloriam patris et non suam: fm qz ipsemet dicit Jo. vii. Ego gloriam meam non quaero. c Sicut et moyses. fidelis fuit: f In omni domo eius. i. in congregatione fidelium qz est domus ipsius dei quam inhabitat p gratiam qz autem Moyses fuerit in hac domo non querebat gloriam suam sed gloriam dei: pz pentateuchon inspicitur. g Amplioris. dicit pnter ostendit christum excellentiorem moysen: qz licet uterque fuerit fidelis i domo dei que est congregatio fidelium: principalior tamen in hac domo est christus qz moyses: qz ille qui fabricat aliquam domum tunc inhabitat ut prius: excellentior est ille qz ille qz habitat in ea sicut in aliena: christus autem inhabitat in hac domo sicut dominus fabricator ipsius: qz homines non possunt congregari in fide nisi ipsi deo hoc faciunt: moyses autem habitavit in hac domo sicut servus: ergo i hac domo principalior est ipse christus: t hoc est qd dicit apostolus. g Amplioris est gloria. i. maioris dignitatis. h Iste. i. christus: i. Moyses. dignus habitus est qd probat sequenter. d. k Quanto amplioris honoris habet domus. i. in domo ille: l Qui fabricavit illam. i. edificavit illam tanquam suam: prius: qd verum est de christo et non de moysen ut dictum est: et probat hoc pnter: m Omnis tanquam domus fabricata. i. copagnata. n Ab aliquo. sicut enim pres domus materialis non coniungunt adinuicem nisi p aliquo artificem cas immediate venient: ita similiter domus ecclesie non copagnata ex diversis gentibus. i. iudeis et gentilibus: nisi p ipsum christum qui potest unire corda fidelium: ppter qd dicit Jo. x. Alias oves habeo: qz non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere ut fiat unum ovile et unum pascuor qz aut talis congregatio non potest fieri nisi a deo: probat consequenter cum dicit: o Qui autem creavit omnia deus. eiusdem autem potentie est creare mundum et recreare homines p fides et gratiam: ppter hoc dicit Iaco. i. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis ut simus imitatio aliqua creature eius. De autem pater omnia operatur p filium: qz indivisa sunt opera trinitatis et p deum fabricavit domum ecclesie non autem sicut moyses et hoc est qd dicit: p Et moyses quidem fidelis erat in tota domo eius. f. dei: q Tanquam famulus in te. eorum que dicenda erant. i. legis vande populo israel. r Christus non tanquam filius in domo sua. i. in ecclesia habitat. s Que domus sumus nos. qz ecclesia non est parietes materiales: sed fideles christi: qz sicut in domo materiali requiritur firmitas: sic etiam in fidelibus christi ad hoc qz sunt domus principalis dei requiritur stabilitas fidei: ppter qd subdit ista conditione: si fiducia et gloria spei usque ad finem firmam retineamus. t Quapropter. dicit pntercludit ex predictis qz christo firmiter est obediendum: et circa hoc tria facit: qz primo ad hoc inducit auctoritatem scripture hoc exaltante: secundo exponit illam scripturam: ubi. Quidete fratres. tercio ex auctoritate et expositione

qui fidelis est ei qui fecit illum: sicut et moyses in omni domo eius. Amplioris. n. glorie iste p moysen dignus habitus est: quanto amplioris honorem habet domus quam fabricavit illam. Quis namque domus fabricavit ab aliq. Qui autem omnia creavit deus. Et moyses quidem fidelis erat in tota domo eius: tanquam famulus in te. eorum que dicenda erant: christus vero tanquam filius in domo sua. Que domus sumus nos: si fiduciam et

probatur sua intentione ubi. Timeamus fratres. i. principio sequens capitulum: Primum iduas: qz i auctoritate scripture quam adducit: primo quodam monito ponit. secundo ad hoc inducit exemplum ubi. Sicut in exacerbatione dicitur qz primo sic: qz christus excellentior est moysen ut dictum est: id est

gloria spei usque ad finem firmam retineamus. Quapropter sic dicit spiritus sanctus. Hodie si voces eius audieritis nolite obdurare corda vestra: sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto ubi tetauerunt me patres vestri probauerunt et viderunt opera mea quod dragita annis. Propter quod offensus sui generationi huic: et dixi semper errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vias meas: quibus iuravi in ira mea

adcludendo et admonendo p scripturam sacram. di. Quapropter sic dicit spiritus sanctus loquens p os psalmiste. Hodie. i. tempore gratie in quo veritas est reuelata: qz tempus legis fuit quod tempus noster est tempus gratie secundum quod dicit apostolus ad Romanos. xii. Non cessit dies autem appropinquit.

Et vocem eius audierit. i. ipsi christi: t hic ponit si pro quod voces ipsius christi loquentis audita est in euangelio in natura humana assumpta: in veteri testamento audita est vox prophetarum eius secundum quod dicit Augustinus. li. de sermone domini in monte: exponens illud Matthei. v. Et aperies os suum: qui in veteri lege agebat ora prophetarum. y Nolite obdurare corda vestra. per inobedientiam: homo enim inobediens deo se auertit: et per consequens deus iuste gratiam ei subtrahit. et quia gratia dei cor mollificat per consequens sequitur ipsius hominis obduratio: sicut plenius videbitur: 3 Sicut in exacerbatione. dicit ponitur exemplum de obduratione antiquorum iudeorum: quod habet Iheremias. xii. et. xvj. ubi dicitur qz exploratores qui missi fuerant ad considerandum terram filii israel promissam terram fuerunt corda popululi: t tunc increduli domino qui tot signa et mirabilia eis ostenderat in deserto: voluerunt reverti in terram egypti: ppter quod dominus iratus voluit eos delere: s habitus moysi impedita est passio populi: veritatem p. xl. annos impedit: et plus ab ingressu terre promissionis: quousque deus qz egressi fuerant de egypto a. xx. annis et supra mortui sunt in deserto: nec intraverunt terram promissionis ppter eorum incredulitatem: duobus tamen exemplis: scilicet ioseph filio iunioris et caleph filio iephone qz ingressi sunt terram promissionis ppter eorum obedientiam et fidelitatem. hoc est. j. qd dicitur hic. Nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto. dicit enim illud peccatum exacerbatio p similitudinem: fructus enim acerbus non est appetit ad cibum et opponit maturo: ita peccatum illud fuit maxime obstinationis: qz sicut dictum est erat increduli domini visus tot mirabilibus et signis: et ideo noluit totaliter placari eis ut dictum est sicut fructus acerbus non acceptat sed deicitur. sequitur: 3 Secundum diem tentationis. quia plures in deserto tetauerunt deum: ut patet in decursu veteri. ideo sequitur: a Ubi tetauerunt me patres vestri. dubitando de divina existetia in eis querebatur super hoc in portune signa a moysen: cum tamen viderunt dei mirabilia quasi omni die: t logo tpe. f. xl. annis quibus fuerunt in deserto: et hoc est qd dicitur: b Proba. et vi. opera mea. xl. annis. et id grauius erat peccatum incredulitatis eorum magis puniendum: id sequitur: c Propter quod offensus sui generationi huic. primus. f. ad punitiones infidelitatis ipsorum: et in idem revertit. sequitur: d Et dixi semper errant corde etc. Iste error precedebat in eis ex malicia: qz viderant frequentissime dei mirabile virtutem in eis: et ideo dubitavit de ea et eam nescire non potest

tura humana assumpta: in veteri testamento audita est vox prophetarum eius secundum quod dicit Augustinus. li. de sermone domini in monte: exponens illud Matthei. v. Et aperies os suum: qui in veteri lege agebat ora prophetarum. y Nolite obdurare corda vestra. per inobedientiam: homo enim inobediens deo se auertit: et per consequens deus iuste gratiam ei subtrahit. et quia gratia dei cor mollificat per consequens sequitur ipsius hominis obduratio: sicut plenius videbitur: 3 Sicut in exacerbatione. dicit ponitur exemplum de obduratione antiquorum iudeorum: quod habet Iheremias. xii. et. xvj. ubi dicitur qz exploratores qui missi fuerant ad considerandum terram filii israel promissam terram fuerunt corda popululi: t tunc increduli domino qui tot signa et mirabilia eis ostenderat in deserto: voluerunt reverti in terram egypti: ppter quod dominus iratus voluit eos delere: s habitus moysi impedita est passio populi: veritatem p. xl. annos impedit: et plus ab ingressu terre promissionis: quousque deus qz egressi fuerant de egypto a. xx. annis et supra mortui sunt in deserto: nec intraverunt terram promissionis ppter eorum incredulitatem: duobus tamen exemplis: scilicet ioseph filio iunioris et caleph filio iephone qz ingressi sunt terram promissionis ppter eorum obedientiam et fidelitatem. hoc est. j. qd dicitur hic. Nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto. dicit enim illud peccatum exacerbatio p similitudinem: fructus enim acerbus non est appetit ad cibum et opponit maturo: ita peccatum illud fuit maxime obstinationis: qz sicut dictum est erat increduli domini visus tot mirabilibus et signis: et ideo noluit totaliter placari eis ut dictum est sicut fructus acerbus non acceptat sed deicitur. sequitur: 3 Secundum diem tentationis. quia plures in deserto tetauerunt deum: ut patet in decursu veteri. ideo sequitur: a Ubi tetauerunt me patres vestri. dubitando de divina existetia in eis querebatur super hoc in portune signa a moysen: cum tamen viderunt dei mirabilia quasi omni die: t logo tpe. f. xl. annis quibus fuerunt in deserto: et hoc est qd dicitur: b Proba. et vi. opera mea. xl. annis. et id grauius erat peccatum incredulitatis eorum magis puniendum: id sequitur: c Propter quod offensus sui generationi huic. primus. f. ad punitiones infidelitatis ipsorum: et in idem revertit. sequitur: d Et dixi semper errant corde etc. Iste error precedebat in eis ex malicia: qz viderant frequentissime dei mirabile virtutem in eis: et ideo dubitavit de ea et eam nescire non potest

festinatio est p fide r dilectione opante. i. Et ne quis in idipm incidat r. i. ne in cadam? i. p. silem pena: in qua ceciderunt in creduli. v. l. e. qui ppter incredulitate suam fuerunt exclusi a requie terre pmissiois: r pena eoz data est nobis i exemplum: ne p. s. i. r. p. u. i. u. r. r. e. q. u. i. e. c. e. l. e. s. t. i. si fuerim? tardi r pigri ad ingre diendum:

k. **Quid** est em. Postq. posuit sua admonitio ne hic pnter ponit sue monitionis rones: r videtur in duas partes fm duas rones qs facit: secunda ponitur ibi: **Adntes** g. pntes prima rones pcedit ex rpi excellentia i natura diuinitatis: r talis est ci qui bz excellentiaz diuine nature r

ingredi in illam requiem: vt ne in idipsum quis inci dat in incredulitat. exempli: **Quis** e. n. fmo dei r effi car: r penetrabilior omni gladio ancipiti: r ptinges vsq. ad diuisione aie ac spūs copagū q. ac medullaz. r discretor cogitationū. r intentionū cordis. Et nō est vlla creatura inuisibilis i cōspectu ei: oia aut nuda et

virtutis infinite generalis cognitionis r supreme auctoritatis: credendū est de impletioe sue pmissiois: et per pns scure est festinandū ad ipam obtinendū: sed rps in nā diuina habet quatuor pdicta g. r. In ista rone sic pcedit apls q. maiore ppositione supponit tanq. manifestā: minore ponit r declarat eam. d. **Quid** est sermo dei. In quo tangit primū. f. excellentia diuine nature in rpo q. sermo h. acapif. p. vbo. vñ r in greco sic habet: logos qd significat idē qd vbi: verbū autē diuinis est eiusdē nature cū eo cui? ē verbū: cū. j. rps sit verbū dei: fm q. habet Jo. j. **Verbū** caro factū est. sequit q. in eo sit excellentia diuine nature. r bñ dicit: **Quid** est sermo. q. r. dei verbū viuūt vita nobilissima: q. eius viuere ē diuinū intelligere: qd est respectu obiecti nobilissimi: pp qd cōdudat p. h. u. r. m. e. t. a. q. p. r. i. m. u. i. c. n. s. s. u. e. d. e. u. s. y. u. i. t. v. i. t. a. n. o. b. i. l. i. s. s. i. m. a. r. o. p. t. i. m. a. r. s. i. c. p. r. i. m. u. i. c. o. s. e. q. u. e. r. t. e. r. d. e. c. l. a. r. a. t. s. e. c. u. n. d. u. m. f. q. i. n. i. p. o. s. i. t. e. f. f. i. c. a. c. i. a. v. i. r. t. u. t. i. s. i. n. f. i. n. i. t. e. c. u. m. s. u. b. d. i. t. **Et** efficac. tanta est em efficacia q. se extendit ad oia fm q. dicit Sap. vii. **Omniū** est em artifex omniū hñs virtutē r. Sed p. s. i. d. e. r. a. n. d. u. m. e. s. t. q. v. i. r. t. u. s. a. l. i. o. r. a. r. t. i. f. i. c. i. a. t. t. i. n. g. i. t. t. i. m. o. r. e. i. f. a. c. t. i. b. i. l. i. s. e. x. t. e. r. i. o. r. a. s. e. d. v. i. r. t. u. s. d. e. i. e. s. t. t. a. t. a. q. a. t. t. i. n. g. i. t. c. i. u. i. u. s. c. i. q. r. e. i. i. n. t. i. m. a. c. u. i. e. s. t. c. a. u. s. a. e. s. t. d. a. n. s. e. s. t. r. c. o. s. e. r. u. a. n. s. r. p. r. i. n. c. i. p. i. a. c. i. q. u. i. e. s. t. v. i. s. i. e. n. s. r. p. r. i. n. g. e. n. s. p. p. t. e. r. q. d. v. i. c. i. n. i. o. r. ē. i. p. i. r. e. i. q. i. p. a. r. e. s. s. i. t. s. i. b. i. p. i. r. a. d. h. o. c. d. e. n. o. t. a. n. d. u. m. d. i. c. i. t. m. **Et** penetrabilior omi gladio ancipiti. i. hñti acutiē ex vtraq. pte: r sic nō impedit ei penetrabilitas ex aliqua pte. Simile est de virtute rpi: que a nullo pot impedi que ptingit ad intima rei: r a maiore bu? expñ onē dicit: n. **Et** ptingens vsq. ad vi. aie et spūs r. aie dicit ppter potētiā eius aiales: que sunt aie r corpus cōes: spūs dicit ppter potētiā aie abstractas: q. bus cōuenit cū substantijs pure spūalib: p hoc vult dicere q. virtus rpi attingit rei intima quātūcūq. subtilia sunt. sequit: o. **Copagū** quocq. r medullaz. **Copages** sunt corpis iūcture neruis illigatē: medulle sūt intra ossa cōcluse. p hoc vult dicere q. vtus rpi attingit oia quātūcūq. sūt ligata r inclusa: r sic patz secundū. f. efficacia virtutis rpi. **Cōsequēter** declarat terciū. f. generalitatē sue cognitionis: que se extēdit ad oia etiā in pticulari quātūcūq. sūt occulta: r hoc est quod dicit: p. **Et** discretor cogitationū. que soli deo cognite sunt bz cōem opinionē doctoz: r hoc videt p illud qd d. j. **Reg. xvj.** Deus aut intuet cor. **Considerandū** etiā q. licz aliqui doctozes dicāt ipaz cogitationē nostrā esse cognoscibile puris s. b. s. spūalib: tñ de intēdoe cogni tionis ipsi cōcordant et cōcedunt q. est cognoscibilis

soli deo. verbi grā: si cogitē de muliere dicunt q. hoc pot cog noscere angel? bon? siue mal? etiā ex nālib: sed si cogitē de muliere intēdoe de apicēdi ipaz vñ ad bonū informādi cō gnoscit solus de: r ppter hoc subdit aplus: q. **Et** intēti onū cordis. q. r. cognitio rpi nō solū se extēdit ad ipas co gitatioes: sed etiā extēdit ad intētio nes cogitationū.

apta sunt oculis ei? ad quē nobis sermo. **Dntes** g. pōti ficē magnū q. penetravit ce los ihm filiū dei: r teneam? spei nrē p. f. s. i. o. n. e. **Nō** em hēm? pontificē q. nō possit ppati infirmitatibz nrīs: tē tatū aut p oia p silitudine absq. p. c. o. **Adeamus** g. cū fiducia ad thronū grē ei: vt misericordiā psequimur? r grāz inueniam? in auxilio

Et dicitis patet q. rps cogitat ea que sunt ad cognoscē dū difficulta. ex quo cōdudat vltē rius q. cognoscit omnia alia. d. r. **Et** non est vlla crea. inui. i. n. cōf. i. c. t. u. e. i. q. r. q. nō solum videt res i s. u. p. h. i. c. i. e. s. i. c. u. t. n. o. s. c. i. v. i. d. e. m? b. o. i. e. m. v. e. s. t. i. t. u. m. n. o. v. i. d. e. m? c. a. q. l. a. t. e. r. s. u. b. v. e. s. t. e. s. i. p. e. o. i. a. v. i. d. e. t. i. n. p. f. u. n. d. o. i. d. e. o. s. u. b. d. i. f. s. **Oia** aut nuda

r apta sunt oculis eius. r sic bz ter cū. **Consequēter** ponit quartū. f. excellentia auctoritatis in christo cum dicit: **Ad** quē nobis sermo. ipe em cōstitutus est rex viuoz r mortuoz: ideo hēm? sermonē ad ipm: q. o. z. nos reddē rōnem deo de omib? factis nostris r cogitatis: r sic patet quartū: r p. p. s. e. q. u. e. s. p. a. t. e. r. m. i. n. i. o. r. p. m. i. s. s. i. o. n. i. s. q. s. t. u. a. d. e. i. q. u. a. t. u. o. r. p. t. e. s. f. q. i. n. c. h. r. i. s. t. o. r. o. n. e. d. i. u. i. n. i. t. a. t. i. s. e. s. t. e. x. c. e. l. l. e. n. t. i. a. n. a. t. u. r. e. e. f. f. i. c. a. c. i. e. r. c. o. g. n. i. t. i. o. n. i. s. r. a. u. c. t. o. r. i. t. a. t. i. s. r. p. c. o. n. s. e. q. u. e. s. d. e. b. e. m? f. e. s. t. i. n. a. r. e. a. d. i. d. q. d. n. o. b. i. s. p. r. i. c. i. p. i. t. r. p. r. o. m. i. t. t. i. c. s. e. z. i. n. g. r. e. d. i. r. e. q. u. i. e. c. e. l. e. s. t. e. m. t. **Dntes** ergo pontificē. **Hic** ponit secūda rō ad idē ostēdendū r acapif ex magnitudine humanitatis christi: r est ratio talis rps in sua bñanitate bz magnitudinē p. quaz potest nos adiuuare: habet etiā pietatis r cōtuitudinē p. quā est patius ad nobis cōpati r cōdescēdere: ergo secure festinem? ingredi in requiē celestē: cōfisi de eius adiutorio rpe oportuno qd ē rpus p. s. e. n. s. q. z. e. s. t. t. e. m. p. u. s. g. r. a. t. i. e. In ista rone sic pcedit aplus: q. pmo declarat rpi magnitudinē etiā fm suā b. u. m. a. n. i. t. a. t. e. d. i. c. e. b. a. t. e. m. p. o. n. t. i. f. e. x. i. n. l. e. g. e. m. a. g. n. i. u. s. q. z. s. e. i. m. e. l. i. n. a. m. o. i. n. t. r. a. u. i. t. i. n. f. a. n. c. t. u. m. f. a. n. c. t. o. r. u. m. i. n. s. a. n. g. u. i. n. e. a. l. i. e. n. o. g. m. u. l. t. o. f. o. r. t. i. c. h. r. i. s. t. u. s. d. e. b. e. t. d. i. c. i. p. o. n. t. i. f. e. x. m. a. g. n. i. u. s. q. u. i. i. n. t. r. a. u. i. t. c. e. l. u. m. i. n. s. a. n. g. u. i. n. e. p. r. o. i. t. e. m. d. i. c. e. b. a. t. p. o. n. t. i. f. e. x. l. e. g. m. a. g. n. i. u. s. q. z. e. r. a. t. d. e. f. i. l. i. u. s. a. a. r. o. n. r. m. u. l. t. o. f. o. r. t. i. u. s. d. e. b. e. t. d. i. c. i. r. p. s. m. a. g. n. i. u. s. q. ē. n. a. l. i. s. d. e. i. f. i. l. i. n. e. c. p. o. t. d. i. c. i. f. i. l. i. d. e. i. a. d. o. p. t. i. u. s. e. t. i. a. m. f. i. n. h. u. m. a. n. i. t. a. t. e. r. h. o. c. e. s. t. q. d. d. i. c. i. t. a. p. l. u. s. **Dntes** g. p. o. m. a. q. u. i. p. e. n. e. c. c. i. b. m. f. i. l. i. u. m. d. e. i. **Ist** ex q. est ita magnus t. **Teneam?** s. x. i. n. r. e. p. f. e. s. s. i. o. z. e. r. o. p. e. e. i. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. cō f. i. t. e. d. o. r. e. i. e. t. e. d. i. e. d. o. **Cōsequēter** ostēdit pietatē r cōtuitudinē in rpo cū dicit: y. **Nō** em rps. n. i. c. a. r. n. e. p. a. s. s. i. b. i. l. i. a. s. s. u. p. t. a. p. n. o. b. i. s. p. a. s. s. u. s. ē. i. n. c. r. u. c. e. r. t. e. t. a. t. u. s. i. n. d. e. s. e. r. t. o. a. d. e. m. o. n. e. r. i. o. e. r. t. a. l. i. e. x. p. i. e. r. i. a. b. z. q. u. a. d. ā. a. p. t. i. t. u. d. i. n. e. a. d. o. p. a. t. i. e. d. u. m. i. n. f. i. r. m. i. t. a. t. i. n. r. e. r. h. o. c. ē. q. d. d. i. c. i. t. **Non**. n. h. a. p. o. q. nō possit ppati infir. no. tēta. aut p oia. **Cōsiderandū** tñ q. licz rps tentat? fuit in carne passibili sicut r nos: tñ alio mō: q. ex tērationib? frequēter i delectatōz peccati r p. s. e. c. u. s. u. m. i. n. c. i. d. u. m? i. p. e. a. u. t. n. u. l. l. o. m. o. r. i. o. e. i. t. e. t. a. t. i. o. f. u. i. t. t. i. n. e. x. t. e. r. i. o. r. i. t. e. r. h. e. s. t. q. d. d. i. c. i. t. a. p. l. u. s. **Pro** silitudinē absq. peccato. q. i. s. i. l. i. c. a. r. n. e. t. e. t. a. t. u. s. s. n. o. n. s. i. l. i. m. o. r. r. q. z. r. p. s. b. z. p. o. t. e. s. t. a. t. e. n. o. s. a. d. i. u. u. a. d. i. r. a. p. t. i. t. u. d. i. n. e. a. d. h. o. c. p. p. e. t. a. t. i. s. t. e. n. e. r. i. t. u. d. i. n. e. i. o. p. d. u. d. i. t. a. p. l. u. s. a. **Adeamus** g. p. d. i. l. e. c. t. i. o. n. e. o. p. a. n. t. e. b. **Cū** fiducia. de rpi potestate r misericordia. c. **Ad** thronū grē eius vt misericordiā cōse. ingrediēdo requiē celestē: d. **Et** gratiā inueniam? sine q. nō possum? ingredi illā. e. **In** auxilio oportuno. hoc est moderio tpe qñ ē rpus gratiē. **Ad** euidentia maiore eoz que dicta sunt circa p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. b. u. i. c. a. q. u. e. r. i. t. v. t. r. u. r. e. q. u. i. e. s. b. e. a. t. o. z. f. u. i. t. f. i. g. u. r. a. t. a. p. r. e. q. u. i. e. f. i. l. i. o. r. u. m. i. s. r. a. e. l. i. n. t. e. r. r. a. p. m. i. s. s. i. o. n. i. s. e. t. a. r. g. u. i. t. p. m. o

Epistola pauli

q̄ nō: q̄ status bonoz figurat p̄p̄e p̄ nō. te. q̄ nō. te. me-
 diū est inter statū ve. le. 7 inter statū beatorū: 7 nō sicut ea q̄
 fuerūt in veteri lege sunt figura corū q̄ sunt in noua: ita fa-
 cta nō. te. sunt figura eoz: que i gloria celestis: sed illud q̄
 est p̄p̄m noui te. nō est attribuendū veteri: ergo requies hi-
 lioz istī in terra p̄missiois nō fuit figura requiei celestis.
 Itē si requies beatorū est figurata in ve. le. ibi p̄mitteret
 aliquomō: sed hoc est falsum: q̄ lex vetus nō poterat illā
 requie dare: vt p̄z ex p̄dictis: 7 sic p̄mitteret illud q̄ est
 sibi impossibile: ergo 7c. Itē figura debet correspondere fi-
 gurato: sed moyses legislator ve. legis requie terre p̄missi-
 onis nō intravit: ergo nec lex vetus requie celestis figurauit
 Contrariū p̄z in lra. R̄ndeō hic duo sunt vidēda: p̄mū
 est que sit requies beatorū: secūdu qualis figurata fuit per
 requie in terra p̄missionis. Circa p̄mū considerandū q̄ re-
 quies nō accipit hic putat opponit motui 7 lassitudini cor-
 porali: 7 hoc duplici de causa: p̄mo q̄ talis requies potest
 haberi in vita p̄nti: sed beatitudo nō pot̄ b̄i in vita p̄nti:
 secūdo q̄ requies beatorū idē est realiter q̄ beatitudo ip̄o-
 ri: beatitudo autē ista est p̄fectio aie p̄m p̄tē sup̄iore: videt̄
 p̄m voluntatē et intellectū: vbi requies que opponit mo-
 tui corporali 7 fatigatiōi nō habet locū: 7 ideo quies beato-
 rū accipit putat opponit motui i sp̄ualib⁹ que mouent ad
 aliquid p̄ desiderū: sic em̄ mouent amoribus sicut corpa
 ponderib⁹: p̄m q̄ dicit Aug⁹. in li. conse. Amor me⁹ pon-
 dit meū co feror: quocūq; feror. 7 sic quies beatorū cōsi-
 dit in hoc q̄ appetitus eoz totaliter quietat p̄ adceptionē
 summi boni potentis quietare appetitū: p̄tē q̄ dicit au-
 gu. in li. cōse. In quietū est dñe cor meū donec requiescat i
 te. ex p̄dictis p̄z q̄ eadē est realiter quies dei et beatorū: si
 tñ accipiat quies obiectiue: q̄ idem est obiectū beatitudi-
 nis vtriusq;. si autē accipiat formalit̄ differūt sic creatū 7
 icreatū: sicut de beatitudine dei 7 sanctorū dictū est: 7 sic p̄z
 p̄mū. Circa secūdu considerandū q̄ illud q̄ est figura ali-
 cui⁹ oportet q̄ sit in se res aliqua: q̄ qd̄ nihil ē in se nō pot̄
 aliud figurare: 7 ideo illud q̄ est figura alicui⁹ pot̄ accipi
 tripliciter: vno mō. putat est res tñ. alio mō vt ē figura tñ:
 tercio mō vt est res 7 figura simul: isto mō triplici inuenit̄
 in scriptura aliquid dictū de requie terre p̄missiois q̄ ali-
 quū aliquid dicit de ip̄a p̄m se: 7 hoc mō non pot̄ dici figu-
 ra requiei beatorū: sicut est illud quod scribit̄ Deut. xxxij.
 In crassat⁹ est dilect⁹: 7 recalcitrauit 7c. q̄ quies in abun-
 dantia illius terre fuit occasio idolatrie. Inuenit̄ etia ali-
 quid scriptū de ip̄a in q̄tum est in figura tñ: sicut est illud
 qd̄ habet̄ Gzech. xliij. filij hominis locus solij mei 7 loc⁹ ve-
 stigioz pedū meoz vbi habito in medio filiozū isrl̄ in eter-
 nū. 7 sic sensus litteralis hui⁹ auctoritatis est tñmō de re-
 quie celestis. Inuenit̄ etia aliquid scriptū de requie predi-
 cta in q̄tum erat res 7 figura simul: sicut est omne illud vbi
 p̄mittit̄ requies in terra p̄missionis filius israel i p̄mū
 virtuose opatiōis: q̄ p̄mū debet excedere meritū sicut fi-
 nis melior est his que sunt ad finē: nūc autē ita est q̄ opa-
 tio virtutis melior est q̄ fuerat quies illa corporalis: 7 ideo q̄
 es illa corporalis nō potuit esse principale premiū virtutis
 sed fuit quoddā bonū minus sensibile: tñ eis p̄missum: 7
 sub h̄ intelligit̄ p̄missa p̄ncipaliē q̄es brōz ista autē q̄es be-
 atorū h̄ inchoat p̄ ḡaz p̄m q̄ dicit Luce. ij. In terra par bo-
 nimb⁹ bone voluntatis. 7 cōsummat̄ per gloriaz: vtrūq;
 autē dat nobis p̄ ip̄m christū qui est auctor noui te. 7 sic p̄z
 q̄ quies terre p̄missionis fuit figura requiei celestis: vt ex
 bibere de nobis p̄ christū: 7 sic nō fuit figura ip̄ius imedia-
 te: sed mediante statu noui te. 7 sic patz secūdu. Ad argu-
 mēta patz p̄ predicta: q̄ non p̄cludunt nisi q̄ requies ter-
 re p̄missionis non fuit figura imedia te requiei celestis:
 vt patz intuenti.

In capi. iij. vbi dicit̄ in postil. Timeam⁹ ergo. i. solici-
 ti sumus.

Additio.

Noc qd̄ dicit̄: Timeam⁹ ergo relicta pollicitatiōe
 existimet̄ aliquis nobis deesse. videt̄ sic exponēdu
 posset. n. quis dicere licet̄ antiq̄s fuit p̄missum in-
 trare requie terrenā: non tamē alicui videt̄ fuisse illis p̄-
 missum intrare in requie celestem: et sic ex illa figura non

accipet̄ argumentū efficac ad h̄ nobis esset p̄missa
 requies celestis: 7 hoc est qd̄ dicit aplūs: Relicta pollici-
 tatione. i. nō cōsiderata pollicitatione quā habem⁹ ad
 intrandū requie celestē: existimet̄ aliquis deesse. id est
 existimet̄ q̄ nobis deest talis pollicitatio: cum nō legat̄

in ve. te. qd̄ refu-
 rat apostol⁹ di-
 cētū nobis nū-
 ciatū est quē ad
 modū et illis. i.
 nūciatū est no-
 bis regnū cele-
 ste: quē ad mo-
 dū 7 illi regnū
 terrenū. 7 hoc ē
 manifestū quia
 christus xp̄s se
 pmisit regna ce-
 lestia credētib⁹

oportuno. Caplm. v.

Omnis nāq; pontifex
 pro hominibus assumpt⁹
 pro hominibus constituit̄ in
 his q̄ sūt ad teū vt offerat
 dona 7 sacrificia pro pecca-
 tis. Qui condolare possit

sicut antiq̄s regnū terrenū fuit p̄missū obediētib⁹: vñ
 ex consequēti arguit q̄ sicut illis nō profuit p̄missio
 propter eoz defectus: sic timendū est ne hoc cōtingat
 p̄sentibus 7c.

Replica.

In ca. iij. vbi dicit̄ Timeam⁹ ergo ne forte re-
 licta pollicitatiōe 7c. Burgen. videtur sentire
 q̄ p̄missiones facite in ve. lege solum erant de
 terrenis: non de celestibus. Huius oppositū nititur p̄-
 bare tribus rationib⁹ circa. xv. capi. Gen. in secūda di-
 gressiōe 7 i vltima additiōe circa ca. xlvij. Gen. 7 cir-
 ca capi. xvij. Leui. 7 multis alijs locis: effectus tamen
 huius additiōis est ad idem cū postilla.

Capitulū. v.

Omnis nāq; pontifex. Postq; apostol⁹ ostēdit̄
 excellentiam nō. te. respectu veteris p̄ hoc q̄ chri-
 stus seminet̄ angelis 7 etiā moysi: per quos da-
 ta est lex vetus: hic ostēdit̄ hoc ideoz per hoc q̄ sacerdo-
 tium christi p̄eminet sacerdotio aaron: et circa hoc
 duo facit: quia primo ostēdit̄ christū esse pontificem
 secūdo ostēdit̄ ipsum esse excellentiorē pontificē ve.
 te. secūda pars incipit in principio. vij. capi. ibi: Dic. i.
 melchisedech. Circa p̄mū duo facit: q̄ primo ostēdit̄
 christū esse pontificē. secūdo preparat animos au-
 ditōz respectu sequētū. secūda ibi: De quo nobis grā-
 dis sermo. prima ad huc in duas: quia primo ostēdit̄
 quid requirit̄ in pontifice: secūdo declarat̄ ea in chri-
 sto fuisse: secūda ibi sic 7 christus. prima ad huc i tres
 q̄z primo describitur pontificis status: secūdo sui offi-
 cii debitus vsus: ibi. Qui cōdolere possit. tercio debet
 consecutiōis modus: ibi. Nec quisq;. Circa p̄mū cō-
 siderandū q̄ iste qui instituit̄ p̄tifer: debet esse homo
 non angelus: q̄ debet esse talis nature q̄ subditi pos-
 sint ad eum familiariter 7 facilliter recurrere: 7 hoc est
 qd̄ dicit apostolus: a Omnis nāq; pontifex ex homi-
 nibus. i. de numero hoim debet esse: verit̄ tamē licet̄ filius
 sit alijs in natura: tamen debet eos excedere in gradū
 dignitatis 7 in vita: ideo sequit̄: b Assumptus. i.
 ex cōmuni statu hoim super alios eleuatus. 7 quia non
 debet querere propriū cōmodum vel honorem: sed sub-
 ditōrum salutem: ideo sequitur. Pro hominib⁹ consti-
 tuit̄. 7 quia non instituit̄ vt p̄sistat in temporalib⁹: sed
 magis in sp̄ualibus: ideo sequit̄: c In his que sunt
 ad teum. i. in sp̄ualibus: 7 diuinis: et quia talia debent
 exerceri libere non coacte nec merenarie: ideo subdi-
 tur: d Et offerat dona. id est voluntarie oblata:
 non violenter extorta. e Et sacrificia pro peccatis.
 scz populi. f Qui condolare possit. Hic consequē-
 ter describitur modus debitus vtendi officio pontifi-
 calit̄: quia cum sit vicarius ip̄ius dei cuius propriū est
 parcē 7 misereri: ideo d̄z peccantiū misereri: 7 hoc est
 quod dicit̄ f Qui condolare possit his qui ignorāt
 id est qui peccant ex ignorantia.
 g Et errant. id est de his qui peccāt ex infirmitate vel

Ad hebreos

quocumq; alio errore: qz infirmitas passiois puerit iudiciū romis. debet aut potius moueri ad misericordias circa tales ex consideratioe pprie fragilitatis. vñ dñs p-misit beatū petrū in peccatū cadere: vt sciret alijs opari ex consideratioe pprii delicti: ppter b sequit: **Qm̄** z ipse circūdat? ē infirmitate pterea debet z quēadmodū pro ipso offerre vna p peccatū. vñ z in v. le. dēterminat ppriū sacrificiū p peccato pontifici: et in no. le. dicit sacerdos in canone misse Nobis qz peccatoribz zc. pcutiēdo ppriū peccatū i recognitiōe sui peccati: pro quo offert sacrificiū sicut z p peccato populi. **b** Nec q̄s

his q̄ ignorāt z errāt: qm̄ et ipse circūdat? ē infirmitate z pterea vñ quēadmodū p ipso: ita etiā et p semetipso offerre p peccatū. **Nec** q̄sq; sumit sibi honorē: s̄ qui vocat a deo tanq; aaron. **Sic** z xps nō semetip̄s clarificauit vt pontifex fieret: sed q̄ locutus ē ad eū. **filii** me^s es tu: ego hodie genui te^m quēadmodū z i alio loco dicit: **Tu** es sacerdos in eternū

q̄. hic p̄ter ostendit debitus modus assequēdi pontificale officiū: qz homo nō debet sibi ipsi assumere violentia: p̄cc: p̄cio: z silatione: sed si sibi imponat p vtilitate ipsi debet cū timore suscipere: vñd aug⁹. xix. de ciui. dei: **Qui** sanctū querit charitas: negociū iustū suscipit necessitas charitatis quā sarcinā suā nullū imponit cōtemplāde veritati vacandū est. z h̄ est qd dicit aplus: **Nec** quisq; sumit sibi honorē sed q̄ vocat a deo tanq; aaron Ille em̄ a deo vocat qui mō debito instituit. **i** Sic z christus. **Quo** quid requirit ad pontificē: hic p̄ter ostendit illud xpo cōuenire. z diuidit in duas ptes: qz p̄mo declarat p̄positū: secūdo ex hoc cōcludit intentū ibi. **Appellatus** est a deo. **Circa** p̄mū sic p̄cedit: quia ipse p̄mo ostēdit christū esse factū pontificē a deo: secūdo agit de ei⁹ officio: ibi. **Qui** in dieb; carnis sue. tercio de pietatis exercitio: ibi. **Et** quidē cū esset fili⁹ dei. p̄ma in duas: qz p̄mo pbat christi p̄tificationē esse a deo p̄ p̄ duplicē auctoritatē scripturā: secūda ibi. **Quēadmodū** z in alio loco. **Circa** p̄mū dicit p̄tinuans sententiā h̄e immediate p̄cedenti: **Sic** et xps nō semetip̄m clarificauit. sicut ambidosi z hypocrite: vt possint ad dignitates eccliasiticas ascendere. **k** **Sed** qui locutus ē ad eū. i. deus pater clarificauit ip̄m xpm̄: z hoc ē intelligendū fm̄ naturā humanā: qz in diuina nā habet eandē claritatē z gloriā cū patre: p̄t etiā intelligi fm̄ diuinā naturā nō sic qz deus pater filio aliquā claritatē vel gloriā de nouo dedit: sed in q̄tū diuinitatē quā ab eterno habuit a patre in tpe: pater manifesta-uit: ppter qd p̄tebat saluator. **Jo. xiiij.** Clarifica me p̄ apud temetip̄m claritate p̄uisq; mundus fieret. hanc aut claritatē filij declarat pater. **d.** qd sequit: **I** filius me^s es tu zc. z hoc expositū est. **s. ca. j.** **m** **Quēadmodū** z in alio loco. **Hic** consequēter inducit aplus aliā auctoritatē psal. ad. pbandū sacerdotiū xpi esse a deo: qz est verbum patris ad filium. **d.** **n** **Tu** es sacerdos in eternū: fm̄ ordinē melchisedech. dicit aut in eternū ad differentiā ip̄i sacerdotij v. le. qz illud tm̄ erat tpale z figurale sacerdotiū aut xpi est eternū z v. rñ: qz nos introducit ad clarā v̄sionem in vita eterna: qd non poterat facere sacerdotiū v. le. addit etiā alia differentiā p hoc qd dicit: **Secūm** ordinē melchisedech. qz sacerdotiū v. le. fuit fm̄ ordinē aaronicū seu leuiticū sacerdotiū aut xpi fm̄ ordinē supiorē q̄ figuratē tāgit: **Secūm** ordinē melchisedech: fm̄ qz inferius diffuse determinat aplus. **vñ. ca. 7.** ibidē plenius exponit hoc verbū. **o** **Qui** in diebus. **Hic** p̄sequēter agit de offi-

cio p̄tificationis christi: p̄mo declarat t̄pus debiti. **d.** **Qui** in diebus carnis sue. i. passibilitatis: qz ante resurrectionē habuit carnē passibile: sed non peccabile: z illud t̄pus fuit temp⁹ debiti vtendi officio pontificis offerentis p nobis sacrificiū. secūdo tangit modū deuotū offerendi. p nobis sacrificiū zc. cum dicit: qz **Preces** supplicatiōesq; dicit **Preces** qz ap̄d patre fecit petitiōnes: cū dicit **Supplicatiōes**. qz i orādo habuit modum humilē z deuotū. **r** **Ad** eū. id est ad patrem.

fm̄ ordinem melchisedech. **Qui** in dieb; carnis sue⁹ p̄ces supplicatiōesq; ad eum qui possit illū saluū facere a morte: cū clamore valido z lachrymis offerēs exaudit⁹ ē p sua reuerētia. **Et** q̄ dē cū eēt fili⁹ dei. didicit ex his q̄ pass⁹ ē obediētia⁹ z cōsūmar⁹ fact⁹ ē oib; obtrēp̄rātib; sibi causa salutis etne appellatus a deo pontifex iuxta ordinē melchisedech

sacramentū zc. cum dicit: qz **Preces** supplicatiōesq; dicit **Preces** qz ap̄d patre fecit petitiōnes: cū dicit **Supplicatiōes**. qz i orādo habuit modum humilē z deuotū. **r** **Ad** eū. id est ad patrem.

s **Qui** posset eus saluare a morte. faciendo qz nō moret si veller: s̄ tamē noluit ppter redēptionē nostrā adimplentiā que per mortē christi cōuenientissime imple-

ta est: saluauit eum tamē a morte. alio modo. scilicet eum a mortuis resuscitando: **t** **Cum** clamore valido et lachrymis offerēs. s. corpus suum cum precib; in cruce. qz autē moriens valide clamauerit dicunt euangelistae: sed q̄ ibi lachrymatus fuerit non habet de euangelio exp̄sse potest tamē haberi per simile: quia **Job. xij.** dicit qz christus in morte lazari lachrymatus est ex pietate: et magis probabile est qz lachrymatus fuerit in cruce p totius humani generis redemptionē. **Dicit** etiā **Jo. vlti.** qz multa fecit iclus signa que nō sunt scripta: z ideo cū aplus dicit ip̄m tunc lachrymatū fuisse tenendū est hoc tanq; certū quod in euangelio non sit scriptū. **Et** patz ex predictis qz oblatio z oratio xpi fuit facta hūili mō deuoto z seruenti: ideo merito fuit exaudibilis z accepta: z hoc est qd subditur: **y** **Exauditus** est p sua reuerentia. i. qz vtēdo officio p̄tificis. s. orādo p ip̄o z offerēdo suū sacrificiū habuit modū deuotum z reuerendissimū. **r** **Et** quidē **Hic** p̄sequēter ostendit qz in xpo fuit maxima misericordia que debet esse i pontifice: quia cū esset deus ab eterno in qua natura pati nō poterat: ex sua pietate z misericordia qua visitauit nos oriens ex alto assumpsit naturā humanā passibilem in qua pro nobis pateret: z ex passionis experientia ad cōpatiendū nobis quodam modo aptior redderetur: z hoc est quod dicit apostolus: **r** **Et** quidēz cum esset filius dei. id est ab eterno existēs in natura diuina. **y** **Didicit**. ex tempore i natura humana. **z** **Ex** his que passus est obediētia. sed hoc fuit tm̄ noticia experimentalis: quia in noticia habituali non p̄fecit sed eam totā ab instanti cōceptionis habuit: z qz p suā passionē meruit gloriā sui corporis z exaltationē z p̄ter alioz gloriificationē: ideo sequit. **a** **Et** p̄summat⁹ factus i breui. qz in sua resurrectione habuit gloriā p̄summatā in corpore: qz prius erat p̄fecta tm̄ ex parte aie. **b** **Fact⁹** est obtrēp̄antibus sibi. p verā fidem. **c** **Causa** salutis eterne. videm⁹ em̄ in naturalib; qz illud qd est p̄fectū p̄t facere alterū sibi sile. similr christus in gloria p̄fectissim⁹ est alijs causa gl̄ie in q̄tū deus p modū p̄ncipalis effect⁹ z in q̄tū hō p modū merētis z instrumenti p modū p̄iacti tm̄ in v̄nitate suppositi: alij autē sancti se habent ad eum per modū instr̄i sep̄ati sicut man⁹ artificis aliter est instr̄m ei⁹ z alit securis. **d** **Appellat⁹**. **Ostēso** qz xps hūit p̄fecte illa q̄ debet eē in p̄tifice: hic p̄ter p̄cludit p̄positū p̄ncipale. s. qz xps est appellat⁹ realit⁹ pontifex z vere. **d.** **d** **Appel.** est a deo p̄. fm̄ oz. melchi. hoc autē addit qz sacerdotiū xpi nō cōsistit in oblatōe brutoz animalū: sicut p̄stebat sacerdotiū leuiticū: s̄ p̄sistit in oblatōe corporis z sanguinis ibi

Epistola pauli

Christi sub spe panis et vini: sicut melchisedech qui erat sacerdos dei altissimi obtulit panem et vinum: ut habet Gen. xiiii. cap. e. De quo nobis sermo gradis. oniso q' rps sit vere potifer. Sic pnter pparat aios audientiu respectu sequenti: et dividit in tres ptes: q' pmo reddit auditores attetos: secundo vocales in principio sequentis ca. ibi: Quapropter tercio beniuolos: ibi: Et hoc qd. Circa pimum sciendum q' animu' auditoru' excitat ad attetio: ne: qm' doctor ei insinat dicendou' difficultate. q' quid' de' difficultas potest ptingere dupliciter: vno mo' ppter materie arduitate alio mo' ppter audietes imbecillitatez ad capiendu' et tarditate: vtriuq' ptingit in proposito: q' materia incarnatiouis d' qua loquebat' ap'plus e' valde ardua et difficilis. It' illi quib' scribebat. si iudei erant etia' imbecilles ad capiendu' ppter assuetudine ad p'paratu': et hoc est de quo dicit ap'plus e. De quo. s. p'ntifici nro iesu xpo est. f. Nobis grandis sermo et interp. ad discent. i. interpretatioue indigens ppter materie difficultate: et iteru' alia causa est: s. qm' imbecill. facti estis ad audiendu'. i. ad intelligendu' de quo eos reprehendit. d. b. Et eni cu' debuertis magistri esse ppter rps. i. ppter diuinitate rps. hoc aut' dicit ap'plus: q' ipi fuerat instructi a iuuetute in lege et p'p'etis. i. Rursus indigetis vt vos do. q' sine ele. exordij ser. dei. In gramatica elementa dicunt' lre quas pueri p'vno ad discunt: ad similitudine' hui' dicunt' elementa illa que sunt prima et coia in fide que quilib' d'z scire. Considerandu' t' q' ap'plus no' dicit q' velit eos de talib' instructe: vt in ca. se queti p'z: sed vt sic loquedo possit eos meli' excitare: p'p' qd' etia' subdit: k. Et facti estis quib' lacte opus sit et sicut em' paruulis dat' lac qd' est abus de facili couertibilis: et non danf' eis carnes vel pisces vel ali' abus dure digestionis: ita s'it' nouit' in fide et simplicibus no' sunt p'ponenda' difficilia fidei: sed ea tm' que pnt' de facili capi: pp' qd' sequit': l. Quis em' qui lactis e' p'iceps. i. indigens doctrina facili: m. Expers e' sermonis iusticie. i. inept' ad capiendu' difficilia que tm' sunt p'ponenda' pfectis: cuius ratio subdit: n. Paruul' est em'. i. nouell' et impotens ad talia. o. Perfectoz aut' est solidus abus. i. doctrina subtilis in his que ad fide' p'tinent: est tam' p'ponenda' pfectis: et que sint tales ondit' psequeter. d. p. Forrum qui pzo ipa' p'suetudine. in creatio scripturarum. q. Exercitatos hnt' sensus. i. rutes intellectuales q' p' sensus aliq' designant: sicut aliq' alicui dicit: vides tu h' id est intelligis: et ad quid valeat tale exercitiu': subdit. d. r. Ad discretionem boni et mali. i. veri et falsi in his q' sunt fidei q'z veru' est bonu' intellectus: et falsum est malu' ipius. Ad euidentiā maiore' hui' p'ris vltimē querit' q' r' m'ysteria et subtilia fidei sint omnibus indifferēter p'ponenda: et arguit p'vno q' sic q' dicit' Math. xlii. Predicate euāgelium omi creature. sed in euāgelio continent' oia fidei mysteria ergo rē. Itē credere articulos fidei explicite est de necessitate salutis q'stū ad oēs: sed no' possunt talia credē nisi eis p'ponat': ergo articuli fidei sunt omnibus p'ponendi sed articuli fidei continent' mysteria et difficilia ergo rē. Contra illud qd' h' in textu: Et facti estis quib' lacte op' sit no' solido cibo. R'ideo mysteria fidei pnt' dupliciter p'poni: vno mo' vt credēda simpliciter p' simplicem assensum: alio mo' p'ponuntur vt aliquat' intelligēda p' rōnem: put' pot' ratio hui' in tali materia. loquedo igit' de p'vno mo' p'ponēda: dicendū q' fidei mysteria no' sunt oib' p'ponēda q'z no' debet' p'poni infidelib' obfirmatis: q' ex hoc no' sequi-

De quo nobis gradis sermo et interpretabilis ad dicendū qm' imbecilles facti estis ad audiendū. Et eni cu' teberetis magistri e' ppter rps: rursu' indigetis vt vos doceam' q' sint elementa exordij sermonu' dei: et facti estis q' b' lacte op' sit: no' solo cibo. Quis em' q' lactis e' p'iceps

tur eoz couersio s' tm' fidei verisio: et p'poni debet' mo'is sine occasio: et hoc est qd' dicit saluator: Math. vii. Nolite sanctu' dare canib' neq' mittatis margaritas ante porcos: ne forte coculent ea pedibus suis: et canes conuersi dirupat' vos p' sanctu'. et p' margaritas intelligit' bec doctrina sca' et p'iosa: et p' canes et porcos intelligunt' obstinati in infidelitate et in imudicia sua: s' fidelibus et credere volentib' et illis d' q' b' sperat' couersio p'ponēda e' fidei doctrina. Aduertendū t' q' doctrina fidei aliq' sunt oibus coia q'z omēs tenent' illa credere exp'plicitate: sicut est

expers e' sermonis iusticie. Paruul' em' e'. Perfectoz aut' est solidus abo: eoz q' p' p'suetudine exercitatos habet sensus ad discretionem boni ac mali.

Capitulu' vj.

Quapropter intermitentes inchoationis christi sermonem: ad pfe-

mysteriu' incarnatiōis christi: et passionis et resurrectionis et p'similia que comuniter predicant' in ecclesia: et talia sunt omnibus p'ponēda etia' simplicib': non tamē subtiliter sed p' grossa exempla ab eis capibilia: q'z ali' daret' eis occasio erradi. Alia sunt in doctrina fidei q' sequuntur ex articulis fidei ad q' credenda explicite no' tenent' simplices: sed tm' illi qui sunt in ecclesia superiores: et talia no' sunt simplicib' p'ponēda: nisi p' abilitate timeret' q' in talibus essent male informati ab hereticis: in tali em' casu sunt de talibus instruendi q'z p'fidia heresis no' tm' ptingit in errore circa articulos: sed etia' in errore eoz que sequuntur ex articulis: sicut em' hereticu' est dicere q' no' assumpsit ea q' sunt de incarnat' ita hereticu' est dicere q' no' assumpsit ea q' sunt de p'ncipio ad natura' humanā. si aut' loquamur de secundo modo p'ponendi ea que sunt fidei. s. in q'stū sunt p' rōnem intelligēda: sic tm' p'ponēda s' h' ob' intelligētib' et exercitat' i scripta q' pnt' cape talia: no' at' simplicib' et cape no' potēti b' q'z b' pnt' eis e' error' mā argumēta patet' p' dicta.

In ca. v. vbi dicit' in postilla: Et exauditus est pzo sua reuerentia. Additio. De qd' dicit' Exaudit' p' sua reuerentia. potest actualit' intelligi fm glo. f. p' reuerentia passionis cui maxima reuerentia debet' eo q' sine peccato passus est p' sua charitate.

In eodē ca. vbi dicit' in postilla: De quo. s. pontifice nostro iesu christo. Additio.

De qd' dicit' h: De quo gradis sermo nobis et interpretabilis ad dicendū. fm glo. referendū e' ad sacerdotiu' xpi. s. quo fm ordine melchi. appellatus e' sacerdos vt statim. s. dixerat. De q' em' facit ap'plus grandē sermone. j. et interpretabilē. s. idē indigentē interpretatiōe: no' ppter materie difficultate: q'z illa i az p'posuerat de christo in p'ncipio hui' eplē. d. Qui am' sit splendor p'ris. hnt' maiore' difficultate et indiget' altiori interpretatiōe: vt est manifestu': sed bec mā de sacerdotio xpi no' h' in se tm' difficultate nisi solū ppter imbecillitate' audientiu' q' no' valebāt discernere intelligētiā eoz q' de hoc tradunt' in scriptura: put' ap'plus teclare intēdebat: et hoc est qd' subdit: Qm' imbecilles facti estis ad audiendū rē. q. d. In indigeremus grandis sermone et interpretabili: nisi ppter imbecillitate' vestra.

Capitulu' vij.

Quapropter ope' inmittētes rē. In pte immediate pcedeti apls reddit' auditores attetos ondedo vicedoz difficultate: b' pnter reddit' eos vocales ondedo eoz ordiē: q'z ondit' q' sūt dimittēda et q' psequenda

Illi enim quibus scribat erat exercitatus scripturis: et ideo dicit quod intendit dimittere ea qui solent dici nouitas: sed intendit persequi ea que solent dici profectus: et hoc est quod dicitur a Quapropter incipit in christo xpi sermone supple facta a quibus incipit fidei doctrina. b Ad profectioz seramur. i. ad doctrinam profectorum

z que sunt illa que intendit dimittere breuiter tangit: z sunt sex. primum est pnia a peccatis pteritis. sicut enim in motu naturali ppor est recessus a termino a quo qd accessit ad terminum ad quem ita in peccatu gre que perfitur natura pnia est pnie factum: qd est quida regressus a peccatis: z hoc tangit cum dicitur:

c Non rursus faciētes fundamentū pnie ab opibz mortu. peccatis que sunt opa mortua: dicit aut penitentia fundamentū: qz e illud qd est pnia in pcessu gre: vt dicitur est sicut fundamentū est illud qd est pnia in edificatione. secūdu qd e dimittere qd est fides simpliciter p qua sit accessus ad deū fm qd dicitur. i. ca. Accedente ad deū oportet credere qz e zc. z hoc tangit ibi: Et fidei. terciū est: Baptisma qd est quedā spūalis gñatio: z hoc tangit ibi: Baptisma dicitur doctrine. et dicit in plurali qz tripliciter est baptisma. s. sumis flumis z sanguis: verū tamē hnt tm virtutē vni? baptisim: et ideo dicit apls ad eph. iij. Quia fides vni? baptisma. quartū est factum confirmatiōis in quo dat spūsanctus ad robur: sicut in baptismo dat ad psequēdu esse spūale: et hoc notat ibi: Impositiōis quoqz manuū. qntū z certū pntet ad terminū spūalis pcessus: expectam? enim resurrectionē cor por futurā: qz hoc amoto inanis esset fides nra: vt dicit. i. ad cor. iij. z h tangit ibi: Ac resurrectionē nob sciendā i iudicio extremo: z hoc e certū: qd notat ibi: Et iudiciū eterni. dicit aut iudiciū eternū: qz snia ibi data i eternū durabit. Ista sex pdicta nō intendit apls psequi nō: qz sunt quedā fidei rudimēta de quibz fidei nouitij sunt instruendū: z de talibus instruebant in primitiua ecclesia: vt p3 Act. xij. z in pluribus alijs locis. d Et hoc faciē? dicit pnter aplus reddit auditores beniuolos ad ostēdēdu eis sue doctrine possibilitatē z vtilitatē: et diuidit in tres ptes: qz primo pponit in generali qz sua doctrina est cōueniens et possibilis secūdo ostēdit i spūali quibz impossibilis est: ibi. Impossibile est. n. terciū quibz est possibilis: ibi. Confidim? autē Circa primum sciendū qz apls in principio h? ca. dixit se velle instruere illos quibz scribat de bis que pntinent ad pfectionē doctrine christi: z qm illud sit difficile: tamē hoc est bene possibile cum adiutorio dei: et hoc e qd dicit apls: d Et hoc faciē? siquidē pmit. zc? id est adiuerit. m. n. dicit z plus significat. e Impossibile est enim. dicit ostēdit quibz sua doctrina est impossibilis: z diuidit in duas ptes: qz primo ostēdit ppositū: secūdo ad hoc inducit exemplū: ibi. Terra enim. Dicit igit qz sua doctrina est inutilis illis qui post multa beneficia diuina recepta p ingrati tudinē labunt de peccato in peccatū: qz de se resurgere non possunt: z iuste a deo pmittunt de pceptis onere peccatorū: talibus enim sic i peccato pfundatis: et p psequēs quodamō obstinatis fm qz scribit Prover. xviij. Impius cum in pfundis peccatorū venerit cōtemnit. inutilis est doctrina apo-

stoli: qz nō recipiūt humanā p̄sationē: z hoc est qd dicit apls. e Impossibile est enim eos qui semel illu. sunt. recipiētes baptisimū factim: qd dicit sacramētū fidei: qz illuminaat p fides. Et bene semel dicit: qz hoc factim nō pot addiberi homini nisi sel cū nō sit iterabile. f Gustauerūt etiā tonus celeste. qz i sacro baptisimū p̄fitec grā qz de celo datur. s Et p̄cipies facti sunt spūsancti. qz vāria tona spūsancti dant cū grā: qz qui de tona fuerūt in xpo p̄fecte: vt habet 1a. 11. Et ino bis se p̄cipiatue.

nihilomin? bonū dei verbū virtutesqz seculi vēturi lapsi sunt: rursus renouari ad pniāz rursus crucifigētes sibi metipis filiū dei: z ostētui hntes. Terra. n. sepe veniētem super se bibēs hymbre z germinās herbā oportunā illis a quibz colit accipit bndictiōis a deo p̄fēs rēs at spūas ac tribulos re proba ē z maledictio p̄ria:

etia tonus celeste. qz i sacro baptisimū p̄fitec grā qz de celo datur. s Et p̄cipies facti sunt spūsancti. qz vāria tona spūsancti dant cū grā: qz qui de tona fuerūt in xpo p̄fecte: vt habet 1a. 11. Et ino bis se p̄cipiatue.

b Gustauerūt nihilominus tonus dei verbū: quia a xpo recepim? non soluz tonoz spūsancti largitiōis: s

etia spūales nutritionē per suā doctrinā: Non in solo pane viuit ho: sed in omni verbo qd p̄cedit de ore dei: math. iij. i Virtutesqz seculi venturi. virtutes iste sunt virtutes aie et corpis: votes aie sunt apta dei. visio: firma. cetero p̄tinna fruitio quebatent in patria p̄fecte: sed bica vris p̄fectia habent inchoatiue. In spe z charitate quibz succedūt ille votes. habet etiā aliqñ ex spūali gratia in quadā diuine dulcedinis experientia que cōcedit aliqñ vris sanctis in via. votes vō corpis nō habent hic nisi in spe: et qz magna ingratiudo est post tanta diuina bñficia cadere a fide z grā: ideo sequit: k Et plapfi sunt. s. illi qui p̄dita p̄cepta p̄ceperūt. l Rursus reno. ad pniāz. est impossibile ad hoc. n. referit illud impossibile qd tñ bic accipit. p difficile: sicut dicitur: sicut p̄dicti cadētes d difficili resurgūt nō tñ est impossibile simpliciter qd diu sunt in via. sequitur m Rursus cruci. sibi metipis fi. dei. qz quātū est in ip̄sis reiterat cām sue crucifixiōis. n Et ostētui hntes. qz p hoc vident irridere mortē xpi q̄si p modico cā hntes. Ar exponit illa lra ab aliquibz ab illo loco: Et plapfi sunt. et dicit qz apls remouet hic erroz q̄ndaz qui de iudaismo erāt quēsi ad fidē catholicā: z ideo sicut apud iudeos ablutioēs z baptisimata frequēter fiebat: sicut p3 ex euāgelio in pluribz locis: ita op̄rabant baptisma xpi plures posse reiterari circa eundē boiez ad sciendā ei? peccata: s hoc remouet apls. d. n. impossibile. n. est eos q sel illuminati sunt. p baptisimū q est fidei factim. Rursus renouari ad penitentia si lapsi fuerint. qz p pniāz sequere nō pnt redire ad renouationē baptismale: qz baptism? e lauacrū regenerationis z renouatiōis: vt bñ ad tytū. iij. Et ideo nō dicit apls q sit impossibile penitere: sed renouari nō p̄dicto: qz factim baptismū nō est iterabile. sequit: Rursus crucifigētes sibi metipis filium dei. In baptismo. n. configuramur morti z sepulture christi: vt bñ Ro. vi. Quicūqz baptisati sum? in christo iesu in morte ipsius baptisati sum? z sepulati. n. sum? cū illo p baptismū zc. z p p̄ns dicitēs baptismū reiterari: dicunt quodamō do mortē christi iterabilem: et sic derident eam ppter qd sequitur: Et ostētui habentes licet autē hec expositio sit subtilis: p̄ma tamē magis videtur cōcordare littere. o Terra enim. qz in pte p̄cedenti dixit q illi q ppter indignationē diuinorū bñficiozū labunt i peccatū quodamō sūt ip̄sibiles: ad resurgēdu iō hic pnter inducit ad hoc qdā exemplū de fra: q multo labore culta ē z irrigata: si faciat fruct? bonos benedicit: si autem spūas et tribulos maledicitur: magis qz si non fuisset ita diligenter exulta: sic et in proposito de homine diuina beneficia recipiente: et ideo in fine concluditur:

Epistola pauli

a Cuius summatio in cōbustōe. qz tales ingratis finalit̄ reddunt ad gehennā. alia sra p̄ ex dictis: **b** Cōfidimus aut̄. **dic** p̄nter ostendit apl̄s quibz sua doctrina sit cōueniens ⁊ utilis: ⁊ diuidit̄ in duas: qz p̄mo p̄ponit intentiō: secūdo p̄positū p̄bat: ibi. **Mo. n. in iustus.** Circa primū sciendū qz ex p̄dictis v̄bis apl̄s p̄scribent illi quibz scribebat op̄ari qz ip̄i essent tales put̄ imediate p̄dixerat et p̄ p̄ns doctrina ei⁹ inutilis esset: ido apl̄s hoc remouet di. Cōfidim⁹ autē te vobis dilectissimi. ⁊ p̄ p̄sequēs reputabat eos eē ap̄t̄os ad capiendūz p̄fectōne doctrinē xp̄i: p̄ qd̄ subdit: **c** Meliora ⁊ viciosa salutis. s. cōfidim⁹ te vobis. **d** Tā cōsi ita loquimur. q. d. nō locutus sum in p̄cedentibz eo qz tales sitis. s. ingrati ⁊ ad doctrinā cōstiti in ep̄i: sed ad cautelā futuroz ne efficiamini tales p̄ca sum. **e** Nō em̄ iniustus. **dic** p̄bat. p̄positū p̄mo ex eoz cōuersatiōe. ⁊ secūdo ex abrae p̄missione: ibi. **Abrae nāqz.** In prima igit̄ parte dicit sic: **Rōnabiliter dixi qz cōfidim⁹ meliora te vobis: cui⁹ cām s̄dit. d. e** **Mo. n. in iust⁹ eē: vt obli. op. vii. i. sancte cōuersationis v̄stre. f** Et dile. quā ostendit in nomine ipsius. ⁊ que sit ista dilectio ostendit et factō. **d.** Quia ministrastis sanctis. i. xp̄i fidelibz necessaria p̄bēdo. **b** Et ministrastis. opus charitatis p̄tinuando: ⁊ qz virtus laudata creuit: ideo post cōmendationē hortatur eos ad virtutis cōtinuationē ⁊ augmētationē. **d. i** **Cū p̄m⁹ em̄ vniū quēqz v̄m eandē ostēdare sollicitudinē. i.** mōstrare p̄ effectū euidētem. **k** Ad expletionē sp̄i vsqz ad finē. qz p̄ cōtinuationē boni op̄i vsqz in finem expletur spes que est certa expectatio future beatitudinis in p̄m̄tum p̄sequit̄ actualiter glorie p̄miū: ideo subdit: **l** Et nō segnes efficiamini. id est p̄gni sed virtuoſi in bono. p̄ficiētes sicut fuerūt patres sancti: ⁊ hoc eē qd̄ dicit: **m** **Terū pro sed. n** Imitatores zc. s. hereditatis celestis. **o** **Abrae nāqz.** **dic** p̄sequēter idem p̄bat p̄ p̄missione abrae factā: ⁊ diuidit̄ in tres partes: qz p̄mo p̄ponit illa p̄missione. secūdo ostendit eius infallibilitatē: ibi **Domines. n. tercio** ex hoc p̄cludit̄ veritatē intentā: ibi. **Et per duas res.** Circa primū sciendū qz abrae facta est p̄missio de bonis t̄palius ⁊ etiāz celestibz: p̄pter qd̄ dictū est ei qz semē eius erat futurū sicut arena maris: ⁊ sicut stelle celi: ⁊ p̄missione illā firmavit iuramētō: ⁊ hoc est quod dicit: **Abrae nāqz** promittens deus. bona terrena ⁊ celestia: ⁊ ad confirmationē huius p̄missionis iuravit per semetip̄m: **p** **Om̄ neminē.** id est nullā rem. **q** **Habuit per quā iuraret maiorē.** ⁊ quid iurauerit: subdit di. **r** **Nisi benedicens benedicā te zc.** ⁊ subintelligit̄ deficiet veritas mea nisi fiat sic: **s** **Et sic longanimit̄ ferens.** id est abraam patienter expectans. **t** **Adeptus est p̄missione.** qz tandem consecutus est gloriā. **v** **Domines em̄.** **dic** consequenter ostendit huius p̄missionis infallibilitatē. **Ad cuius euidētā sciendūz: qz dispositio dei eterna imutabilis est que est idem quod eius p̄silium: ⁊ ideo qm̄ in sacra scriptura aliquid denūciat. put̄ habet esse in diuino consilio imutabile est: nec retractatur: et**

hoc modo. **j.** **Regum. xv.** dicitur de salatis abiectioe. **Porro** triumphatoz israel non parceret nec penitudine creteretur. quādo autem aliquid denūciat̄ in sacra scriptura s̄m erigentiam merito: nō tamen p̄out̄ habet diuinū consilium sicut subuersio nimitarū **Zone**

p semetip̄m dicēs: nisi bñdicens bñdicā te: ⁊ multiplicans multiplicabo te: ⁊ sic longanimit̄ ferēs adept⁹ est repromissionē. **Domines. n. p** maiorē sui iurāt: ⁊ ois cōtrouersie eoz finis ad p̄firmatōes ē iuramētū. **In q** abūdanti⁹ volēs te onde repollicitatiōis hereditibus immobilitatē p̄silij sui: interposuit iurandū: vt p̄ duas res imobiles qbz impossibile ē mētiri teū fortissimū solatiū habeam⁹ qz cōfugim⁹ ad tenendā p̄positā sp̄e quam sicut anchoram habemus aie tutā ⁊ firmam:

nunc autem ita est qz quando cumqz in sacra scriptura aliquid denūciatur sub iuramento a deo illud procedit ex diuino consilio: et ideo p̄missio facta abrae p̄ infallibilis ex duobus. primo ratione diuini consilij: ex quo procedit qz non mutatur: ⁊ ex additione iuramenti diuini per quod cōfirmatur. **His v̄bis attendendū est ad litteram. v** **Domines enim** per maiorē sui iurant. quia confirmatio alicuius rei nō est nisi per aliquid certius ⁊ stabilius: p̄pter quod dicit p̄b̄s. **j.** **Meta. q.** antiqui posuerunt aquam p̄ncipiū omniū quia dixerunt ipsam esse iuramentū deozum. **r** **Et omnis controuersie eozū finis** ad confirmationem est iuramētū. quia facta hominū sunt fallibilia: ⁊ ideo ad confirmationē oportet recurrere ad diuinā veritatem infallibilem que in iuramento vocatur in testimonium. **y** **In quo. id est** iuramento abrae factō. **y** **Abundanti⁹ volens zc.** quia facta est abrae pro se ⁊ heredibus suis. **z** **Immobilitates consilij sui** interposuit iurandū. per hoc ex abundantia eam immobilem ostendit: erat em̄ firma ex hoc qz procedebat ex diuino consilio: ⁊ ideo iuramentū additum firmavit eam ex abundantia: quādo p̄missione prius facte ipsi abrae fuit additum: vt habet **Gen. xxi.** **a** **Et per duas res.** **dic** ex predictis apostolus concludit intentum: videlicet qz illi qui sunt de semine abrae si fuerint imitatores fidei ipsius: certitudinaliter sequētur p̄missione abrae factam: predicto modo firmatā: et hoc est quod dicitur bic: **a** **Et per duas res** imobiles. supple diuinū consilium ⁊ eius iuramentum. **b** **Quibus impossibile est mētiri teum fortissimū solatiū habeamus.** id est securi sumus de obtinenda p̄missione: quia sumus imitatores abrae: p̄pter qd̄ sequitur: **c** **Qui cōfugimus.** supple per baptismum ad cōstitutum per quē adimplet̄ p̄missio abrae facta: ideo sequitur: **d** **Ad tenendam p̄positam sp̄em. i.** certāz glorie expectatiōe: **e** **Qua sicut anchoram** habemus anime tutā ⁊ firmā. sicut em̄ anchora materialis tenet nauē immobilem in fluctu maris: ita spes tenet animas imobiles: inter fluctu. varie ⁊ multiplici cōturbatiōe

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible, likely containing commentary or references.]

veritatem ipsa spes habet... incedentem vsq; ad interiora velaminis...

Incedentem vsq; ad interiora velaminis: vbi pcurfor p nobis introiuit...

Qui pcurfor iesus... q; prius locutus fuerat de pontificatu christi... q; post receptionem fidei...

sunt in via sed in termino. Ad argumentum primum in... dicitur qd non est simile de baptismo...

In eodem capi vbi dicit in postil. Licet autem hec expositio sit subtilis...

Quod dicitur fuit supra: non videtur eadem ratio... quod dicitur in eodem ca. vbi dicit in postil.

Baptismus est quedam regeneratio spiritualis dicitur... et spiritus sanctus...

In ca. vi. resumit Burgen. illud qd. ii. capi. s. et vide correctionem eius: ibi et Job. xii. vbi disputat postillator...

Epistola pauli

Hec enim melchisedech. Aliquis? Capitulum. vii. In epistola ad exortationem audientium. hic capulus reuertit ad suum propositum. scilicet ad probandum excellentiam sacerdotum christi: et diuidit in duas partes: quia primo ostendit excellentiam b? sacerdotum respectu sacerdotum leuitici: secundo ostendit quod fideles debent huic sacerdotio reuerenter subiacere. secunda pars incipit in medio ca. x. ibi: **H**abentes itaque fratres fiducia. Circa primum sic procedit: quia primo ostendit excellentiam sacerdotum christi respectu leuitici ex parte personae sacerdotis: secundo ex parte sui misterii: secunda incipit in principio sequentis ca. ibi: **C**apitulum autem. **A**dhuc primo ostendit excellentiam sacerdotum christi per auctoritatem diuinam. secundo ostendit huius sacerdotum necessitatem: ibi. **T**alis enim decebat. Circa primum aduertendum quod apostolus probat propositum suum per auctoritatem psalmi. Jurauit dominus et non praeteribit eum. unde tria ostendit ad suum propositum probandum. primum est illud quod in auctoritate ista ponit: secundum ordine melchisedech. secundum est illud quod ibi dicitur: Jurauit dominus. tertium est illud quod sequitur: **Q**ui es sacerdos in eternum. et ideo diuiditur in tres partes in quibus apostolus tria praedicta profertur: secunda incipit ibi: **E**t quantum est non sine. tertia ibi: **E**t alii quidem plures. Circa primum tria facit: quia primo declarat similitudinem ipsius melchisedech ad christum: fuit figura. secundo ostendit excellentiam ipsius melchisedech: hinc Intuemini autem. tertio ex hoc concludit principale intentum. scilicet excellentiam sacerdotum christi respectu sacerdotum leuitici: ibi. **S**i ergo consummatio prima ad huc in duas: quia primo ponit conditiones melchisedech. secundo per hoc concludit similitudinem ad christum sicut figure ad figuratum: ibi. **A**ssimilatus autem. prima in duas: quia primo ponit ipsius melchisedech multiplicem conditionem: secundo ponit eorum interpretationem: ibi. **P**rimum quidem. Circa primum de scribendo conditiones melchisedech primo ponit regiam dignitatem. d. **H**ic enim melchisedech rex salem. Dicunt autem hebrei quod ipse fuit Sem filius Noe primogenitus et erat tunc. cccc. annorum. **S**alem autem hinc quosdam idem est quod hierusalem: quia illam ciuitatem ipsemet Sem primo edificauit et in ea regnauit: ut dicit Hieronymus libro. xv. c. lxxv. **S**ecundum alios est idem quod salum ubi baptizabat Job. ut habetur Jobis. iii. secundo ostendit apostolus eius dignitatem sacerdotalem. d. **S**acerdos dei summi. et additur hoc. scilicet dei summi: ad ostendendum quod non erat sacerdos idolorum: quia idolatria tunc temporis uigebat per totum mundum: et quia ad ipsum pertinebat deo offerre sacrificia et conferre populo spiritualia: ideo occurrit abrahae de victoria reuertenti ut benediceret ei: et hoc est quod subditur: **C**ui obuiauit abrahae. et hoc habet Gen. xiii. **E**t quia ille qui confert populo spiritualia debet de ipso accipere temporalia: ideo abraham dedit ei decimas de preda: et hoc est quod dicitur: **C**ui et decimas omnium diuisit abraham. per hoc enim ostendit se imperfectum respectu melchisedech: quia ei dabat decimas parte que significat perfectionem: eo quod numerus denarius perfectus est: sibi autem retinebat nouem partes que significant imperfectiones. **e** **P**rimum quidem. **H**ic consequenter apostolus interpretatur quoddam dictum de melchisedech dicens quod nomen eius interpretatur rex iusticie. melchus enim idem est quod rex: sedech autem idem quod iusticia: salem autem interpretatur pax: et ideo per nomina praedicta intelligitur quod melchisedech regnabat in pace et iusticia: ista enim duo se concomitantur: **f** **m** quod dicitur Esa. xxxii. **E**t erit opus iusticie pax. et hoc est quod dicitur: **c** **P**rimum quidem qui inter-

Hec enim melchisedech rex salem sacerdos dei summi qui obuiauit abrahae regresso a cede regum: et benedixit ei cui et decimas omnium diuisit abraham: primum quidem qui interpretatur rex iusticie et inde autem et rex salem quod

pretatur rex iusticie: rone ipsius nominis. **f** **D**einde autem rex salem quod est rex pacis. quod designatur ex loco sui regiminis. sequitur: **g** **S**ine patre et. per hoc non est intelligendum quod melchisedech istis caruerit: sed quod de istis scriptura mentionem non facit: quia non loquitur de patre eius nec matre eius nec de principio vite eius vel fine: sed per hoc videtur quod dicitur hebreorum sit falsus: qui dicitur ipsum fuisse sem filium noe: quia scriptura describit patrem et matrem ipsius sem et eius genealogiam. sed ad hoc possit dici quod scriptura de praedictis non loquitur sed hoc

est rex pacis: sine patre: sine matre: sine genealogia: neque initium dierum neque finem vite habens assimilatus autem filio dei manet sacerdos imperpetuum. **k** **I**ntuemini autem quatus sit hic cui et decimas dedit et

nomine melchisedech de quo arguit et facit apostolus mentionem: et hoc sufficit ad rationem figure que frequenter deficit a figurato in plationem.

b **A**ssimilatus autem. **E**t praedictis dicit apostolus ipsum melchisedech fuisse similem christo et eius figuram: primo ratione nominis quod interpretatur rex iusticie. secundo ex loco regiminis: quia dicit rex salem id est rex pacis: et ista duo perfecte conueniunt christo: **f** **m** quod dicitur psal. lxxi. **S**imul orietur in diebus eius iusticia et abundantia pacis donec auferatur luna. quod non potest intelligi de pace facta tempore salomonis quia illa parus durauit: ut habetur in. **R**eg. sed intelligitur de pace et iusticia data per christum: similiter etiam sequitur de melchisedech: **S**ine patre sine matre et perfecte conueniunt christo: quia sine patre est in natura humana: et sine matre in natura diuina: similiter sine principio sine fine dicitur et sine genealogia: et quia christi generatio in natura diuina eterna est: et enarra ri non potest: **f** **m** quod dicitur Esa. liij. **G**eneratione eius quis enarrabit: ideo dicit apostolus: **b** **A**ssimilatus autem filio dei. melchisedech supple i **M**anet sacerdos in eternum. id est imperpetuum: non quia melchisedech sacerdotium fuit perpetuum simpliciter: sed quia scriptura non loquitur de principio et fine sui sacerdotum: nec de successore eius: et per hoc praefigurauit christi sacerdotium quod est simpliciter perpetuum.

k **I**ntuemini. **D**escripta similitudine ipsius melchisedech ad christum: hic consequenter apostolus probat sacerdotium melchisedech fuisse excellentius quam sacerdotium leuiticum. et diuiditur in duas partes: quia primo probat propositum: secundo remouet quoddam dubium: ibi. **E**t ita ut dictum sit. prima in tres **f** **m** quod propositum probat per tres rationes: secunda ibi: **E**t hinc qui habebat. tertia ibi: **E**t hinc quidem decimas. prima ratio talis est: **I**lle qui accipit decimas ab alio maior est illo: quia sicut dictum est iam: ille qui dat decimas per hoc profitetur se imperfectum respectu illius qui accepit decimas: sed melchisedech accepit decimas ab abraham. ergo fuit maior abraham: et per consequens eius sacerdotium fuit maius quam sacerdotium leuiticum: quia leui descendit ab abraham: et fuit minor eo: quod autem est maius maiore est maius minore: et hoc est quod dicitur: **k** **I**ntuemini autem. id est diligenter considerate.

l **Q**uatus sit hic. id est melchisedech. **m** **C**ui et decimas dedit de praecipuis abraham patriarcha. i. princeps patrum: et per consequens melchisedech fuit maior quam leui et quam quicumque alij patres ab abraham descendentes. **S**ed videtur alicui: quod istud argumentum non valeat: quia si alius est maior patre episcopi: non propter hoc sequitur quod sit maior ipso episcopo: sic autem arguitur in proposito ergo et dicens quod in lege noua auctoritatum b? dignitate a christo et non ex dignitate patris: et ideo ille qui est maior patre episcopi: non

propter hoc est maior episcopus: sed dignitas sacerdotii leuitici precedebat et dignitate paterna: propter hoc nullus aliter tribus admittit: et ideo bene sequitur argumentum. Et confirmat argumentum per illud quod sequitur: Et quidem de filiis leui etc. Ad cuius evidentiam sciendum quod leuite genera liter recipiebant decimas a reliquo populo israel.

Prius abraham patriarcha. Et quidem de filiis leui sacerdotum accipientes: mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem id est a fratribus suis quod et ipsi exierunt de labiis abrahe. Cuius autem generatio non annumeratur in eis: decimas sumpsit ab abraham: et hinc quod habebat repromissiones benedixit. Sine ulla autem praedictione quod in eis est a meliore benedictio. Et hic quod decimas mortales homines accipiunt: ubi autem constat quod vivit. Et ut ita dicitur

quod sequens maior ipso leui qui descendit ab eo: et sic idem quod prius: hoc est quod dicitur. **a** Et quidem de filiis leui generaliter acceptis. **b** Sacerdotum accipientes. et post sequens erant maiores. **c** Mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem. et quod nomen populi non solum intelligant ille tribus: sed cum hoc etiam similes leuite exponendo subdit. **d** Id est a fratribus suis quod et ipsi exierunt de labiis abrahe. **e** Cuius generatio non annumeratur in eis. quod scriptura non facit mentionem de patre et matre et genealogia eius ut supra dictum est. **f** Decimas sumpsit ab abraham sicut maior a minore. **g** Et hunc. hic exponit secundum da ratio que talis est: benedicens maior est eo cui benedicit: quod benedicens in medio est inter deum et illum qui benedicitur: ab eo recipit: sed melchisedech benedixit ipsum abraham ut habet Gen. xiiii. ergo fuit maior eo: et in hoc patet magna excellentia ipsius melchisedech: qui benedixit eum cui erat facta repromissio de christo: et hoc est quod dicitur. **h** Ab hunc. abraham. **i** Qui habebat repromissiones benedixit. id est melchisedech. **k** Sine ulla autem contradictione. id est generaliter verum est. **l** Quod minus est a meliore benedictio. id est a maiore: quia in his que sunt quantitate magna idem est esse maius quod et melius. **m** Et hic quidem. hic ponitur tertia ratio que talis est. Ille qui semper vivit maior est eo qui moritur. sed abraham mortuus est: et sacerdotis veteris erant mortales: non sic autem melchisedech. ergo maior est ipso abraham: et sacerdotium eius maius sacerdotio leuitico: et hoc est quod subdit. **n** Et hic quidem id est in statu legis moysi. **o** Mortales homines decimas accipiunt. id est sacerdotis qui sunt mortales. **p** Ubi autem. id est in ipso melchisedech. **q** Constat. scilicet scriptura. **r** Quia vivit. Per predicta non est intelligendum sicut intellexerunt aliqui heretici: quod ipse melchisedech fuerit immortalis: sed hoc dicitur: quia scriptura non facit mentionem de morte eius sicut de morte abrahe: et sacerdotum veteris testamenti: et hoc sufficit ad rationem figure que debet a figurato deficere sicut umbra a veritate. Et ideo intellectus melchisedech per hoc quod de morte eius non fit mentio in scriptura: sufficienter fuit figura christi sacerdotis non. te. qui vivit in eternum. **p** Et ut ita. hic remouet quod

dam dubium circa predicta: quod rationes sue precesserunt et hoc quod abraham dedit decimas ipsi melchisedech. Et posset alii quis dicere licet abraham fuerit decimatus: non propter hoc sequitur quod leui decimatus fuerit. hoc remouet apostolus dicit. quod imo sequitur quod leui et omnes qui de abraham descendunt adhuc erant in labiis abrahe quando dedit decimas melchisedech: et ideo leui in abraham decimatus est: et hoc est quod dicitur. **p** Et ut ita dicitur sit. id est quod dicitur: **q** Per abraham et decimatus est quod illi qui de tribu leui acceperunt decimas a reliquo populo israel. **r** Ad huc est in labiis abrahe. id est abrahe erat leui quando obiit ei melchisedech. a quo tunc accepit decimas. **s** Si autem aliquid ex dictis arguat quod christus decimatus fuit in abraham quia dicitur dicit de eo. Dicendum quod non valet: quod de-

scendit ab abraham secundum corpus substantiam tamen: sed non secundum rationem seminale. Et ideo non fuit decimatus in eo: quia non fuit conceptus ex semine virili: sed virtute spiritus sancti: et hoc habet diffusius tractari in Sententiarum propter quod ad presens dimitto. **s** Si ergo consummatio. hic est predictis probat a plus sacerdotium christi esse excellenti: sacerdotio leuitico et euacuare ipsum: per hoc quod est secundum ordinem melchisedech: secundum quod dicit psal. cix. ubi dicit de christo: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech: ut. s. dicitur est. j. ca. et diuidit in duas partes secundum duas rationes: secunda incipit ibi: Et amplius. Ad evidentiam prime rationis notandum quod sacerdos non est sine lege secundum quod dicitur in glo. propter quod lex vetus administrata fuit populo per sacerdotem veteris. et similiter lex noua per sacerdotium christi: ideo lex et sacerdotium sese concomitant: ita quod mutato vno et aliud mutatur: et quod patet quod scriptura dicit psal. cix. quod sacerdotium christi debebat surgere secundum ordinem melchisedech: qui est alius ab ordine leuitico: eo quod sacerdotium leuiticum fuit imperfectum: aliter non esset necessarium superfluum surgere sacerdotium nouum secundum ordinem alium: et ideo sacerdotium leuiticum cessat adueniente sacerdotio christi: sicut umbra adueniente veritate: et imperfectum adueniente perfecto: et eodem modo lex vetus adueniente noua: quod lex et sacerdotium pari passu currunt: et hoc est quod dicitur. **s** Si ergo consummatio. id est perfectio. **t** Per sacerdotium leuiticum erat. supple non est: necessarium aliud sacerdotium: cuius causa subditur. **v** Populus enim sub ipso. id est sacerdotio leuitico. **x** Legem accepit in monte synai: ut patet Exo. xx. Si ergo illud sacerdotium fuisset perfectum. **y** Quid adhuc necessarium etc. id est non dicitur refacerdos secundum ordinem aaron: sed secundum alium ordinem. quod non fuit esset necessarium: et ideo cur hoc non esse apparet ex scriptura psal. cix. quod dicit surgere sacerdotium christi secundum ordinem melchisedech: per quod sacerdotium leui. et aaronicum quod idem est euacuatur per sacerdotium christi: et per prius lex vetus quod illud sacerdotium committat: et hoc est quod subditur. **z** Translato autem sacerdotio. et hoc est quod dicitur. fit translatus declaratur apostolus ulterius per hoc quod christus a quo incipit sacerdotium nouum. non fuit de tribu leui de qua erant sacerdotes isti: sed de tribu iuda de qua loquitur psal. et hoc est quod dicitur. **a** In quo enim hec dicitur. id est in christo de quo predicta scriptura implet dicitur. **b** De alia tribu est. id est de tribu iuda. **c** De qua nullus altario prelo fuit administrandum ut sacerdos

derunt adhuc erant in labiis abrahe quando dedit decimas melchisedech: et ideo leui in abraham decimatus est: et hoc est quod dicitur. **p** Et ut ita dicitur sit. id est quod dicitur: **q** Per abraham et decimatus est quod illi qui de tribu leui acceperunt decimas a reliquo populo israel. **r** Ad huc est in labiis abrahe. id est abrahe erat leui quando obiit ei melchisedech. a quo tunc accepit decimas. **s** Si autem aliquid ex dictis arguat quod christus decimatus fuit in abraham quia dicitur dicit de eo. Dicendum quod non valet: quod de-

scendit ab abraham secundum corpus substantiam tamen: sed non secundum rationem seminale. Et ideo non fuit decimatus in eo: quia non fuit conceptus ex semine virili: sed virtute spiritus sancti: et hoc habet diffusius tractari in Sententiarum propter quod ad presens dimitto. **s** Si ergo consummatio. hic est predictis probat a plus sacerdotium christi esse excellenti: sacerdotio leuitico et euacuare ipsum: per hoc quod est secundum ordinem melchisedech: secundum quod dicit psal. cix. ubi dicit de christo: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech: ut. s. dicitur est. j. ca. et diuidit in duas partes secundum duas rationes: secunda incipit ibi: Et amplius. Ad evidentiam prime rationis notandum quod sacerdos non est sine lege secundum quod dicitur in glo. propter quod lex vetus administrata fuit populo per sacerdotem veteris. et similiter lex noua per sacerdotium christi: ideo lex et sacerdotium sese concomitant: ita quod mutato vno et aliud mutatur: et quod patet quod scriptura dicit psal. cix. quod sacerdotium christi debebat surgere secundum ordinem melchisedech: qui est alius ab ordine leuitico: eo quod sacerdotium leuiticum fuit imperfectum: aliter non esset necessarium superfluum surgere sacerdotium nouum secundum ordinem alium: et ideo sacerdotium leuiticum cessat adueniente sacerdotio christi: sicut umbra adueniente veritate: et imperfectum adueniente perfecto: et eodem modo lex vetus adueniente noua: quod lex et sacerdotium pari passu currunt: et hoc est quod dicitur. **s** Si ergo consummatio. id est perfectio. **t** Per sacerdotium leuiticum erat. supple non est: necessarium aliud sacerdotium: cuius causa subditur. **v** Populus enim sub ipso. id est sacerdotio leuitico. **x** Legem accepit in monte synai: ut patet Exo. xx. Si ergo illud sacerdotium fuisset perfectum. **y** Quid adhuc necessarium etc. id est non dicitur refacerdos secundum ordinem aaron: sed secundum alium ordinem. quod non fuit esset necessarium: et ideo cur hoc non esse apparet ex scriptura psal. cix. quod dicit surgere sacerdotium christi secundum ordinem melchisedech: per quod sacerdotium leui. et aaronicum quod idem est euacuatur per sacerdotium christi: et per prius lex vetus quod illud sacerdotium committat: et hoc est quod subditur. **z** Translato autem sacerdotio. et hoc est quod dicitur. fit translatus declaratur apostolus ulterius per hoc quod christus a quo incipit sacerdotium nouum. non fuit de tribu leui de qua erant sacerdotes isti: sed de tribu iuda de qua loquitur psal. et hoc est quod dicitur. **a** In quo enim hec dicitur. id est in christo de quo predicta scriptura implet dicitur. **b** De alia tribu est. id est de tribu iuda. **c** De qua nullus altario prelo fuit administrandum ut sacerdos

Epistola pauli

b Manifestū est. n. rē. p3 lra. c **Et ampli?** Dic po-
nū secūdo rō que talis est: necesse est surgere aliū sacerdo-
tē vt p3 p rōnem p̄dictā: ergo necesse fuit surgere aliā le-
gē: qz sacerdotiū ⁊ lex pari passu currūt. vñ ⁊ sicut sacer-
dotiū illud p̄sistebat in quibusdā sacrificijs carnalib⁹: sic
⁊ lex p̄mittebat to-
na carnalia: lex at
noua p̄mittit bo-
na spūalia ⁊ eter-
na: ⁊ ideo lex vet⁹
et eius sacerdotiū
euacuanē sicut q̄-
daz imperfecta ⁊ in-
firma ⁊ hoc est qd
dicit apostolus.

c **Et ampli?** ad-
huc manifestū est
.i. alia rōne p3 po-
siti. d **fm**
silitudinē melchi.
exurgat ali⁹ sacer-
dos rē. i. institut⁹
sicut erat institu-
tio sacerdotij ve-
legis. e **Sed**
fm virtutē vite in-
solubilis. i. eterne
qd dēdarat p scri-
pturā dicens:
f **Contestat** em̄
scriptura de xp̄o.
Tu es sacerdos
eternū. ppter qd se-
quit: g **Repro-**
batio quidē. i. euacua-
tio. h **Fit** p̄cedentis mādati. i.
ve. le. que fuit p̄ior: noua ordine t̄pis: nō tñ ordine digni-
tatis: qz imperfecta p̄cedunt perfecta in t̄pe: et subdit cām
euacuationis. i. **Propter** infirmitatē eius ⁊ inutilita-
tes. dicit em̄ lex vetus infirma: qz nō poterat inducere ad
beatitudinē que ē finis legis diuine. dicit etiā inutilis: qz
nō conferebat gratiā. habebat em̄ vtilitatē in q̄tū retra-
hebat ab idolatria ⁊ dissonabat ad xp̄m sicut eius figura
⁊ ppter hoc subdit: k **Nihil** em̄ ad p̄fectū adduxit lex
qz nō p̄ferebat p̄fectionē gratiē ⁊ glorię: sed hoc seruabat
p̄fectioni legis noue que p̄fert v̄tūqz: ⁊ hoc est qd subdit
Introductio v̄o melioris sp̄ei p̄ quā primam⁹ ad deum.

l **Et quātū** est. **ostēsa** excellentia sacerdotij xp̄i ad sacer-
dotiū leuiticū p̄ illud qd in auctoritate p̄missa dicit fm
ordinē melchisedech: hic p̄sequēter hoc idem ostēdit per
hoc qd ibidē dicit: **Jurauit** dñs. et arguit sic illud qd sta-
tuitur sub iuramento firmitus est q̄ illud quod statuitur
sine iuramento. vnde ⁊ iuramentū diuinū est signum cer-
tissimū sui consilij: qd est inmutabile vt dicitur est ca. vj. Sa-
cerdotiū autē christi institutū est a deo ⁊ sub iuramento: vt
p3 per scripturā psal. cix. **Jurauit** dominus ⁊ non penite-
bit cum tu es sacerdos in eternū. sacerdotiū autē leuiticū
sine iuramento institutū est a deo: vt p3 **Exo. xxviii.** vbi
dicitur sic: **Aplica** fratrē tuū aaron cū filijs suis de medio
filioꝝ israel vt sacerdotio fungātur tibi rē. ibi nullū in-
ponitur iuramentū diuinū: ergo sacerdotiū christi firmū
⁊ excellentius est sacerdotio leuitico: ⁊ hoc est qd dicit h

l **Et quātū** est hoc non sine iureiurādo. q. dicat: magnū
est valde qd sacerdotiū christi non est institutū sine iura-
mento diuino: qz non sic factus est de sacerdotibus ve. le.
ppter qd sequit: m **Alij** quidē sine iureiurādo sacer-
dotes facti sunt. **fm** vete. le. n **Hic** autem iesus. idest
christus. o **Cum** iureiurādo. institutus est. p **Per**
eum. i. per patrē. q **Qui** dixit ad illū **Jurauit** domin⁹
rē. ⁊ qz sacerdos medius est int̄ deū ⁊ populū referens po-
pulum in deum ⁊ beneficia dei ad populū: ideo quāto me-
lius est sacerdotiū christi tanto meliora beneficia p̄mit-
tuntur populo: ⁊ hoc est quod subditur: r **Intantū**
melioris testamenti. idest meliorū bonorum. scz eternoz

quia nomine testamenti designatur aliquādo bonum
quod datur p̄ testamentū: testamentum autem nouum
promittit bona celsa et eterna qd p̄rie est testamē-
tum christi: ideo sequit: s **Sponsor** factus est iesus
in veteri autē testamento non promittebant nisi bo-
na carnalia: q̄
mentē hominis
non quietant.

Et quātū ē: nō sine iureiurādo: **m** Alij q̄dez sine iure-
iurādo sacerdotes facti sūt.
Dic at̄ cū iureiurādo p̄ eū
qui dixit ad illū: **Jurauit**
domin⁹ ⁊ non penitebit eū:
tu es sacerdos in eternum.
Intantū melioris testamē-
ti **sponsor** factus est iesus
Et alij quidē plures facti
sunt sacerdotes fm legem:
icirco q̄ morte p̄hiberē-
tur p̄manere: **hic** autē eo
q̄ maneat in eternū: semp-
ternū hz sacerdotiū. **Quā** ⁊
saluare īpetuū pot̄ **acce-**
dēs p̄ semetip̄s ad deū sp̄ vi-
uēs ad int̄pellādū p̄ nobis

specie sicut patz ad sensum: ista autē que sunt incorru-
ptibilia non sic multiplicant: sicut patz q̄ est vnic⁹ sol
⁊ vnica luna. In sacerdotio autē leuitico fuerūt plu-
res summi sacerdotes sibi vices succedentes: qz elea-
zar successit aaron: ⁊ p̄bices ip̄i eleazar: ⁊ sic d̄ alijs
in sacerdotio autē christi est vnicus tñ summus sacer-
dos. i. christus: aliū autē omnes non sunt nisi ministri
fm q̄ dicit apostolus. i. **Coz. iiii.** **Signos** existimet vo-
mo vt ministros christi rē. ex quibus patet qd sacerdo-
tium leuiticū fuit corruptibile ⁊ transitorij: sacerdo-
tium v̄o christi incorruptibile est ⁊ eternum: eternum
autē excellentius est corruptibile: ergo rē. ⁊ hoc est qd
dicitur: t **Et alij** quidē plures facti sunt sacerdo-
tes. in lege veteri: et causa subditur: v **Icirco**. i.
propter hoc. **Et** morte prohiberent p̄manere
cum essent corruptibiles. y **Hic** autē. i. christus.
z **Quo** q̄ maneat in eternū sempiternus habet sacer-
dotiū: vnde ⁊ saluare. **Hic** ex p̄dictis concludit effica-
ciā sacerdotij christi. effectus enim eternus nō potest
iudici a causa temporali: sed tñ a causa eterna: ideo
christus qui est sacerdos in eternū: potest dare salutes
eternā: ⁊ hoc est qd dicit: a **Unde** ⁊ saluare ī-
petuū potest. **Modus** autē per quē hoc facit est natu-
re excellentia ⁊ pietatis abundantia. primū putet: quā-
licz habeat naturā humanāz per quam distat a patrē:
est tamen vnica nature diuine per quam indistans est
ab eo: ⁊ hoc tangit cum dicit: b **Accedens** per se-
metip̄m ad deum. accedere em̄ ad aliquem nō couenit
nisi ei qui aliquo modo distat ab eo: christus autē di-
stat a patrē fm naturā humanā tñ: ⁊ hoc modo com-
petit ei accedere ad patrē: v̄tūqz qz habet eandē na-
turā cū patrē: ideo accedit p̄ semetip̄m: hoc autē non
potest p̄petere alicui pure creature: qz in xp̄o est ex-
cellentia nature diuine sequit q̄ semp̄ viuūt: qz semp̄
vita diuina est eterna: ⁊ hoc est qd dicit: **Semp̄** viuēs
excellētia autē pietatē tangit cū dicit: c **Ad** int̄pel-
lādū p̄ nobis. qz licz tāte excellentie sit sicut dicitū est: ex sua
pietate est aduocat⁹ n̄ fm q̄ dicit. i. **Jo. i.** **Aduocatū**
hēm⁹ apud patrē ihm xp̄m: int̄pellat. n. p̄ nob in corpe

t **Et alij** quidē
Hic cōsequēter
pbat sacerdo-
tiū xp̄i excellē-
sacerdotiū leui-
ticiū: p̄ h̄ qd di-
cic i auctoritate
psal. p̄missa d̄
xp̄o: **Tu** es sa-
cerdos ieternū
⁊ diuidit in du-
as: qz primo fa-
cit qd dicitū est
secundo ex hoc
cōcludit effica-
ciam sacerdotij
xp̄i: ibi. **Unde** ⁊
saluare. **Circa** p̄
muz sciendū qd
illa que sunt cor-
ruptibilia i cor-
poralib⁹ multi-
plicanē in eadez

Ad hebreos

quod pro nobis assumpsit: ipse patri repitendo: sicut in
aia p ipm naturale desiderium de nostra salute exprime-
do. a **Talis em.** Postquam ostendit sacerdotem christi
excellentiā: hic consequenter ostendit eius necessitatē: per
fectū em necessariū ē ad exclusionē imperfectōis: sacer-
dotiū autē leuiti
cum fuit imperfe-
ctū: ideo necessa-
riū fuit sacerdo-
tiū christi quod est
imperfectum: et
ideo ostendit pri-
mo quod quicquid
imperfectōis fuit
in sacerdotio le-
uitico totus est
in christo. secū-
do quod ab eo ex-
cludit quicquid
erat imperfectio-
nis: ibi. Qui non habet necessitatē. Circa primū sciē-
dum quod in sacerdotio veteris testamēti. requirebat sancti-
tas: ut habet **Leui. xij.** Vires dei sui offerunt: ideo
sancti erunt. Requirebat etiam innocentia **Leui. xxij.**
Custodierunt peccata mea ut non subiaceant peccato:
innocentia em est puritas a peccato. Requirebat etiā
impollutus: **Leui. xij.** Homo de femine aaron sacer-
dotis qui habuerit maculā nō accedat offerre etc. Pre-
quirebatur segregatio a coinquinatis **Leui. xij.** Nō
cōmisceant stirpē generis sui vulgo gentis sue: ista autē
perfectissime erant in christo: 2 hoc est quod dicitur:
a **Talis em** decebat ut nobis esset pontifex sanctus.
quia christus ab instanti conceptiōis fuit sanctus: san-
ctus. Sanctus em idem est quod applicatū ad diuina: p-
pter quod etiā res inanimata si ad diuinū cultū applicen-
tur dicitur sancte: sicut calix altare et cōsimilia. Hūani-
tas vō xpi ab instanti conceptiōis fuit deo applicata i vni-
tate suppositi: que est maxima applicatio. b **Inno-**
cens. hoc etiā maxime competit christo qui peccatus
non fecit nec inuenit est volus in ore eius: ut habet
c **De. ij.** c **Impollutus.** i. sine corporali deformita-
te: quia talis deformitas causatur: vel a causa intrin-
seca: sicut a defectu virtutis formatiue: vel ex defectu ma-
terie: per quē modum pinguat in natura bu-
mana: sed neutrum habuit locum in christo: quia corpus
eius fuit formatū virtute spiritus sancti que est infinita:
materia autē sui corporis fuit purissimus sanguis
beate virginis: aliter causat deformitas a causa extrin-
seca. s. quod aliquis ppter peccatū suū priuē manu vel pe-
de vel oculo: aut quod malo regimine aliquis pdit manū
oculū vel pedem: quod in xpo nō habuit locum: ut patet
d **Segregat?** a peccatoribus? 2 fm hoc videt falsus de
christo quod dicit **Matth. ix.** Discubente iesu in domo
ecce multi publicani 2 peccatores venientes discube-
bant cum iesu 2 discipulis suis. dicendum: quod christus ve-
nit tanquam medicus peccatorum: et ideo non debuit segre-
gari a peccatoribus quantum ad cohabitatiōem: 2 ideo le-
gitur cum peccatoribus quantum ad comedisse 2 bibisse 2 tanquam
pissimus medicus condescendisse ppter eorum salutem: fuit tñ
segregatus a peccatoribus quantum ad participationē cū eis
in peccato: quia talis segregatio erat virtuosa 2 saluti
nostre accommodata: non sic autē segregatio prima.
e **Et excelsior celis factus.** quia fm naturā diuinā ex-
cellit omnē creaturā. f **Qui non habet necessita-**
tem. hic consequenter excludit a christo imperfectōes
que erant in sacerdotibus v. te. erat em imperfectōis
quod sacerdos v. te. non solū offerebat sacrificiū p pec-
catis populi in die expiationis: sed etiā cum hoc offere-
bat vitulum pro peccatis propriis. Pre imperfectōis erat
quod hoc fiebat non tñ semel sed pluries: quia vna oblatio
non sufficiebat p omnibus peccatis: ppter sui imper-
fectionem: christus autē tñ vnam obtulit hostiā. s. cor-

Talis. n. decebat ut nobis
eēt pōtifer: scūs: inocēs: i-
pollut? segregat? a pecca-
toribus? 2 excelsior celis fact?
Qui nō hz necessitatē qti-
die quē admodum sacerdos
pus p suis velictis hostias

pus suum in cruce: non tamen pro peccatis propriis sed
pro alienis: 2 hoc est quod dicitur: Qui non habet quo-
tidie necessitatē etc. 2 patz littera vsqz ibi: g **Et enim**
homines cōstituit sacerdotes in firmitatē habentes. id est
puitatē ad peccandū: sic peccabant aliqñ sicut alij hoies:

offerre: 2 inde pro populi.
Hoc em fecit semel se offerre
do. **Et em** cōstituit hoies
sacerdotes in firmitatē ha-
bentes sermo aut iurisiurā-
di qui post legem est: filium
in eternū perfectum.

non sic autē christus
ppter quod subditur:
b **Sermo** autē
iurisiurādi etc. i. ver-
bū diuinū loquens
de sacerdotio chri-
sti cōstituti p iura-
mentū diuinū vt
supra dictū est offe-
dit quod fili? dei est cō-
stitutus sacerdos
no. te. quod ē p legē
moysi ordine tem-
poris sed non ordi-
ne dignitatis. Ad

maiorē euidentiā illius verbi quod habitus est in hoc ca. quod
minus est a maiore bndicā videt quod non sit verū genera-
liter: primo quia papa cōsecratus ab epō hostiā. 2 tñ papa
maior est ex ipa sua electione etiā anteq cōsecraret: 2 ar-
chiepiscopus consecrat a suffraganeis ipso minoibz. in-
strariū est auctoritas apostoli: quia dicit illud esse verū sine
vlla contradictione: dicendū est quod circa hoc errauerūt qui-
dam heretici qui nominant paupes de lugduno: quia em
quilibet iustus maior est quocūq peccatore: ideo dixerūt
quod sacerdos peccator nō potest benedicere iusto etiā pu-
ro laico: sed eoduerso quilibz iustus etiā purus laicus est
sacerdos verus 2 null? alius. Sed hic error est nimis p-
niciosus quia si sanctitas ministri sit de necessitate sacramē-
ti nulla erit certitudo in sacramētis ecclesie: quod nullus sit
certitudinaliter se esse in statu gratie: 2 multomin? potest
hoc fare de alio: 2 p pñs de nullo sciret vtrū eēt baptiza-
tus vel nō: nec de quocūq alio sacramēto esset aliqua cer-
titudo: 2 ideo dicit quod quā aliquis agit in virtute propria:
tunc querit de ipso quis vel qualis sit: quia eius bonitas vel
malicia variat solum actionē. pñs: sed quā solū agit i vir-
tute alterius non variat. bona em elemosyna dat a bono
per malū seruū: 2 eodē mō deus cōfert bonū 2 verū factm
p malos ministros: ideo dicit apostoli verū est. s. quod minor
a maiore benedicat: quia quilibz institutus minister christi
maior est quocūq alio in qstū est homo vel peccator: sed
adhuc vna obiectio ē de sacerdote corp? christi psecrate
2 non videtur quod sacerdos sit aliquo mō maior ipso. d. quod
sacerdos cōsecrat ipam materiā qua maior est: christus? aut
in qstū deus cōsecrat corpus suū: 2 sic patet ppositum.
Ad argumenta dicendū quod patent ex dictis: electus em i
papā submittit se voluntariē in qstū est homo epō hostiā.
in qstū est minister dei: 2 eodem modo archiepiscopus
suis suffraganeis.

In capi. vii. vbi dicit i postil. Sed videt alicui quod istud
argumentum non valet. Additio.

H Argumentū apostoli nō fundat in hoc quod si aliq
est maior patre: pperca sit maior filio: et talis rō
multiplicat deficiat: s. rō apli fundat in hoc quod abraā
apud iudeos erat maxime dignitatis in qstū quod ipsum
abraā pponere volebant ipi christo: vñ Jo. viij. capi. vñ
qui d tu maior es patre nostro abraam.

In eodē ca. vbi dicit in postil. Translato aut sacerdo-
tio necesse est ut legis trāslatio fiat. Additio.

H Quod dicit apłus: Translato aut sacerdotio ne-
cesse est ut legis trāslatio fiat. Non videtur fun-
dari in cōcomitantia legis 2 sacerdoti in genera-
li cōsiderata: quia si sic tota lex eēt trāslata trāslato sacer-
dotio quod est falsum. nam lex vetus etiā trāslato sacerdo-
tio manet qstū ad moralia: s. ad verā intelligētiā dicto-
rum apli videt attendendū quod ceremonialia l. v. ut sit sacrifi-
cia 2 b? mō: nō poterat impleri fm ritū mofaice leg nisi
p sacerdotes de semine aaron: ut habet **Num. xvj.** 2 alijs

Epistola pauli

quod plurimis locis. Sicut iudicialia ad quod implenda requirunt auctoritas iudicis: non poterant impleri sub eodem ritu nisi per sacerdotes predictos apud quos erat auctoritas iudicialis. vnde Deuter. xxij. loquendo scriptura de quodam negotio iudiciali sic dicit: Accedatque sacerdos filii leui: quos elegerit dominus deus tuus ut ministrant ei et benedicant in nomine eius et ad verbum eorum omne negotium pendet. Ex quo patet manifeste quod translato sacerdotio vel. etc. necesse est ut legis translatio fiat quantum ad ceremonialia et iudicialia tantum: non autem quantum ad moralia quod nulla dependetia quod habeat a sacerdotio et

In eodem ca. vbi dicit in postilla: Juravit dominus etc.

Additio.

In eodem vbi dicit: Juravit dominus etc. non videtur arguere apostolum solum ex maiori firmitate et quod statuit sub iuramento: sed cum hoc etiam videtur innuere quod istud sacerdotium sicut iuramentum firmatum est sacerdotium christi: et hoc quod mysteria christi consueverunt in sacra scriptura sub iuramento diuino vallari: ostendit quod cum deus denunciasset abraam quod in semine suo benedicerent omnes gentes: quod intelligitur ad litteram de christo ibi in se posuit firmum iuramentum: Gen. xxij. Per memetipsum iuravi dicit dominus etc. de quo iuramento apostolus agit. s. ca. vj. Sicut cum de regno christi ageret in psal. qui incipit: Memoro dñe dauid etc. deus ibi interposuit iuramentum. d. Juravit dominus dauid veritate et non frustrabit eum de fructu ventris tui etc. et sic patet quod ex interpositione iuramenti intelligi debet hoc sacerdotium ad christum pertinere: et notandum quod in hoc quolibet predictorum iuramentorum superaddit aliquid ad solennitatem iuramenti firmitatem pertinentem. vnde Gen. xxij. non solum dicit: Juravi dicit dominus. sed addit per memetipsum iuravi etc. et in psal. non solum dicit: Juravit dominus. sed addit: et non perietur eum. Sicut et in psal. Memoro dñe dauid. non solum dicit: Juravit dominus dauid. sed addit: et non frustrabit eum. Que quidem additiones non consueverunt fieri in sacra scriptura in aliis iuramentis diuinis etc.

In eodem ca. vbi dicit in postilla: Ad argumenta dicendum quod patet ex dictis.

Additio.

Ad ad huc contra verba apostoli videntur multe auctoritates esse sacre scripture in quibus patet quod creature benedicunt deo: ut cum dicitur: Benedicite aia mea dño et benedicite angeli dñi dño et huiusmodi. Ad quod dicendum quod benedictio potest esse duplex. factiua et passiua. Factiua est per quam aliquid datur a benedicente ipsi qui benedicit: et tali benedictione deus benedicit creaturas per quas benedictione eis offeruntur aliqua bona: sicut Gen. j. Benedixitque eis deus: et ait: Crescite et multiplicamini. Benedictio autem passiua est per quam nihil accrescit illi qui benedicit sed tamen illi qui benedicitur: tunc modo creature benedicunt deo qui bonorum nostrorum non eget: vnde talis benedictio non est nisi quidam modus laudandi: benedictiones autem que dantur a sacerdotibus seu ministris dei reducuntur ad primum modum benedictionis in quantum in persona dei seu eius auctoritate hoc faciunt seu impetrant: et de isto modo benedictionis loquitur apostolus.

Replica.

In capi. vij. vbi apostolus arguit sacerdotium melchisedech dignum sacerdotio leuitico: postulat ponit hoc medium. scilicet quod est maius maiore est etiam maius minore: sed abraam fuit maior et dignior leui: si igitur melchisedech fuit maior abraam: fuit etiam maior leui. Sed burgen. abiicit hoc medium postillatoris. d. quod multipliciter tenet et ponit aliud medium rationis apostoli: videlicet quod iudei reputabant ipsum abraam christo digniore dicentes Jo. viij. Numquid tu maior es patre nostro abraam. Dic dico primo quod non est probabile quod medium postillatoris deficiat si regulariter assumat. dicere autem iuxta illud medium quod per episcopum sit maior episcopo: est regulariter assumptum ex medio quod nunquam fallit in magnitudine molis: sed nec etiam in magnitudine virtutis: vniuersimodum subsumendo. Dic secundo quod accepto medio burgen. si verum est ad huc fuit medium postillatoris. Nam si iudei reputauerunt abraam maiore christo tunc ex medio postillatoris. apostolus concludit inten-

tum sic subsumendo: melchisedech est maior abraam igitur melchisedech est maior quocumque minore quam abraam sed leui est minor abraam: igitur est minor ipso melchisedech. In capi. eodem vbi dicit: Translato sacerdotio necesse est ut translatio legis fiat. Circa que

Capitulum autem viij. Super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem: qui sedet in cetera sedis magnitudinis in celis sanctorum minister.

est: nam ut inquit Burgen. lex vetus mansit quantum ad moralia etiam translato sacerdotio. Dic dico quod Burgen. fantasiatur putans precepta moralia originaliter esse de lege mosaica: quod falsum est et contra doctores communiter dicentes: quod precepta moralia sunt de lege nature: quibus enim in lege mosaica fuerint magis explicata: ex hoc non sequitur quod sint illius legis originaliter: sicut simili modo quibus precepta moralia sunt in euangelio magis extensa et explicata quam in lege mosaica: ex hoc tamen non sequitur quod sint originaliter precepta euangelice legis: est igitur concomitantia legis et sacerdotii in generali. Nec valet quod burgen. arguit de moralibus: quia illa non pertinent originaliter ad legem veterem: sed ad legem nature: et ideo sunt et dispensabilia: sed ceremonialia et iudicialia pertinent directe et originaliter ad vetus testamentum: et de illis generaliter dixit apostolus translato sacerdotio necesse est legem transferri: hoc est sententia postillatoris. et similiter Burgen. post fragile argumentum suum quod putant insolubile.

Capitulum viij.

Capitulum autem super ea que dicuntur. Postquam apostolus superius ostendit omnium sacerdotum christi respectu sacerdotii leuitici: et hoc ratione persone sacerdotis: hic autem idem ostendit ratione officii sacerdotalis: et diuiditur in duas partes: quia primo ostendit hoc in generali: secundo magis in speciali: secunda incipit in principio capi. sequentibus. Habuit quidem etc. prima in duas: quia primo proponit intentum: secundo probat: ab omni enim pontifice. In prima parte proponit intentum suum quantum ad duo: primum est modus dicendi. d. quod intendit hic procedere summarie: et hoc est quod dicitur:

a Capitulum autem etc. Capitulum enim dicitur a capite: quia sicut in capite virtualiter continetur quicquid est in corpore: non tamen formaliter et explicite: ita declaratio particularis seu capitularis dicitur: quoniam aliqua ibi summam tractantur. Secundum in quo ponitur sua intentio est respectu dicendorum: quia intendit dicere de dignitate huius pontificis: cuius dignitas consistit in nature excellentia in qua est equalis patri: et hoc est quod subditur:

b Talem habemus pontificem qui sedet in cetera sedis magnitudinis. id est patris cui appropriatur magnitudo et potentia in diuinis. Sedere enim ad dexteram patris importat equalitatem filii ad patrem: ut supra dictum est primo capitulo: et quia officium pontificis est custodire sacra: ideo sequitur:

c Sanctorum minister. christus enim in quantum homo est minister sacrorum: sed in quantum deus est actor ipsorum. Ista autem sacra sunt gratia in presenti et gloria in futuro: que non poterant administrari in tabernaculo vel. etc. sed tamen prefigurari: propter quod sequitur:

Et tabernaculi veri etc. de quo tabernaculo dicitur psal. ciiij. etc. quis habitabit in tabernaculo tuo etc. tabernaculum non est factum ab homine sicut fuit tabernaculum moysi quod fecit bezaleel etc. etc.

7 tabernaculi veri: quod fuit etc. 7 non homo. Quis enim pontifex ad offerendum munera et hostias etc. etc.

ergo est minister aliquorum sacrorum: hoc est quod dicitur. Omnis pontifex etc. Si ergo esset etc. Si ergo esset pontifex etc. etc.

Christi. Circa quod sciendum quod ministerium sacerdotis est reducere populum in deum administrando legem divinam etc.

tus est ministerium quanto 7 meliori testi mediator est: quod in melioribus re promissionibus etc.

Christus: probat dupliciter. secunda probatio ponit ibi: sicut si illud prima probatio talis est: etc.

Quanto 7 melioris testamenti mediator est quod in meliore promissionibus sancitum est. id est firmatum. Nam si illud etc. etc.

Epistola pauli

¶ Ego neglexi eos dicit dñs. qz ppter peccatū vituli aliq fuerit occisi ⁊ alij pmissi sunt eade in alia peccata: ppe q pierit in solitudine eoz cadauera: ⁊ sic dr eos neglexisse in q̄tum dimisit eos sic p̄re: sicut res negligi dī que p̄rrire p̄mittit. **¶** Quia hoc est testm̄. **¶** Dic tangit dōditio no. te. ⁊ p̄mo q̄tū ad el' dationē: qz datū est p̄ncipalē iudeis q̄bus xps p̄dicavit: et hoc est qd dr. Quia hoc ē testm̄ ⁊. liz. ii. gētiles sint admissi ad no. te. hoc tñ factū est: sicut in serif oleaster in bonam oliuaz: fm q̄ dicit ap̄lus Ro. xj. secūdo tangit cōditio noui te. q̄tum ad t̄pus dationis cum dicit: y **¶** Post

dies illos dicit dñs. i. post cursum vt. te. sicut p̄fectum est posterius tpe q̄ ip̄m im̄fectū: ⁊ sicut magister dat post pedagogus. **¶** Lex. ii. pedagogus noster fuit in xpo: vt dicit Gal. iii. tercio tangit cōditio no. te. q̄tum ad modū dādi cū dicit: **¶** Dando leges meas in mētes eoz. fidē inspirādo. **¶** Et corda eoz subscribā eas. p̄ charitatem formādo: qui mod' docēdi est. p̄ius ip̄ius dei. f. interius illuminādo: ⁊ sic data est lex noua apostolis: q̄n xps aperuit eis sensum vt intelligerent scripturas: ⁊ q̄n misit eis sp̄m sc̄m: hō aut p̄t aliū docere formando exterius signa sensibilia: vt voces ⁊ similia: et hoc mō data est lex vetus vt habet Exo. xx. Lūctus aut̄ ip̄lus videbat voces ⁊ lampades ⁊c. **¶** Dicit aut̄ leges meas in plurali: qz liz lex noua sit vna: tamē ibi sunt plura p̄cepta ⁊ cōsilia a sp̄i inspi rata. quarto tangit noui te. efficacā cū dicit: **¶** Et ero eis in deū ⁊ ip̄i erūt mibi in pplm̄. qz lex noua est lex amoris: qz diuidit filios regni a filiis p̄ditionis. **¶** Et nō docet vnus q̄q̄ primū suū. hoc potest intelligi dupliciter vno mō te cognitiōe vie: ⁊ sic istud verbū refert ad ap̄los qui oēs instructi fuerunt immediate a xpo: ⁊ nō vn' ab alio vnde ⁊ paul' qui fuit posterior dicit Gala. i. **¶** Motū vobis facio fratres euāgelium qd euāgelizatiū est a me: qz nō est fm̄ hōiem: neqz em̄ ab homine accepi illud neqz didici sed reuelatiōe iesu xpi. alio mō p̄t intelligi de cognitiōe p̄rie ⁊ tūc refert ad oēs beatos specialiter post iudiciū futurū: qz mō angeli sup̄iores illuminant inferiores de his que pertinent ad explenda ministeria ppter electos: sed pacto iudicio cessabit talis illuminatiō: ⁊ hec expositio vltima magis cōcordat lre. **¶** Sed qz efficacā no. te. nō solum se extendit ad cognitiōē: sed etiā ad peccatorū purgatiōē: ideo sequit' **¶** Quia p̄cius ero iniquitatib' eoz. remittēdo in p̄nti. **¶** Et peccatorū eoz iā non memorabor. ad puniendū in futuro. **¶** Dicēdo. hic ex p̄dictis cōcludit p̄ncipale intentū. ex quo. h. dñs p̄biere. vocauit te. no. cui' xps est mediator: vt p̄ p̄dicta: sequit' per cōsequēs q̄ p̄cedens te. dicit vetus: qz nouū dicit respectu veteris ⁊ hoc est qd dicit: **¶** Dicēdo nouū. de testamēto xpi. **¶** Veterauit pus. i. ostēdit q̄ testm̄ p̄cedens debeat dici vetus: qd aut̄ veterascit p̄p̄ie mensurā tpe ⁊ officio tale deficit in tpe: vt h̄. iiii. phisico: ideo sequit' q̄ vt te. sit euacuatiū p̄ nouū: ⁊ hoc est qd subdit: **¶** Qd aut̄ antiquat ⁊c. **¶** Ad euidentiā maiore hui' qd dictus est in parte immediate p̄cedenti querit' vtrū lex noua debeat dari a xpo in scriptis. **¶** Et arguit p̄mo q̄ sic: qz scriptura deseruit memorie in futurū: sed lex xpi erat duratura vsqz in finē mūdi: fm̄ illud Luc. xxi. Celi ⁊ terra transibūt: vba aut̄ mea non transibūt. ergo videt' q̄ ch̄istus debeat doctrinā suā scribere. Item lex vetus fuit figura noue: vt habet i hoc capi. sed lex vetus fuit descripta a deo fm̄ q̄ habet Exo.

¶ Ego neglexi eos dicit dñs: Quia hoc est testm̄ qd dī sponā tūm in isrl' post dies illos dicit dñs: dabo leges meas in mētē eoz: ⁊ i corda eoz subscribā eas: ⁊ ero eis in deū: et ip̄i erūt mibi in pplm̄. Et nō docet vnus quisqz primū suū: et vnus

quīqz fratrē suū dices: cognosce dñm: qm̄ oēs scient me a minore vsqz ad maiorem: qz p̄cius ero iniquitatib' eoz: ⁊ peccatorū eorum iam nō memorabor. **¶** Dicēdo aut̄ nouū: veterauit prius. **¶** Qd autē antiquat et senescit: prope interitū est.

quīqz fratrē suū dices: cognosce dñm: qm̄ oēs scient me a minore vsqz ad maiorem: qz p̄cius ero iniquitatib' eoz: ⁊ peccatorū eorum iam nō memorabor. **¶** Dicēdo aut̄ nouū: veterauit prius. **¶** Qd autē antiquat et senescit: prope interitū est.

pturam qui est im̄fectus: sed solus modus docendi p̄ verbū qui est perfectissim': discipulis autē suis recedentibus a tanta perfectione conueniebat doctrinam xpi scribere: ppter quod scripsit euāgelia ⁊ alios libros no. te. cōtinentes doctrinā ch̄isti. simile hui' inuenit apud antiquos phylo. qz aliqui inter eos excellentissim' mi. f. pythagoras ⁊ socrates dicunt' nihil scripsisse: tñ discipuli eoz dicunt' multa scripsisse. secūdo qz nō est cōueniens illū docere scribere cui' doctrina non p̄t litteris cōprehendit'alis fuit ch̄istus fm̄ q̄ dicit Jo. vlti. **¶** Sunt aut̄ ⁊ alia multa q̄ fecit iesus que si scribatur per singula: nec ip̄m mūdum arbitror capere eos q̄ scribendi sunt libros: qd exponens Augustin' dicit q̄ non est intelligendū ppter excessum quantitat' molis: sed virtutis: et ideo ch̄istus non debeat doctrinā suā scribere: qz si eam scripsisset crederet' q̄ eius doctrina nō plus cōtineret q̄ illa scriptura p̄tenderet: nō sic autē credit' per scripturam suoz discipuloz: ⁊ maxime quia profitent' se nō scripsisse ad plenū doctrinam ch̄isti: vt patz per verbū Jo. p̄allegatū. **¶** Considerandū tamē q̄ liz xps nō scripsit doctrinā suā in charta mortua: scripsit tamē eam in charta viua: scz in cordibus suoz discipuloz vt p̄dictū est: ⁊ sic erat p̄betatū per hier. vt patz in lra: ⁊ iste fuit modus cōueniens scribendi hanc doctrinā: que inducit efficaciter ad vitam eternā: ⁊ ideo debeat scribi primo in aia intellectiua q̄ habet immortalitatem: ppter quod dicit paulus ap̄ls. ii. **¶** Cor. iiij. q̄ becepistola scripta sit in tabulis cordis. **¶** Ad primū p̄z ex p̄dictis q̄ scriptura discipuloz xpi sufficit ad memoriā doctrine eius. **¶** Ad secūdū dicendū q̄ figura ⁊ figuratū nō oīno assimilant' aīno oportet q̄ figura deficiat a figurato: et ideo lex vetus que erat im̄fectior et cōsistebat in sensibilibus signis: fuit primo descripta in tabulis lapideis: lex autē noua tanq̄ perfectior fuit primo descripta nō atramento: sed spiritu dei viui in tabulis cordis: vt dicit ap̄ls. ii. ad corinthios. iij. **¶** In ca. viij. vbi dicit in postilla: Dicendū q̄ doctrina ch̄isti nō debeat ab eo describi.

Aditio.

¶ Quia sanctus L. h. i. ij. q. cvj. art. i. in corpore q̄stionis: Lex noua p̄ncipaliter est ip̄a gra spiritus sancti: que dat' per fidē ch̄ristificatū: que quidē lex noua est iudita homini nō solum indicans qd sit faciendū: sed etiā adiūans ad illud implēdū. et hoc pbat p̄ inlas auctoritates sacre scripture ⁊ dicta sanctorū. vn' in scripture euāgelij non continent' nisi ea que pertinent ad gratiā spiritus sancti: vel sicut dispositiua q̄tum ad intellectū per fidē per quā dat' spiritus sancti gratia: vel fm̄ affectus: vt sunt ea que p̄tinet ad

Marginal notes on the right side of the page, including a large initial 'L' and various smaller annotations.

Ad hebreos

contemptū mundi p quā hō fit capax grē spūsancti vlt
 q̄tum ad vsum spūalis grē p opa v̄tutū: ad quē multi
 pliciter scriptura no. te. boies et b̄oia: et sunt sc̄daria
 in lege no. te. quib⁹ oportuit fideles xp̄i instrui v̄bis et
 scriptis: et iō lex no. principalit̄ est lex indita: sc̄dario at
 lex scripta. vñ fm hoc ad q̄onem motā p postillatores
 dicēdū est q̄ lex no. f. p̄cipal nō solū nō debuit scribi a
 xp̄o sed nec etiam potuit scribi. Gra. n. fm suā eētiaz
 est quedā qualitas mētis: q̄ non est scriptibilis nec et
 p̄nunciabilis. Q̄ tū vō ad sc̄daria dicēdū q̄ lex no. est
 lex scripta: vt dcm̄ est: et d̄ hoc vide plen⁹ in p̄dicta q̄
 s̄tione: articulo. j. in corpore questionis.

Replica.

In cap. viii. vbi mouet postill. q. Q̄trū lex noua
 debuit dari a xp̄o in scriptis. Circa ei⁹ solutionē
 burg. laborans: inf̄ cetera dicit q̄ lex noua p̄i
 cipaliter est indita mētī. f. ip̄a gr̄a: igit̄ nō debuit a xp̄o
 scribi. gra. n. cū sit quedā spūalis qualitas mentis nō
 est scriptibilis. Sed fundamentum huius rōnis erro
 neū est: q̄ tollit a xp̄o oipotētā p̄ oīs v̄tutē. Nā dicē
 r̄m aliquid nō posse qd̄ tñ d̄ dicēdū nō includit: ē tol
 lere oipotētā: sed qualitātē spūalem exp̄mere signo
 sensibili: sicut verbo vel scripto: minus includit d̄ dictō
 nē q̄ p̄m in voce r̄ spūsanctū in colūte sp̄e sensibili
 ter exhibere. igit̄ b̄mōi qualitātē spūalem sicut est gr̄a
 scribere et p̄nunciare sensibilib⁹ nō est xp̄o impossibile
 Incauti igit̄ est fundamentū illius rōnis p burg. ad
 ducte: et a sancto thome recipit prima sc̄dē. q. cxi. p̄
 ut Burgen. allegat. postill. igit̄ rōnes potiores sunt.

Capitulum. ix.

Nabit quidē. Postq̄ apls oñdit dignitatē sa
 cerdotij xp̄i respectu sacerdotij ve. le. in gene
 rali. hic p̄nter declarat hoc idē applicādo mag
 is in sp̄ali. Et diuidit̄ in duas p̄tes: q̄ primo declarat
 positū: sc̄dō p̄bat quoddā in suo p̄cessu suppositū in
 principio ca. se. vbi vmbra h̄is lex. Prima ad huc di
 uiditur in tres: q̄ p̄mo tangit̄ ea q̄ fuerūt circa ve. te.
 sc̄dō oñdit eoz signatū: ibi hoc signatē: et eo ex h̄ argu
 it ad positū: ibi r̄ iō no. te. Prima ad huc in duas. q̄a p̄
 tāgit̄ ea q̄ fuerūt in ve. le. in q̄dā generali: sc̄dō offēdit
 ea magis in sp̄ali: ibi tabernaculū. n. Ad euidētā p̄m
 p̄siderādū q̄ oia q̄ sunt in no. r̄ ve. te. ordinata sunt ad
 cultū diuinū: ad talē vō cultū reddidit̄ hō in ep̄? simplr
 p̄ p̄m et apt⁹ p̄ gr̄as: fm qd̄ vero p̄ immundiciā corpō
 ralem. Et iō sacra no. le. q̄ p̄ferūt gr̄am et auferūt pec
 carū reddūt boiem simplr aptū ad cultus diuinū. Illa
 aut̄ que crāt in ve. le. gr̄as nō p̄ferabāt: sed tñ quasdā
 irregularitates seu immundicias corpales tollebat: p̄
 p̄ter quas p̄hibebant̄ boies accedere ad locū diuinū
 cult⁹ et ad cetū fidelū: sic erat tact⁹ mortui vel alicui⁹
 immūdi: ex q̄b⁹ reddebāt hō in ep̄? ad accedēdū locū
 cult⁹ diuinū. talia aut̄ auferebant̄ p̄ sacra ve. le. lz p̄ ipsa
 gr̄a nō p̄ferret̄: sicut diffusi⁹ declaratū ē in p̄m. huius
 opis: et hoc ē qd̄ d̄ b. a. Habuit qdā r̄ p̄m. i. ve. te.
 b. Justificationes culture. i. sacra auferentia diuinū
 cultus impedimenta mō p̄dicto: verunt̄ iustificabūt
 fm qdāo subdit. c. Et sanctū seculare. i. emunda
 tionē corpalem q̄ d̄ secularis: q̄ p̄ns seculū in corpō
 rali⁹ p̄stitit: et q̄ sacra illa n̄ crāt duratura: nisi ad tps
 d. Tabernaculū. n. hic ponit̄ p̄dicta magis in speciali
 Et diuidit̄ in duas: q̄ primo tāgit̄ in sp̄ali ea que p̄
 tinent ad tabernaculū moysi d̄ sp̄dem: sc̄dō ea q̄ p̄tinet̄
 ad sacerdotij ministratō: vbi bis vero. Ad intellectus
 primi p̄siderādū q̄ tabernaculū moysi sic erat dispo
 sitū. Partes. n. erant de quibusdā asserib⁹ coopertis
 auro: tectū vero tabernaculi erat quedā cortina qua
 tuor coloribus xp̄icta: altitudo tabernaculi erat decē
 cubitoz: et latitudo decē: dimidius vero eius. xxx. et erat
 quedā cortina interioris dimidius longitudinem in par

tes inaequales: q̄ ex vna p̄te cortine erāt decē cubiti t̄m: et
 dicebat̄ illa ps tabernaculi sc̄m sanctoz. i. alia. n. p̄te erant
 .xx. cubiti: et dicebat̄ illa ps sc̄a absolute vel etiā sc̄m: et sic
 distinguebant̄ due p̄tes tabernaculi: sicut in ecc̄l̄is n̄is
 choz? et nauis: nisi q̄ opposito mō crāt site: q̄ choz? i. ecc̄le
 syis n̄is est versus orientē in taberna
 culo vero moysi sc̄a
 ctū sanctoz erat v̄
 sus occidentem.
 Alterius conside
 randum q̄ in sc̄m
 sanctoz erant tria
 āeba testam̄ti duo
 cherubin et p̄p̄cia
 tozū: Apl̄s aut̄ ad
 dit quartū. f. q̄ ibi

Habit quidē et
 prius iustificatio
 nes culture: et san
 ctum seculare. Taberna
 culum. n. factū est p̄imum

erat thuribulū: qd̄ exponit̄ aliq̄ dicētes q̄ p hoc intelli
 tur altare incensi. Sed hoc p̄z falsum p̄ textū. Et. vl. vbi
 d̄z altare incensi erat in alia p̄te tabernaculi hoc etiam di
 cit̄ Iosephus et hieronymus. Et iō dicēdum q̄ p̄thu
 ribulū nō intelligit̄ aliud: nisi q̄ ibi erat incensozū i q̄ sū
 mus sacerdos intrās sc̄m sanctoz ponebat incensū vt ne
 bula inde p̄surgēs imp̄diret alioz aspectū: q̄ erat in alia p̄
 te tabernaculi ne viderēt ea q̄ erāt intra sc̄m sc̄toz. Sicut i
 in alia p̄te tabernaculi q̄ dicebat̄ sancta erant tria. men
 sa p̄positionis i latere aquilonari et cādelabzū aureū i la
 tere australi: et altare thymiamatis in medio d̄ diuidētes
 sc̄m et sc̄m sanctoz. P̄dictoz aut̄ assignat̄ duplex ratio:
 vna sc̄alis et alia mystica. sc̄alis est ista. Tabernaculū em̄
 istud erat ordinatū ad cultū veri dei creatoris toti⁹ mōi
 in q̄ sunt due p̄tes: vna nobis inuisibilis: v̄z istud qd̄ ē vl
 tra celū sydereū vbi erat habitatio spūaliū substantiaz: et hoc
 figurabat̄ p̄ illā p̄te tabernaculi q̄ dicebat̄ sc̄m sc̄toz: i. qua
 erāt cherubin representātia angelicā naturā et arb̄ ea testa
 menti clausa: ad designandū q̄ rōnes eoz que fiunt i hoc
 seculo visibili p̄tinent clausē et nobis occulte in illo secu
 lo superior: sic rōes effectū in causis et artificatoz in arti
 fice p̄tinent quoddā clausē: et hoc p̄ tria i archa p̄ta
 .f. tabulas que repr̄sentāt sapiam qua dirigunt̄ res hu
 manas: p̄p̄iatoriū vero quod erat quasi loc⁹ dei: et
 q̄ inde respondebat summo sacerdoti: p hoc designat̄ ip̄e
 deus gloriosus et sublimis p̄fidēs omnib⁹ creaturis: et sic
 p̄z quo p̄ sc̄m sc̄toz designat̄ ea q̄ s̄t supra celū sydereū nō
 bis inuisibilia: p̄ alia vero p̄te tabernaculi q̄ dicebat̄ sc̄m ab
 solute designabat̄ alia ps mundi: p̄ tectū. n. ps tabernacu
 li qd̄ erat quedā cortina varijs colorib⁹ distincta: designa
 bat̄ celū sydereū varijs stellis ornatū: p cādelabzū i quo
 erāt septē lucerne: designabant̄ oites sc̄ptē planetas: p̄
 hoc erat positum in p̄te australi: q̄ cursus planetarum in
 em̄is p̄rio n̄ro sp̄ est ad austrū: p mensam vō vbi erant pa
 nes suppositi designabant̄ elementa: ex q̄bus p̄stituit̄ et
 nutritur hoim vita: q̄ ex eis d̄ sum⁹ et nutrimur: vt d̄. ij.
 de generatōe. Designabat̄ etiā illa mensa: q̄ illi q̄ in alta
 ri deseruiebāt creatori vniuersē creature de altario debēt
 viuere. Rō aut̄ allegorica p̄dictoz est: q̄ p̄ illā p̄tez taber
 naculi que dicebatur sancta designabatur ve. te. in q̄ ve
 ritas diuinū erat latens sub velaminib⁹ figuray: sicut
 aspectus eoz qui erāt intra sanctū sanctoz erat inclusus
 p̄ cortinā mediam inter vtranq̄ tabernaculi p̄tem: vt di
 ctū est. Per illā vero tabernaculi partem que dicebat̄ sc̄a
 ctū sanctoz in qua erāt illa que repr̄sentabāt spūalia et diui
 na: vt dcm̄ est: significabat̄ no. te. in quo reuelata est veri
 tas diuinū: p̄pter qd̄ in passione d̄m in qua p̄summatū
 est no. te. sc̄ssa fuit illa cortina q̄ p̄hibebat aspectū eoz q̄
 erāt intra sancta sanctoz: vt b̄z Luc. xxij. H̄c aut̄ expo
 sitionē sc̄dam p̄sequit̄ apls: vt patebit in sequētib⁹. Die
 v̄sis accedendū est ad iram q̄ tangit̄ tabernaculi dispo
 sitionē. d. d. Tabernaculū. n. factū est p̄mū. Taberna
 culū p̄mū d̄ illa ps tabernaculi que dicebat̄ sc̄a: q̄ ab
 illa erat ingressus templū.

Epistola pauli

e In q̄ erāt cādelabra. dicit cādelabra in plurali: q̄ lz esset vniū cādelabrū tm̄: tm̄ hēbat septē lucernas q̄ bic dicit cādelabra. f Et mēsa 7 p̄positio panū: q̄ septē panes erāt p̄positi sup mensas illa. terciū autē qd̄ erat ibi. i. altare incensū omittit apls: q̄ fm̄ q̄ seq̄t. j. nō intēdebat d̄istis dicē p̄ singula. seq̄t. g Que d̄i sc̄a. hoc refertur ad tabernaculum p̄mū: q̄ sicut dicit̄ est illa ps̄ p̄ma tabernaculi in qua erant ista dicebat̄ sancta absolute. b Post velamentū autē. i. post cortinā intermediā.

i Erat sc̄oz tabernaculus. i. sc̄a ps̄ tabernaculi. k Qd̄ d̄i sancta sc̄oz rū au. ba. thuri. 7 archas te. circūte. ex oi pte au. q̄ erat de lignis serbin opta auro int̄ 7 extra: vt h̄ Ro. xv. l In qua erat vna au. ba. mā. fm̄ q̄ d̄i Ro. xv. m Et vga aarō q̄ frōduerat: fm̄ q̄ h̄ i. xv. n Et tabu. testi. ista erāt inclusa in archa: vt p̄dcm̄ ē. o Super q̄ erāt cherubin gl̄ie. i. gl̄ie facta: vel poti⁹: q̄ erāt gl̄ie dei cui deferuūt angeli p̄ cherubin significatiua: vñ seq̄uit. p Q̄būzātia p̄ciatorū. qd̄ rep̄ntabat locū diuinum vt dcm̄ est q̄ De quib⁹ nō est mō dicendū p̄ singula. q̄ apls p̄sequit̄ illa breuē: 7 fm̄ sensus allegoricū tm̄: vt dcm̄ est. r Dis vō. Dic apls describit ministeriū sacerdotū in tabernaculo moysi. Ad cuius intellectū sciendū q̄ intra sanctū sc̄oz sol⁹ summ⁹ sacerdos introibat in festo expiatiōis t̄m̄. In alia autē pte tabernaculi q̄ dicebat̄ sc̄a absolute aliq̄ sacerdotes intrabāt bis ql̄ibet die ad p̄ficiendū sacrificia: immolatio. n. sacrificioz 7 oblatō eoz s̄ibat̄ extra tabernaculū sub diuo in altari holocaustozū s̄ p̄summatio sacrificij s̄ibat̄ in tabernaculo p̄ crematōzū in celi in altari incensū q̄ sacrificia illa n̄ erāt accepta ex se: s̄ tm̄ ex fide 7 deuotiōe offerentiū: q̄ fides 7 deuotiō significat̄ p̄ incensū: 7 hoc est qd̄ d̄i. r Dis vō ita cōpositis. i. dispositis mō p̄dicto. s In priozū qd̄ tabernaculo. i. in pte tabernaculi q̄ dicebat̄ sancta t̄ Temp. i. quotidie. v Introibat̄ sa. sacri. offi. p̄s. p̄ crematōzū incensū. x In sc̄do autē. i. intra sc̄m̄ sc̄oz. Semel ī anno sol⁹ pontifex: supple introibat. glo. dicit̄ h̄ q̄ plures intrabat in anno: tm̄ sine sanguine: hoc tm̄ nō inuenit̄ scriptuz in lege nisi solū qm̄ mouēda erāt castra: tunc. n. aaron 7 fili q̄ intrabāt vt inuoluerēt ea que erāt intra sc̄m̄ sc̄oz 7 disponerēt leuitaz onera: als nō legit̄ intrasse aliquis: nisi summ⁹ sacerdos in festo expiationis ad offerendūz ibi corā p̄ciatorio de sanguine hostie immolate p̄ pctō puli 7 p̄ pctō p̄rio: 7 hoc est qd̄ d̄i. y Nō sine sanguine tē. hoc signāte. hic ostēdit qd̄ signabāt̄ p̄dicta: 7 p̄mo q̄tū ad v̄. te. sc̄do q̄tū ad nō. ibi xps̄ assistēs. In prima parte dicit̄ sic. y Hoc signan. sp̄san. nō p̄a. esse san. viam: q̄ sicut dicit̄ est p̄ hoc q̄ nō patebat̄ accessus sacerdotibus ad sanctū sc̄oz designabatur q̄ via veniēti ad celestia nō erat patefacta: sicut est in no. te. 7 q̄ v̄. te. adhuc hēbat̄ cursum suum qd̄ significabāt̄ p̄ primam partem tabernaculi: vt dicit̄ est: et hoc est qd̄ subdit̄. 5 Adhuc priore tabernaculo. i. v̄. te. habente statum.

a Que parabola. i. figura. b Et t̄pis instātis. q̄ v̄. te. fuit figura noui. c Iuxta quā. i. parabolam d Munera et hostie offe. q̄ non possūt iūz p̄scientiā perfe. sa. q̄ in v̄. te. quod fuit figura no. munera oblata nō auferebāt̄ peccata vt p̄dictuz est. Et causa subditur.

p̄summātes: i. in sc̄do at̄ sel⁹ anno sol⁹ p̄tifer nō sine s̄a guine que offerret̄ p̄ sua et ppli ignozātia. 7 hoc significāte sp̄sc̄o: nō dū p̄palatā eē sc̄oz viā: adhuc p̄ore tabernaculo h̄ntē statū. a Que parabola ē t̄pis instātis: iuxta quā munera 7 hostie offerunt̄: q̄ n̄ p̄nt̄ iuxta p̄sciaz p̄fectum facere seruentem solū modo in cibis et in potib⁹ et in varijs baptismatib⁹ 7 iusticijs carnis: vsq̄ ad tēpus correctōis impositis. b Christus at̄ assistēs

tem solummodo in cibis et potibus. qd̄ d̄i: q̄ obseruatōes le galium in parte s̄sunt in abstinētia a quibusdam cibis et potibus in lege p̄b̄bitis. f Et in varijs baptismatibus. i. ablutionib⁹ q̄ fiebat̄ in emundatione leprosi: et in consimilibus. oia c̄m̄ ista erāt quedā pure corporalia: et iō non poterāt munda re conscientiam: sed t̄m̄ tollere quandam immundiciam corporalem vel irregularitatem que dicitur iusticie carnis. et hoc est quod d̄i. g Et iusti. car. vsq̄ ad tem. corre. impo. i. vsq̄ ad tempus no. le. q̄ corrigat veterē nō a malo in bonū reducendo: q̄ lex veter̄ fuit bona et iusta: vt h̄ Ro. vii. s̄ ab imperfecto ad p̄fectum reducēdo: q̄ sicut puero q̄ diu est sub pedagogo imponunt̄ aliqua opa bona ad assuefactionē virtutis: que tm̄ mutant̄ aduementē etate virili in qua p̄fectiora opera ei imponuntur: ita per legem moysi fuerunt imposita legalia populo iudaico vt exerceret̄ in cultu vniūz dei: q̄ t̄m̄ erant imperfecta: iō per legē xpi ad p̄fectionē sunt reducta: p̄pter qd̄ apostol⁹ Gal. iij. comperabat̄ legē moysi pedagogo sub cuius disciplina tenetur puer q̄ diu est paruulus: vt plenius declaratū est in principio hui⁹ operis. b Christus at̄ assistēs. Dic p̄m̄ exponit̄ illud quod p̄dictum fuit de tabernaculo moysi in q̄tuz fuit figura no. le. Circa qd̄ apls duo facit: q̄ p̄mo declarat̄ p̄positum: sc̄do p̄bat quoddam suppositū: ibi. q̄ n. sanguis. Circa p̄mum quinq̄ tangit: p̄mo dignitatem loci: q̄ illa ps̄ tabernaculi que figurabat̄ no. te. vocabatur sanctum sanctorum: sc̄do dignitatem ministri: q̄ solus summ⁹ pontifex illuc intrabat: tercio modū intrandi: quia cū sanguine intrabat. quarto tempus intrandi: q̄ tm̄ semel in anno. quinto ad quid intrabat. s̄ ad placandūz sibi deum et populo: et ista significabāt̄ ea que sunt in no. te. quia christus qui est summus pontifex intravit celum quod designabatur per sanctum sanctorum: vt supra dictum est: et per propriū sanguinem ad placandū nobis patres: et hoc est quod d̄i. Christus autem. Sciendū tm̄ q̄ in hoc capitulo p̄structio ē multum suspensua. Et ideo vt dicitur 7 b̄cuius p̄cedam ego ponā s̄ram nō fm̄ q̄ iacet in libro: s̄ fm̄ ordinē sententię. b Quis autē assistēs. h̄ tagit̄ dignitas ministri no. te. q̄ christ⁹ est nomē suppositi exitis in natura duplici. s̄ diuina 7 h̄mana. Pontifex. hic tagit̄ nomē officij: q̄ xps̄ est p̄iceps alioz pastoz: fm̄ q̄ d̄i. p̄.

Ad hebreos

v. Cui apparuerit princeps pastorum etc. Assistens. i. sp. parat? ad suū officiu. s. ad interpellandū patrem. p. no. bis: et ad auxiliandū nos? impugnatōs hostis. Introiuit semel in scā. i. in celū: vt patebit. i. qd. qdē celus est. **Z**atēriaculū p. amplius. i. valde amplius. p. ter immē-

ficatē bonozū celestium. Et p. fecit. q. fuit tabernaculū moy. si: qd. fuit mobile et portabile. s. loco ad locum: istud est immobile et eternum: s. m. q. p. Esā. fuit p. dicitur. xxiii. **O**culi tui vide bunc bierlm civitatem opulentam tabernaculum qd. nequa. q. trāferri poterit ibi. n. loquit de bierlm celesti. Non manufactū. i. non per hominem: sicut fuit tabernaculū moy. s. p. manus hzeleel: Et hoc est quod subdit

pontifex futurorū bonorū p. apli? et p. fecti? tabernaculū nō manufactū. i. nō h? creationis: neq. p. sanguinē hircorū aut vitulorū: sed p. p. p. i. um s. sanguinē introiuit sel. in scā: etna redēptiōe inuēta. **S**i. n. s. sanguis hircorū et taurorū? et cinis vitule asp. in. q. natos sanctificat ad emundationē carnis? quāto magis sanguis xpi q. p. spiritū sanctū semetipm obtulit imaculatū deo emundavit? sciatia nram ab opib. mortis: ad fuidū? deo viuēti. Et

apls exponendo verbū predictū. Id est nō hui? creationis. i. humane factionis. Tangit etiā tps intrandi: ibi. Semel. q. totum tps nō est nisi vnus annus respectu pontificatus xpi: et id ex quo semel intrauit sp. e. ibi. Tangit etiā modus intradi cū d. Neq. p. sanguines hircorū aut vitulorū. sicut intrabat pontifex vete. le. s. p. p. i. sanguinē. q. p. nobis fuit effusus in cruce. Tangitur etiā ad quid intrauit cū d. Eterna redēptiōe inuenta. q. p. hoc habemus eternā redēptionē p. modum puenientissimū a christo inuentū: in quātū satisfecit: q. poterat in: quātū deus: et soluit q. debebat in q. tum b. o. a. **S**i. n. sanguis. hic. pbat quoddā suppositū circa vltimū dicitur. s. q. sanguis xpi fuit efficac. ad nram redēptionē eternam: et facit talē rōem. Sanguis xpi ex vnione ad suppositū diuinū h. virtutē maiore ad emundatōs aie q. sanguis hircorū et vitulorū: et aqua lustrationis ad tollendū immūdiā corpalem seu impedimentū irregularitatis de q. dicitur est. Veritas positionis hui? p. q. sanguis xpi ex eius vnione ad suppositū diuinū contrahit quādā infinitatē virtutis: s. p. dicitur v. le. tollebat immūdiā corpalem d. et a tactu alicuius immūdi et a diuino cultu impediet: vt p. h. u. m. r. ergo multo fortius sanguis xpi mūdāt aiam et redit eā aprā ad salutē eternā: et hoc ē qd. d. a. **S**i. n. sanguis hircorū et taurorū. hoc fiebat in festo expiatōis. b. Et cinis vitule asp. in aqua lustrationis qua debebant immūdi asp. ponebant cineres vitule p. buste vt d. h. u. m. r. c. In q. natos sanctificat ad emundationē carnis: quia animam mūdare nō poterat. **D**. Quanto magis sanguis christi emun. p. sciam nō strā ab opibus mor. i. peccatis q. mortificant animam in morte culpe et morte gehenne. e. Ad seruendū deo viuenti. hoc dicit ad diuam illorū: q. putant d. i. sed sunt mortui: vt iupiter. hercules et h. m. i. tangit autē tria p. que sanguis christi habet efficacitā ad p. dicitur. p. m. i. est ipse offerens. s. christus: cuius meritū est efficacitē infinite p. i. i. i. i. ad diuinitatē: et hoc tangitur cū d. Semetipm obtulit. s. cōm. est munus oblatum qd. fuit sanctissimum: i. d. i. m. i. i. i. i. t. e. r. c. i. u. s. est modus offerēdi q. p. c. e. s. s. i. t. ex maxima caritate: qd. notat cū d. Per spm sanctū. **L**. u. i. aut facta sit talis oblatio oñdē cū d. e. **D**. e. o. i. p. a. t. r. i. Et iō no. te

stamentū. **H**ic pnter ex p. dicitis q. p. n. i. e. t. ad v. e. t. et expositione eoz arguit ad p. i. c. i. p. a. l. e. i. n. t. e. n. t. ū. s. q. no. te. sit excellētius et efficacit. v. e. t. e. r. i. Et diuidit in duas p. r. e. s. q. p. h. i. o. facit qd. dicitur est: s. c. o. p. p. b. a. t. quoddā suppositū in sua rōne ibi. **U**bi. n. testamētū ē. Circa primū p. s. i. d. e. r. a. n. d. ū. q. i. n. e. d. i. a. t. e. p. d. i. x. i. t. q. c. h. r. i. s. t. u. s. p. p. r. i. u. s. s. a. g. u. i. n. e. i. n. t. r. a. u. i. t. c. e. l. u. m. e. t. s. i. c. i. n. u. e. n. i. t. n. o. s. t. r. a. z. r. e. d. e. p. t. i. o. n. e. e. t. e. r. n. a. h. o. c. a. u. t. n. o. p. o. t. e. r. a. t. f. i. e. r. i. i. n. v. e. t. e. **E**. t. q. s. e. q. u. i. t. q. i. l. l. u. d. t. e. s. t. i. m. s. e. m. e. s. t. p. x. p. i. m. e. t. p. r. i. s. d. i. c. i. t. n. o. t. e. q. i. l. l. u. d. q. d. s. e. q. u. i. t. p. r. e. c. e. d. e. s. d. e. n. o. u. i. t. r. e. s. p. e. c. t. u. i. l. l. i. ? t. h. o. c. e. s. t. q. d. p. d. u. d. i. t. a. p. l. s.

ideo noui testamēti mediator est: vt morte intercedere in redēptionē eaz p. uaricationē que erāt sub p. o. r. i. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. r. e. p. r. o. m. i. s. s. i. o. n. e. a. c. c. i. p. i. a. t. q. v. o. c. a. t. i. s. e. t. n. e. h. e. r. e. d. i. t. a. t. i. s. **U**bi. n. testm est mors necesse est intercedat testatoris. Testm em in mortuis pfirmatū ē. Alioquin nōdū valet: duz viuūt q. testat. ē. **U**bi nec primū qui tem sine sanguine dedica- tum est. **L**ecto enim omni mādato legis a moyse vni- uerso populo accipiēs san-

f. Et ideo no. te. mediator est. s. ipse christus: p. quez aūt modū sit mediator subdit. **E**t morte intercedente i. christi morte interueniente: p. quam eius testamētus est pfirmatum. **B**. In redēptionē eaz p. uari. que erant sub p. r. i. o. r. i. t. e. s. t. a. m. e. n. t. o. i. q. u. a. s. v. e. t. e. n. o. p. o. t. e. r. a. t. a. u. f. e. r. r. e. s. e. d. p. m. o. r. t. e. c. h. r. i. s. t. i. s. u. n. t. a. b. l. a. t. e. **I**. R. e. p. r. o. m. i. s. s. i. o. z. e. t. e. r. n. e. h. e. r. e. d. i. t. a. t. i. s. a. c. c. i. p. e. f. f. i. c. a. t. i. a. p. a. s. s. i. o. n. i. s. **K**. **Q**ui v. c. a. t. i. s. u. n. t. a. d. p. a. r. t. i. c. i. p. a. n. d. u. m. i. p. s. u. m. p. v. e. r. a. m. f. i. d. e. m. e. t. s. a. c. r. a. m. e. n. t. o. r. ū. n. o. l. e. s. u. s. c. e. p. t. i. o. n. e. m. e. t. s. i. c. p. a. r. z. q. n. o. t. e. s. t. a. m. e. n. t. u. m. e. s. t. e. f. f. i. c. a. t. i. u. s. v. e. t. e. r. i. q. u. i. a. m. u. n. d. a. t. a. n. i. m. a. z. p. e. r. t. g. l. o. r. i. a. m. v. e. a. u. t. e. m. t. e. s. t. a. m. e. n. t. ū. e. x. t. e. r. i. u. s. m. u. n. d. a. b. a. t. e. t. t. e. m. p. o. r. a. l. e. m. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e. p. r. o. m. i. t. t. e. b. a. t. **L**. **U**bi em testamē tū. **H**. d. i. c. p. b. a. t. q. u. o. d. s. u. p. p. o. s. i. t. s. i. q. t. e. n. o. s. i. t. p. f. i. r. m. a. t. u. s. p. m. o. r. t. e. m. c. h. r. i. s. t. i. e. t. h. o. c. p. r. o. b. a. t. d. u. p. l. i. c. i. t. e. r. p. r. i. m. o. p. l. e. g. e. b. m. a. n. a. m. s. c. o. p. e. r. l. e. g. e. m. d. i. u. i. n. a. m. a. b. i. **U**nde nec primū Circa primū p. s. i. d. e. r. a. n. d. ū. q. s. i. m. l. e. g. e. s. h. u. m. a. n. a. s. c. i. u. i. l. e. s. e. t. c. a. n. o. n. i. c. a. s. t. e. s. t. i. m. n. o. h. z. r. o. b. u. r. q. s. d. i. u. i. u. i. t. e. s. t. a. t. o. r. z. q. t. u. n. c. p. o. t. e. s. t. s. e. m. p. m. u. t. a. r. i. c. ū. s. i. t. v. l. t. i. m. a. v. o. l. u. n. t. a. s. v. i. t. e. p. n. t. i. s. s. i. i. n. m. o. r. t. e. c. o. n. f. i. r. m. a. t. u. r. a. t. a. s. i. l. l. n. o. t. e. q. d. e. s. t. p. r. i. u. e. t. e. s. t. a. m. e. n. t. u. m. c. h. r. i. s. t. i. i. n. s. u. a. m. o. r. t. e. f. u. i. t. r. o. b. o. r. a. t. u. m. p. t. e. r. h. o. c. t. u. n. c. d. i. x. i. t. C. o. n. s. u. m. m. a. t. u. m. e. s. t. v. t. h. a. b. e. t. **J. o. h. n. e. s. i. s. i. t. h. o. c. e. s. t. q. d. d. i. c. i. t. u. r. h. i. c. **L**. **U**bi em testm est mors necesse est intercedat. i. interueniat. **M**. T. e. s. t. a. t. o. r. i. s. z. e. t. e. t. p. a. t. e. t. l. i. r. a. **N**. **U**nde nec primū. h. i. c. p. r. o. b. a. t. i. d. e. m. p. l. e. g. e. m. d. i. u. i. n. a. m. i. n. q. u. a. p. r. o. b. a. t. i. o. n. e. p. r. i. m. o. p. o. n. i. t. n. o. t. e. p. u. e. n. i. e. n. t. i. a. m. c. u. m. v. e. t. e. r. i. s. c. o. d. e. o. z. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. m. a. b. i. **N**. e. c. e. s. s. e. e. s. t. e. r. g. o. C. i. r. c. a. p. r. i. m. u. m. s. c. i. e. n. d. u. m. q. v. e. t. e. q. u. o. d. f. u. i. t. f. i. g. u. r. a. n. o. u. i. f. u. i. t. c. o. f. i. r. m. a. t. u. m. p. a. s. p. e. r. s. i. o. n. e. m. s. a. n. g. u. i. n. i. s. v. t. b. i. **E. r. o. x. x. i. i. j. **E**. s. i. c. p. a. t. e. t. p. l. e. g. e. m. d. i. u. i. n. a. m. q. t. e. s. t. a. n. o. p. e. f. f. u. s. i. o. n. e. m. s. a. n. g. u. i. n. i. s. d. e. b. u. i. t. p. f. i. r. m. a. r. i. v. t. f. i. g. u. r. a. t. ū. c. o. r. r. i. n. d. e. r. e. t. f. i. g. u. r. e. **E**. t. h. o. c. e. s. t. q. d. d. i. c. i. t. u. r. **N**. **U**nde nec primū quidem. i. v. e. t. e. q. u. o. d. f. u. i. t. p. r. i. m. ū. **O**. **D**. e. d. i. c. a. t. ū. e. s. t. i. p. f. i. r. m. a. t. ū. **S**. i. n. e. s. a. n. g. u. i. n. e. p. **L**. e. c. t. o. e. m. o. m. n. i. m. a. d. a. t. o. l. e. g. i. s. z. e. t. h. o. c. h. a. b. e. t. **E. r. o. x. x. i. i. i. v. b. i. d. i. c. i. t. u. r. q. p. o. p. u. l. u. s. t. e. s. t. a. m. e. n. t. ū. r. e. c. e. p. i. t. z. o. b. l. i. g. a. u. i. t. s. e. a. d. o. b. e. d. i. e. n. d. ū. e. t. t. u. n. c. m. o. y. s. e. s. a. d. c. o. n. f. i. r. m. a. t. i. o. n. e. m. h. u. i. a. s. p. h. i. t. s. a. n. g. u. i. n. e. e. t. h. o. c. e. s. t. q. u. o. d. d. i. c. i. t. u. r. **Q**. **A**. c. c. i. p. i. e. s. s. a. n. g. u. i. n. e. v. i. t. u. l. o. r. ū. z. h. i. r. c. o. r. ū. c. ū. a. q. u. a. z. l. a. n. a. c. o. c. c. i. n. e. a. z. h. y. s. o. p. o. **S**. z. h. o. c. p. o. s. s. e. t. a. l. i. q. ū. s. d. i. c. e. r. e. q. z. **E. r. o. x. x. i. i. j. n. ū. s. i. t. m. e. t. i. o. n. i. s. i. n. s. i. t. d. e. s. a. n. g. u. i. n. e. v. i. t. u. l. o. r. ū. **D**. i. c. e. n. d. u. m. q. a. p. l. s. f. u. i. t. i. n. s. t. r. u. c. t. u. s. i. n. l. e. g. e. z. e. t. v. s. u. z. p. l. u. c. i. d. i. e. f. a. e. b. a. t. q. l. i. t. e. r. t. a. l. i. a. h. e. b. e. t. s. p. e. r. m. i. x. t. i. o. n. e. m. s. a. n. g. u. i. n. i. s. h. i. r. c. i. z. a. q. u. e. v. t. s. a. n. g. u. i. s. e. s. s. e. t. d. a. r. i. o. r. l. a. n. a. v. e. r. o. c. o. c. c. i. n. e. a. e. t. h. y. s. o. p. o. t. r. a. u. t.********

Epistola pauli

ubi quasi aspersum ad sanguinem aspergendum. Et propter hunc moysen tacuit ista quia non erat principalia tamen credendum est apostolo quod fuerit ita ut describit non in omnia in eorum sunt scripta. scilicet in ipso quodque libro. scilicet legis. Et omnem populum qui legem suscepit. et aspsit. v. hic est sanguis testis. i. confirmati testamenti.

Quod manda. ad vos deus: etiam tabernaculum non quod asperit tunc tabernaculum quia non dicitur erat: sed postea illud sanguine aspsit quoniam illud consecrauit.

Sanguine vitulorum et hircorum cum aq. et lana cocinea et hyssopo: ipsum quodque librum et omnem populum aspsit dicens. Dic sanguis testis quod mandauit ad vos deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine sicut aspsit. Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur: et sine sanguine effusione non fit remissio. Necesse est ergo exempla quod celestium his mundari ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis. Non enim manufacta sancta introiuit iesus exemplaria

Et omnia vasa ministerii quibus utebantur in tabernaculo moysi. y. Sanguine sicut aspsit etc. etc. i. p. aspersione sanguinis.

Secundum legem mundantur. dicitur pene quod aliqua mundantur per ignem. scilicet illa que poterat igne sufficere: ut videtur in libro xxxi. expiatio tamen pro peccato non fiebat sine effusione sanguinis. et hoc est quod dicitur. b. Et sine sanguinis effusione non fit remissio: quia aialia sacrificabantur pro peccatis quorum effundebatur sanguis in signum quod per effusionem sanguinis christi fienda erat remissio peccatorum: que non poterat sanguine aialium fieri: sed tamen significari.

Necesse est ergo. posita convenientia noui et veteris testamenti ad confirmationem et emundationem. Dic primum ponitur dicitur: ostendendo primo quod emundatio non. te. sit melior: scilicet quod est perfectior: ubi neque ut sepe. Circa primam partem dicitur sic.

Necesse est ergo exempla. quidem celestia. bis mundi. scilicet tabernaculum et cetera. quod fuit quodammodo exemplar celestium ut declaratum est. viii. c. debuit mundari talibus hostiis que habent de aialibus virtutibus. c. Ita autem celestia. melioribus. quam istis. supple debuerunt mundari. Et ideo mundati sunt sanguine christi. Sed dicitur quod intelligunt mundari celestia ubi nulla fit macula. Dicendum quod sicut dicebat emundari tabernaculum non quod haberet in se aliquam maculam seu immunditiam: sed quia tollebantur quedam irregularitates quibus impediatur homines accedere ad sanctuarium: ita dicunt mundari celestia per christi sanguinem et per sancta non. le. ex eodem sanguine bonitatis efficaciam: in quantum purgant peccata que impediunt ab ingressu celestium. Et ideo dicitur hostiis in plurali: quia sanguis christi sit vna hostia: tamen eius efficaciam nobis communicat per varia non. le. facta. et quod tabernaculum sanguine christi mundatum sit melius tabernaculo moysi declarat. vi. f. Non enim manufacta sancta iesus introiuit. quale fuit tabernaculum moysi ab homine factum: quod fuit figura tabernaculi celestis: ut predictum est: ideo subdit. g. Exemplaria verorum sed in ipsum celum. introiuit iesus. h. Et appareat nunc vultui dei. pro nobis. sicut enim pontifex legum intrabat sancta sanctorum ut appareret coram propitiatorum quod erat quasi sedile dei sic christus quantum ad humanitatem intrauit celum non ad hoc quod videret faciem dei patris de nouo: quia vidit eam ab instanti conceptionis: sed quia eius humanitas de nouo translata fuit ad celum ubi facies dei dare videtur a beatis: ut per hoc coram deo patre pro nobis interpellat representando humanitatem quam assumpsit pro nobis. i. Neque ut sepe offerat. Sic primum ostendit quod emundatio non. te. perfectior est. Et videtur in duas: quia primo ostendit positum: scilicet ad hoc aduocant sibi. Et que admodum. In prima parte facit tale rationem: illa emundatio que non reiteratur: quia semel facta sufficit: perfectior est quam illa que reiteratur pluries propter sui imperfectionem. sed illa emundatio que fiebat a pontifice etc. in festo expiationis quolibet anno reiterabatur: expiatio facta per cibulum semel tamen facta est quod vnicuique passio sufficit ad deletionem omnium peccatorum ergo est perfectior et hoc est quod dicitur.

nem: illa emundatio que non reiteratur: quia semel facta sufficit: perfectior est quam illa que reiteratur pluries propter sui imperfectionem. sed illa emundatio que fiebat a pontifice etc. in festo expiationis quolibet anno reiterabatur: expiatio facta per cibulum semel tamen facta est quod vnicuique passio sufficit ad deletionem omnium peccatorum ergo est perfectior et hoc est quod dicitur.

passio sufficit ad deletionem omnium peccatorum ergo est perfectior et hoc est quod dicitur.

ria verorum: hinc in ipsum celum ut appareat nunc vultui dei pro nobis. Neque ut sepe offerat semetipsum: que admodum potest intrare in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem sel in consummatione seculorum ad te institutus: per christi per hostiam suam appuit. Et que admodum statutum est hominibus semel mori: post hoc autem iudicium sic et christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata: scilicet secundo sine peccato

Neque ut sepe offerat semetipsum. i. christus potest

que admodum pontifex etc. l. Intrat in sancta per sin. an. in san. alieno: quia aliter sequeretur inconueniens. scilicet quod christus pluries debuisset pati a principio mundi. sicut et sacerdos etc. intrabat per singulos annos sanctum sanctorum pro expiatione peccati populi israel: nunc autem ita est quod sicut pontifex etc. intrabat sanctum sanctorum pro peccato populi israelitici: ita christus passus est pro salute totius mundi: quia incepit a principio creationis sicut populus israel a datione legis. Et ideo si christi oblatio esset iterabilis debuisset frequentem pati ab origine mundi: sicut pontifex legis quolibet anno intrabat sancta a datione legis: et hoc est quod dicitur. m. Alioquin oportet. eum frequenter. pa. ab origine mundi. et hoc esset inconueniens: ideo subdit apostolus.

Nunc autem. i. tpe. gre. o. Semel in consummatione seculorum. i. in vltima etate in qua consummatur mysterium christi. p. ad testi. pec. per hostiam suam apparuit. Scilicet in conspectu omnium offerendo in cruce. q. Et que admodum. Sic aduocant simile ad suum. propositum. scilicet quod peccato primi parentis statutum est ex diuina sententia quod homines semel moriantur et postea in iudicio diuino manifeste presentabunt: sicut christus pro salute hominum in cruce mortuus postea apparuit in iudicio: non iudicandus: sed magis pro suum iudicium fidelibus suis eternam salutem redditurus: et hoc est quod dicitur. q. Et que admodum statutum et hominibus semel mori. ratione originalis peccati. r. Post hoc autem iudicium. scilicet extremum. s. Sic et christus semel oblatus est. in cruce non ex conditione originalis peccati: quod non contrarie: sed ex conditione mortalis nature quam voluntarie assumpsit. t. Ad multorum exhaurienda peccata: quod dicitur: quia licet passio christi se extendat ad redendum omnia peccata: quantum est ex se: tamen aliquid se redunt indignos. Et ideo dicitur multorum et non omnium: sequitur. v. Secundo sine peccato apparebit: quia in secundo aduentu christus apparebit in forma gloriosa et sine similitudine peccati: in primo autem aduentu apparuit in forma hominis mortalis habens similitudinem peccati secundum quod dicitur apostolus. Ro. viii. Ad maiorem evidentiam dictorum in hoc capitulo queritur. Et rursus sanguis christi fuit oblatio deo acceptissima. Et arguit primo quod non quod effusio sanguinis innocentis est coram deo abominabile

offerat semetipsum. i. christus potest

Intrat in sancta per sin. an. in san. alieno: quia aliter sequeretur inconueniens. scilicet quod christus pluries debuisset pati a principio mundi. sicut et sacerdos etc. intrabat per singulos annos sanctum sanctorum pro expiatione peccati populi israel: nunc autem ita est quod sicut pontifex etc. intrabat sanctum sanctorum pro peccato populi israelitici: ita christus passus est pro salute totius mundi: quia incepit a principio creationis sicut populus israel a datione legis. Et ideo si christi oblatio esset iterabilis debuisset frequentem pati ab origine mundi: sicut pontifex legis quolibet anno intrabat sancta a datione legis: et hoc est quod dicitur. m. Alioquin oportet. eum frequenter. pa. ab origine mundi. et hoc esset inconueniens: ideo subdit apostolus.

Nunc autem. i. tpe. gre. o. Semel in consummatione seculorum. i. in vltima etate in qua consummatur mysterium christi. p. ad testi. pec. per hostiam suam apparuit. Scilicet in conspectu omnium offerendo in cruce. q. Et que admodum. Sic aduocant simile ad suum. propositum. scilicet quod peccato primi parentis statutum est ex diuina sententia quod homines semel moriantur et postea in iudicio diuino manifeste presentabunt: sicut christus pro salute hominum in cruce mortuus postea apparuit in iudicio: non iudicandus: sed magis pro suum iudicium fidelibus suis eternam salutem redditurus: et hoc est quod dicitur. q. Et que admodum statutum et hominibus semel mori. ratione originalis peccati. r. Post hoc autem iudicium. scilicet extremum. s. Sic et christus semel oblatus est. in cruce non ex conditione originalis peccati: quod non contrarie: sed ex conditione mortalis nature quam voluntarie assumpsit. t. Ad multorum exhaurienda peccata: quod dicitur: quia licet passio christi se extendat ad redendum omnia peccata: quantum est ex se: tamen aliquid se redunt indignos. Et ideo dicitur multorum et non omnium: sequitur. v. Secundo sine peccato apparebit: quia in secundo aduentu christus apparebit in forma gloriosa et sine similitudine peccati: in primo autem aduentu apparuit in forma hominis mortalis habens similitudinem peccati secundum quod dicitur apostolus. Ro. viii. Ad maiorem evidentiam dictorum in hoc capitulo queritur. Et rursus sanguis christi fuit oblatio deo acceptissima. Et arguit primo quod non quod effusio sanguinis innocentis est coram deo abominabile

et cetera. Et que admodum. In prima parte facit tale rationem: illa emundatio que non reiteratur: quia semel facta sufficit: perfectior est quam illa que reiteratur pluries propter sui imperfectionem. sed illa emundatio que fiebat a pontifice etc. in festo expiationis quolibet anno reiterabatur: expiatio facta per cibulum semel tamen facta est quod vnicuique passio sufficit ad deletionem omnium peccatorum ergo est perfectior et hoc est quod dicitur.

ria verorum: hinc in ipsum celum ut appareat nunc vultui dei pro nobis. Neque ut sepe offerat semetipsum: que admodum potest intrare in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem sel in consummatione seculorum ad te institutus: per christi per hostiam suam appuit. Et que admodum statutum est hominibus semel mori: post hoc autem iudicium sic et christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata: scilicet secundo sine peccato

Ad hebreos

apparuit in forma hois mortalis hñs similitudinē peccati
 fm q̄ dicit apls Ro. viij. Ad maiore euidētia dicitur
 in hoc caplo querit. **A**urū sanguis xpi fuit oblatio deo
 acceptissima. Et arguit p̄mo q̄ nō: qz effusio sanguis
 innocētis est corā deo abominabilis: xps aut̄ fuit in-
 nocētissimus &
 zc. Itē illud qd
 bz similitudinē cū
 sacrificijs genti-
 lium nō est deo
 acceptū. **S** ob-
 latio sanguinis
 innocētis ē bu-
 iusmodi: fm q̄
 dicit in ps. Effu-
 runt sanguines
 innocētes san-
 guine filioꝝ suo-
 rum z filiarū su-

apparebit omnib⁹ expectā-
 tib⁹ se in salutem. .r.

Obras em̄ hñs lex fu-
 ituroꝝ bonoꝝ nō
 ipsam imaginem rerum: p
 singulos annos eisdem ip-
 sis hostijs quas offerūt in-

arum: quas sacrificauerūt sculptilibus chanaan: ergo
 zc. Contra illud quod dicit in litera. Quanto magis
 sanguis chusti qui per spiritum sanctum seipm̄ obtu-
 lit immaculatum deo emūdabit p̄sciam nostram. Re-
 spondeo non ē intelligendū q̄ sanguis xpi fuerit ob-
 latus p nobis: imo tota hñanitas eius: z hoc p̄ ex au-
 ctōitate iudicta i q̄ dicit: obtulit semetipm̄: sicut tñ mēto i
 hac oblatione segregatim de sanguine chusti inq̄tum
 fuit separatus a corpore: tñ vtrūq̄ est de oblationis inte-
 gritate. p̄pter quod in sacramento altaris qd̄ est mēo-
 riale ipius oblationis p̄secratur simul caro et sanguis
 tñ sub speciebz diuersis: sic in illa oblatōe fuit sanguis
 sepat⁹ a carne. Sicut aia chusti fuit p nobis oblata in q̄-
 tum per passionem fuit a corpore sepeata ad satisfaciē-
 dū p nobis: Job. x. animam meam pono p ouib⁹ me-
 is. z sic p̄ q̄ tota humanitas p̄tinet ad chusti oblatio-
 nem seu sacrificiū. **Q**z aut̄ hoc habeat p̄fecte rationes
 oblatōis vel sacrificij: p̄ qz sacrificiū in lege fiebat tri-
 plici de cā: primo ad tollēdū p̄ctm̄: p̄pter hoc in lege di-
 cebant aliqua sacrificia p̄ peccato: scdō ad grām p̄fer-
 uandā: p̄pter hoc in lege dicebant alique hostie pacifi-
 ce: tertio ad hoc q̄ mes hois p̄fecte deo vniere p̄ amo-
 rē: p̄pter hoc in lege offerebat holocaustū qd̄ totū incē-
 rebat ad honore diuinū: ista sūt tria p̄ueniūt nob̄ a deo
 mediante humanitate chusti p nobis oblata: qz p̄ h̄
 peccata nra sūt deleta Apoc. i. Dilexit nos z lauit nos
 a p̄ctis nris in sanguine suo: z gratia collata Jo. i. Bra-
 tia et veritas p̄iesum xpm̄ facta est: z porta glie aperta
 in qua sit hois ad deū vniō p̄fecta: p̄pter hoc dicit: i. sequi-
 ti cā. Habemus fiduciā p sanguinem eius in introitu
 sanctorum. Et sic patet q̄ sacrificiū xpi fuit p̄fectissi-
 mum: qz continet in se p̄fectissime virtutē oim̄ sacrifi-
 ciorum: sicut p̄fectio diuina cōtinet in se vniūte z emi-
 nentius p̄fectio nes oim̄ creaturarū. Ad primum igit̄
 dicendū q̄ effusio sanguinis xpi p̄t̄ referri ad duplex
 principium. vno mō ad ipos effundētes: z sic fuit deo
 abominabilis: z sic fuit peccatū grauissimū alio mō ad
 voluntatē ipius xpi patientis qui voluntarie se obtulit
 passioni ex charitate maria: z sic fuit deo acceptissima:
 z hoc scdō mō habuit rōnem oblationis et sacrificij: n̄
 aut̄ primo mō Ad scdm̄ p̄ ex dictis q̄ oblatio sangui-
 nis innocētis in sacrificijs gentiliū bz similitudinē
 cū illis qui occiderunt chustū: z hoc mō non h̄ rōnes
 sacrificij vt dcm̄ est: z iō nō est similitudo sacrificij chū-
 sti ad sacrificia illoꝝ.

In ca. ix. vbi dicit in postilla. Aureum hñs thuribulū
 et archā testamenti ex omni parte auro.

Additio.
 In archa testamenti que erat in sancta sanctorū
 nihil erat inclusū: nisi tñm̄ due tabule lapidee
 quas ibi posuerat moyses: vt h̄ exp̄sse. iij. Reg. viij. c.
 Arca aut̄ hñs manna et virga aaron erat corā illa ar-
 cha: vt h̄ Exo. xxv. z Num. xvij.

Replica.
 In ca. ix. vbi dicit de archa burg. q̄ n̄itur sepius op-
 portune z importune saluare dicta sanc. Tho. et
 alioꝝ: nō curat hic saluare veritatē litere cui tñ
 ille bonoꝝ debetur q̄ potius debemus putare nos intētio-
 nem s̄fendō intelli-
 gere q̄ d̄dicere. h̄
 aut̄ plane dimittit
 s̄fam apli tanq̄ cō-
 tradicentem litere
 .ij. Reg. viij. **M**ā h̄
 dicit q̄ archa erat
 na hñs manna: z v-
 ga aarō que flou-
 it: tñ autē dicit:
 q̄ nihil erat in ar-
 cha nisi due tabule
 zc. que videt ma-
 nifesta cōtradictō

tes p̄fēs facē. Alioqui ces-
 sarent offerri: iō q̄ nullaz
 h̄ient vltra p̄sciam p̄cti cul-
 tores semel mūdari. Sed
 in ipis cōmemoratio pecca-
 torum p̄ singulos ānos fit.

Circa quā differentiam laborat dupliciter circa locū al-
 legatū de. iij. Reg. Anno mō q̄ s̄ra illa debeat intelligi pri-
 cipaliter: apostoli aut̄ occasionaliter: qz archa fuit facta:
 vt tabule ibi reponerētur: sed post vna et virga occasio-
 naliter in memoriā ibidē repositę sunt. alio mō q̄ factū
 fuit quoddā scamnum appendiciū ad latus archę: in q̄
 vna z virga reponbant. Et iō amplius dicit illa fuisse
 in archa: nō q̄ intrinsecus: sed in appenditio q̄ vniū cū
 archa censebatur: et sic quidā exponunt qd̄ dicit Deut.
 xxxij. de libro legis: Pones eū in latere archę zc.

Capitulū .x.
Obras. n. habēs zc. in capi. p̄ce. pbauit apls emi-
 nentiam noui testi: et in probatione sua dixit q̄
 vt. te. nō auferet̄ peccatū: iō istud quod ibi sup-
 posuit. hic p̄bat. Et diuidit in duas p̄tes: qz p̄mo sa-
 cit qd̄ dcm̄ ē: scdō compat sacerdotē no. te. ad sacerdotē
 vt. te. ibi. **S**is quidē sacerdos. p̄mū p̄bat dupl̄: primo
 p̄ rōnes: scdō p̄ scripturā ibi. **S**o ingrediens. p̄ma ad huc
 in duas: fm̄ duas rōnes quas ponit: scdā ibi. **I**m possibile
 est em̄. Ad euidētia p̄me rōnis cōsiderādū q̄ differit
 vmbra z imago in hoc q̄ vmbra est longiua similitudo rei:
 imago aut̄ ē p̄p̄inqua: z exp̄ssa rei similitudo. Et iō sacrificia
 vt. le. habuerūt rōnem vmbre respectu bonoꝝ glie: qz nō p̄-
 mittebat illa exp̄sse: s̄ sub velamine p̄spiratitē terrene: sa-
 crificiū aut̄ no. le. bz rōnē imaginis: qz immediate induc
 ad bona glie celestis: hoc aut̄ nō poterāt facere sacrificia
 vt. le. qz p̄ ex mō offerendi ipa: qz quolibet anno reitera-
 bant qd̄ nō fieret si p̄ ipa offerentes mūdarent: qz tunc
 talis iteratio esset frustra: z nō est dicēdū q̄ aliqd̄ frustra
 p̄cipere in lege diuina: ergo nō auferet̄ p̄ctā: z hoc est
 qd̄ dicit bic a **A**mbra. n. ba. lex futu. lo. i. bonoꝝ glie q̄
 expectant in futurū: que in lege promittebant̄ p̄fute p̄ mo-
 du vmbre z nō exp̄sseō sequit̄. b. **N**ō ipam ima. rez
 p̄ singlos an. eisdē ipis ho. quas offe. indeli. sacerdotēs vt.
 le. c. **M**ūq̄ p̄t. lex vetus p̄ talia. d. **A**ccedētes p̄-
 fectos facere. i. mūdatos a d̄pa z dignos glia. e. **A**lio
 quin cessarent offerri. post p̄mā eoz oblatōz. f. **S**o
 q̄ nullā ba. vltra p̄sci. p̄c. cul. semel mūda. Et iō p̄cludit
 q̄ fiebant illa sacrificia ad peccatoꝝ recordationem: inq̄-
 tū p̄ talia offerentes oñdebāt se h̄ie peccati p̄sciam: et hoc
 est qd̄ dicit. g. **S**ed in ipis commemoratio ipoz pecca-
 p̄ singu. an. fit. **D**eletio aut̄ p̄ctōꝝ expectabat̄ fienda per
 xpm̄. Sed videtur q̄ rō apostoli nō valeat: qz possit dici
 q̄ illa sacrificia mūdabāt a peccatis p̄teritis nō aut̄ a fu-
 turis: z qz reiterabant̄ peccata p̄ oñs z sacrificia erāt ite-
 randa non frustra: vt arguit apls: sed ad relectionē pecca-
 ti iterū p̄parati. dicendum q̄ apostolus ex modo loquē-
 di excludit hoc dcm̄: dixit em̄ q̄ lex tñm̄ habebat vmbraꝝ
 celestium: nunc aut̄ ita est q̄ peccatū opponit celestib⁹: q̄
 excludit ab ipis. Et iō illud quod emūdāt peccatū oꝝ q̄
 sit celeste z ip̄uale: et istud qd̄ est tale h̄ efficaciam p̄petuā
 z p̄ oñs nō est reiterabile: sic aut̄ est dicendū de oblatōe
 xpi in cruce rōe deitatis adiuncte: z iō nō reiterat̄: qz s̄l

Epistola pauli

facta sufficit ad delendum oia peccata commissa et committenda. Sed adhuc dices sacrum altaris quotidie offerri in ecclesia ergo etc. Dicendum quod non est ibi sacrificium reiteratio: sed unius sacrificii in cruce oblatis quotidianis commemorationibus: ppter hoc dicitur **Patb. xxvj.** Hoc facite in mea commemoratione: quod idem offerret quod ipse obtulit. **h** Impossibile enim est. **i** Possibile secundum rationem ad idem quod principaliter sacrificium quod fiebat in lege: fiebat in die et p'at'is de hirco et vitulo: sed illud non poterat auferre peccatum cuius esset quid pure corporeus quod non attigit ad animam: ergo multo minus alia legis sacrificia poterat auferre peccata: **b** ratio nis ponit minores

h Impossibile enim est sanguine tauroz et hircorū auferri peccata. **i** Non ingrediens mundum dicit. **o** Hostia enim oblatio non noluisti. **p** corpus autem aptasti mihi. **q** Holo caustomata et p' p'ctō nō tibi placuerunt. **r** Tūc dixi: Ecce venio. **s** In capite libri scriptum est de me ut faciam deo voluntatem tuam. **t** Superius dicens: quod hostias et oblationes et holo caustomata et p' p'ctō noluisti: nec placita sunt tibi quod secundum legem offeruntur: tūc dixi: ecce venio: ut faciam deo voluntatem tuam: auferat primum ut sequens statuatur. **u** In qua voluntate sanctificati sumus: pro oblatione corporis iesu christi facti. **v** Et ois quidem

h Impossibile est. **i** sanguis hirco. aut tau. auferri peccata. **k** Si autem si arguas de factis non lege. quod consistit in quibusdam rebus corporalibus: tunc tunc mundat animas. **l** Dicendum quod non est simile: quod in ipsis diuina virtus operatur: et ideo operatur ad gratiam per modum instrumenti: non sicut erat in factis veteris legis. ut plenius dicam in fine huius. **m** Non ingrediens. **n** hic probat per scripturam psalmi. **o** loquitur de aduentu christi ppter imperfectionem sacrificiorum veteris legis. **p** sup'plendā p' suū sacrificiū: et facit tale rationem illud quod auferat peccatum quod sit deo acceptum. **q** sacrificium autem veteris legis non erat deo acceptum: ut patet per scripturam psalmi. **r** inducta ergo etc. et hoc est quod dicitur. **s** Ideo ingrediens mundum. **t** per carnis assumptionem. **u** dicitur. quod illa scriptura loquitur in eius persona. **v** Hostia. in hoc tangit sacrificia que fiebant de rebus animatis. **w** Et oblatione. **x** sacrificia de inanimatis. **y** Noluisti. **z** non acceptasti et sunt verba filii ad patrem. **aa** in se ponit sacrificium patri acceptum quod de corpore christi fuit factum. **ab** o corpus autem aptasti mihi. **ac** corpus passibile aptum immolandi et quod fuit formatum et aptatum sola virtute dei absque semine virili. **ad** Holo caustomata. que totaliter incidebantur. **ae** Et p' p'ctō. **af** sacrificia que p' peccatis offerebantur quorum vna pars incidebat: altera erat sacerdotis. **ag** Et sic apostolus tetigit oia genera sacrificiorum veteris legis. **ah** non fuerunt deo accepta: quod de talibus subditur. **ai** Non tibi placuit. **aj** Et non ostenditur in serie scripture quod sacrificium non tenet acceptum: cum sequitur de christo. **ak** Tūc dixi: ecce venio pro carnis assumptionem. **al** In capite libri scriptum est de me ut faciam voluntatem tuam. **am** Liber autem iste est noticia predestinationis diuine. **an** Caput huius libri dicitur illud quod in diuina predestinatione principaliter continetur hoc autem est mysterium incarnationis christi: pro quod ad beatitudinem pertingunt omnes electi. **ao** Superius dicens etc. **ap** Illud quod sequitur est verbum apostoli exponens auctoritates psalmi de exclusione veteris legis sacrificiorum pro sacrificio christi: et patet per predicta. **aq** vñ concludit. **ar** Auferat primum. **as** sacrificium legis. **at** Et sequens statuatur. **au** confirmet sacrificium acceptum deo patri. **av** In qua voluntate sanctificati sumus etc. quia per hoc quod christus impleuit voluntatem patris seipsum

offerendo nos sanctificauit. **a** Et omnis quidem sacerdos. **b** hic comperat sacerdotem non tenet et veteris legis. **c** ad inuicem. **d** Et diuidit in duas partes: quod primum facit quod deum est: secundo declaratur per scripturam: ubi. **e** Contestatur autem nos. **f** ad euidentiā primum considerandum: quod in lege erat duplex sacrificium solenne. **g** vnius erat in die expiationis quod solū fiebat pro summum sacerdotem ut frequenter deum est. **h** Aliud erat iuge sacrificium quod representabat eternitatem christi: sed diuinitatem: et ideo dicebatur iuge quod quotidie offerebatur mane et vespere: et istud sacrificium non solū offerebatur pro summum sacerdotem: sed et pro alios inferiorum sacerdotum. **i** Et de isto sacrificio loquitur h' dicens.

sacerdos pro isto est quotidie ministrans: et eas sepe offeres hostias: que non possunt auferre peccata. **h** Dic autem vna pro peccatis offeres hostias in sempiternum sedet in dextera dei etcetero expectans donec ponatur inimici eius scabellum pedum eius. **i** Ana. **n** oblatio de summauit in sempiternum sanctificatos. **k** Contestatur autem nos et spiritus sanctus. **l** Postquam dixit. **m** Hoc autem testium quod testabor ad illos pro diebus illos dicat dominus: dabo leges meas in cordibus eorum: et in mentibus eorum subscribam eas: et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. **n** Ubi autem horum remissio: iam non est oblatio pro peccato.

a Omnis quidem sacerdos. **b** scilicet veteris legis. **c** Presto est quotidie ministrans. quia quotidie offererebatur iuge sacrificium. **d** Et eas sepe offerens hostias. **e** in specie non in numero. **f** Que non possunt auferre peccata. **g** ut patet per predicta: et magis patebit infra. **h** Dic autem. **i** christus. **j** Nam pro peccatis offerens hostiam. que sufficit ad delendum omnem culpam commissam et committendam. **k** In sempiternum sedet ad dexteram dei patris. **l** ut minus et in hoc patet differentia ipsius ad sacerdotem veteris legis quem oportebat continue stare ut ministrum. **m** christus autem non fuit minister nisi in vnicā oblatione qua peracta sedet in dextera patris ut dominus. **n** Decetero expectans donec ponatur inimici eius scabellum pedum eius. **o** et hoc complebitur in finali iudicio: sicut expostum est supra. **p** Ana enim obligatione consummauit. **q** ad perfectum adduxit. **r** In sempiternum sanctificatos. quia hostia christi habet virtutem eternam sanctificationis: propter hoc illa peracta non habuit amplius necessitatem ministrandi: sicut habebat sacerdos veteris legis. **s** Contestatur autem. **t** hoc adducit ad probandum idem auctoritate Hieremie. **u** que supra exposta est. **v** viij. capitulo: et in fine illius ponitur. **w** Et peccatorum et iniquitatum eorum non recordabor amplius. quia ad talem remissionem se extendit effectus oblationis christi que est oblatio legis noue. **x** Et ideo per hoc patet: quod christus non habet necessitatem stare ut minister ad plures offerendum: et hoc est quod subditur. **y** Ubi autem horum remissio est. scilicet peccatorum omnium. **z** Nam non oblatio pro peccato. quia frustra fieret. **aa** Patet. **ab** Non est opus valentibus medicus. **ac** cetera patet ex dictis. **ad** viij. capitulo. **ae** Habemus itaque fratres. **af** Superius apostolus ostendit eminenter

Ad hebreos

tiam sacerdotis xpi: hic dicitur ostendit quod debemus ei reuerenter obedire. Et diuidit in tres: quia primo ponit apostolus allectiua ad huius subiectionem: scilicet ostendit subiectionis modum et ordinem: ibi. Accedamus vero corde: tercio subdit ipsius subiectionis rationem: ibi. Voluntarie. n. Circa primum considerandum quod duo sunt que debent nos allicere ad hoc ut sacerdotio christi subdamur humiliter et deuote. Primum est huius sacerdotii efficacia: quia per ipsum introducimur ad celestia: hoc est quod dicitur. **P** habentes itaque fratres in introitu sancti in celestium. **Q**uia in sanguine christi. quod est oblatio huius sacerdotii. **Q**ui initiauit nobis viam nouam. quia nullus ante christum ascendit in celum. **E**t uiuentem deus huius uiuere effectiuum

quia dicit ad uitam eternam: qualiter autem christus inchoauit uiam istam ostendit. **D**eruelamen. i. carne sumam. quia caro christi oblata in cruce erat quoddam uelamentum nature diuine. scilicet aut quod deus nos attrahere subiectioni predicte: est potentia huius sacerdotii: quia christus non habet solum preteritam super uiam gentem: sicut factus legalis super gentem suam: sed habet preteritam super totam ecclesiam militatam et triumphantem: hoc est quod tangit. **E**t habentes superle. **S**acerdotem magnum super domum dei: **A**ccedamus. **H**ic dicitur ostendit modum subiectionis nos sacerdotio christi: quia talis modus est primo per ueram fidem: hoc tangitur cum dicitur. **A**ccedamus cum uero corde. absque fictione. **I**n plenitudine fidei. quia non sufficit credere aliquos articulos fidei: sed oportet credere que quid credit ecclesia: scilicet de susceptione baptismi christi in quo presertim se habet seruus christi. **E**t istud tangitur ibi. **A**bsque corda a conscientia mala: et abluti corpus aqua. quia baptismus non solum lauat exterius corpus: sic faciebant ablutiones uel le. sed etiam lauat animam interius: tercio subiungitur christo per spiritum firmam: et hoc est quod dicitur. **C**reamus spiritum nostre professionem indeclinabilem. ita quod non declinemus ab ea in posterum nec in aduersis: et subdit causam huius firmitatis. **D**eus qui non potest mentiri: et ideo spiritus noster debet ei firmiter uniri: quarto debemus christo subiacere per charitatem: hoc autem charitas principaliter subiungitur deo: manifestatur per dilectionem proximi sicut per dicitur. **N**on diligat fratrem suum quem uidet deum quem non uidet quod potest diligere. **I**deo apostolus loquitur de charitate per quam debemus christo subiacere tangit dilectionem proximi: per quam manifestatur dilectio dei dicitur. **E**t consideremus inuicem. **S**olicitati sumus quilibet de proximo. **I**n puocationem charitatis et bonorum operum: quod est ad promotionem in bono. **N**on deserentes collectionem nostram. **I**tem ceterum fidelium in pressura tribulationis: et in hoc tangit subleuationem a malo: quia deserentes eos in talibus non sunt ueri christiani de quibus subditur. **S**icut confusus est quibusdam. **I**nfictis christiani deserentibus primos in pressura tribulationis. **S**ed solantes. **O**ppressos debetis esse.

Et tanto magis quanto uideritis appropinquate diei. **U**oluntarie. **n**. peccatis nobis post acceptam noticiam ueritatis. **I**ta non relinquitur per peccatis hostia: **t**erribilis autem quedam expectatio iudicii: et ignis emulatio quod presumptura est aduersarios.

Irrita quod facies legem moysi si sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus mortuorum magis putat deteriora mereri supplicia qui filius dei conculcauerit: et sanguinem testamenti pollutum dixerit: in quo sanctificatus et spiritui gratie contumelias fecerit.

in duas. quia primo ponit rationem deterritorem: scilicet de mulcentem: ibi. **R**ememoramini. **P**rius in duas: quia primo inducit terrorem ratione subtractionis auxilii: scilicet ratione discretionis diuini iudicii: ibi. **t**erribilis namque. **C**irca primum considerandum quod glo. hic distinguit inter illos qui peccat nolens et uoluntarie: quia ille qui consentit peccato ex passione peccat nolens ille autem qui ex malicia et habitu incedente uoluntate consentit peccato peccat uoluntarie: et propter hoc iste non peccat: quia operatio peccati ex habitu

est delectabilis: primus autem penitet transeunte passione. **A**uxilium uero diuine gratie non datur nisi penitet ibi. **E**t ideo subtrahit uoluntarie peccatis: quia non penitent: uolens est: hoc est quod dicitur. **U**oluntarie. **n**. peccatis: nobis **A**liiter potest exponi litera: et magis: ut uidetur in intentionem apostoli. **A**d cuius intellectum considerandum quod in finiam **A**ug. et aliorum scriptorum tempore nature lapsiberum arbitrium non potest diu uicare peccatum mortale antequam reparare per gratiam: postquam uero reparatum est potest uicare de peccato mortale. **E**t ideo magis uoluntarie cadit in peccatum repara: per gratiam quod non reparatus: propter quod non reparatus adhibetur efficacius remedium ad tollendum peccatum. **S**. baptisimus qui auferit omnem culpam et penam: sed si post repationem baptismi male aliquis cadit in peccatum: iam non adhibet sibi tale remedium: quia non est iterabile sacramentum: et hoc est quod dicitur. **U**oluntarie. **n**. peccatis: nobis post acceptam. **n**. u. i. post baptismum qui est fidei sacramentum. **I**tem non relinquitur per peccatum. **i**. mors christi nobis communicanda sicut totum effectum sicut fit per baptismum qui delet totum: eo quod in ipso figuramur tota litera mortis christi sicut per dicitur. **R**od. **v**. sepulsi sumus cum illo per baptismum in morte christi. **I**n **T**erribilis. **H**ic ponit ad hunc morem ex districto diuini iudicii: quod est ualde terribile transgressio iudicii: propter hinc irtractabilitatem: et propter penam acerbam: que tangit cum dicitur. **E**t ignis emulatio. **i**. pena ignis ex emulatione et zelo diuine iusticie infligenda. **O** **Q**ue presumptura est aduersarios. eos eternaliter cruciatur. **E**t confirmat hoc per simile de lege moysi cum transgressores puniunt morte: ut patet ex decursu uel le. et multo grauius puniunt transgressores legis christi qui quanto est sanctior: tanto oportet eam magis obseruari: et hoc est quod dicitur. **P** **I**rritam quis faciens. **n**. patet versus ibi. **Q** **Q**ui filium dei conculcauerit. mandata eius contemnendo. **R** **E**t san. te. pol. du. in quo sanctificatus est. quod faciunt illi qui per baptismum reuertuntur ad ueritatem. **S** **E**t spiritui gratie contumeliam fecerit. abijciendo ipsum: aliter potest exponi de illis qui dicebant legalia esse necessaria ad salutem post baptismum: et sic quodammodo conculcabant dei filium: dices ipsi impotentem ad saluandum nos per seipsum: et sanguinem eius quodammodo pollutum dicebant: ex quo per se non sufficiebat

Epistola pauli

ad emundationem peccatorum: et per consequens faciebant contumeliam gratie non restat. **De** autem predicti mereantur a deo puniri: probat per scripturam dicentem in persona dei. **Tibi vindicta et ego retribuam** etc. quod est iudicium vindicantem: hoc tamen non conuenit eis nisi in quantum sunt dei ministri: et quia vindicta deo reseruatur qui est fortissimus ad infligendum: et iustissimus: ita quod non potest a iusticia ficti: id concludit.

Horrendum est incedere in manus dei uiuentis. **Sed** contra hoc arguitur: quod dauid per elegit incidere in manus dei propter quod in manus hominum. **Dicitur** quod melius est incidere peccantem in manus dei quam iudicium finale: quoniam est per misericordiarum: et sic dauid precegit: sed horrendum est incidere post iudicium vel in iudicio quando ager ut deus ultionum. **Rememoramini** postquam declarauit ad adherendum christo per rationes deterreres: hic inducit ad hoc per rationes demulcentes ad modum boni medici: qui post sectionem vulneris apponit vnguentum mitigantia: et quia ad bene agendum multum prouocat commemoratio de bene gestis: ideo primo bona eorum commemorat: sedo hortatur ad implendum quod restat: ubi. **Nolite itaque**. In prima igitur parte dicit sic. **Rememoramini** autem pristinorum dies. id est primam uersationem uiam laudabilem et sanctam tempore uersationis ad fidem. **In** quibus illi per fidem et baptismum. **Magni** certamine passionum a sustinuitis. et hoc dupliciter exponitur. uno modo in propria persona opprobria et uersiones sustinendo: et hoc quod dicitur. **Et** in altero quod dicitur. uno modo certamine sustinuitis. **Obprobria** et tribulationes et spectacula facti. alio modo in quantum amici eorum talia sustinuerunt: et sic ipsi per compassionem afflicti fuerunt: et hoc est quod dicitur. **In** altero tunc autem hoc. talis uerba effecti. quod specificat magis in spirituali di. **Nam** et uinctis etc. cum gaudio suscepistis. et quod talia non se propter se appetenda: sed tamen propter primam tolerantiam: sic medicina amara propter sanitatem: id sequitur. **Cognoscentes** uos haec meliorem et inuicem substantiam. id est diuicias celi que sunt meliores: quod faciant appetitum. **Et** manentem: quod non potest auferri. **Nolite** itaque. hic primum hortatur ad implendum quod restat. **Et** diuidit in duas: quod primo facit quod dicitur: sedo ad hoc inducit auctoritate scripture: ubi. **Adhuc enim**. In prima parte hortatur eos: quod ex bonis precedentibus dicitur moueri ad perseuerandum in bono ne amittant bonum peritum: et hoc est quod dicitur. **Nolite** itaque. **amitte**. confidem. **uel** firmam perseuerantiam. **Que** magna habet remunerationem. quod que perseuerauerit usque in finem hic saluus erit. **Marti**. **xiiii**. **Duo** autem perseuerandi tangit cum subdit. **Patientia**. **non**. **necesse** est. respectu malorum illorum et respectu bonorum dilatorum. **Et** faciem. **uoluntatis**. **uel** **i**. **et** **mandata**. **Reportet** / **re** / **promissionem**. id est remissionem que est habitudo eterna. **Adhuc** **hic** ad propositum adducit auctoritate scripture cuius principium habet **Aggei**. **ii**. **Et** finis **Abacuch**. **ii**. que coniungit apostolus ut ostendat eos uno spiritu locutos fuisse. **Loquitur** autem aggei

de aduentu christi in mundum: tunc apostolus accepit dictum esse in sensu mystico de aduentu eius ad iudicium. **Et** sic christus uenit dupliciter. uno modo generaliter respectu omnium. **Et** alio tempore aggei usque ad generale iudicium fuerit tempus magni: tunc uero modicum respectu eternitatis: alio modo uenit christus particulariter ad iudicium: et hoc est in modo te cuiuslibet horis quod qualis in morte ueniet talis in iudicio presentabitur: et usque ad talem christi aduentum est tempus simpliciter modicum: quod breues dies horis: et hoc est quod dicitur bic.

mentem substantiam. **Nolite** itaque amittere confidentiam uestram que magna habet remunerationem. **Patientia** enim uobis necessaria est: ut uoluntatem dei facientes: reportetis promissionem. **Adhuc enim** modicum aliquantulumque qui uenturus est ueniet et non tardabit: iustus autem meus ex fide uiuit. **Quod** si subtraxerit se: non placebit anime mee. **Nos** autem non sumus subtractionis filii in perditionem: sed fidei in acquisitionem anime.

Capitulum. xj.

uenturus est in finali iudicio ad iudicandum non ueniet et non tardabit. quod quale respicit hominem in morte: quod primo imminet tale ipsum in iudicio presentabitur. **Et** quod soli iusti remunerabuntur: id sequitur. **Quis** autem in se habet uisum fidei. non anima primo uisus deo: et id per ipsam deum uiuere sicut et corpus uiuit per illud quod primo uisus anime. **Et** sicut corpus sepatum ab anima moritur morte nature: sic anima per separationem a deo subdit per **Quod** si subtraxerit se a deo per culpam. **Quod** non placebit anime mee. id est uoluntati mee: quia cecidit a gratia dei. **Sciendum** tamen quod apostolus allegat haec auctoritate ab acubus secundum translationem. **Diero** autem transiit sic. **Non** erit anima eius recta in eorum: et est eadem sententia: quod uoluntas diuina est regula recta humanorum actuum. **Quis** ergo se subtrahit ab illa cum sit regula recta: per omnes habet animam non rectam. **Consequenter** concludit intentum. **Quod** **Nos** autem non sumus filii subtractionis. id est subtractionis predictae non deo dicitur in nobis: quod uisus filii est quod dicitur in ipso: sicut dicitur aliquis filii mortis. eo quod meritum mortis dicitur in ipso. **In** additione anime. quod ad subtractionem predictam sequitur mors anime. **Et** si fidei. supple filii sumus renati per fidem et facta. et id fides formata debet dicitur in nobis ad quas sequitur anime salutem: id sequitur. **In** acquisitione anime. **Ad** maiorem euidentiam eorum que dicta sunt in principio huius: quod clarioritur: utrum facta et sacrificia uel le. iustificarent. **Et** arguitur primo quod sic per illud quod dicitur **Ueni**. **viii**. **Quis** sanctificasset eos moyses. id est aaron et filios eius de quorum ordinatione loquitur. **Et** quo patet quod facta et ordines uel le. sanctificabant: et per consequens iustificabant: quod ideo est sanctificare et iustificare: ergo etc. **Item** secundum doctorum sanctos in circumcissione conferebatur gratia: quia mundabat ab originali culpa. circumcisio autem erat sacramentum uel le. ergo facta uel le. conferebant gratiam et per consequens iustificabant. **Contrarium** dicitur in scriptura. **Impossibile** est enim sanguine hircorum et taurozum auferri peccata. **Respondeo** dicendum quod iustificatio proprie dicta de quod bic est questio. **Est** per gratiam gratum facientem:

Adhuc enim modicum aliquantulumque. id est uel breue. **Non** qui

Ueniet et non tardabit. quod quale respicit hominem in morte: quod primo imminet tale ipsum in iudicio presentabitur. **Et** quod soli iusti remunerabuntur: id sequitur. **Quis** autem in se habet uisum fidei. non anima primo uisus deo: et id per ipsam deum uiuere sicut et corpus uiuit per illud quod primo uisus anime. **Et** sicut corpus sepatum ab anima moritur morte nature: sic anima per separationem a deo subdit per **Quod** si subtraxerit se a deo per culpam. **Quod** non placebit anime mee. id est uoluntati mee: quia cecidit a gratia dei. **Sciendum** tamen quod apostolus allegat haec auctoritate ab acubus secundum translationem. **Diero** autem transiit sic. **Non** erit anima eius recta in eorum: et est eadem sententia: quod uoluntas diuina est regula recta humanorum actuum. **Quis** ergo se subtrahit ab illa cum sit regula recta: per omnes habet animam non rectam. **Consequenter** concludit intentum. **Quod** **Nos** autem non sumus filii subtractionis. id est subtractionis predictae non deo dicitur in nobis: quod uisus filii est quod dicitur in ipso: sicut dicitur aliquis filii mortis. eo quod meritum mortis dicitur in ipso. **In** additione anime. quod ad subtractionem predictam sequitur mors anime. **Et** si fidei. supple filii sumus renati per fidem et facta. et id fides formata debet dicitur in nobis ad quas sequitur anime salutem: id sequitur. **In** acquisitione anime. **Ad** maiorem euidentiam eorum que dicta sunt in principio huius: quod clarioritur: utrum facta et sacrificia uel le. iustificarent. **Et** arguitur primo quod sic per illud quod dicitur **Ueni**. **viii**. **Quis** sanctificasset eos moyses. id est aaron et filios eius de quorum ordinatione loquitur. **Et** quo patet quod facta et ordines uel le. sanctificabant: et per consequens iustificabant: quod ideo est sanctificare et iustificare: ergo etc. **Item** secundum doctorum sanctos in circumcissione conferebatur gratia: quia mundabat ab originali culpa. circumcisio autem erat sacramentum uel le. ergo facta uel le. conferebant gratiam et per consequens iustificabant. **Contrarium** dicitur in scriptura. **Impossibile** est enim sanguine hircorum et taurozum auferri peccata. **Respondeo** dicendum quod iustificatio proprie dicta de quod bic est questio. **Est** per gratiam gratum facientem:

Ad hebreos

que aufert culpā & facit dignū vita eterna. talis aut iustificatio est a solo deo: sicut a cā pncipali agēte s3 illd psal. **S**ram & glām dabit dñs: & iō si aliquid aliud ad iustificatōis opat: hoc ē tñ p modū instrū. instrū dō dei ē vñū pūctū & aliud separatū: sicut in artificialib⁹ p3. **M**anus em artificis ē instrū eius pūctū: in qtu3 mēbra sunt qdā aie organa siue instrū: securis aut vel do labrū est ei⁹ instrū sepatū. Et p3 ordo hui⁹ duplici instrū: q3 instrū sepatū nō applicat ad op⁹ nisi per realē motū instrū pūctū. **H**umanitas aut xpi se b3 ad deitātē: sicut instrū pūctū: ppter quod **D**amasce⁹ vocat ipam organū diuinitatis: & iō opat ad iustificatiōē p modū instrū pūctū: sacra aut nō pnt ad hoc copari nisi p modū instrū sepatū: in qtu3 recipiūt virtutem a passiōe cbristi: vbi eius humanitas diuinitati ad nōstrā iustificatōis fuit applicata: s3 qd dī **3o h. j.** Ecce agnus dei ecce qui tollit pctā mūdi. q3 p hui⁹ agnitione fecit de⁹ nram iustificatiōē. **R**ecceptio aut huius virtutis nō pōt cōpetere factis vte. le. sed tñ in do factis nō. le. **U**ñ rō est: q3 talis receptio est p realem motiōē instrū pūctū: vt dictū est. nihil aut pōt moueri realr anq̄ sit in actu. **E**t iō sacra vte. le. q̄ pcesserit incarnationē & passiōē xpi nō poterant recipere ab ipō virtutem coopandi instrūmetalē ad iustificatiōē: s3 sacra nō. le. que sequūt ipam talē virtutē acipiūt: & iō sunt instrū iustificatiōis humane. **C**onsiderandū tñ q̄ licet nunq̄ possit aliquid moueri p modū efficiētis & per reale motiōē anteq̄ sit in actu: vt dcm est: pōt tñ moueri p modū finis & p appbensionē: sicut sanitas appbentia cāt supius desideruz anq̄ sit in effectu & h mō passio xpi siue meritū incarnationis iustificauit pces vte. in qtu3 erat ab eis credita & desiderata: q3 p fidē mediatoz saluati sunt. sacra autem vte. le. erat que dā ptestationes fidei ipoz: & ideo significabant tñ fidē per quā hoies saluabant: sed nō pūnebat aliquā virtutē iustificatē: sicut pūnet sacra nō. le. nisi accipiāt iustificatiō large put ipoztat amotiōē exteriorū impedimētōz q̄ pbebat vte. le. s. ex p̄actu mortui vñ animal inmundi p qd reddebat hō ineptus ad intrādū locū cultus diuini: sic sacra vte. le. iustificabat: q̄ tales inmunditias amouebat: pp qd apls vocat ceremonias legis iusticias carnis: vt. s. dcm est. c. p̄ce. & sicut dcm est de factis vte. le. ita intelligendū ē de oblatōib⁹ & sacrificiis illius temporis: ppter quod scī dicunt sacrificia vte. le. erāt accepta deo ex fide & deuotiōe offerētū tñmō et nō ex re ipa sacrificia nō. le. sūt et re ipa deo accepta. **A**d p̄mū dicendū q̄ illa sanctificatiō nō erat nisi q̄dam exterior applicatiō ad diuinū cultum: que nō cōferebat grām: licet fides ipoz applicatoz pferret. **A**d scdm dicendū q̄ in circūcisione p̄ferebat grā non per ipam circūcisionem: sed p ipam fidē: cui⁹ erat signū fm q̄ dicit apls **Ro. iij. c.** q̄ abraā accepit signum circūcisionis iusticie fidei: sacra aut nō. le. p̄ferūt grām ex re opata. **A**d terciū dicendū q̄ oblatōes & sacrificia vte. le. nō anferēbat pctā: sed fides & deuotiō offerētū & hoc p3 in le. vte. ex mō loq̄ndi. in oblatōe. n. bolocauit p pctō iā mentione facta d̄ sacrificiō d̄ et orabit sacerdos p eo & dimittet ei. q. d. q̄ peccatum dimittatur non ppter ipm sacrificium: sed ppter fidem iporum offerentiū.

In ca. x. vbi dī in postil. **C**o: p⁹ aut aptasti mihi.

Additio.

Abi hic dī. **C**o: p⁹ aut aptasti mihi. habet in psal. fm hebraica veritate: & in libris nostris cor rectis. **A**ures autē p̄fecisti mihi: et est sensus q̄ cbristus habuit obiam p̄fectā. **O**bedientia em in scripturis p aures designat ad cor deuenire: vñ i psal. **I**n clinata aurē vram in verba oris mei. i. obedite: et alibi. **I**n auditu aur̄ obediuisti mihi dicit ergo psal. deo pū

in psona xpi. **A**ures autē p̄fecisti mihi. i. obedientiā tā p̄fectā dedisti mihi vt facere volūtātē tuā deus me⁹ voluisti. **U**nde ex excellentia obedientie cbristi ad patrē: cbristus humiliter passiōem acceptauit: iura illud ad **D**bi. c. ij. **C**bristus factus est pro nobis &c. **I**tem sup illud qd dicitur infra: **I**n capite libri. i. in consilio deitatis q̄ caput meū: q̄ liber sup bu mani generi i quo legāt oia sibi necessaria: et ideo nō est opus lege. vel **I**n capite libri. i. in primo psalmo. **C**atus vir et cetera. **E**t notādū q̄ vbi nos habemus **I**n capite libri in ps. i. be bzo bī **I**n volumine libri. **E**adē. n. dicitō hebraica ponit h & **Z**ach. v. vbi dī: **E**t ecce volumē volās: fm quā hās p̄test. p̄rie intelligi p volumine libri tota sacra scriptura vte. te. q̄ ad xpm referē eius mysteria p̄nunciando vel figurando: **I**ura illud **L**uce. xxiij. **O**portet impleri ea q̄ scīpta sunt in lege psal. & p̄betis de me. & sic p̄rie pōt intelligi in psona xpi. **E**cce inuenio in volumine libri. s. totius scripture sacre qd scriptū est de me.

Est autē fides speranda substantia rerum

In eodem capi. vbi dicit in postilla. **M**ibi vindictam et ego reddam. **A**dditio. **Q**uod dī: **M**ibi vindictā magis videf exponēdū in sup̄lendo defectū iudiciū: q3 multa mala reliquit impunita. q. d. csi iudices hui⁹ seculi talia nō vindicet: **M**ibi vindictā & ego reddā. **I**n eo. ca. vbi dī in postil. **A**d terciū dicendū q̄ oblatiōnes & sacrificia nō. le. **A**dditio. **I**n hac gōne nō videf facē postillatoz nisi tñ duo argumēta p pte affirmatiua: & tñ dicit se mēdere ad terciū argumētū qd potuit p̄tingē ex vicio scrip̄toz q̄ forte terciū argumētū p̄termisit: vñ forte in secūdo argumēto inuuit tñ si circūcisio p̄ferret grā: pari rōne oblatiōnes & sacrificia vte. le. grām p̄ferret: & iō respōdet ad hoc tanq̄ ad terciū.

In cap. i. vbi dī **M**ibi vindictā &c. **H**oc exponit burg. in sup̄lendo defectum iudiciū: q̄ multa relinquunt impunita. **S**3 hoc nō vñ bñ dcm cū apostolus bic loquat de pctis infidelitatis & alijs p̄tra deū commissis: de quibus iudices seculi se nō hnt intromittere q3 nō hnt quequā ad fidē cōpellere. **E**t iā iudices solū se intromittit de publicis legis trāsgressiōib⁹ nō de occultis cōtra deum commissis de quibus bic agitur.

Est autē fides &c. **S**up⁹ apls amonuit fideles sibi xpo: & oñdit q̄ talis subiectio est p fidē iō hincipit commendare ipam fidē: vt ea q̄ sunt fidei libentius amplectamur. **E**t diuidit in tres ptes: q3 p̄mo describit ipam fidē: scdo ponit diuersa exēpla circa ipam: ibi. **I**n hac. n. testimoniu. terciō ad ea q̄ sūt fidei hortat plebē catholicā in pnci. le. cap. ibi. **I**deoq̄. **I**n p̄ma pte ponit diffinitionē fidei. vi. **F**ides est substantia &c. **A**d intellectū sciendum q̄ habet cognoscunt p actus: & act⁹ p obiecta. fides aut est habitus qdā infusus: & iō d3 diffiniri p p̄mū actū in cōpātiōe ad p̄mū obiectū: act⁹ autē fidei est credere q̄ est actus intellect⁹ assentientis pcedēs ex volūtatis impio: q3 null⁹ credit nisi volēs: fm q̄ dī. **A**ugusti. sup. **3o.** **E**t iō actus fidei q̄ est credere nō soluz h3 ordinē ad obiectū intellectus: qd est vte: sed etiam ad obiectū voluntatis quod est finis seu bonū. bitudo igit act⁹ fidei ad obiectū voluntatis designat in diffinitione apostolici dī. a **E**st autē fides substantia sperādum rer.

Res em sperande p̄tinent in ipsa beatitudine cum sit status oim bonoz aggregatiōe p̄fectus: vt dicit **H**oetius. iij. de p̄solatiōe. **D**icit autē fides substantia rer sperādum: in quātū est quedā inchoatio future beatitudinis: q̄a fides est p̄ma virtus infusa: sicut & in alijs rebus p̄ma p̄rei dī quodāmō substantia eius. **E**t maxime qñ stualit

Capitulū. xj.

Est autē fides &c. **S**up⁹ apls amonuit fideles sibi xpo: & oñdit q̄ talis subiectio est p fidē iō hincipit commendare ipam fidē: vt ea q̄ sunt fidei libentius amplectamur. **E**t diuidit in tres ptes: q3 p̄mo describit ipam fidē: scdo ponit diuersa exēpla circa ipam: ibi. **I**n hac. n. testimoniu. terciō ad ea q̄ sūt fidei hortat plebē catholicā in pnci. le. cap. ibi. **I**deoq̄. **I**n p̄ma pte ponit diffinitionē fidei. vi. **F**ides est substantia &c. **A**d intellectū sciendum q̄ habet cognoscunt p actus: & act⁹ p obiecta. fides aut est habitus qdā infusus: & iō d3 diffiniri p p̄mū actū in cōpātiōe ad p̄mū obiectū: act⁹ autē fidei est credere q̄ est actus intellect⁹ assentientis pcedēs ex volūtatis impio: q3 null⁹ credit nisi volēs: fm q̄ dī. **A**ugusti. sup. **3o.** **E**t iō actus fidei q̄ est credere nō soluz h3 ordinē ad obiectū intellectus: qd est vte: sed etiam ad obiectū voluntatis quod est finis seu bonū. bitudo igit act⁹ fidei ad obiectū voluntatis designat in diffinitione apostolici dī. a **E**st autē fides substantia sperādum rer. **R**es em sperande p̄tinent in ipsa beatitudine cum sit status oim bonoz aggregatiōe p̄fectus: vt dicit **H**oetius. iij. de p̄solatiōe. **D**icit autē fides substantia rer sperādum: in quātū est quedā inchoatio future beatitudinis: q̄a fides est p̄ma virtus infusa: sicut & in alijs rebus p̄ma p̄rei dī quodāmō substantia eius. **E**t maxime qñ stualit

Epistola pauli

aliquo modo ostinet alia sicut est in posito. in hoc. n. speram? beatificari: qz videbimus dare illud cui p fide nunc intere mus in enigmate. bitudo aut actus fidei ad obiectum intel lectus designat cu di. b Argumentum no apparentius qz obiectum fidei est veritas non visa cui firmit adberet fi des: no ex rei euiden tia: s ex auctoritate diuina: et sic p3z diffinitio pdicta: qz data est p habitu / dinez act? fidei ad obiectum intellect? / z voluntatis. Si qd at velit pdicta for ma diffinitiois re ducere pot sic dicere **Fides est habitus mentis quo incho atur vita eterna i nobis: facies intel lectu assentire non apparentib?.** **Co**si derandum et q p vba apli pdicta: distinguunt fides ab om nib? alijs q pnter ad intellectum. p hoc. n. qd di. **Argumē tum. i.** firma adhesio: distinguunt fides ab opinione: suspi tione z dubitatione: in quib? non est firma adhesio intel lectus: p hoc aut qd di: **Non apparentiu. distinguunt fids a scia z intellectu p q fit aliquid apparēs: p hoc at qd di. Substantia sperandar rez. distinguuntur fides a fide edo muniter sumpta: q no ordinat ad beatitudine speratam / q p hoc etiam apparet pdicta diffinitio fidei bona: qz facit diffinitu differre ab omnibus alijs. c In hac. n. Posita diffinitione fidei: hic pnr ponit apls exempla de fide: et primo facit hoc in generali: scdo in spali: ibi. **Fide intelligimus.** In prima igitur parte dicit q ptes vete. te. habuerunt testimoniu bonitatis a deo ppter meritū sue fi dei. **An Gene. xv. di. Abraam credidit deo z reputatum est ei ad iusticia. z hoc est quod dicit aplus. c In hac em fide testimoniu psecuti sunt senes. i. antiqui patres. d Fide intelligimus. Hic pnr ponit exempla patruz si telum in special. Et diuidit in tres partes: qz primo ponit exempla de his que crediderunt z tuerunt: scdo de his q ex fide fecerunt: ibi fide abel. tercio de his q ppter fi dem passi sunt: ibi. **An dissenti sunt. Circa primu pside ra dū q doctrina vete. duplex fuit. Una manifesta. s. de vni tate dei z creatione mundi. Alia occulta sub velamine fi guraru. s. de incarnatione verbi: qz scribat oib? bebris ad fide pueris: id pnt tanq oib? eodem tangit dicens. d Fide intelligimus aptata esse secula vbo dei. q. di. sic antiqui crediderunt oia esse producta z disposita p verbu dei: vt b? **Gen. j. Dixit dñs fiat z factu est. ita z nos credi mus: p ducto. n. creaturaz z ordinato: eo mo quo de hoc loquit scriptura: vtpote q tali tpe z non ante fuit p ducta est articulo fidei: qz no pot demonstari: s p ducto mū di absolute sumpta possit pvari. e Et ex inuisibilib? visibilia fierent. Communis aut pceptio phoz fuit ex ni hilo nihil fieri: et ideo anaxagoras posuit latitationem formaz in materia: Quicenna aut efflutione formaruz a datrice intelligētia. Plato aut posuit formas fm ee se paratas a materia a quibus procedebat materialia. Sa cti autem ponunt ideas in mente diuina que sunt inuisi biles forme: z tñ pcedunt ab ipis omnia visibilia: sicut ar tificata visibilia ab exemplari inuisibili quod est in mēte creatis ab exemplo: pulchrū pulcherrimus ipse: Mundū mē te gerens similiq imagine formaz: z hoc est qd dicit apo stolus **Et ex inuisibilibus zc. f Fide. Hic pnr ostendit quid patres ex fide fecerunt. Et diuidit in tres ptes: qz primo hoc ostendit de patrib? q fuerunt ante diluuium scdo d illis q fuerunt post diluuiū tñ añ legē datā: ibi. **Fi de q vocatur abraā. tercio de his q fuerunt sub lege data: ibi. Fide moyses. An diluuiū tres ptes spali pntendat************

de fide. s. Abel Enoch z Moē. Et fm hoc prima diuidit tur in tres ptes fm exempla que ponunt de istis trib? scda icipit: ibi. **Fide enoch. tercia ibi. Fide noe. Circa primū pside radum qz ex magnitudine fidei abel pces sit qz de melioribus punitias deo obtulit: vt b? **Gene. iij. Et hoc ē qd dicitur bic. f Fide plurimaz i. meliorem.** munerib? ei? deo: z p illam defūct? adhuc loqit. **Fide enoch trāslar? ē: ne videret mortē: z nō inueniebat: qz trāstulit illū dñs. An trāslar? n. testimoniu habu it placuisse deo. Sine fide ipossibile ē placere deo. Cre tere. n. o3 accedētē ad deū.****

g Hostiaz zc. psecut? est eē ius

stus. quia fides per dilectionem operans iustificat. b Testimonium pbibente mune. eius deo. qz ignis descendit de celo sup hostiam eius in signum accepta tōis diuine. vii z **Gen. iij. Respexit dñs ab abel z ad munera eius. Trāslatio Abedo. sic habz. Inflan t mauiit dominus super abel z munera eius. i Et p illam defunctus adbuclouquitur: in qstum factum fuit monet nos ad fidem z deuotionem. potest enim hoc re ferri ad illud quod dicitur **Gene. iij. Ecce vox sangui nis fratris tui abel clamat ad me de terra. i. ostendit si delis innocentis mortem dignam esse vindicta. k Fide enoch. Hic ponit exemplum de fide enoch. et diuiditur in duas partes: quia primo ponit intentū et scdo probat: ibi. **Ante translationem. Dicit ergo qz fides enoch patet per hoc qz fuit a peccatoribus segre gatus et in paradysum translatus: et hoc est qd dicit. k Fide. i. ppter meritum fidei. l Enoch tran slatus est ne videret mortem. aliorum. s. in diluuiio et etiam suam quia non est mortuus: moritur tamen in fine mundi: quia omnes sunt debitor: es mortis ex trā gressione pami parentis in Et non inueniebatur. inter homines peccatores. n Quia trāstulit illuz dominus ad paradysum terrestrem vbi conseruat vi ta eius vsqz ad finem mundi. Ratio autem huius est: quia vetus testamentum ordinatur ad promissionem noui testamēti. In nouo autem testamento expresse promittitur vita eterna. Et ideo vt i vete. testamē. va retur spes vite eterne: mors enoch dilata est tempore legis nature: z mors helye tempore legis date: vt batur. iij. **Regum. ij. Totum autem vetus testamen. te. currit p ista duo tempora. o Ante translationem. Hic pnr probat qz enoch translatus fuerit ppter meri tum fidei. Et facit talem rationē. Null? pot placē deo sine fide: s añ trāslationē enoch placuit deo: vt b? **Ge. v. Enoch cū deo ambulauit: id habuit fidez. ppter quā translatus est. ppter hoc ibidem subdit **Gen. v. Tolu lit eum dñs: z hoc est quod dicitur bic. Ante trāslatio nem zc. p3 lra ex dictis. p Credere em. pbat pnr qz nullus placeat deo nisi p fidem. quia ad hoc qz alijs placeat deo opus est qz accedat ad ipm: iste autem ac cessus est per fidem. ergo zc. Alterius consideranduz qz in omni motu vel accessu rationabile mobile duo in tendit. s. terminum motus z causaz quare mouet. In accessu autem ad deum qui est p fidem terminus est ip se deus: z qstum ad hoc dicit. p Credere em3 opor tet accedentem ad deum quia est. vnius id est eternus: ppter hoc dicitur **Exodi. ij. Qui est misit me ad vos. Causa autem quare homo mouetur per fidem in deū est spes remuneracionis eterne: et qstum ad hoc dicitur. q **Inquirentibus se remuneratoz sit. ista****************

Ad hebreos

em duo credere. scilicet dei unitate et remuneratione eter-
nam fuit necessarium ad salutem populi apud gentiles: nec plura
requerebat ad salutem gentium quam nullam legem receperunt a
deo nisi legem nature. Sed hoc videtur deo Augustini libro
de correptione et gratia ubi dicitur sic: Illa fides sana est qua cre-
dimus nullum bonum inueniri sine ma-
iorem suam parue
etatis liberari a
periculo mortis et
obligatione pec-
cati nisi per medi-
atorem dei et ho-
minum iesum christum
ergo credere in my-
sterium incarnationis
fuit semper necessarium
ad salutem omnibus
etiam gentilibus.
Dicitur quod my-
sterium incarnationis
potest dici dupliciter. uno
modo explicite: et

quod est in ingreditur se remune-
rator sit. Fide noe responso
accepto de his que adhuc non
videbantur metuentis aptauit ar-
cham in salutem domus sue: per
quam danauit mundum et iusti-
cie que per fidem heres est institu-
tus. Fide que vocatur abraam
obediuit in locum exire quem
acceptum erat in hereditate
et exit nesciens quo iret. Fide

sic tenebantur credere illi quebus facta est de hoc reuela-
tio: sicut iudei in re. le. tunc sacerdotes scripturas intelli-
gentes tenebant magis cognoscere credere que aliquid: et
adhuc in no. le. tenebant magis ad hunc christum in quem perfecte
explicatum est mysterium christi. alio modo potest credi myste-
rium incarnationis implicite: et ad hoc solum tenebant
gentiles: quod non erat obligati ad legem moysi. Talisque fi-
des implicite de mysterio incarnationis continetur in duo-
bus predictis: quod qui credit unum deum remuneratores in qui-
rentium ipsum: credit ipsum habere prouidentiam de salute ho-
minum: in modum huius prouidentie explicite non cogno-
scat. Modus autem per quem deus prouidit salutem hominum
est per incarnationis mysterium. Et quo patet que fides in
carnationis implicite continetur in predicta credulitate gen-
tilium. Videtur etiam alicuius que deum esse non sic creditur: quod
a prophetis est demonstratum. Dicendum quod multitudo homi-
num non capit tales demonstrationes sed pauci. Et ideo
non sit credibile simpliciter: quod non est credibile omnibus:
est tamen credibile pluribus: apostolus autem loquitur de fide in quan-
tum respicit communitatem hominum. Fide noe. b potest
exemplum de fide ipsius noe de quo dicitur quod ex fide quiesce-
rit. Primum est de futuris contingentiis credidit. L. n. n.
oraret per populum prouidit responsum per reuelationem a deo quod
mundus periret per diluuium in futuro. et quantum ad hunc dicitur
fide noe responso accepto de his que adhuc non vi-
debantur. secundum est quod credens adimpleri dictum dei timu-
it: et hoc est quod dicitur Metuchus. tertium est quod ad mandatum
dei implendum fecit archam: et hoc est quod dicitur.
t. Aptauit archam. i. aptam fecit ad habitationem ho-
minum: aialium: et auium: secundum preceptum diuinum: ut habetur
Gen. vi. quartum est quod prouidentibus alijs saluari cum
domo sua sperauit: et hoc est quod dicitur. In salutem domus
sue quantum tangitur cum deo. v. Per quam damna-
uit mundum. i. mundanos damnauit ostendit per sal-
utem suam in quantum solus cum suis saluatus est. Et
post ostendit quid consecutus est ex his que per fidem
fecit cum deo. Et iusticie que per fidem est heres est in-
stitutus: quod in diluuium totus mundus reliquus periret.
Et ideo iusticia in ipso et filijs eius tamen non remansit. y
Fide qui vocatur. Dicuntur post exempla de fide in
patribus qui fuerunt post diluuium tamen ante legem da-
ta. Et diuidit in quatuor partes: quia primo ponit ex-
emplum de abraam. secundo de ysaac: ubi. Fide et de futuris:
tercio de iacob: ubi. Fide iacob. quarto de ioseph: ubi.
Fide ioseph. Isti autem quatuor simpliciter fuerunt pa-
tres iudeorum tres autem precedentiibus fuerunt patres tam iu-
deorum quam gentium. Prima diuidit in duas: quod primo ostendit

ditur fides abraam quantum ad humanam conuersationem: secundo
quantum ad diuinam obedientiam: ubi. Fide obtulit. Prima ad
hunc in tres: quia primo ostendit quid abraam ex fide fecerit
quantum ad habitationem: secundo quantum ad generationem
uicem: ubi. Fide et ipsa sara. tercio quantum ad conuersationem
suam: ubi. Furta si-
dem defuncti. Cir-
ca primum consideran-
dum quod magnitudo
fidei abraam ex hoc
patet statim ad ver-
bum: ubi dicitur ad ter-
ram alienam sibi a
deo promissam: ut
habetur Gen. xii.
et per totam vitam su-
am habitauit in illa:
ut peregrinaretur: et adue-
nit: quod dicitur Actuum
vi. Deum non dedit ei
hereditatem in illa nec
passum pedis: et ta-
men semper firmi-
ter credidit diuinam
promissionem implere
dam: et hoc est quod dicitur hic. y Fide que vocatur abraam
obediuit. ipsi deo. In locum iret nesciens quo iret
quia illam terram alius non viderat. a Fide temeraria est
in terra repromissionis tanquam in aliena. et quod in illa manserit
in casulis et tabernaculis que sunt mansiones mobiles: et
hoc est quod dicitur. b In casulis habitando cum ysa-
ac: quod ipsi promissa est terra sicut et ipsi abraam: ut patet
Gen. xxi. et xxvi. quod autem abraam habitauerit cum ysa-
ac: patet: quod ipsum genuit et nutriuit. Quod autem habitauerit
cum iacob nepote suo: patet sic: quod abraam vixit. clxxv.
annis: ut habetur Gen. xxi. et centesimo anno vite sue genuit ysa-
ac Gen. xxxi. Isaac autem fuit sexagenarius: quoniam natus fuit
iacob: ut habetur Gen. xxv. Et sic patet quod abraam vixit cum
iacob. xv. annis. Alterius reddit causam quare sic habita-
bant: ut aduenire: quia nihil reputabant quicquid esset
super terram: sed expectabant mansionem celestem: et hoc
est quod dicitur. c Expectabat enim. ipse abraam cum
heredibus suis. d Ciuitatem. mansio. n. celestis pro-
prie dicitur ciuitas. i. ciuium unitas propter plenitudinem
pacis. e Fundamenta habentem. hoc dicitur propter
eius immobilitatem secundum quod dicitur Esai. xxxiii. Oculi tui
videbunt iherusalem ciuitatem opulentam tabernaculum
quod nequaquam ultra transferri poterit. f Cuius
artifex et conditor deus. unde et ab ipso nomen accepit
secundum quod dicitur Ezech. ultimo. Nomen ciuitatis dominus
iudeus: sicut roma a romulo nominatur. g Fide et ipsa
sara. hic post ostenditur fides abraam quantum ad gene-
rationem: fuit enim generatio sare difficilis propter duo. Pri-
mo quia erat sterilis: ut habetur Gen. xvi. secundo quia
erat extra tempus concipiendi. desierant enim sare fieri mu-
liebra: ut habetur Gen. xviii. et tamen abraam credidit in prima
promissione firmiter filium ex ea habere. ex quo patet ma-
gnitudo fidei sue: et hoc est quod dicitur. h Fide. s. abraam
et ipsa sara sterilis. a iuuentute. i. Virtutem in con-
ceptione seminis accepit. a deo miraculose. k Etiam
preter tempus etatis. Et ideo fuit ibi duplex miraculum.
l Omnia fidelem credidit esse eum qui repromiserat. Quod
autem istud sit factum propter fidem abraam et non propter
fidem sare probatur sic: quia sara audiens nuntium de suo
conceptu non credidit: sed magis frivolum reputauit: et
ideo sicut de re frivola risum emisit: propter quod angelus
eam reprehendit: ut patet Gen. xviii. Quod autem abraam
audito conceptu sare risit non fuit ex diffidentia: sed ex gau-
dio procedente ex diuina promissione: et ideo non fuit reprehen-
sus sicut sara: ideo sequitur. m Propter quod ab uno. i. ab
abraam. Et hoc emortuo: quod iam erat vetulus: et ad genera-

dam: et hoc est quod dicitur hic. y Fide que vocatur abraam
obediuit. ipsi deo. In locum iret nesciens quo iret
quia illam terram alius non viderat. a Fide temeraria est
in terra repromissionis tanquam in aliena. et quod in illa manserit
in casulis et tabernaculis que sunt mansiones mobiles: et
hoc est quod dicitur. b In casulis habitando cum ysa-
ac: quod ipsi promissa est terra sicut et ipsi abraam: ut patet
Gen. xxi. et xxvi. quod autem abraam habitauerit cum ysa-
ac: patet: quod ipsum genuit et nutriuit. Quod autem habitauerit
cum iacob nepote suo: patet sic: quod abraam vixit. clxxv.
annis: ut habetur Gen. xxi. et centesimo anno vite sue genuit ysa-
ac Gen. xxxi. Isaac autem fuit sexagenarius: quoniam natus fuit
iacob: ut habetur Gen. xxv. Et sic patet quod abraam vixit cum
iacob. xv. annis. Alterius reddit causam quare sic habita-
bant: ut aduenire: quia nihil reputabant quicquid esset
super terram: sed expectabant mansionem celestem: et hoc
est quod dicitur. c Expectabat enim. ipse abraam cum
heredibus suis. d Ciuitatem. mansio. n. celestis pro-
prie dicitur ciuitas. i. ciuium unitas propter plenitudinem
pacis. e Fundamenta habentem. hoc dicitur propter
eius immobilitatem secundum quod dicitur Esai. xxxiii. Oculi tui
videbunt iherusalem ciuitatem opulentam tabernaculum
quod nequaquam ultra transferri poterit. f Cuius
artifex et conditor deus. unde et ab ipso nomen accepit
secundum quod dicitur Ezech. ultimo. Nomen ciuitatis dominus
iudeus: sicut roma a romulo nominatur. g Fide et ipsa
sara. hic post ostenditur fides abraam quantum ad gene-
rationem: fuit enim generatio sare difficilis propter duo. Pri-
mo quia erat sterilis: ut habetur Gen. xvi. secundo quia
erat extra tempus concipiendi. desierant enim sare fieri mu-
liebra: ut habetur Gen. xviii. et tamen abraam credidit in prima
promissione firmiter filium ex ea habere. ex quo patet ma-
gnitudo fidei sue: et hoc est quod dicitur. h Fide. s. abraam
et ipsa sara sterilis. a iuuentute. i. Virtutem in con-
ceptione seminis accepit. a deo miraculose. k Etiam
preter tempus etatis. Et ideo fuit ibi duplex miraculum.
l Omnia fidelem credidit esse eum qui repromiserat. Quod
autem istud sit factum propter fidem abraam et non propter
fidem sare probatur sic: quia sara audiens nuntium de suo
conceptu non credidit: sed magis frivolum reputauit: et
ideo sicut de re frivola risum emisit: propter quod angelus
eam reprehendit: ut patet Gen. xviii. Quod autem abraam
audito conceptu sare risit non fuit ex diffidentia: sed ex gau-
dio procedente ex diuina promissione: et ideo non fuit reprehen-
sus sicut sara: ideo sequitur. m Propter quod ab uno. i. ab
abraam. Et hoc emortuo: quod iam erat vetulus: et ad genera-

Epistola pauli

dum scire ineptus. Dico autem scire: quia postea genuit filios de cetera: ut b. Gen. xv. Quia aliqui putant quod ille qui propter senectutem factus est quasi ineptus ad generandum: generat tamen propter bonam aptitudinem mulieris ad concipiendum. **Orti sunt et hoc emor. tanquam syde. celi in multitudinem et sicut barna que est ad oram maris.** innumere. de abraaz enim orti sunt multi boni et multi mali: et propter hoc comparantur multitudinibus stellarum. **Quia ad bonos et multitudinem barna ortus ad malos.** **Quia etiam fides.** **Hic dicitur ostendit quid abraaz cum ysaac et iacob per fidem fecerit: quia isti ita laudabiliter pueriati sunt quod vel ad mortem in terra fide permanserunt et hoc est quod dicitur.** **o. iuxta fidem. quasi habentes fides societatem.** **o. Desiderati sunt omnes isti non adeptis re promissionibus. ex quo patet firmitas fidei ipsorum.** **Sed hoc vi-**

m. Proprie quod et ab vno orti sunt: et hoc emortuo tanquam sydera celi in multitudinem: et sicut barna que est ad oram maris innumerabilis. **Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti: non acceptis re promissionibus sed alonge eas aspicientes et salutantes: et confitentes: quia peregrini et hospites sunt super terram.** **Qui enim hoc dicunt significant se patriam inquirere.** **Et si quidem ipsi meminissent de qua experirent habebant utique tempus revertendi.** **Nunc autem meliorem appe-**

ditur esse illud quod scribitur **Ezech. xxxij. Unus erat abraham et ipse hereditate possedit terram.** **Dicendum quod sic debet intelligi: possedit. i. possidendi primus promissionem accepit non tamen actu possedit: quia non habuit in ea passum pedis: ut dicitur **Actu. vij. propter hoc sequitur.** **o. Sed alonge eas aspicientes etc. loquitur ad similitudinem nauarum: que erantes in mari alonge videntes portum gaudent et salutant: sic pater te. te. videntes alonge impletionem mysterii christi gaudebant propter quod dicitur **Jo. vij. Abraam pater vestrum exultavit et videret diem meum etc.** **Et quia longe erant a tempore christi: ideo ostendebat se esse aduenas et peregrinos: propter hoc abraam dixit **Gen. xxij. Advena et peregrinus sum apud vos. et iacob. d. Gen. xlvij. Dies peregrinationis vite mee etc.** **Per hoc ostendebat celestem patriam tanquam suam patriam: quam inquirere: et hoc est quod dicitur **Qui in hoc dicitur signifi. se patriam inquirere. quia posset aliquis dicere quod propter hoc ostendebant se peregrinos: quia exierunt de chaldeam vel mesopotamiam quas terras reputabant patriam suam: et ideo excludit hoc apostolus dicens. **o. Et si quidem ipse me. de qua exire habet. utique tempus revertendi. quod non tantum distabant a mesopotamia vel chaldeam vnde exierat quin de facili possent illuc reverti: et ideo non loquebantur de illa patria: quia de precepto domini exierat: propter quod abraam dixit suo suo **Gen. xxij. Ave ne quando filium meum reducas illuc. et iacob in mesopotamiam ierit: hoc tamen non fuit ad mandatum: sed ad tempus. propter odium fratris sedandum: et ad querendum uxorem. Et non excludit apostolus quod non loquebantur de patria terrestri: sed celesti. di. **t. Nunc autem melio. appe. i. celestem. et quia in terra adhuc positi reputabant se de patria celesti moribus et actu fidei. Ideo deus voluit nominari deus ipsorum ex amore et fide speciali: et hoc est quod dicitur **v. Ideo non confunditur deus vocari deus eorum. hoc habet **Exo. ij. ubi dominus loquens moysi dixit. Ego sum deus abraham deus ysaac et deus iacob. sicut enim rex denominat a civitate sua principali cuius regnum se extendat ad alias: sicut in scriptura dicitur rex hierusalem rex babilonis vel babilonis: sic deus ab istis voluit nominari: quia verbis et factis ostendebant se esse de civitate celesti: ut dictum est: ideo sequitur.** **o. Paravit enim illis civitatem. scilicet celestem.********************

y. Fide obtulit. Hic consequenter ostenditur quid abraham ex fide fecit: scilicet ad obedientiam divinam. dominus enim promiserat ei multiplicationem seminis per ysaac. **Gen. xx. et xxj. et tamen ad preceptum domini voluit cum immolare. Et quo patet magnitudo**

tunt. i. celestem. o. Non confunditur dicitur deus vocari deus eorum. Paravit enim illis civitatem. Fide obtulit abraham ysaac cum tentaretur: et unigenitum offerebat in quo susceperat re promissiones ad quez dicitur est: quia in ysaac vocabitur tibi semine: arbitrans quia et mortuis suscitare potens est deus. Unde eum et in parabola accepit. Fide et de futuris benedixit ysaac iacob et esau. Fide iacob moriens singulos filiorum ioseph benedixit: et a dora-

fidei abraaz: nam firmiter credebat promissiones rei implendam de multiplicato ne seminis sui per ysaac et ipso immolato non restabat alius: movens nisi per resurrectionem eius. Et quo patet quod abraaz credidit resurrectionem mortuorum in qua consistit unigenitum maioribus articulis fidei et non solum credidit resurrectionem generalem futuram in fine mundi: sed cum hoc specialem resurrectionem filii sui ad impletionem divini promissum: et hoc est quod di-

citur. **y. Fide obtulit abraham ysaac. i. offerre voluit: sed divinitus impeditus fuit.**

3. Cum tentaretur. tentat enim dyabolus homo et deus. sed diversimode: quia dyabolus tentat ut decipiat: homo ut cognoscat: deus ut cognoscere faciat. Et hoc modo tentavit deus abraham ut fides eius et obedientia notificarentur nobis ad exemplum imitationis. a. Unigenitum. hoc videtur falsum quia habebat iam alium filium: sed soluit per istam sequentem.

b. In quo susceperat promissiones etc. quia promissum fuerat abraze quod semen eius vocaretur per ysaac tamen. Et ideo erat unigenitus scilicet ad istam conditionem vel ideo dicitur unigenitus ratione matris que non habuit alium filium. c. Arbitrans. i. iudicans vel credens. d. Quia et a mortuis suscitare potens est dominus. et ideo oblatio ysaac fuit figura mortis et oblationis christi: sicut enim aries heres inter spinas cornibus immolatus: et ysaac liberatus: sic humanitas adberens cruci occisa est divinitate impassibili existente: et hoc est quod dicitur.

e. Unde et eum in parabola accepit. i. abraham oblationem filii sui figuram passionis christi intellexit.

f. Fide et de futuris. Hic ponit exemplum de fide ysaac qui ex fide futurorum benedixit filijs suis: et hoc est quod dicitur. Fide et de futuris benedixit ysaac iacob et esau. hoc habetur **Gene. xxvij. ubi dicitur quod in benedictione sua preposuit iacob ipsi esau. di. Dominum tuum illum constituit: et ysaac vidit in spiritu hanc benedictionem habere efficaciam in futuro: quia non habuit effectum in personis duorum fratrum: quia esau nunquam servavit iacob: sed habuit effectum in duobus populis ex eundem ex ipsis: quia idumei filijs israel servierunt tempore dauid: ut habetur **scdo Regum octavo.****

g. Fide iacob. Hic ponitur exemplum de fide ipsius iacob qui benedicens filios ioseph preposuit ephraim qui erat iunior ipsi manasse. **Genes. xlvij. Quia per revelationem dignitatem regiam habuit ad ephraim debere transire: et hoc fuit impletum per hierobo-**

am: vt habetur. iij. Regum. xij. et huius impletionis a
cob habuit fide firmam: et hoc est quod dicitur. **F**ide
iacob mo. sin. fi. ioseph bene. habuit etiam iacob fide de
sepultura et resurrectione christi scienda in terra. promissio
nis: propter quod adiuravit ioseph vt faceret illuc cor
pus suu deferri
post autem iura
mentu gratias
agens adoravit
dominum dicens? ad
caput lectuli huius
translatione hie
ro. vt p3 Gene.
xlvi. translatio
no. lxx. interpre
tum h3 vt b al
legat. b Et
adoravit fastigi
um virge ei9. et
veru9 est veru:
qz adoravit ver
sus caput lectu
li qd erat ad oc

nit fastigiu virge ei9. **F**ide
ioseph moriens et pfectio
ne filioz israel memoratus
e: et te ossibz suis mandavit.
Fide moyses nat9 occulta
tus e mēsbz tribu a parētibz
suis eo qz vidisset elegā
tē infantē: et nō timuērt re
gis edictu9. **F**ide moyses
grādis fact9 negavit se esse

cidentem ad quā ptem adorāt iudei: qz erat senex bē
bat baculum sup cuius summitatem nitebat in adorā
to xū: vñ nō est intelligendū qz adorauerit summita
tes virge vt baculi: sed adoravit deū innitū sup baculū
Aliter exponit de baculo ioseph qz portabat sceptrum
in signū p̄tatis sibi date sup egyptū: et hoc sceptrū acce
pit iacob qñ ioseph cepit iurare: et postqz iurauerat an
qz redderet sceptrū ipi ioseph adoravit deū innitū sup
mitam illius sceptri. **A**liter exponitur magis. p̄c̄ lram
qz adoravit sceptrū ioseph nō in se et absolutē: sed in qz
tū erat signū et figura p̄tatis xp̄i: sicut et nos adoramus
crucē in qz est signū crucifixi. **F**ide ioseph. **H**ic
ponitur exemplū de fide ioseph: qz moriens ex fide fe
cit memoriā de exitu filioz israel d egypto: vt b3 Gen.
vlti. et hoc est quod dicitur. **F**ide ioseph mo. et p̄c̄. fi. isrl
memoratus est. habuit. n. fidem. d. sepultura et resurre
ctione xp̄i in terra. promissionis cōplenda: et iō manda
uit portari ibi ossa sua vt esset particeps illius resurre
ctionis: qz xp̄o resurgente multi sancti p̄ces resurrexe
runt: vt b3 Mathei. xxvii. et hoc est quod dicitur. **D**e
ossibus suis mandavit. sed qñ quare nō precepit fra
tim post mortē suā illuc portari. **R**ecedū qz ad hoc du
plex rō assignat. vna est qz fratres sui nō habebāt tan
tam p̄tatem sicut ip̄e: et iō nō poterant facere de ip̄o si
cut ip̄e fecerat de p̄ce suo: scdā rō est qz p̄ revelationē
sciebat filios isrl multa dura passuros in terra egypti:
et iō ad consolationē eoz voluit ibidē ad tps sepeliri vel
potius reponi: vt ibidē dicitur: qz hoc habebant spem ere
undi ex p̄phetia ioseph: vnde et moyses eductus fili
os israel de egypto tulit secū ossa ioseph: vt b3 Exodi.
xiii. **F**ide moyses. **H**ic p̄nt ponit exempla patrū
qz fuerit tpe legis qz sub moyse data est: vt d3 Jo. i. **L**ex
p̄ moysen rē. hoc autē tps distinguit in tria. **P**rimū au
tem tempus fuit ante exitum de egypto: scdm in exitu
terciū post exitū. primo ergo ponit exempla de hoc qd
factum est ante exitum: scdo de hoc quod in exitu: terti
Fide reliquit egyptū. tercio quid de hoc factū est post
exitum in terra promissionis: tibi. **E**t quid adhuc dicaz
Prima in duas: qz primo ostendit quid factum est ex
fide in natiuitate moysi: scdo quid ip̄e fecerit: tibi. **F**ide
moyses grandis. **C**irca primū sciendū qz filij israel ex
p̄betia ioseph firmiter credebant liberari de afflictio
ne egypti p̄ aliquē de populo suo cuius dei adiutorio. **E**t
ideo parentes moysi videntes ip̄m elegantē puerum
preter solitū modū iudicauerunt virtutes dei esse in il
lo ad liberationē populi: et ex hac fide seruauerūt euz
contra regis edictū exponendo se periculo psonarum
suarum: et hoc est quod dicitur. **F**ide moyses. na. occul. ē
rē. et fide em̄ parentuz factū est hoc nō ex fide moysi qz

adhuc nō habebat iudiciū rationis. **E**t causa subditur.
m. **E**t qz vidissent elegantem infantem. id est aptum
ad liberandū poplū deo hoc eis inspirante. **E**t nō ti
muerūt regis edictum. qz p̄ceperat oēs masculos p̄ici in
flumen: vt b3 Exodi. i. **S**ed hoc videt falsum: qz dicitur

Exodi. ij. qz paren
tes moysi timore
regis posuerūt euz
in flumine: et sic ex
posuerunt eū mo
ti. **D**icendū qz hoc
nō fecerūt ad ip̄m
interficiendū: sicut
p̄ceperat rex: qz da
nō poterant ip̄sum
ampli9 celare time
bant pbabilit ne
auferretur ab eis:
et iō in tali casu tu
tius iudicauerunt
ip̄m exponere diui
ne custodie i fisecl
la bituminata: cre

filij filie pharaonis: magis
eligēs affligi cum populo dei:
qz tp̄alis peccati hie iocun
ditatez: maiores diuitias
estimās thesauro egyptio
rū imp̄opius xp̄i. **A**spicie
bat em̄ remuneratiōz. **F**i
de reliquit egyptum: nō ve
rit9 aiositate rē. **I**nuisibi
le em̄ tanqz vides sustinuit.

ventes et ex eadem fide qz deus seruaret euz: vbi deficiebat
humana prouidentia que in talibus nō deficit. **O** **F**ide
de moyses. hic ostenditur cōsequenter quid ex fide mo
yses fecerit: qz adoprāt9 a filia pharaonis vt habet Exo.
ij. **E**t adultus factus visitauit filios israel et videns vix
egyptium pcutientem vnū de filiis israel interfecit eum.
Et sic per hoc factum negavit se esse filium filie pharaonis
et hoc p̄cessit ex magnitudine fidei eius: qz de filiis israel
credebat xp̄m nasciturum: et hoc est quod dicitur. **F**ide. i.
p̄ fidem. p̄ **M**oyses grandis factus. i. adultus. qz
negavit se esse filium filie pharaonis interficiēdo egyptium.
Et subiungit duo difficultia ad sustinēdū que p̄celegit su
stinere ex fide. **P**rimū est: qz magis voluit affligi tempo
raliter cū dei cultoribus qz iocundari cū idolatris: et hoc est
quod dicitur. **M**agis eligens affligi cū populo dei. i. cū
filiis israel qz colebant deum. **S** **D**e temporalis prepara
ti habere iocunditatem. i. p̄speritate egyptioz: scdō est qz
p̄celegit paupertatem sustinere magis qz diuitias egyptio
rum cum peccato possidere: et hoc est quod dicitur.
Maiores diuit. est. impro. xp̄i. i. paupertatem vel viti
perium pro fide christi venturi sustinere. **V** **T**hesaur
o egyptioz. i. qz thesaurum huiusmodi possidere. **E**t red
dit causam quare moyses tā dura patieter sustinēbat. **O**
Aspiciebat em̄. oculis cordis. **Y** **I**n remuneratio
nem. future beatitudinis: sicut amara portio sumit libe
nter non p̄pter se: sed habendo oculum ad sanitatem futu
ram. **3** **F**ide reliquit. **H**ic consequenter ostendit quid
factum sit ex fide in exitu de egypto. **E**t diuidit in tres p
tes: qz primo ostendit quid ex fide factum est in prepara
tione exitus: scdo quid in modo exitū: tibi. **F**ide celebrauit
tercio quid factū sit in exitu de egypto egrediendo terrā
promissionis: tibi. **F**ide muri hiericho. **C**irca primū con
siderandum qz moyses bis exiuit de egypto. primo exiuit
occiso egyptio: et de isto exitu non loquitur hic: qz ex ti
more regis tunc exiuit: vt b3 Exo. ij. scdo exiuit egyptum
ducendo secum omnes filios israel: et de isto exitu loqui
tur hic: qz tunc non timuit regem eos persequente: vt b3
Exodi. xiiii. qz tunc dixit filijs israel. Nolite timere rē. et
hoc est quod dicitur. **3** **F**ide reli. egypt. nō vt. ani. re. et reddidit
cām qre non timuit. **O** **I**nuisibile em̄ susti. i. deum
qui inuisibilis est fiducia liter expectauit. **B** **T**anqz vi
dens. in spiritu aurilium eius mirabiliter affutuz: p̄pter
quod dixit populo: **S**tate et videte magnalia dei que fa
cturus est hodie. **Exodi. xiiii.** **E**t hoc totum processit ex fi
de que est ex non visis.
C **F**ide celebrauit. **H**ic consequenter ostenditur quid fa
ctum est ex fide in modo exitū. **E**t diuidit in duas par
tes: quia primo ostenditur quid factum sit in dispositioe
exitū: scdm quod quid in actu transeū: tibi. **F**ide mare.

Epistola pauli

Circa primū considerādū q̄ dispositio erit? filioꝝ isrl' d' egypto fuit agni paschal' immolatio: cui? sanguie linita sunt supliminaria ⁊ postes domoꝝ filioꝝ isrl': ne interficerent ab angelo peccante p̄mogenita egyptioꝝ vt bī Ero. xij. ⁊ hoc ē qd̄ dī. c. Fide celebrauit pascha. i. immolatioꝝ

agni paschal' q̄ fuit figura immolati omis xp̄i i cruce: f3 q̄ dicit prima Co. r̄int. v. Pascha nostrum immolatus est xp̄s: p̄ cui? mortē ⁊ sanguinis effusionem sumus liberati a peccate dyaboli: sicut filij israel p̄ immolatioꝝ agni paschalis ⁊ effusionem sanguinis i po-

Fidē celebrauit pascha ⁊ sāguinis effusioꝝ: neq̄ vastabat p̄micia tāgeret eos. Fide trāsierūt mare rubrū tā q̄ p̄ aridā trā: qd̄ exp̄ri egyptij deuorati sūt. Fide muri hiericho corruerūt circui-

stibus ⁊ supliminariibus domoꝝ fuerunt liberati ab angelo peccante p̄mogenita egyptioꝝ: et hoc est qd̄ dicit d. Me qui vastabat p̄mogenita egyptioꝝ tāgeret eos. Fide transierunt. hic tangit modus exiendi vbi et fide p̄tingerunt duo miracula: vñ est q̄ mare sicco pede transierunt: ⁊ hoc est qd̄ dī. Fide transierunt mare rubrū tā q̄ p̄ aridā terrā. scdm̄ fuit: q̄ aqua erat eis p̄ muro a dext̄ris ⁊ a sinistris: vt bī Ero. xij. ⁊ p̄ p̄ hoc q̄ egyptij eos sequentes submersi sunt: et hoc est quod dicit. Quod ex p̄rti egyptij deuorati sunt. talia autem contingebāt et fide: q̄ opatio miraculoꝝ ascribit̄ fidei s̄m̄ quod habetur Mathei. xvij. Si habueritis fidē sicut granum sinapis dicetis huic monti transi hinc ⁊ transibit ⁊ nihil i uos possibile erit vobis. e. Fide muri. hic ostendit quid factus sit p̄ fidē in exitu de egypto ingrediendo terraz. p̄missionis.

Et diuidit in duas: q̄ primo ostendit quid factum sit p̄ fidē populi israel: scdo quid factus sit p̄ fidem raab: i. Fide raab. Circa primū sciendū q̄ in ruina ciuitatis hiericho aliquid fuit ex parte populi. i. circuitu ciuitatis septē diebus: vt bī Josue. vj. q̄ ex mandato dei hoc fecerunt iudi credentes firmiter p̄missionem dei impleri de miraculosa captiōe ciuitatis. aliquid fuit ex parte ipsius dei: v3 q̄ muri hiericho diuina virtute corruerūt: et hoc est quod dī. e. Fide muri hiericho corruerūt. circui. die. septē. p̄ h̄ctm̄ signatum fuit q̄ impedimenta mundi caput p̄ otinuum p̄dicatōe: q̄ otinuitas p̄ septenarium figuratur: vñ dicitur scda ad Corinth. x. Arma malitiae nostrae nō sunt carnalia: sed potentia dei ad destructionē munitionum.

f. Fide raab. hic ostendit quid factum sit ex fide ipsi? raab q̄ ex auditu miraculoꝝ in transitu filioꝝ israel per mare rubrū ⁊ in alijs mirabilibus que eis acciderant: credidit firmiter ciuitatem hiericho tradēda virtute dei in manu populi israel. et ideo nuncios israel ex eadem fide conseruauit: ex quo meruit liberari a morte cuz sua p̄ sanguinitate vt bebetur Josue. vj. et hoc est quod dī. f. Fide raab meretrix. sic em̄ cognominata est. g. Non perijt cū incredulis. i. cū alijs ciuibus hiericho q̄ credebant ciuitatem posse defendere contra deum israel. h. Excipiēs exploratores cum pace. quia eos saluauit vt dictum est. De ista raab dicunt aliqui q̄ ad lram erat meretrix: ⁊ id exploratores melius potuerunt ingredi domum eius vsperere: quia tales mulieres indifferenter recipiunt omnes ⁊ ipsi in necessitate positi poterant licite ad eam ire: non propter luxuriam exercendam sed ad vitam p̄p̄iam conseruandam: ipsa em̄ nimis poterat culpā in receptione eoz q̄ alius de ciuitate cum ipsa indifferenter omnes reciperet: et salus exploratoꝝ non debebat procurari per mortem alterius: ideo intrauerunt domum istius q̄uis effect meretrix. Sed hoc nō videtur probabile: quia tales meretrices parum habent de fidelitate: et ideo non videtur probabile q̄ exploratores filioꝝ israel quiserant homines sapientes confiderent in tali muliere de conseruatione vite p̄p̄e: ideo dicunt aliqui q̄ tunc non erat me-

retrix sed ante fuerat: p̄pter quod tale cognomen sibi remanserat: sed hoc non videtur verū: quia tales meretrices q̄uis penitente reputantur tñ in communi plebe p̄sonae viles: et ideo si fuisset meretrix non fuisset coniuncta in matrimonio ipsi salamon qui erat nobilior

in toto populo israel: cum esset princeps nobilioris. i. tribus iudaicae: quia nobiles iudei abominabantur talibus personis in matrimonio coniungi: et ideo videtur melius q̄ non fuerit meretrix nec erat: sed tñ modo ta-

tu dierū septes. f. Fide raab meretrix nō perijt cū incredulis: excipiēs exploratores cū pace. Et qd̄ adhuc dicā Deficiet. n. me tps enarrate: d. gedeo. m. barach: s. s. o. i. e. p. t. e. d. o. s. a. u. e. l. ⁊ alijs p̄p̄is

le cognomen habebat: multi em̄z cognominantur alio quo cognomine cuius p̄p̄ietatem nunq̄ habuerunt in re sicut aliquando aliquis pauper cognominat̄ rex: vel comes vel aliquid huiusmodi. Item aliter potest dici ⁊ melius vt credo. Ad cuius intellectum sciendū q̄ Josue. ij. vbi agitur de raab dictio bebraica sibi adiuncta sonat sic quidē: et significat promptam p̄p̄ietatem quia meretrix prompta est ad offerendum corp̄ suum: ideo hoc nomen ad standū p̄o hospitalaria. vñ de Josue. ij. vbi translatio nostra habet. Ingressi sunt domum mulieris meretricis. translatio chaldaica habet domū mulieris hospitalariae. et talis fuit raab: propter quod exploratores declinauerunt ad domum suam ad hospitandū. Ad auctoritatem vero hierony. q̄ dicit super matheum. q̄ ponitur in genealogia saluatoris: sicut mulier reprobē sibi solui diffusius super matheum. Potest etiam viciū dicit q̄ hoc dicit Hieronymus. non propter viciū meretricis: sed q̄ fuit alienigena et de idolatriis nata: sicut etiā dicit de ipsa ruth: que tamen fuit mulier magne virtutis ⁊ fame: vt dicitur Ruth. ij. Scit omnis populus qui habitat intra vrbis mee portās mulierem te esse virtutis.

i. Et quid adhuc dicam: hic ponuntur exempla de fide post exitum de egypto in terra promissionis iam obtenta. di. Et quid adhuc dicam: quasi dicit multa possunt dici exempla de fide patrum: ad que enarranda non sufficeret tempus vite mee: et hoc est quod dicitur. k. Deficiet em̄ tempus me enarrante. i. ante q̄ possim enarrare per singula. l. De gedeone. qui credens promisso dei cum trecentis hominibus confidenter pugnavit contra exercitum maximū ipsius mediam: vt habetur Iud. vj. m. Barach. qui credens propheticē delboꝝ iuit cū populo inermi ad pugnadū contra sisaram Iud. iij. n. Septe. qui ex fide iuit ad pugnadū contra filios amon: Iud. xj. An ibidem dicitur. Factus est ergo super iepte spiritus domini. q̄ autem postea filiam suam indiscere ⁊ crudeliter occidit: vt dicit Augustinus credendum est q̄ ipse penituerit: quia ponitur in cathalago sanctorum: be b̄rei tamen dicunt q̄ non occidit eam: sed sacrificauit eam domino per obseruantiam virginitatis s̄m̄ consilium sapientum illius temporis: sicut pleni? dicit Iud. vj. f. q̄ penituerit ante mortē. vt de cōmunit̄: tamē aliter pot̄ dici p̄babiler. f. q̄ non fecit p̄ceptū dñi in illo ephot: sicut pleni? dicit Iud. viij. o. Dauid. qui ex fide ad huc iuuenis pugnavit inermis contra goliath. p. Samuel. q̄ p̄p̄ fidelitate sua obtinuit p̄p̄ie sp̄m̄ ⁊ vñctionē regis ⁊ mltā alia. q. Et alijs p̄p̄is

Ad hebreos

f. f. a. z. h. i. e. r. z. p. s. i. l. i. b. ? r Qui p fide vicerunt regna in quo tangit actus fortitudinis. s Operati sunt iusticiam. in quo tangit actus iusticie z virtutis. isti. n. sunt actus precipui inter actus virtutum moralium: quia pseruat cōe boni: vt b. v. **Et bico.** Et qz virtutes connerunt sunt. **Jo p** istos actus intel ligunt actus alia rū virtutū.

t Adepti sunt re promissiones. **Sz hoc** esse d illud qd dicitur ē .s. e. c. **Surta** fidem defuncti sūt oēs nō adeptis re promissionib. **Dicendū** q tri plex pmissio facta est antiquis. **Una** fuit pmissio terre sancte: sed hanc nō acceperunt abraā ysaac z iacob in se:

et de hoc loquitur apłs supra cum dicit. **Non adeptis** re promissionibus z. acceperunt tñ eam in successoribus suis. **Alia** est pmissio spiritualis qua promittit sanctis vita beata: et hanc nullus accipit ante christi aduentum. **Alia** est pmissio singularis qua pmissus est cui libet aliquod bonū particulare: sicut dauid pmissus fuit regnū: ezechie sanitas: z sic de alijs: z istas pmissiones consecuti sunt. **Et de istis** loquitur bic. **v Obturauerūt** ora leonū: hoc b. z veritate de daniel: vt b. **Dan. vj.** **Et de dauid:** vt p. **Reg. xvij.** **Et d. sanone. xij.** z in hoc oñ dicitur victoria sanctorū de aiabibus brutis. **r Et intrerūt** in petū ignis. hoc patet in tribus pueris positus in camino **Dan. ij.** **Et de moyse z aaron:** Num. xj. z xvj. z in hoc oñ dicitur victoria sanctorū de reb. inanimatis. **y Affugauerūt** aciem gladii. i. aciem hostium hntem gladios acutos. hoc frequenter fecit **Iosue: gedeon: z dauid:** vt p. in libris **Iosue iudicū: z regum.** **z Et pualuerūt** de infirmitate. h spālter patet de ezechia: **Isa. xxxviii.** q miraculose ex se sanatus est: z de pluribus alijs hoc credendū est: qz loq tur in plurali. **a Fortes facti** sunt in bello. castra ver. exte. i. alienigenarū: hoc patet de multis: specialiter autē de **iosue dauid: z machabais.** **b Acceperūt** mulieres de resurrectione mortuos suos. aliqui hoc male exponentes dixerunt q mulieres acceperunt viros suos resuscitatos dicentes q matrimonii nō dissoluaf p mortem: z iō tenebantur illos reacipere: sed hoc ē cōtra aplin **Ro. vij.** vbi loquitur de muliere coniugata. **Si** mortuus fuerit vir eius soluta est a lege viri. **Jo** sciendum q aliqua sunt facta que imprimūt characterem z talia nō reiterant: sicut resuscitatio nō dicitur baptizari: qz character perpetuus manet in aia que incorruptibilis est. **Alia** sunt facta q non imprimūt characterem: et talia reiterantur: vt patet de pnia: qz si interrumpatur p pctm mortale: necesse est ipsam iterari. **matrimonii** autem non imprimūt characterem: z iō si soluitur p mortē viri mulier nō debet eum amittere si resuscitetur nisi inter eos matrimonium iterū contrahat. iō sic dicitur exponi. **Mulieres. i. matres.** **Acceperūt** de resurrectione mortuos suos. i. filios suos resuscitatos p fidem et orationem sanctorū. **pbetarum:** sicut patz de muliere sareptena que ab helya accepit filium suum resuscitatum. **ij. Reg. xvij.** **Et de muliere sunamite:** q filium suum resuscitatum recepit ab heliseo. **iiij. Regum. iij.** **c Alia** autem dissentit. **Ostenso** quid sancti patres p fide fecerūt. bic pnter oñ dicitur quid p fide sustinuerūt **Et diuidit** in duas pres: qz primo oñ dicit quid passi sūt pro fide: scdo quare pmissiones sunt eis dilate: ibi. **Et**

bi oēs. **Prima** adhuc in duas: qz primo tāgunt mala ab alijs illata: scdo mala voluntarie assumpta. **i. Circuierūt** in melotis. **Dicit** igit q p fidez vnus veri dei. **c Alij** dissentit sunt. i. in tormentis extēti: vt p. **z Macha. z scdo** de septē fratribus: et de pueris ad ybera matrū suspēsis:

tes redēptionē: vt meliozē iuenirēt resurrectionē. **Alij** vo ludibria et ybera expti insup z victa z carcēs lapidati sunt: secti sūt: tētati sūt i occasiōe gladij mortui sūt. **Circuierūt** in melotis: i pel lib caprimis: egētes: p agustati: afflicti: qd dignū erat mōs: i solitudibz errantes i mōtibz z spelūcis: z in

ij. Macha. vj.
d Non suscipiens redēptiones. i. liberationē a pñti pena. **c Et melio** rem inueni. resur. in futura gloria.

f Alia vero ludibria expti. sicut p. de sanone **Judicū. xvj.** z d. **thobiar. thob. ij.** z de **iob: Job. xij.** s. **Et dbe**

ra. **Spz d micha** ppheta que pcessit sedechias. **ij. Reg. vlti.** z de ppositis filioz istī q flagellati fuerūt ab exactoribus pharaonis: **Exo. v. b Insup z vincula z carceres.** hoc p. de **hiere. Hiere. xxix. z xxvii.** de **michea. iij. Regū vlti. i Lapidati** sunt. hoc p. de **Maboth. iij. Regū. xxj.** z **zacharia filio** **Joiahe. ij. Para. xxij.** **k Secti** sunt. p. de **esa. d ex pcepto Regis manasse** secti fuit cum ferra lignea: eo q respēdebat ei facinorosa: z de septē fratribus machabais. q secti sunt in manibz z in alijs corpis partibz: vt p. **ij. Macha. vij. l Tentati** sunt vt ad idolatriā inclinarent: sicut p. de **matathia et filijs ei. j. Machab. ij. z de eleazaro. ij. Macha. vj. z de septē fratribus** ibidē. **vii. m In** occasiōe gladij mortui sunt: qz nolentes p sentire idolatrię gladio pcessit: vt p. **ij. Machab. v. z vj. n Circuierunt** in melotis. **Hic pnt** oñ dicit quid passi sunt ppter fidem in malis voluntarie assumptis: z reducuntur ad tria. scilicet ad exteriorē cultū: z qstū ad hoc dicit. **n Circuierunt** in melotis. **Melota** autē est festis facta de pelle taxi que bursuta est z de somnis: et in tali habitu qstū ad aliquid dicitur **helyas. iij. Regum. j. Et** **Iobannes bapti. Mathei. iij.** scdo reducunt ad persone statum: z qstū ad hoc dicit. **o Centes.** quod specialiter patet in helya qui in necessitate pastus ē a coruis z a muliere vidua. **ij. Regum. xvij.** **p Angustati.** hoc patz d helya fugiente **iezabel. iij. Regum. xix.** et de dauid fugiente **saül. j. Regum. xxj.** et infra vsqz ad finem pñm libri: et **absalon. ij. Regum. xv.** **q Afflicti.** labore corporali: vt habetur de helya qui lassus obdormiuit subter iuniperum. **ij. Regum. xix.** **r Quibus** dignus non erat mundus. p hoc em q fugiebant a societate aliorum patet q homines mundani nō erant digni societate illorum propter culpam mundialē: tēcio reducuntur ad locum: z qstū ad hoc dicit. **s In** solitudinibus errantes in montibus z spelūcis et in cauernis terre. **Spelunca** est fossa facta per artem. **Caerna** vō per naturā vel ex aliquo accidente: sicut de corrosione aquarum vel huiusmodi: talia autem loca inhabitabant patres antiqui vt essent in loco apto diuine contemplationi: propter quod **philosophus. j. Politi.** postq probauerat hominem esse animal civile subiungit q ille qui refugit communem habitationem hominum: vel est bestia vel melior: homines: qz si homo refugiat hoc ppter maliciā suam non potens cum alijs cohabitare: propter defectum suum in moribus cadit a dignitate humana in vitam bestialē. si autem refugiat communem hominum vt liberius vacet contemplationi diuine excedit communem statum hominum: et est quidam deus inter alios homines sicut p. **pbm.**

Ad hebreos

de descriptionem suam supradictam. Sed quicquid dicitur
cum ista verba apostoli. Sine fide autem impos-
sibile est placere deo et credere oportet accedentes etc.
cetera pertineant ad fidem: de qua agitur: quare interpo-
sita illa verba inter testimonium abel et enoch: et testimo-
nium noe et sequentium. Deuisset. n. vel proponere illa
ante omnia testimonia antiquorum vel postponere ea post
omnium fidelium testimonia. Ad quod dicendum quod
ratio est: quia in duobus foliis primis. s. abel et enoch:
non legitur expresse aliqua fides de re speranda: et ideo
probat eam per rationem. In alijs vero. s. noe et sequen-
tibus inuenitur clarius fides de re speranda: ut patet in
omnibus sequentibus. Et primo de noe qui diluuijs
futurum credidit et ab eo eripi per archam iuxta diui-
nam reuelationem: et sic habuit fidem manifestam de re-
bus sperandis et non dum adeptis. Preterea habet de abraam
et alijs qui sequuntur in quibus inuenitur fides de rebus
sperandis: et patet inueniri per singula. Et exponantur
cetera: ut in postilla vsq; ibi. Et alijs prophetis: qui per fi-
dem vicerunt regna operati sunt iustitias. Circa quod
attendendum quod fides antiquorum que manifestata fuit
seu confirmata in veteri lege: per miracula subuerten-
tia aduersarios corporaliter et liberantia populis dei ut
in egypto et in mari rubro et huiusmodi: in noua lege po-
tius fuit ostensa ut plurimum per mirabilem patientiam
sanctorum in cruciatibus acerbissimis et assiduis per-
secutionibus: secundum quas vere dicuntur martyres. i. testes
fidei quia quidem differentiam inter antiquos et novos vi-
detur hic inuere apostoli qui de antiquis dicit. Quod si fide
vicerunt regna etc. obtulerunt ora leonibus. Que omnia
vsq; ibi. Alii vero dissentientia exdusue pertinent ad statum
antiquorum: vbi omnia ista et plura similia leguntur:
et sic in illo statu ut plurimum testimonium fidei acci-
pietur ut victoria fidelium et liberatione populis dei
visibiliter et miraculose factis. Et hoc testimonium pro-
prie pertinebat ad illum statum: qui propter eius imper-
fectionem per promissiones temporales deducebat
ad obseruantiam preceptorum: ut in. j. q. rax. arti. vlt. in
corpore quoniam. vii. et ipsi ille comparatur puero sub re-
uagago existenti: ut patet Gal. iij. Et ideo si principales
patres antiqui testamenti: ut patriarche. moyses et
huiusmodi: temporalia omnia contempserunt non ha-
beret locum ipsorum doctrina. Unde oportebat apud
populum illum qui talia bona precipue estimabat: quod eo-
rum doctores tanquam bona magna illa estimantes: sic te-
poralibus bonis publice adbererent: ut de eis promissio-
nes alios facerent: sicut magister puerozum munuscu-
la puerilia quibus pueros intendit prouocare ad ali-
quod virtuosum opus faciendum illa asserit esse ma-
gna et maxime desiderabilia: ut per ea deducatur ad ope-
ra virtuosa. Et ideo deus qui omnia suis temporibus
et locis suauiter disponit patribus illius temporis bo-
na temporalia communiter prestabat quasi in premium me-
ritorum: ut ex talibus induceret populum ad obseruan-
tiam precepto. que erant in suis effectibus potiora. Quod
autem apostolus in predictis verbis. s. cujus dixit. Per
fidem vicerunt regna. loquatur de patribus seu de iu-
stis veteris testamenti: patet manifeste et plano sensu
littere. Cum enim dixerit. Quid adhuc dicam de gedeon
dauid samuel et alijs prophetis: immediate subiunxit quod
per fidem vi. regna. vbi manifestum est quod illud relati-
uum qui refertur ad prophetas et alios supradictos qui
omnes sunt de antiquo testamento. Si autem hoc argua-
tur de dauid fugiente a saul et absalon. Dicendum quod
dauid de vtroque aduersantium predictorum tenuit victo-
riam manifeste in hac vita. Si autem de helya arguatur. di-
cendum quod non est tradendus in exemplum: quod fuit vnus tunc
et hirundo vna secundum Philo. j. Et hi non facit ver. nec to-
cui populum ut prospera mundi despiceret: sed ut ab
idolatria declinaret. Et quia erat in regione decem tri-
buum vbi omnes erant idolatre: ideo oportuit eum fugere
et consortio eorum. De esaiam autem et machabeis non

potest sumi argumentum: cum persecutiones eorum non le-
gantur in autentica scriptura. Unde manifestum est quod in
supradictis apostoli loquitur de iustis qui fuerunt sub veteri te-
stamento. De his autem qui sub nouo testamento fuerunt
subdit. Alii vero dissentientia sunt non suscipientes redemptionem.
vnde bene dicit: alij vero ut veniet quod isti de quibus
loquitur sunt sub alio testamento. s. nouo: quorum quibus plu-
rimis presertim in primitiua ecclesia in qua personaliter erat
apostoli. Non inuenerunt redemptionem. s. corporales. Et
meliozem inueniret redemptionem. s. spirituales. de istis pro-
prie dicit: Lapidati sunt: secti sunt: in occasione gladii mor-
tui sunt: egentes: angustiati: afflicti: omnia enim ista conti-
gerunt sanctis in primitiua ecclesia: sequitur. Quibus dignum
non erat mundus. quod potest dupliciter exponi: vel quia
mundus non erat dignus. i. mundani ut tales haberet in
posortio: vel quod illis sanctis mundus non erat dignus. s. mu-
dana secundum illud ad Gal. vj. ca. Mundus mihi crucifixus
est et ego mundo. Si autem queratur ratio dicte diffe-
rentie inter vtrumque statum ecclesie. s. antiquum et nouum.
Dicendum quod duplex est. vna. s. que prius fuit tacta et sumitur
ex diuersitate populorum sub diuersis statibus predictis existenti-
um. primi enim erant imperfecti: et ideo per bona temporalia et visi-
bilia ducebantur: Alii vero perfecti qui contemptis terrenis po-
tius spiritualia desiderabant iuxta illud apostoli ad Phil. iij.
Que retro sunt obliuiscens ad anteriora me extendo. alia
vero ratio potest sumi ex parte precedentium illi vero nondum
perfecti sequebantur vestigia moysi et aliorum patrum qui su-
perando vincebant hostes etc. Isti vero vestigia christi qui pa-
tiendo et moriendo vincunt hostem. Unde de antiquis pro-
prie dicit. Vicerunt regna: quod vicerunt egyptum: chanaanem
amadumcam et bethoniam: que sunt regna particularia. Noui
vero proprie dicuntur vincere non solum regna sed mundum:
iuxta illud prima Jo. v. ca. Hec est victoria que vincit mun-
dum fides vestra. Cuius ratio est. Nam ille iustus qui totum
mundi vsq; ad mortem patiendo immobiliter in fide
manet non solum vnum regnum vel plura vincit: sed mun-
dum. Non enim mundus congregatus amplius posset fa-
cere de vno hominem quam ipsum multipliciter torquere et interficere:
et ideo sancti qui ista sustinuerunt sub fide totum mundum
vicerunt: superando omnia que mundus contra illos posset fa-
cere. Et ideo sumus magister huius historie noue: Luce
xij. c. dicit. Ne terre ammi ab illis qui occidunt corpus et post
hoc non habent amplius quid faciant. Sed antiqui qui huiusmodi
tormentum non habuerunt verbo nec exemplo: sed per fides
vicerunt regna aliqua: ut dictum est non tamen mundum vi-
cerunt: quod forte si plura regna fuissent congregata de eos
non potuissent ea vincere: sicut illa pauca vnde notatur
de antiquis. Per fidem vicerunt regna: non mundum:
sed de nouis dicit. Hec est victoria que vincit mundum fi-
des vestra: et de ista materia dictum fuit in additione super
psal. lxxvj. sup illud verbum hec mutatio vertere ecclesie.
Consequenter concludens apostoli primum principale inten-
tum suum dicit. Et hi omnes testimonio fidei probati inue-
ri non acceperunt reprobationem etc. quod intelligitur
secundum glo. de plena beatitudine corporis et anime: quam sancti
communiter non accipiunt vsq; ad finem mundi: vel de bea-
titudine anime tantum quo ad priores qui non acceperunt sta-
tim vitam reprobationem eternam vsq; ad christum. Et quibus
omnibus bene consideratis patet quod ratio fidei in bonis spera-
dis et inuisibilibus consistit: non autem in bonis in hac vi-
ta visis seu iam adeptis: prout quidam hebreorum estima-
re videbantur quod fuit intentum principale huiusmodi capi.
prout dictum est in precedentibus.

In eodem capi. vbi dicitur in postilla. Videtur etiam
alicui quod deum esse non sit creditum.

Deditio.
Cum esse proliquo non est articulus fidei:
sed preambulum ad articulos. fides enim presuppo-
nit cognitionem naturam: sicut gratia natura: et perfectio per
fectibile.
Replica.

Epistola pauli

In ca. ij. burg. facit lōgā digressiōz: in q̄ inf cetera ponit duas inf scōs no. 7 re. te. p agē fm fidē 7 pa: sic q̄ antiq̄ fuerūt in spera actioz: noui i spera passioz: allegat bur. ad id qd̄ dicit circa ps̄. **V**oce mea ad dñm p̄mū: s̄ h̄ibi correcti ē: vid̄ correctiōz ibidē 7c.

Capitulum. xij.

Adeoq̄ 7c. **D**ostq̄ apo: solus com mendauit fidem p̄ quā membzavm̄ tur capiti: 7 p̄sūt multa exempla fi: de: hic p̄r̄ horat̄ ad ostendū fidēz p̄ opa exteri: q̄ tenent in corde interius. Et diuidit in duas ptes. qz primo ostendit qualiter se debēt h̄ie circa mala: scdo qualiter circa bona ca. seq. ibi. **C**haritas fraternitatis. **C**irca primū sciendū qd̄ duplex est malū. s. culpe 7 pene. Et iō primo ostendit qualiter se debent h̄ie circa mala pene tolerā:

da: scdo qualiter circa mala culpe vitanda: ibi. **P**ropter qd̄ remissas. **P**rima in tres: qz primo inducit ad tolerandū malū pene exemplo antiquoz: scdo exemplo xp̄i. **A**spiciētes: tercio auctoritate scripture. **E**t oblit̄ est: **C**irca primū sciendū qd̄ sancti dicunt̄ testes dei: qz factoz verbo glouificat̄ deus p̄ eos fm qd̄ dicit̄. **E**t re vos estis testes mei dicit̄ dñs. **C**ogregatio est scōz dñi nubes p̄ter vite fastigiū: 7 doctrine sillicidiū: 7 cupie refrigerium: p̄ter qd̄ dicit̄. **E**t. **Q**ui sunt hi q̄ vt nubes volāt: p̄ter qd̄ ap̄ls de sanctis p̄b̄ p̄ exempla v̄tutis nos mouent̄: ad tolerantia maloz: vt p̄z p̄ dicta dicit̄ sic. **A**deoq̄ 7 nos. posteriores. **H**abentes tantam nu. impo. testū. i. p̄gregatōz fidelū scōz: exēplo suo nos exhortantū. **D**eponentes omne pondus. q̄tū ad pctm̄ p̄tratu. **D**e circūstās nos pctm̄. q̄tū ad occasionē peccandi. **D**e patientia curram̄: nō solū mala illata sustinendo: sed etiam voluntarie assumendo. **A**d p̄positū nobis certamē. hoc certamē est iusticia dei de quo scribit̄. **E**ccl. iij. **A**sq̄ ad mortē certa p̄ iusticia. **A**spiciētes. hic inducit ad idē exemplo christi qd̄ de bet magis nos mouere ad patientia: qz ip̄e agnus innocens p̄ nobis passus est. dicit̄. **A**spiciētes oculo cordis attēte p̄siderādo. **I**n aucto. fidei 7 cōsum. s̄cū. **A**si em̄ aucto: fidei in quātū d̄s ip̄am fidē infūdēdo: d̄ etia aucto: fidei in quātū h̄ō ip̄am fidē p̄dicando: dicitur etia cōsummator ip̄ius fidē p̄ miracula p̄firmādo: et fidei p̄mū reddendo. **Q**ui p̄o. sibi gau. susti. crucē. gaudebat. n. in supiori pte aie p̄ impletōz volūtāt̄ p̄ine 7 ex fidelū redēptiōe: 7 ex sui corpis p̄inqua gl̄ificatiōe. **C**ōfusio p̄cepta. qz mortē marie. p̄fusibile volūtate sustinuit. **C**ōfusio aut̄ apparz ex q̄tuoz: p̄ ex loco: q̄a i ciuitate celebrat̄: scdo ex pte: qz pass̄ ē in festo paschali: q̄ oēs de terra pueniāt̄ i hierl̄m: tercio rōe societāt̄: qz in latrones passus est: q̄to rōe p̄cedentis honor̄. **P**osita em̄ iuxta se posita maioraz minora vident̄: vt d̄. **E**t. **E**t iō ex honore q̄ ei tribuit̄ fuerat i hierl̄m in die palmarū maior fuit p̄fusio passionis q̄si immediate sequit̄: et q̄a q̄ se humiliat exaltabit̄: iō sequit̄. **A**sq̄ in dextera sedis dei sedet: qz cōsideratio dñice passionis nō valz solū ad patientia in aduersis: s̄ et ad p̄ferentia: q̄ p̄ ostendit: qz respicit diuturnitatē malū 7 dilatōz boni p̄missi: iō

Adeoq̄ 7 nos tā. xij. **A**nt̄ h̄ntes ipositā nu. bē testū 7 reponētes omne pondus 7 circumstans nos pctm̄ p̄ paciētia curramus: ad p̄positū nob certamen: aspiciētes i aucto: fidei: 7 p̄sumatorē iesum: q̄ p̄posito sibi gaudio sustinuit crucē: p̄fusioe p̄cepta atq̄ i dextera sedis dei sedet. **R**ecogitate. n. eū q̄ talē sustinuit a peccatoribz aduersus semetip̄m d̄dictionē: vt non fatigemini animis vite testificiētes. **M**odū. n. vsq̄ ad

dicit. **R**ecogitate eū q̄ talē a pctōzibz sustinuit aduersus semetip̄m contradictionem in verbis cōtunditionis: fm qd̄ habet̄. **M**atb. xij. **E**cce bō vorax 7 p̄tator vini 7c. **E**t iterum. **M**atb. xxvij. **E**t bō q̄ destruis tēplū dei 7c. subdit causam ad quid valet ista consideratio. d. n. **E**t non fatigemini animis vite testificiētes: pp̄ qd̄ dicit̄. **R**eg. **S**i passio christi ad memoriaz reuocetur nihil tam duruz est quod nō equo aido leret. **E**t reddit causam huius. d.

sanguinē restitistis aduersus pctm̄ repugnātes: 7 oblit̄ est p̄solatiois q̄ vob̄ tā q̄ filijs loq̄t̄ dices. **F**ili mi noli negligere disciplinam dñi: neq̄ fatigeris dum ab eo argueris. **Q**uē. n. diligit dñs: castigat̄ flagellat aut̄ oēm filiū quē recipit. **I**n disciplina p̄seuerate. **T**āq̄ filijs vob̄ offert se d̄s. **Q**uis enim filius quem non corripit pater: **E**t si extra disciplinam estis: cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri et nō filij estis.

Omondum enim vsq̄ ad sanguinem. i. vsq̄ ad sanguinis effusionem. **R**estitistis aduersus peccatum repugnantes. **P** Oblit̄. **H**ic consequenter inducit ad tolerandū malū pene per auctoritatem scripture. **E**t diuiditur in tres: qz primo ponit auctoritatem: secundo sensum ip̄ius ibi. **I**n disciplina. tercio et istis arguit̄ ibi. **N** si extra disciplinam. **C**irca primū arguit eos qui videbantur oblit̄i scripturam veteris testamenti: in qua erant nutriti dicens. **E**t oblit̄ estis consolationis. i. consolantis: et est emphatica locutio. **Q**ue vobis tanq̄ filijs loq̄tur: dicens. **P**rouerbio. iij. mutantur tamen aliquantulum verba sed est eadem sententia. **F**ili mi noli negligere disciplinam domini. negligētes dicuntur quasi non eligentes: **E**t ideo ille disciplinam domini negligit qui ip̄am tanq̄ bonam nō eligit: sed magis vt malam refugit. **N**eq̄ fatigeris. per impatientiam. **D**um ab eo argueris. et subdit causaz. **Q**uem em̄ diligit dominus castigat̄. retrahendo a concupiscentia. **F**lagellat autem omnem filium quem recipit. per flagella em̄ retrahitur homo a profecatione concupiscentie. **I**n disciplina. **H**ic ponit sensum p̄dicate auctoritatis. **I**n ipsa em̄ dixerat. **N**oli negligere disciplinaz. **E**t iterum. **N**eq̄ fatigeris: 7 hec significant patientia et p̄seuerantiam in flagellis: ideo dicit. **I**n disciplina p̄seuerate tanq̄ filijs vobis se offert deus. quāto vos corripit: quod ostendit consequenter p̄ s̄c. di. **Q**uis em̄ filius quem non corripit pater. q. d. nullus loquendo de filio vero 7 dilecto. **N** si extra disciplinā. **H**ic arguit ex predictis. **E**t diuiditur in tres quia primo arguit ad inconueniens ducendo: scdo exemplum experientie inducendo: ibi. **P**cinde patres: tercio vtilitatē consequentē ostendendo: ibi. **O**mnis autem disciplina. **I**n prima pte facit talem rationem. **O**ēs veri filij dei facti sunt participes discipline ipsius p̄ tolerantia flagello: ergo si ab ip̄a estis absoluti: nō estis veri filij dei: sed adulterini filij mundi 7 dyaboli: et hoc est quod dicitur. **N** si extra disciplinaz estis cuius 7c. et pater littera. **D**einde p̄ces. hic arguit ad idē p̄ exēplū experientie

Ad hebreos

Circa qđ sciēdū qđ duplex est vīa inē patrē carnalē: et spūalē qđ est ip̄e dē. **P**rima est qz pater carnalis nō generat aiām: sed tñ corp⁹ disponit deus aut eā infundit. Et ideo pater naturalis dicitur pater carnis. deus autē dicitur pater spiritus: qz p̄ns verius habet rōnem patris qz ille dicitur verus p̄s qđ dat formā.

Et iō disciplina dei tāq̄ p̄ns verissimū est maxime tolerāda: qz p hoc p̄servatur spūalis vita: et hoc est qđ dicitur. **D**einde patres quidē carnis nostre hūm⁹ erudito: qđ p̄ dicitur filio docu mentū sic et nūtrimentum.

Deinde p̄s qđ dē carnis nō stre eruditores habuim⁹: et reuerēbamur eos. **N**ū mlt̄o magis obt̄pabimus p̄ri spiritū et vīem. **E**t illi qđ dē in tpe paucoꝝ dierū fm̄ volūtatem suā erudiebāt nos h̄ at̄ ad id qđ vtile ē in recipiēdo sc̄tificationē ei⁹. **Q**uis at̄ disciplina i p̄nti qđ dē vī nō ē gaudij: s̄ meroris. **P**ostea autē fructū pacatis suū exercitat: p eā reddet iusticiē. **P**ropter qđ remissas manus et soluta genua

innititur totū pondus: et q̄stū ad hoc dicit. **Q**uēntia soluta erigite. i. fortificate ad laborē debitiū sustinendum: **N**onet etiā apls vitare peccatū p̄missiōis. d. r. **R**efusus faci. rec. p̄. vīs. **R**ectū. n. est cui⁹ mediū nō erit ab extremis obliquū aut quod erit ab extremis: iō op⁹ rectū est qđ nō erit a limi tīb⁹ recte rationis.

Erigite: et gressus rectos facite pedib⁹ vīs: vt nō claudicās q̄s erret: magis at̄ sanct. **P**acez sequimini cum oib⁹: et sc̄mōniā: sine q̄ nemo videbit teū. **C**ōtēplātes nequid v̄sit grē dei: nequa radix amaritudis sursum germinās impediāt: et p̄ illā inquinēt mlti. **N**e quis fornicator: aut p̄phanus vt esau: qđ p̄pter vñā escā v̄didit p̄mitiā suā. **S**c̄tote. n. qm̄ et p̄ ea cupiēs hēditate b̄ndictōz r̄probat⁹ ē

Obligū autē qđ erit. **E**t sicut tybia que erit regulā potēte gressū claudicat in gressib⁹: sic opans extra limites rōis recte claudicat in moribus et errat: iō sequitur.

Et nō dan. q̄s erret: magis autē sanct. hoc autē p̄nti at̄ qm̄ actus ad or-

B et reuerēbamur eos. acceptando eoz disciplinā. **C** Num multo magis obtē. pa. spi. et vīem. q. d. sic dicitur se: scđa vīa inter deū et p̄sem carnalē: qz p̄ carnalis instruit filiū et castigat ad aliquid trāsitōriū. s. ad bene nescit p̄uersandū in hac vita q̄ breuis est: instruit etiā scđm regulā volūtatis sue q̄ falli pot̄: deus autē erudit filios suos ad eternā vitam recipiēdā. **I**nstruit etiā p̄ regulam voluntatis sue que infallibilis est. **E**t iō ei⁹ disciplina est maxime recipiēda et acceptanda: et hoc est quod dicitur. **D** Illi quidē. i. patres carnales. **E** In tpe paucoꝝ dierū. i. p̄sentis vite. **F** Scđz volūtatem suā. que falli pot̄. **G** Erudiebāt nos. quorum disciplinā recepimus. **H** Sic autē. s. deus. **I** Ad id qđ vtile est. i. ad beatā vitā qua nihil meli⁹ erudit nos. **K** In recipiēdo sc̄tificationē ei⁹. i. grām sc̄tificantē que ducit ad vitā beatā. **L** Omnis disciplina. hic arguit ad p̄positū ex vtilitate p̄sequēte. **M** Ad cuius intellectū p̄siderandum qđ malū pene qđ daz medicina est: medicina autem lz sit amara et horribil ad sumendū fm̄ se et absolute: tñ ex p̄sideratione eius finis. i. future sanitatis sit acceptabilis et ita dicitur dē p̄nis in p̄senti ex consideratione futuri p̄mij: et hoc est quod dicitur. **O**mnis autē disciplina in p̄senti qđ dē vī. non esse gau. s̄ meroris et bene dicitur: videt: qz sic nō est scđm rei veritatē. lz sic videatur carnalibus hoibus qđ non p̄siderant nisi vitam carnalem: iō sequit. **N** Postea autem. i. in futuro. **P** Fructū pacatis suū. i. beatitudinem que quietat totalit̄ appetitum. **Q** Exercitatis p eam reddet iusticiē. hoc additur qđ p̄ iusticiā hō beatitudinem meretur: scđa. **R**imo. i. in. **R**eposita est mihi corona iusticiē. **P**ropter qđ manus. **S**ic p̄nt̄ oñdit apls qualis se dñt h̄ie ad mala culpe vitāda. **E**t diuidit in duas p̄tes: qz primo ponit suam monitionem: scđo monitionis rationē ibi. **N**on em̄ accessistis. **P**rima ad vīem in duas: qz primo mouet boiem peccantē: scđo nō peccantē: ubi. **P**acem sequimini. primo iustitiam mouet ip̄m boiem peccatōrē peccatūz vitare omisiōis qđ p̄sistit in duob⁹. p̄mo in ocio respectu boni opandī: et q̄stū ad hoc dicit. **P**rope qđ remissas manus erigite. ad bonū opandū: man⁹. n. ē organū organoz: vt ps. iij. d. aia: et iō manus remissa significat generalit̄ oīū: scđo p̄sistit in debilitate respectu mali tolerādi qđ significat p̄ solutiōz genuū: qz sup genua

diuitem rationis reducunt: qz sicut in iurmitas corpis cāf ex inordinatōe actūz et affectionū. **P**acez sequimini. **H** mouet boiem in oī cētē vt sollicitē caueat ne in p̄m̄ in cadat. **E**t diuidit in duas: qz primo mouet vitare p̄ctā spūalia: scđo carnalia ibi. **N**e quis fornicator. **C**irca primū sciēdū dicit qđ peccata spūalia corrūpūt pacē ad primū et sanctimoniam ad deum: iō dicit. **P**acem sequimini. cauentes peccatū in iusticiē: odij: et b̄mōi. **V** Et sanctimoniam. cauentes peccata qđ sunt p̄tra diuinā reuerentiā. **S**ine qua. s. pace et sanctimonia. **Y** Nemo videbit deū. in celesti gloria: p̄pter quod dicit de pace **M**ath. v. **S**cati pacifici qm̄ filij dei vocabunt. **E**t d̄ sanctimonia **L**ip̄o. et. **X**ij. **N**on intrabit in illā aliquid coinquinatū. **E**t qz si ne pace et sanctimonia nullus h̄z grām in p̄nti: iō sequit. **Z** Contemplantes nequid v̄sit grē dei. grā em̄ dei nulli dēst: quia deus paratus est eam dare: sed hō peccās dē est ip̄i grē subtrahens se ab ip̄a p̄ otrarium pacis: et sanctimonie. **E**t oī nō solum vitanda est discordia sed etiam eius occasio: iō sequitur. **A** Nequa radix amari. sursum ger. impē. i. p̄templātes ne aliqua radix odij et rancoris a corde germinet sursum in ope que impediāt pacem. **B** Et per illam inquin entur multi. qz ad p̄turbatōnem pacis seq̄t in q̄natō multitudis. **C** Ne q̄s for. h̄ p̄nter mouet vitare p̄ctā carnalia qđ sunt duo potissimē. s. luxuria et gula: qđ p̄ficiunt in delectatōne carnali: ideo dicit. **C** Ne quis fornicator. i. contemplātes diligēt ne q̄s vestrum sit luxuriosus. **D** Aut p̄phanus. i. p̄cul a phano: iste est gulosus qui de ventre suo facit deum: et de coq̄na templum: et quia ex gula aliqui incidit homo in maior peccata: ideo sequitur. **E** Et esau qui p̄pter vñā escam vendi. p̄mitiā suā. hoc habetur **Gen. xv.** **S**us autem primogeniture tunc t̄pis habuit amicum sacerdotiū: p̄pter quod primogeniti habebāt vestes speciales quibus induebantur diebus festiuis in sacrificij oblatiōe et mense benedictione: et in paterne benedictionis receptōne: sicut ibi dēz dicitur de vestibus esau valde tonis quas rebecca seruabat: et iō esau ex gula cecidit in symoniā v̄tendo spirituale: iacob autē nō em̄t p̄rie sed redemit v̄tationē suam: sciens qđ ius primogeniture suum erat: qđ de hoc a matre eductus fuerat que hoc p̄ reuelationem diuinam habuerat: vt dicitur **Gen. xxv.** et iō esau merito fuit reprobatus: vnde sequitur. **A** Sc̄tote enim qm̄ et postea cupiēs hereditate b̄ndictōz reprobatus est.

Epistola pauli

ysaac. n. in admiratione extasis factus ut bñ. Scñ. xvij. p. revelatione habuit q̄ a deo factū erat de translatione bene dicitōis ad iacob: idē ipam nō reuocauit: s̄ magis p̄firmavit et clau ipi subiugauit: ut p̄s ibidē: vñ sequit̄. **b** **Mō** em̄ inuenit p̄nic locū: ad p̄sequēdū ius primogeniture.

c Quāq̄ cum lacrymis inquisit̄ eā. lacryme enim iste nō p̄cedebant ex dolore culpe cōmissē: s̄ solū p̄pter dānū t̄pale: id nōn erat vera penitētia. **d** **Mon.** n. accessistis **Supius** ad vitandū malū culpe aplūs p̄sūit suam monitionē: hic cōsequēt̄ p̄nit̄ monitionis rōnē: ratō autē bñ? sumit̄ ex cōpatione no. r̄. te. Et idē illa cōpatione p̄mo p̄f̄: sc̄o ex illa ad p̄positum arguit̄: ibi **Videte**

ne recusetis. **Prima** ad huc in duas: q̄z p̄mo ponit̄ ea q̄ p̄tinent ad v̄. te. sc̄o ea q̄ p̄tinent ad no. te. ibi. **Sed accessistis.** Circa p̄mū p̄siderandū q̄ lex fuit pedagogus n̄r: ut p̄s **Gal. iij.** et idō fuit p̄ueniens puulis et im̄p̄ctis: q̄ a pedagogo terroribus inducunt ad opa v̄tutis. Et idē h̄m hoc qd̄ dicit̄ h̄ apls: et bñ **Ero. xij. r̄. r̄.** lex data fuit ī fro ribus. Et idē apls p̄mo describit illa que fuerunt terribilia populo legem recipienti. sc̄o ostendit̄ q̄ fuit terribile idē legislatorū. s̄. moysi: ibi moyses dixit. Circa p̄mū apostolus ponit̄ tria terribilia. Aliqua em̄ erāt terribilia visu. s̄. ignis q̄ videbat̄ in monte et caligo tenebrosa ex nubis densitate: ut bñ **Ero. xij. r̄.** hoc est qd̄ dicit̄. **d** **Mon.** em̄ accessistis ad tracta. et accessi. igne et turb. r̄. Ignis em̄ q̄ videbat̄ in monte erat corpalis: et p̄ p̄ns. **Tractabil.** i. tactu cognoscibilis: erat etiā in loco determinato: et p̄ p̄ns **Accessibilis.** tamen ad ipm̄ nō accedūt suscipietes v̄. te. sicut accesserūt recipientes no. te. non tñ inmediate ad ipm̄: s̄ qz breui spacio distabant: ita q̄ voces loquentis d̄ medio ignis intelligebant. Aliqua etiam erant terribilia auditu. s̄. p̄cella venti q̄ audiebat̄ in aere et son⁹ tube et vox angeli loq̄ntis in persona dei. Et q̄stus ad hoc dicit̄. **e** **Et p̄ocellaz r̄.** ne eis fieret verbū. ut bñ **Ero. xij. r̄.** vbi dicit̄ q̄ filij israel terrore cōcussi dixerūt moysi. Loqueretur nobis et audiemus nō loquatur nobis dominus ne forte moriamur: et cā bñ? subditur. **f** **Mō** em̄ portabat quod dicebat̄. i. nō poterāt sustinere p̄ timore. Aliq̄ enī erant ibi terribilia ex comminatiōis actu: qz ibi fuit d̄m̄ q̄ si bō vel bestia transiret terminū p̄stitutum interficere tur: ut p̄s **Ero. xij. r̄.** apls autem hoc tñ resumat̄ d̄ bestia dicens. **g** **Et** si bestia tetigerit mon. lapidabit̄. et idō p̄cludit̄ ex p̄dictis. **h** **Et** ita terribile erat qd̄ videbat̄. **Notandum** q̄ omnia illis p̄tingebant in figura: ut dicit̄ prima **Corin. x.** Et ideo ista terribilia in datione legis ali quid designabant: qz ignis significabat seueritatē diuine iusticie ad puniendū legis transgressores: vñ d̄ **Deu. iij.** **Deus** noster ignis consumens est. Turbo austeritatem p̄nar̄ que erāt in lege: **Caligo.** i. velamen legis: qz omnia erant sub figurarum velaminibus. **Procella** terrores cōminationū que erāt in veteri lege: **Sonus tube** grauitatem p̄ceptoz. **Vox** verboz multitudinem ipoz. **Cōminatio** occasionis piculū trāsgressiōis. **i** **Moyes** dixit. **Hic** p̄nter agit de timore legislatoris. s̄. moysi. per hoc ostendit̄ q̄ lex illa fuit terribilis non solum hominib⁹ im̄ perfectis sed perfectis: quia ostendebat culpam et nō dabat gratiam: p̄pter quod dicitur **Actuum. xv.** **Hoc** ē onus quod nec nos nec patres nostri portare poterim⁹. timor autem moysi non habetur **Ero. di. xij. r̄.** vbi agitur de datio

ne legis: sed **Ero. iij. in** visione rubi. et hoc est qd̄ dicit̄ bic. **i** **Moyes** dixit. id est facto ostendit. **k** **Extrem⁹** sum et tremebundus. quia ex timore faciem abscondit: ut ibi d̄. **l** **Sed** accessistis. **Hic** p̄nter ponit̄ apls p̄ditiones no. te. in quo nobis tria p̄mittuntur. **Primum** est q̄ spes gl̄ie: que gl̄ia p̄sistit in visione clara q̄stū ad intellectuz et q̄stū ad hoc dic.

Moyes dixit: **extrem⁹** sum et tremebundus. **Sz** accessistis ad syō mōtē. **Sz** citates dei vinctis hierlm̄ celestē: et multoz milium angeloz frequentiam et eccliam p̄mitiuozū qui p̄scripti sunt in celis: et iudicē oim̄ reuz et sp̄m̄ iustoz p̄fectoz: et testi noui mediatorē iesuz: et sanguis asperionem meli⁹ loquentes q̄ abel. **Videte**

l **Si** accessistis ad montem syon. i. vos qui estis renati per fides catholicam accessistis in certa spe ad altitudinem speculationis diuine: syon enim specula interpretatur. **Consistit** etiā in fruitione perfecta q̄stum ad effectum quia ibi quietatur affectus. **Et** q̄stum ad hoc dicit̄. **m** **Et** ciuitatem dei viuētis hierusalem celestem. **Hierusalem** enim interpretatur visio pacis **Consistit** etiam gloria in societate iocunda q̄stum ad decoris complementum: et q̄stum ad hoc dicit̄. **n** **Multoz** milium angeloz frequentia. sc̄m̄ q̄ nobis promittitur in no. testamēto est participatio ecclesie in apostolis fundata: et hoc est magnum tonū. s̄. esse participem talium: et q̄stum ad hoc dicit̄. **o** **Et** ecclesiam p̄mitiuozū. i. apostolorū qui fuerunt primi fructus ecclesie et p̄mi fundatores ei⁹ post christum. **p** **Qui** conscripti sunt in celis. i. in libro vite. **tercium** quod nobis promittitur in nouo testamento est familiaritas trinitatis beate: et q̄stum ad hoc dicit̄. **q** **Et** ad iudicem omnium reum. i. ad patres cuius p̄prium est iudicare: quia si filius iudicat hoc habet a patre: ut dicitur **Ioban. v.** **Pater** omne iudicium dedit filio ad ipsum inquam accessistis p̄ fidem. **r** **Et** spiritum iustozum perfectozum. in quo t̄gitur familiaritas spiritus sancti qui facit iustos perfectos: familiaritas autem filij erga nos tangitur cum subdit̄ **s** **Et** testamenti noui mediatorē iesum. qui p̄ effusionem sui sanguinis confirmauit no. test. sicut supra dictum est capitulo. **ix.** ad hanc autem effusionem accedimus per baptismuz in quo nobis communicatur efficaciam passionis christi delendo culpam et penam: et q̄stū ad hoc dicit̄. **t** **Et** sanguis asperionem meli⁹ loq̄ntem q̄ abel: qz sanguis abel loquitur vindictaz: et habetur **Gene. iij.** **Sanguis** christi loq̄tur veniā: q̄a in effusione sanguinis orauit pro transgressoribus: sicut fuerat predictum **Esai. liij.** **Et** pro transgressorib⁹ orauit. **v** **Videte** ne recusetis. **Posita** conditio noui et veteri testamenti. ex hoc consequenter apostolus arguit ad p̄positum. **Et** diuiditur in tres partes: quia primo intentionem suam p̄mittit: secundo ad p̄positum arguit̄. **Si** enim illi. **tercio** intentuz concludit̄: ibi. **Itaqz** regnuz. **In** prima parte dicit̄ sic **Videte** ne recusetis loquentem. dixerat enim q̄ sanguis christi melius loquitur q̄ abel: ideo intendit̄ apostolus inducere ad obediendum huic locutioni. **Loq̄tur** enim nobis primo commemorando beneficiū sue passionis. **Terno. iij.** **Recordare** paupertatis et cca.

scdo loqitur exhortado ad exēplū imitatis: pma De. n. Chastus p nobis passus ē redinquis vobis exēplū a. Si em. Dic arguit ad ppositū. i. q sermoni chasti sic obediendū. Et diuidit in duas ptes: q primo argu it: scdo quoddā suppositū in arguendo pbat: ibi. Nūc autē. Circa pri mū facit talem rōnē. Mag ote diendū est voci illius qui mouz celū q̄ vci illi: q̄ mouet terrā. angelus autē q̄ loquebat i mō te synai mouit trā: q̄. Et o. rir. dī q̄ mons tre mebat. chastus autē mouet celū z terrā: q̄ magl est ei obediendū: z hoc est qd̄ dic

ne recusetis loq̄ntē. Si em illi nō effugerūt recusates eū q̄ sup terrā loq̄bat: ml to magis nos q̄ te celis lo quētē nobis auertim^o cu^o vox mouit trā tūc: nūc at repromittit dicēs. Adhuc semel: z ego mouebo nō so lū terrā: s̄ z celū. Q̄ autem adhuc sel̄ dic: declarat mo bilitū trāstatoz tāq̄ factoz: vt m̄aeat ea q̄ st̄ inobilia. Itaq; regnū inobibile susci piētes habem^o gr̄am: h̄ per quā seruiam^o placētes deo

a Si n. illi non effu. recu. eū q̄ sup ter. lo. qz iudei in obediētes angelo loquenti in monte synai fuit gra uiter puniti: vt p̄z ex decursu ve. te. b Multo ma gis nos q̄ te celis rē. q. d. nos q̄ scim^o xpm̄ sedē ad dex terā patris merito punitur si fuerimus inobediētes. c Quius vox mouit terrā tūc. i. vox angeli loquentis in monte synai: vt dcm̄ est: sed vox chasti mouet celūz h̄ic exponit de chasto. c Qui^o vox terrā mouit. i. vox xpi: qz angelus loquebat in monte synai in psona dei: z p̄z in psona xpi: qz xps de^o est: sicut verbū p̄e conis dī x̄bū regis. d Nūc autē. hic pbat q̄ xps mo ueat celū qd̄ erat suppositū. Et pbat hoc p̄ auctorita tem aggei. n. Et loquit ibi. p̄beta de primo chasti ad uentu: vt manifeste p̄z. tunc em̄ xps mouit celū cū stel lam nouā apparere fecit: vel potius cū humanitati ei^o ascēdenti celū patuit. z hoc est qd̄ dī. e Nūc autē repromittit. i. p tpe noui testamenti: quia licet p̄beta Aggei fuerit dicta tēpore veteris testa. erat t̄m̄ imple ta tpe noui. in quo chastus mouit terram i sua passio ne et celum in sua ascensione. et hoc est quod dicit. e Adhuc semel et ego rē. z bñ dī: semel qz vltra non claudet aditus celi sicut atēa claudebatur: et p hoc desi gnatur amotio legalitū q̄ p̄pter sui impfectionē nō in troducebant ad celestia: z h̄ est qd̄ dī. f Q̄ at ad huc se. dī. tēda. mo. trā. tanq̄ fact. i. tanq̄ amotionem legalium que erāt ad tempus instituta. g Et ma neant ea q̄ sunt inobilia. i. lex noua que ē duratura vsq; ad finē mūdi: p hoc etiā intelligit gl̄ia celestis que est simplr̄ inobilis: ad quā lex noua immediate introdu cit. b Itaq; regnū. Dic p̄r ex p̄dictis p̄cludit cō clusionē p̄in apalr̄ intēta. multipl̄. n. declaratū ē p̄ p̄ dicta: q̄ xps in no. te. p̄mittit bona inobilia et cēna nos autem sum^o p̄ncipes no. te. iō. hoc bona habē pos sumus si volum^o: qz chastus non defecit. p̄missa soluē do nisi deficiamus in accipiēdo: et hoc est quod dī. b Itaq; regnū immo. susci. z subdit p̄ quid possu mus suscipe. d. i. Habemus gratiam. i. de facili ha bere possumus: qz gratia et veritas p̄ iesuz xpm̄ facta est Jo. j. k Per quā ser. placen. deo cum metu z re uerē. z subdit cam l. Et em̄ deus n̄ ignis p̄sumēs est respectu reproborum: sed est ignis purgans respec tu electorum. Dicitur autem hic deus ignis causalit̄: qz ignis inferni agit vt instrumētū diuine iusticie: pur

gans electos: z puniens reprobos: sicut em̄ in eodē igne aurū rutilat: z palea fumat: sic in eodem igne electi pur gantur: z eternaliter reprobi cruciantur: p̄m Beogo. iij. dyalogoz.

cū metu z reuerētia. Et em̄ deus n̄ ignis p̄sumens est.

Capitulum. xij.

Charitas fraternita tis maneat i vobis z hospitalitatē no lite obliuisci. Per hāc enīz placuerūt qdā angel^o hospi tio recepti. Memērote vi ctōz tanq̄ s̄t victi: z labo rantū: tanq̄ z ipi in corpe morātes. Honorabile con nubitū i oib^o: z thozus im maculat^o. Fornicatores. n. et adulteros iudicabit de^o

Capitulum. xij.

Charitas fraterni tat. Su peri^o apo stolus hōitatus est eos quibus scribe bat ad mala profe

renda. Dic p̄r hortatur eos ad bona opanda. Et diui ditur in duas: qz primo hortatur ad bonū: scdo p̄fert eis sue orōnis suffragium ibi. Deus autem pacis. p̄ia i tres qz primo hortatur eos ad bonū opandū erga primos: se cūdo erga seipos: ibi. Honorabile p̄nubitū. tertia erga p̄ latos: ibi. Memērote p̄posito. Circa primū p̄sideran dum q̄ nullū opus est meritorū sine charitate: vt bates prima Corinth. xij. iō dicit. a Charitas fraternitatē maneat in vobis. si autē sit vera d̄z oñdi in ope. Et iō p̄r tangit tria in quibus d̄z ostendi charitas vera. Primum est receptio hospitiū z q̄tum ad hoc dicit. b Et ho spitalitatem nolite obliuisci: et subdit causam dicens. c Per hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. hoc patet de Abraam et Loth Gen. xvij. z. xix angelos enim apparentes in specie hominum receperunt hospitio credentes: primo eos esse homines: sed in fine sci uerunt eos esse angelos in persona dei loquentes. Secū dum in quo debet charitas ostendi est cōpassio oppresio rum: z q̄tum ad hoc dicit. d Memērote victōz tanq̄ simul vincti. i. laborate pro illozū redemptionē z liberationē tanq̄ pro vestra. Tertiū in quo debet ostē di charitas est subleuatio pauperū et infirmozū: et hoc est quod dicitur. e Et laborantium. supple memento te. f Tanq̄ z ipi in corpore morantes. et experien tia defectū in vestro corpore debet vos ad subuentionē aliozū mouere: p̄m q̄ dicitur ecclesiast. xxxj. Intellige que sunt proximi tui ex teipso. g Honorabile connubium. Hic hortat eos apls ad bo num q̄tum ad seipos: et hoc in duobus: primo in repres sione luxurie: scdo in euitatione auaricie: ibi. Sint mores sine auaricia. Circa primū considerandū: q̄ luxuria q̄tū ad communitatem domūm rep̄mittit p̄ continentiaz coniugalem: et hoc est quod dicit. g Honorabile connubitū in omnibus. i. q̄tum ad homi num multitudinem. b Et thozus immaculatus. per hoc excluditur error dicētiū: q̄ actus matrimonialis s̄q̄ est in peccato: per hoc autem quod subditur. i Fornicatores enim et adulteros iudicabit deus. i. cō demnauit: per hoc excluditur error dicentiū q̄ fornicatio simplex nō est peccatum mortale: qz nullus condem natur a deo nisi pro peccato mortali. k Sint mores Hic hortat eos ad euitatiōz auaricie q̄ est radix oim ma loz. d. k Sint mores sine auaricia p̄canti p̄sentibus.

Epistola pauli

Quarus. n. dī quasi eris audius: qz ē nimis sollicit' de cumulatōis rpalib'. Et subdit cām quare hoc nō dī fieri. d. a. Jpc. n. dixit. f. dñs Josue. j. b. Mō te tēserā neqz tērelinqz: quin tibi necessaria administrare. Et ex hoc dī in nobis p̄surgere fiducia: t hoc est qd dī. Ita vt cōfīdēt dicam? Do min' mibi adiutor nō timebo quid faciat mibi hō. c. Memēote. Dic ondit qliter debēt opari bonū ad p̄elatos. Et diuidit i duas. qz primo ondit qualiter se debēt hīc ad p̄latos moztuos: scđdo ad viuos sibi. obedite p̄positis: p̄ma i duas qz primo ondit qliter se debēt hīc ad bonos: scđdo qualiter ad malos sibi docentis varijs. in p̄ma ergo pte dicit sic. c. Memēote p̄positos v̄ozum. i. ap̄loz t aliorū xp̄i discipuloz. d. Qui v̄o. lo. sunt vtz bñ dei. t qz nō solū p̄siderādū est eoz rū doctrina: sed et dētus exēplā: nō sequit. e. Quoz intuentes exitū tē t si dicat: nō est sile de ip̄is t de nobis: qz xpo seruiēt p̄cipaliter: nos aut nō. Rēdet qz moztos: xps eternalr est f̄m diuinitate: eternitas aut assistit oi tpe: t hoc est qd dicit f. Iesus xps heri. i. i tpe p̄terito. g. Et hō. i. i p̄nti tpe b. Jpc t in scđa. i. i futuro: t nō solū hoc vltimū vtz est rōne diuinitatis: s̄ et alio mō rōe hūmānitatis: qz sit i celo tñ est nobiscū p̄ntialit' i altaris sacro: pp qd dī Math. vl. Ecce ego vobiscū sū oib' dieb' vsqz ad p̄sumatōz scđi i. Doctris varijs. Dic p̄r ondit qualiter se debēt hīc ad p̄latos malos. f. fugiēdo eoz malā doctrinā. Et diuidit in duas ptes: qz primo ponit suā monitionē: scđdo monitōis rōem sibi. h. hēc altare. i. p̄ma g pte. d. sic. i. Doctris varijs t p̄egris nolite abduci. i. extra v̄itates dūc. Doctrie variē dicit errorēs t hēses: qz sic a p̄cto ad p̄ctū nō ē nisi vna recta linea: mlte at tortuose: sic v̄itas fidei ē vna s̄ hēses ab ea tēuātes se mlte. Dicit at tales doctrie p̄gine: qz faciūt boies a sua p̄ia. f. celesti glia elōgare. L ontra aut istos errores dat remediū. d. k. Optimū ē grā stabilire eoz. qz ē sicut anchora firma tenēs aiām in mobile t in v̄itate stabilē. Hoc at nō faciebat obseruatō legalīū qz grām nō p̄ferbat: pp hoc dī. l. Mō elcis qz nō p̄ferunt ābulātib' i eis. c. cas h̄ vcat obfūatias legalīū: qz ibi p̄hibebat v̄t' aliqz ciboz: talis aut obfūatio legalīū fuit moztua a tpe passiois xp̄i: s̄ moztifera p̄ p̄dicatōz euāgelij: t iō bñ dicit apls qz nō p̄fuit ābulātib' i eis. Et hoc dicit apls qz illos qz cū euāgelio volebāt obfūare legalia m hēc altare. h. reddit sue monitōis rōez. Et diuidit tur i duas: qz primo facit qd dēcū ē: scđdo p̄cludit qualdā p̄clūdēs ex dicit' ibi. Creant' igit'. Circa primū p̄siderā dū: qz rō apli subitū sumit' ex vt. te. Ad cui' intellectū scē dū: qz i sc̄to expiatōis offerebat' solēne sacrificiū qd fuit figura immolatōis xp̄i: vt. s. dcm ē. Offerebat aut vitul' t hirc' qz sanguis a sumo sacerdote inferebat' intra sc̄m scōz: vt. s. dcm ē. it. c. Carnes aut nō p̄medebāt ab offerētib' qz erat hostia p̄ pctō sacerdotū: pp qd carnes extra castra pburebāt: hirc' at t vitul' figurabāt xp̄m p̄ similitudiez carnis pcti: sanguis eoz illat' itra sc̄m scōz significabat qz p sanguinē xp̄i patē nobis ingressus ad celū. L o bustio hostie extra castra significabat passionē xp̄i futurā

Sint mozes sine auaricia: p̄tēti p̄ntib'. Jpc. n. dixit. Mō te tēserā neqz tērelinqz: quin tibi necessaria administrare. Et ex hoc dī in nobis p̄surgere fiducia: t hoc est qd dī. Ita vt cōfīdēt dicam? Do min' mibi adiutor nō timebo quid faciat mibi hō. c. Memēote p̄positos v̄ozum. i. ap̄loz t aliorū xp̄i discipuloz. d. Qui v̄o. lo. sunt vtz bñ dei. t qz nō solū p̄siderādū est eoz rū doctrina: sed et dētus exēplā: nō sequit. e. Quoz intuentes exitū tē t si dicat: nō est sile de ip̄is t de nobis: qz xpo seruiēt p̄cipaliter: nos aut nō. Rēdet qz moztos: xps eternalr est f̄m diuinitate: eternitas aut assistit oi tpe: t hoc est qd dicit f. Iesus xps heri. i. i tpe p̄terito. g. Et hō. i. i p̄nti tpe b. Jpc t in scđa. i. i futuro: t nō solū hoc vltimū vtz est rōne diuinitatis: s̄ et alio mō rōe hūmānitatis: qz sit i celo tñ est nobiscū p̄ntialit' i altaris sacro: pp qd dī Math. vl. Ecce ego vobiscū sū oib' dieb' vsqz ad p̄sumatōz scđi i. Doctris varijs. Dic p̄r ondit qualiter se debēt hīc ad p̄latos malos. f. fugiēdo eoz malā doctrinā. Et diuidit in duas ptes: qz primo ponit suā monitionē: scđdo monitōis rōem sibi. h. hēc altare. i. p̄ma g pte. d. sic. i. Doctris varijs t p̄egris nolite abduci. i. extra v̄itates dūc. Doctrie variē dicit errorēs t hēses: qz sic a p̄cto ad p̄ctū nō ē nisi vna recta linea: mlte at tortuose: sic v̄itas fidei ē vna s̄ hēses ab ea tēuātes se mlte. Dicit at tales doctrie p̄gine: qz faciūt boies a sua p̄ia. f. celesti glia elōgare. L ontra aut istos errores dat remediū. d. k. Optimū ē grā stabilire eoz. qz ē sicut anchora firma tenēs aiām in mobile t in v̄itate stabilē. Hoc at nō faciebat obseruatō legalīū qz grām nō p̄ferbat: pp hoc dī. l. Mō elcis qz nō p̄ferunt ābulātib' i eis. c. cas h̄ vcat obfūatias legalīū: qz ibi p̄hibebat v̄t' aliqz ciboz: talis aut obfūatio legalīū fuit moztua a tpe passiois xp̄i: s̄ moztifera p̄ p̄dicatōz euāgelij: t iō bñ dicit apls qz nō p̄fuit ābulātib' i eis. Et hoc dicit apls qz illos qz cū euāgelio volebāt obfūare legalia m hēc altare. h. reddit sue monitōis rōez. Et diuidit tur i duas: qz primo facit qd dēcū ē: scđdo p̄cludit qualdā p̄clūdēs ex dicit' ibi. Creant' igit'. Circa primū p̄siderā dū: qz rō apli subitū sumit' ex vt. te. Ad cui' intellectū scē dū: qz i sc̄to expiatōis offerebat' solēne sacrificiū qd fuit figura immolatōis xp̄i: vt. s. dcm ē. Offerebat aut vitul' t hirc' qz sanguis a sumo sacerdote inferebat' intra sc̄m scōz: vt. s. dcm ē. it. c. Carnes aut nō p̄medebāt ab offerētib' qz erat hostia p̄ pctō sacerdotū: pp qd carnes extra castra pburebāt: hirc' at t vitul' figurabāt xp̄m p̄ similitudiez carnis pcti: sanguis eoz illat' itra sc̄m scōz significabat qz p sanguinē xp̄i patē nobis ingressus ad celū. L o bustio hostie extra castra significabat passionē xp̄i futurā

extra portā hierlm. Oz aut sacerdotes legales nō cōte debāt hostiā illā: significabat qz obfūates legalia cum euāgelio n̄ hnt i eoz passiois xp̄i pte: s̄ qz dī ad Gal. v. Si circūcidami xps vobis nibil p̄derit: hoc ē qd dī. apls. m. hēc altare. i. cruce i q̄ oblat' ē. n. De quo edē. nō ha. po. q̄ tater. dēf. q̄a illi q̄ legalia custodiūt qd te signat in v̄itu: te tabernadi nō hnt p̄tē in effica tia passiois xp̄i: et subdit figurā di. o. Quoz em̄ aialū infert' zē. i. vituli t hirc' q̄ immolabātur in die expiatōis. p. hō rū corpa cremātur zē. qz offerebant' p̄ pctis sacerdotū t ppli. q. Propē qd. i. vt figuratū rū dēret figurē r Et iesus vt sc̄a. p̄ suū san. p̄. extra portā. pas. est: qz loc' caluarie vbi crucif' fuit: iterat tūc extra

ptatē: q̄ tabernaclo tēseruiunt. Quoz. n. aialū infert' sāguis p̄ pctō i sc̄a p̄ p̄ntificē' hoz corpa cremāt' ex castra. Propē qd' et ielus vt sc̄ficaret p̄ suū sāguinē populū: extra portā passus est. Creant' igit' ad eū extra castra: ip̄operiū ei' portātes. Mō. n. hēc' hīc manentē ciuitatē: h̄ futurā in gr̄im' Per ip̄m ergo offeram' hostiā laudis sp̄ x̄o. i. fructuz labioz cōfitentū nōi eius. Dñs scientie at t cōmuniōnis nolite obliuisc' Talib' em̄ hostijs p̄meretur deus.

ciuitatem hierlm: vt bñ Jobā. xij. s. Creant' hīc p̄r condudit ex predictis duas conclusiones: scđa p̄ntur: ibi. Per ip̄m. qz ergo in precedenti dicit' est qz legalia non profuerunt obseruantib' ea in cuius figura christus passus est extra portam: nō condudit. s. Creant' igit' extra castra ad euz. i. extra obseruationes legis. t Improperium eius portantes. impropertum em̄ fuit christo a iudeis qz non custodiebat legem: f̄m qz dicit' Job. ij. Mō est dicit' a deo qui sabbatū non custodit. t similiter fuit impropertū paulo et eius sequacib' in primitiua ecclesia: vt dicit' Act. xij. Audierunt de te quia discessionē vocas a moysē zē. Et subdit causam quare sit a legalibus excludendum. d. v. Mō em̄ habē. hīc manent. ciuita. i. stabīle mansionem in legis obseruatōibus: quia fuerūt impositae solum ad tempus: vt dicitur est. s. capti. it. t Sed futuram inquirimus. i. gloriā celestem ad quam introducit lex nō. vt patet per supradicta. y. Per ip̄m. hīc ponit scđam p̄clūdē: qz em̄ est em̄ qz sacrificia vt. le. non erāt deo accepta: qz erant carnalia: nō p̄cludit qz deo est offerendum spirituale sacrificiū i iesum xp̄m q̄ est sacerdos n̄: et hoc est qd dicit. y. Per ip̄m ergo zē. nō qz sit continue orandū: s̄ qz ad sacrificia vt. le. non est recurrendum: ostendit etiā vltērius qz sacrificiū aliud est deo offerēdū. f. elemo s̄na in sustentatione indigentius. d. 3. Beneficiētie aut t cōmuniōnis zē. t accipitur hic cōmuniō. p̄ cōmuniōne bonozū in necessitate: et subdit causam quare tales hostie sint deo offerende. di. 3. Talib' em̄ hostijs promeret' deus. non autem sacrificijs legalibus. a. Obedite. hīc p̄r qualiter se debent habere ad p̄elatos viuentes. Et diuiditur in duas: quia primo ostendit qualiter se debent habere ad alios p̄latos: scđo qualiter ad ip̄m Paulū scribentem: ibi. Ora te pro nobis. Circa primū sc̄idū qz corpa inferiora q̄ reguntur p̄ supiora subiecta sunt eis in duob'. i. in situ t motu: qz elemēta reuoluunt' motu orbis q̄: tū ad illā p̄tē q̄ excedit altitudinē mōtū: vt bñ. j. metheo. eodē mō hōies inferiores supiorib' dnt obediētia: vt ad eoz impū moueāt' t reuertēt' eis aq̄bibeāt: t hoc ē qd dī.

Ad hebreos

Obedite ppositis vris et subiacete eis. et subdit ad hoc duplicem cam. Prima accipit ex nobilitate officij: qz piam psum in spualib' q' corp'alib' pferunt q'ito aia melior est corpe: et hoc est qd dicit. **Sp'i. n. puigilant q' roem paiaib' vris reddidituri: scda ro accipit ex mo' exercendi officij qz qn inferiores bene obediu't: officij platois delectabile est supioribus: et vtile inferioribus. Si autem male obediu't: riu' accidit: et h' est qd dicit. Et cu' gaudio h' faciat: et n' gemitas b' dicit. n. n' excedit vo. h' p' p' ex'plu' chore et socior' ei' q' re- bellates moysi a terra fuerut ab forp'i. **Lu. xvj. c. Oate p' no bis. h' ondit q' se dnt b'ie erga ipm paulu'. non em' erat plar' in teoz: et io no pe- tit ab eis talem obiam: sed petit ab eis illud qd tenent respectu oim' fi- deliu'. s. oronis suffragiu'. d. c. Oate p' no. et si h' pe- tebat paul' qd gra dei erat cert' multo forti' d' h' pe- tere q'cuq' ali' q'nticq' sit scus. **S. qz possent dice illi q' scribat: no dem' p' te ozare: q' tibi no val'et cu' vo- ceas d'icessione a legalib' id hoc remouet. d. d. Lo- fidim'. n. qz bo. p'ca. ha. p'dca' docedo. c. In oibus b' w. puerfari. i. desiderates bon' puerfat'oz oim' sub- dit alia cam q're petit or'is suffragiu'. d. **f. Ampli' aut' tep'cor' vob' h' facit. i. p' me ozare. g. Quo cele. re- stituar vobis. qz ab hierlm fuerat adduct' rom' vin- ctus: vt b' act. vl. **Al' q' si literat' eet a carc' intede- bat itez visitare iudeos q' erat i bysp'ia q' b' h'ac eplaz scribat fm aliq's: vt dcm' ei' p'm. b' op'is. h. De' at pac'. h. vl. apls ofert ipis sue or'is b'nificiu' et diuidit i duas ptes: qz p'mo ponit sua' or'ez: r' scdo format su- am pet'ioz: b' i. **Rogo at vob'. In p'ma pte optat eis b'ni- tudine q' no dat nisi a deo: et mediate gra q' h'ies aptat ad b'itudiez: et hoc e' qd dicit. b. **De' aut' pac': qz p'ri- um dei est venire corda cu' sit vnit'as p'ma. i. Qui edu- rit te mortuis dnm iesum chustiu'. et hoc i resurrectoe k. **Pa'sto. ma. quii. i. simplici' et inocentiu' q' p'rie ff' d' grege xpi. l. In sanguie. i. p' sanguiem: qz xps meru- it sua' resurrectoz: et exaltat'oz p' sua' passioz. m. **De- stameti' etni. i. te. no. qd p'firmatu' e' sanguie xpi: et dicit' eternu'. qz eterna p'mittit. n. **Ap'tet vob' i oibo. zc. sic. n. aptitudo potentie ad b'ni opandiu' politice e' p' b'ni- stutu' politicaz: sic aptitudo aie ad opa meritoia est p' b'ni gre' et vntu' infusaz q's d's opat' in nob'io seq' o. **Facies in vob' qd placeat cora se p' iesu xpm: qz p' ip- sum roe diuinitatis p'sequimur gram: sicut p' cam p'nci- palit' ageterone vo b'nanitatis: sicut p' cam instrum' tal' p'uncta. p. **Rogo. h'ic format sua' petitionez et diuidit in duas: qz p'mo facit qd dcm' est: scdo co- plet eplam: b' i. **Salutate oes. Circa p'mu' duo petit: vnu' p' se. d. **Rogo at vob' fr'es vt sufferatis. i. patiet' p' rect' si aliq' scripsi vobis in crep'ado: qz h' fuit ad cor- rectoz et bonu': et io magis d'z ee ad solatiu': p' hoc sub- dit. q. **Verbu' solatiu'. Excusat ef se d' scripture b'ie- nitate: qz b'ieuis est ista epla respectu materie p'tete cu' ibi oia misteria ve. le. b'ieuit tagat' vt p'z ex p'dict'. et hoc est qd dicit. r. **Em' ppauis. i. valde paucis verbis.********************************

Obedite ppositis vris: et subiacete eis. **Sp'i. n. puigi- lar' q' roem p' aiab' vris red- dituri: vt cu' gaudio hoc fa- ciat et no gemetes. Hoc. n. n' expedit vobis. Oate p' no bis. **Confidim'. n. qz bonaz p'sciam habem'. in omnib' b'ni volentes puerfari. **Am- plius aut' teprecor vob' hoc facere quo celeri' restituar vobis. **Deus aut' pacis: q' eduxit te mortuis pastor' magnu' ouium in sanguine test'i eterni dnm nrm iesu xpi: aptet vob' i oi bono vt********

Scripsi vobis. scribat. n. hoib' scientib' legē: et io no oportebat eis oia explicare. alio mo' petit apls p'ncio epi- stole. d. t. **Cognoscate timo. i. g'ose et amicabil' recipite illu'. v. **Dimissu. i. a me missu' p' vtilitate v'ra. r. **Qu' q' si celeri' ve. vi. vob' hoc. n. dispo- nebat apls face' sup-******

faciatis e' volutate: **facies in vobis qd placeat cora se p' iesu xpm: cui e' glia in se- cula seculoru' ame'. **Rogo aut' vob' fr'es: vt sufferatis: **Verbu' solatiu'. **Em' ppau- cis scripsi vob'. **Cognosci- te fr'es v'z timotheu' diuini sum'. **cu' quo si celeri' vene- rit videbo vos. **Salutate oes ppositos vros: et omes scos. **Salutat vob' d' ytal'ia fratres. **Sia cu' oib' vobis Amen.******************

Explicat epistola Pauli ad hebreos.

posita diuina pmissi- one. **Notadu' q' ti- mo. erat circucis' et ex m'ie iudea: vt p'z **Act. xvj. io p' ip- su' misit apls eplaz i- p'is iudeis vt esset magis g'osa ip'is et p' h'icm gentile et in circucum nolu- it ea mitte qz iudei p'sortiu' gentiliu' ab- horreb'at: vt b'ate' **Act. x. r. xj. y. **Salutate. h' apls coplet sua' eplaz q' d'z terminari in sa- lutatione: io dicit. **Salutate oes p'p- to. ve. i. aplos: q'z aliq' frumebat. **Al' d'icadu' q' p'positos b'ieuoat epos q' se- successor' ap'lo: i' i ecclia dei: vt b' i' i' glo. **Lu. x. r. i. tece-**************

xxj. di. c. in no. te. 3 Et oes scos. i. alios ecclie m'istros istos no intendebat apls instrui: qz no indigebat h' salu- tat' eos p' illos q' scribat' ex pte puerfor' ad fide' q' erat i ytal'ia. d. **Salutat vob' d' yta. fr'es. Et i fine q' p' sigillo co- firmatois pot. 3 **Gr'ia dei cu' oib' vob' ame. i. p'firmet i- p'nti et in futuro: p'cstante d'no nro iesu xpo: cui est honoz et gloria in secula seculor' Amen.****

In ca. xij. vbi d' in postil. Doctrinis varijs et pegrinis nolite abduci. **Additio. **Er hoc qd dicit apls. Doctrinis varijs et pegrinis nolite adduci. p'rie pot' intelligi doctrina p'parisa- ica q' in cal mudicis codicib' diffuse b' et disp'edio- lea' q'bus multe falsitates et enormitates continet: p'out fuit onsum in additionibus. **Es. xxv. r. **Zach. v. **qz fm glo. nulla falsa doctrina est q' no aliqua vera infimice- atio p'dicte doctrine dicunt varie: sicut corp' diuersis co- lorib' coloratu' variu' d'z. silr et dicunt' pegrine: qz no a deo aetoz: sicut fingunt reuelata fuisse: s' ab hoib' dyabolica inuestigatoc' inueta: et de hoc vide in p'dictis additionib'. **Replica.************

In ca. xij. vbi burg. exponit qd intelligit p' varias doctrinas allegat ad hoc cal mudicas traditioes quas ponit **Es. xxv. r. **Zach. v. et in fine apoc- traditioes saracenicis machometi: qz no sunt d' postil. traseat alioz iudicio relicta: r' sic est finis. **Et h'cc sut q' re- peri in dictis burg. d' postil. correctoe digna: pauca aut' q' ponit circa actus ap'loz canonicas eplaz et apo calipsum q' sunt modici ponderis traseo: qz et plurimu' als. s. tacta se in q'tu' se postil. **oria. q' sic p' me scripta et alia sub debita p'testatioe offero rectis amatoib' m'gri **theo. de lyra me- dia charitate corrigeda. **Satis. n. mihi est p' huc laborem oculu' euitasse: et maioribus meis dedisse occasione' vt cor- tra postil. corruptoe efficiatius exurgant.************

Postilla fratris Nicolai de lyra sup eplaz Pauli finit.

